

ISSN 1331-8578

23/2021

SVEZAK

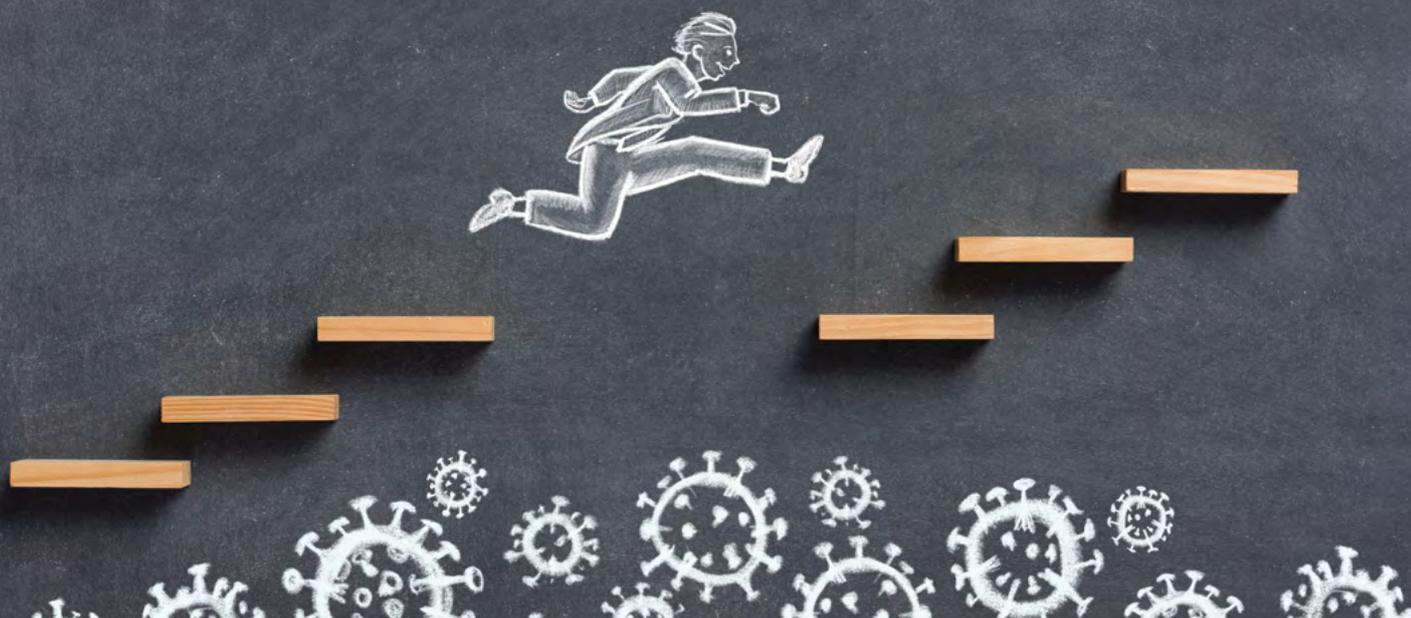
ČASOPIS DRUŠTVA KNJIŽNICARA BILOGORE, PODRAVINE I KALNIČKOG PRIGORJA

GODIŠTE XXIII

LIPANJ 2021

WWW.DRUSTVO-KNJIZNICARA-BPKP.HR

PROMJENE OKO NAS

METELWIN
NOVOSTI

Neke od novosti:

- mobilna aplikacija
- online rezervacije i produljenja
- vlastiti sustav za posudbu e-knjiga
- web stranice
- virtualne izložbe

- ▶ Pretraživanje kataloga
- ▶ Digitalna iskaznica
- ▶ Novosti
- ▶ Korisnički pristup
- ▶ Čitanje e-knjiga

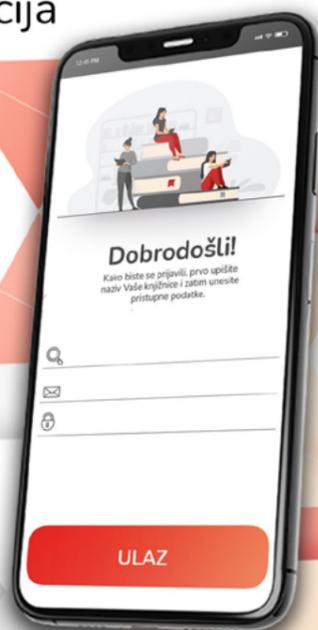

Poslikaj QR za preuzimanje aplikacije.

Metlib

Trenutno samo za ANDROID.

Posve je besplatna.
Prijava korisnika knjižnice putem
e-mail adrese i lozinke.

Web stranice i
virtualne izložbe

Izrada web stranica sa snažnim sustavom upravljanja i objavljivanja svih vrsta sadržaja. Vlastito definiranje izgleda i funkcija. Više različitih predložaka. Integrirani katalog i zbirke. Dostupan prikaz i za osobe s disleksijom. Potpuna responzivnost.

Snažan alat za izradu/prezentaciju u formi virtualnih izložbi. Integracija u OPAC i/ili Vašu WEB stranicu.

WEB STRANICA

Vlastiti sustav za
posudbu e-knjiga

Moguće je objaviti svoja izdanja knjiga u PDF formatu (opcionally moguć i ePub) Uvjete možete definirati sami (način dostupa, duljina posudbe i sl.)

Moguće kontrolirano korištenje i naplata usluga.

POSUDBA

Drage čitateljice i čitatelji, kolegice i kolege, pred vama je novi, 23. broj Sveska – časopisa Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja. U proteklih godinu dana svi smo se susreli s brojnim izazovima s kojima se nikad prije nismo susretali. Iako smo ovaj broj časopisa mogli posvetiti upravo pandemiji, odlučili smo ići u drugom, konstruktivnijem smjeru. Odlučili smo pogled usmjeriti u budućnost i pokušati detektirati što se sve mijenja oko nas i vidjeti kako se s promjenama što uspješnije nositi. U Temi broja Bernarda Ferderber propituje jesmo li i u kojoj smo mjeri stvarno spremni na promjene, Danijela Petrić analizira stanje u knjižnicama prije i poslije lockdowna te nastoji utvrditi kako neke promjene utječu na čitanje kod djece dok se Ljiljana Vugrinec bavi virtualnom dostupnošću školskih knjižnica. Ivanka Ferenčić Martinčić i Maja Lesinger bave se turističkim potencijalom knjižnica – biblioturizmom, a OmoLab donosi priču o inovativnim rješenjima za osobe s disleksijom i teškoćama u čitanju. Petar Lukačić istražuje stanje s posudbom e-knjiga u Hrvatskoj dok Karlo Galinec upozorava na opasnost od digitalne diskriminacije. Petra Hrvoj i Lucija Vejmelka pišu o digitalnim kompetencijama kao predujtu za rad s djecom i mladima u online okruženju.

Godina 2021. u Hrvatskoj je posvećena čitanju pa smo u rubrici Godina čitanja predstavili nekoliko sjajnih primjera za poticanje čitanja. Rubrika Razglednice iz knjižnica donosi aktivnosti i programe kojima se naše narodne i školske knjižnice mogu pohvaliti i koji nam svima mogu poslužiti kao primjer, inspiracija i

poticaj za rad. Pandemija je u velikoj mjeri utjecala na mogućnosti stručnog usavršavanja knjižničara jer je većina stručnih skupova otkazana ili se preselila u virtualno okruženje.

I ove smo godine na jednom mjestu okupili sve novitete u zavičajnim zbirka. Publikacija će biti dostupna na internetskoj stranici Društva, a vjerujemo da će biti vrlo koristan izvor informacija svima onima koji se bave brigom o baštini jer sadrži temeljite bibliografije djela objavljenih u 2020. godini koja prikupljaju zavičajne knjižnice na području djelovanja Društva. Sažetke i informacije o najzanimljivijim naslovima možete pronaći i u ovom broju Sveska, a nekoliko smo tekstova posvetili i novim knjigama koje su objavile naše knjižnice, kao i onima u kojima su zastupljeni tekstovi o njima.

Na samom kraju pregled je rada Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja kao i pregled svih važnih postignuća, nagrada i priznanja njegovim članovima. Ljiljana Vugrinec pripremila je osvrt na rad knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji tijekom pandemije, kao i galeriju fotografija koja nas podsjeća na to kako smo prebrodili ovo izazovno razdoblje.

Zahvaljujem svim autorima priloga, urednicima rubrika i suradnicima koji su svojim radom, savjetima i prijedlozima sudjelovali u stvaranju ovog broja časopisa.

Maja Krulić Gačan

Impresum

Izdavač: Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja, Trg Eugena Kvaternika 11, Bjelovar

Za izdavača: Silvija Perić

Uredništvo: Ida Gašpar, Ivanka Ferenčić Martinčić, Lucija Miškić Barunić, Martina Majdak, Romana Horvat, Bernarda Ferderber, Andrea Katanović Babić, Vesna Zvečić, Tanja Nad, Tihana Lončarić, Slaven Pejić, Branka Mikačević, Robert Fritz i Ljiljana Vugrinec.

Glavna urednica: Maja Krulić Gačan

Zamjenica glavne urednice: Ana Škvarić

Lektura i korektura: Tanja Nad i Tihana Lončarić

Marketing: Ljiljana Vugrinec i Robert Fritz

Grafički urednik: Danijel Galinec, Evolve Studio

Tisak: Evolve Studio

Uredništvo mrežnih stranica: Romana Horvat, Ljiljana Vugrinec i Silvija Perić

Webmaster: Romana Horvat

Naklada: 500 komada

Tisak 23. broja časopisa Svezak financijski su pomogli Grad Čazma i Grad Koprivnica te Koprivničko-križevačka županija.

Pišite nam na svezak.urednistvo@gmail.com

Pratite nas na Facebooku!

Svezak - Digitalizirana baza
dostupna je ovdje:

Pišite i vi za Svezak!

SADRŽAJ

JESMO LI I U KOJOJ SMO MJERI STVARNO SPREMNI NA PROMJENE?, Bernarda Ferderber	3
KNJIŽNICA PRIJE I POSLIJE LOCKDOWN-A:JE LI ČITANJE KOD DJECE U KRIZI?, Danijela Petrić	5
VIRTUALNA DOSTUPNOST ŠKOLSKE KNJIŽNICE, Ljiljana Vugrinec	8
BIBLIOTURIZAM - KNJIŽNICE KAO TURISTIČKI POTENCIJAL ZAJEDNICE, Ivanka Ferenčić Martinčić, Maja Lesinger	10
OMOGURU - INOVATIVNA RJEŠENJA ZA OSOBE S DISLEKSIJOM I TEŠKOĆAMA ČITANJA, Omolab Zagreb	12
„ZATVORILI SU KNJIŽNICE“, Petar Lukačić	14
SADA VIŠE NEGO IKAD PRIJE – OPASNOST OD DIGITALNE DISKRIMINACIJE, Karlo Galinec	18
DIGITALNE KOMPETENCIJE STRUČNJAKA KAO PREDUVJET ZA RAD S DJECOM I MLADIMA U ONLINE OKRUŽENJU, Petra Hrvoj, Lucija Vejmelka	19
„EXPECTO VACCINUM!“ – RADIONICA IZRADE ČAROBNIH NAPITAKA U KNJIŽNICI U DOBA PANDEMIJE, Valentina Mikec, Ljiljana Vugrinec	22
MJESEC HRVATSKE KNJIGE U OGRANKU NOVI KAMPUS SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZADRU : KRATKI PREGLED NEKOLIKO DOSADAŠNJIH DOGAĐANJA, Zorica Antulov	24
GODINA ČITANJA U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI, Andrea Katanović Babić	25
IZ PERSPEKTIVE <i>BOOKSTAGRAMA</i> : KNJIGE I ČITANJE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA, Ivanka Ferenčić Martinčić	27
MEDUNARODNI PROJEKT POTICANJA ČITANJA „NAŠA MALA KNJIŽNICA“, Vesna Zvečić	29
10 NAČINA ZA POTICANJE ČITANJA KOJE ČETE VOLJETI, Ivanka Ferenčić Martinčić	30
VIRTUALNA SLIKOVNICA <i>ŽUTO-PLAVI BIBLIČ</i> POTICAJ ZA RAZVOJ RANE PISMENOSTI,Dražena Rajsž	32
STEM REVOLUCIJA U NARODNOJ KNJIŽNICI „PETAR PRERADOVIĆ“ BJELOVAR, Slaven Pejić	33
„(RAZ)OTKRIVANJE STRIPA“ – LJETNI ČITATELJSKI IZAZOV, Tihana Lončarić	35
VIRTUALNI PROGRAMI NA DJEČJEM ODJELU NARODNE KNJIŽNICE „PETAR PRERADOVIĆ“ BJELOVAR, Tatjana Petrec, Ivana Blažeković, Branka Mikačević	36
ČAZMANSKA RAZGLEDNICA, Marina Junger	38
E-KNJIGA STIGLA U ČAZMU, Marina Junger	39
PROMJENE OKO NAS: PANDEMIJA I MATIČNA SLUŽBA, Ljiljana Vugrinec	40
PRILAGODBA POSLOVANJA KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA UVJETIMA U OKRUŽENJU, Karlo Galinec	41
FANTASY / SF IZLOŽBE KAO SREDSTVO U PROMOCIJI KNJIŽNICE I ČITANJA, Ljiljana Vugrinec	42
KREATIVNI NATJEČAJ KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ ZA NAJBOLJU KRATKU PRIČU „LJUBAV U KOPRIVNICI U VRJEME KORONE“, Dijana Sabolović-Krajina	44
PROMJENAMA U PROSTORU DO NOVIH MOGUĆNOSTI – NOVI ZAJEDNIČKI KREATIVNI PROSTOR „MAKERSPACE“ I ČITAONICA TISKA, Maja Krulčić Gačan	45
KNJIŽNICA JE „PROSTOR ZA VAS“, Maja Krulčić Gačan	47
RAZGLEDNICA IZ DJEČJEG ODJELA KNJIŽNICE I ČITAONICE "FRAN GALOVIĆ" KOPRIVNICA, Danijela Petrić, Ida Gašpar	48
DJEČJI ODJEL GRADSKE KNJIŽNICE „FRANJO MARKOVIĆ“ KRIŽEVCI U DOBA COVID-19, Marina Srbiljinović, Viktorija Šegina	50
NABAVA POMIČNIH REGALA ZA SPREMITE PERIODIKE TE STATUS STRUČNIH I ZNASTVENIH ČASOPISA I ČASOPISA ZA POPULARIZACIJU ZNANOSTI U NARODNIM KNJIŽNICAMA KKŽ, Maja Petračija	51
OTVARANJE NOVIH STAJALIŠTA BIBLIOKOMBIIJA GRADSKE KNJIŽNICE „FRANJO MARKOVIĆ“ KRIŽEVCI, Igor Kuzmić	54
2020. GODINA U KNJIŽNICI I ČITAONICI PITOMAČA, Irena Gavrančić	55
NAGRADNI NATJEČAJ „LJUBAV I NJENI CITATI“ GRADSKE KNJIŽNICE I ČITAONICE SLATINA, Martina Hamaček	56
PRIOLOG O „ČITAMO I SLUŠAMO“ AKTIVNOSTI GRADSKE KNJIŽNICE I ČITAONICE SLATINA, Martina Hamaček	57
LIKOVI IZ PRIČA ŽELE PROMIJENITI SVIJET, Mirjana Kotromanović, Ivana Molnar	58
HARRY POTTER VIRTUALNI TJEDAN, Mirjana Kotromanović	58
KNJIŽNICA U DOBA KORONE, Nela Krznarić	59
PROMOCIJE KNJIGA ZAVIČAJNIH AUTORA U VIROVITIČKOJ KNJIŽNICI U 2020. GODINI, Nela Krznarić	59
IZLOŽBA MIKEŠKIH RAZGLEDNICA, Anja Krmpotić, Tatjana Kovač	60
VIRTUALNE AKTIVNOSTI UČENIKA GIMNAZIJE BJELOVAR, Biljana Barišić Mudri	62
LEKTIRA NA MREŽI – NOVI PROJEKT HRVATSKE MREŽE ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA, Josip Strija	63
PREGLED RADA ŽUPANIJSKOG STRUČNOG VIJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE, Josip Strija	64
ŠKOLA MIRA I PRIJATELJSTVA, Melita Schmitz	65
KNJIŽNICA STRUKOVNE ŠKOLE ĐURĐEVAC U <i>ONLINE</i> OKRUŽENJU, Jasmina Rep	67
BOOKICA – KNJIŽEVNE PREPORUKE ŠKOLSKOG KNJIŽNIČARA, Jasmina Rep	67
ČITANJE PRIČA U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI, Vivijana Krmpotić	68
UREĐENJE ŠKOLSKE KNJIŽNICE U SVETOM IVANU ŽABNU, Vesna Benković	69
ŠKOLSKO KNJIŽNIČARSTVO NA PANDEMIJSKOM BLIC-TESTU, Đurđica Krčmar-Zalar	70
MJESEC HRVATSKE KNJIGE U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI, Andrea Petrić	72
KNJIŽNICA KOMERCIJALNE I TRGOVAČKE ŠKOLE BJELOVAR PROMIĆE ESTETSKI ODGOJ, Tatjana Kreštan	73
OTKLJUČAVANJE TEKSTA, Stjepana Kadić	74
SURADNJA S BIBLIOBUSOM - POTICANJE ČITANJA, Petra Štefec	75
PRILAGODAVANJE PROJEKTA PROMJENAMA POSVOJENI PISAC - RAZRED IVANE BRLIČ-MAŽURANIĆ, Petra Štefec	76
PANDEMIJA PREUSMJERILA KULTURNU DJELATNOST KNJIŽNICA KA VIRTUALNOJ STVARNOSTI, Tatjana Kreštan	78
KNJIŽNIČAR BEZ KNJIŽNICE, Stjepana Kadić	79
MOŽEMO LI ŠKOLSKU KNJIŽNICU NAZVATI BIBLIOPOTEKOM?, Adrijana Hatadi	80
MEDUNARODNA SURADNJA IZMEĐU IV. OSNOVNE ŠKOLE BJELOVAR I OSNOVNE ŠKOLE BAL BHARATI PUBLIC SCHOOL NOIDA, Magdalena Njemeček	81
FESTIVAL SLIKOVNICA U GODINI ČITANJA, Nikolina Sabolić	82
MALA GLAGOLJSKA POČETNICA, KATICA ŠARLIJA, Tanja Nad	83
BAJKE IZ KANTICE - ETWINNING PROJEKT POTICANJA ČITANJA, Sunčica Đuričić-Kocijan, Tanja Nad	84
RAZLISTANE RIJEČI KATICE KOVRLIJE, Alica Bačeković Pavelić	86
ETWINNING PROJEKT „CHARLIE I TVORNICA ČOKOLADE“, Andrea Katanović Babić	87
STRUČNO USAVRŠAVANJE ČLANOVA ŽUPANIJSKOG STRUČNOG VIJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE, Andrea Katanović Babić	88
<i>KAMISHIBAI</i> - PAPIRNATO KAZALIŠTE U ŠKOLSKIM KNJIŽNICAMA , Suzana Jarnjak Ivanović	89
TALK SHOW „BAJKE KOJE POMAŽU DJECI“, TANJA NAD, Dijana Krajcar Magdić	90
VIRTUALNO PREDAVANJE DR. SC. KSENIJE TOKIĆ „KULTURNA BAŠTINA KNJIŽNICA KAO TURISTIČKI POTENCIJAL“, GRADSKA KNJIŽNICA „IVAN GORAN KOVAČIĆ“ KARLOVAC, Dijana Sabolović-Krajina	91
DRUGI FESTIVAL BIBLIOBUSA U SRBIJI I MEDUNARODNA KONFERENCIJA „POKRETNE BIBLIOTEKE NA PUTU DO UDALJENIH KORISNIKA“, Ljiljana Vugrinec	92
PRVI WEBINARI NA TEMU „ISTRAŽIVAČKI PODACI - ŠTO S NJIMA?“, Dijana Sabolović-Krajina	94
ERASMUS+ EDUKACIJA NA ISLANDU: „LEGENDS AND LANDSCAPES“, Andrea Katanović Babić	94
PROJEKT ERASMUS+ „CHILDREN ARE RAISING EDUCATION“, Sanja Pajnić	96
BJELOVARSKO NAKLADNIŠTVO U 2020. GODINI, Lucija Miškić Barunić	97
ĐURĐEVAČKO NAKLADNIŠTVO U 2020. GODINI, Bernarda Ferderber	98
KOPRIVNIČKO NAKLADNIŠTVO U 2020. GODINI, Josipa Strmečki	98
KRIŽEVAČKO NAKLADNIŠTVO U 2020. GODINI, Marjana Janeš-Žulj	99
NAKLADNIŠTVO ČEŠKE NACIONALNE MANJINE U 2020. GODINI, Fanika Stehna	100
NAKLADNIŠTVO OPĆINE VIRJE U 2020. GODINI, Tomislav Embreuš	102
VIROVITIČKO NAKLADNIŠTVO U 2020. GODINI, Nela Krznarić	103
ZAJEDNICA KAO INSPIRACIJA – PRIČA O MAGDALENINOJ KNJIŽNICI NA KOTAČIMA, Ana Škvarić	104
PREDSTAVLJANJE KNJIGE „NARODNE KNJIŽNICE U TRANZICIJI“ DIJANE SABOLOVIĆ-KRAJINA U ZAGREBU I KOPRIVNICI, Hrvoje Dečak	105
KOPRIVNIČKA KNJIŽNICA U IFLA-INOJ KNJIZI O ZDRAVSTVENOJ PISMENOSTI: GROWING COMMUNITY HEALTH LITERACY THROUGH LIBRARIES: SHARING GLOBAL PERSPECTIVES. EDITED BY PRUDENCE W. DALRYMPLE AND BRIAN GALVIN. BERLIN/BOSTON : DE GRUYTER SAUER, Dijana Sabolović-Krajina	107
O RADU DRUŠTVA, Silvija Perić	108
BIBLIOKON, Silvija Perić	109
45. SKUPŠTINA HRVATSKOG KNJIŽNIČARSKOG DRUŠTVA "KNJIŽNICE U DOBA KRIZE", Dijana Sabolović-Krajina	110
KRENUO PRVI ERASMUS+ PROJEKT NAŠEG DRUŠTVA!, Silvija Perić, Ljiljana Vugrinec	110
ODRŽAN PRVI VIRTUALNI SASTANAK PARTNERA U ERASMUS+ PROJEKTU PUTUJUĆE KNJIŽNICE BEZ GRANICA, Silvija Perić i Ljiljana Vugrinec	111
NAGRADE, PRIZNANJA I NAPREDOVANJA U STRUCI ČLANOVA DRUŠTVA, Tihana Lončarić	112
IN MEMORIAM	113
PANDEMIJA U NARODNIM KNJIŽNICAMA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE, Ljiljana Vugrinec	114

JESMO LI I U KOJOJ SMO MJERI STVARNO SPREMNI NA PROMJENE?

Bernarda Ferderber
Gradska knjižnica Đurđevac

Sažetak

Promjena je riječ koja je obilježila proteklu godinu i duboko se usjekla u živote svakog od nas. Promjena zvana Covid-19 došla je iznenada, bez našeg utjecaja. Nismo je priželjkivali i nismo bili spremni na njezine posljedice. Je li nam ova promjena stvorila novu priliku da poboljšamo postojeće stanje u našoj knjižnici ili nam je stvorila nove izazove i probleme s kojima smo se, svatko na svoj način, uspješno ili manje uspješno borili i pokušali iz njih izvuci ono najbolje kako bi unaprijedili rad i poslovanje na jednu novu, višu razinu? Istina je da se knjižničarska struka oduvijek dobro nosila sa svim društvenim, tehnološkim i znanstvenim promjenama, no postavlja se pitanje jesmo li mi, knjižničari, stvarno spremni i u kojoj mjeri na neočekivane promjene?

Uvod

U Gradskoj knjižnici Đurđevac radi pet djelatnica, na promjena o kojoj pričamo dovela je do jedne nove, sasvim neočekivane situacije. Naime, u jeku pandemije naše djelatnice odlaze u ispomoć u jednu drugu gradsku kulturnu ustanovu i naša knjižnica mjesečno broji jednu djelatnicu manje. Samim time, naš odgovor na borbu s koronavirusom postaje vrlo upitan. Postavlja se pitanje kako knjižnica s fondom od preko 58000 naslova, 3000 korisnika, 293 organiziranih događanja u 2019. godini, koje je posjetilo preko 5000 posjetitelja, može uistinu odgovoriti zahtjevima koje je pandemija stavila pred nas. Ova promjena dodatno nas je zatekla i promijenila sve ono što smo do sada marljivo, naporno, ali s puno smijeha i dobre volje godinama stvarale i odgovarale zahtjevima struke, korisnika i svih onih željnih kvalitetnih kulturnih događanja. Upravo ovaj problem predstavljat će nam najveći izazov s kojim ćemo se morati naučiti nositi u budućnosti, a svoj dosadašnji rad prilagođavati promjenama koje nam je donijela ova opaka bolest.

Neki novi programi...

Usprkos svim navedenim poteškoćama, naša je knjižnica hrabro nastavila sa svojim „normalnim“ radom u ne baš idealnim uvjetima i prilagodila svoje sadržaje korisnicima. Uz pridržavanje svih propisanih epidemioloških mjera nastavile smo s redovnim programima i projektima, uz ograničen broj korisnika. Kao i sve ostale knjižnice, s korisnicima smo sve više počele komunicirati online. Objavljivale smo korisne i kvalitetne sadržaje primjerene starosti korisnika, upućivale ih na stranice na kojima su mogli gledati kazališne predstave, online čitanja priča ili ulomaka iz knjiga, pogledati najnovije preporuke i promocije zanimljivih knjiga ili rješavati različite kreativne kvizove. Digitalnih sadržaja nije nedostajalo, same ih nismo bile u mogućnosti izradivati zbog nedostatka osoblja,

ali zahvalne smo kreativcima koji su nam ih svakodnevno pružali i omogućili da prebrodimo vrijeme kada su knjižnice bile potpuno zatvorene. U ljetnim mjesecima sve se pomalo vratilo u normalu. Održane su brojne radionice i aktivnosti na otvorenom, no dolaskom hladnijih dana ponovno se okrećemo digitalnom svijetu. Smišljamo nove načine kako doći do naših najosjetljivijih korisnika, djece i starijih osoba, zato nastaju dva nova predivna programa prilagođena upravo njima.

Vrećice skitalice

Budući da su kreativne pričaonice i radionice na dječjim odjelima i dalje ograničene, a mališani svejedno željni veselih priča i likovnih maštarija, knjižničarke su se dosjetile da bi se sadržaji tih radionica mogli preseliti u dječje domove. Osmislile su mini projekt pod nazivom „Vrećice skitalice“ koje su namijenjene djeci i roditeljima, a cilj je kvalitetno i kreativno provođenje njihovog slobodnog zajedničkog vremena. U platnenim vrećicama se nalazi slikovnica za zajedničko čitanje te kreativni zadatak koji slijedi sadržaj priče i koji moraju zajedno odraditi djeca i roditelji. Radi se o crtanju, slikanju, bojanju, izrezivanju i lijepljenju ili pak o pisanju pjesmica, drugačijeg završetka priče ili pisma. Nakon odradenog zadatka slijedi opuštanje uz neku zanimljivu društvenu igru koja se također nalazi u vrećici. Za roditelje smo pripremili i stručnu literaturu o odgoju djece, a za stariju braću i sestre zanimljive romane i stripove. Vrećica u obitelji boravi desetak dana nakon čega putuje natrag u knjižnicu, a nova vrećica već je spremna za sljedeću pustolovinu.

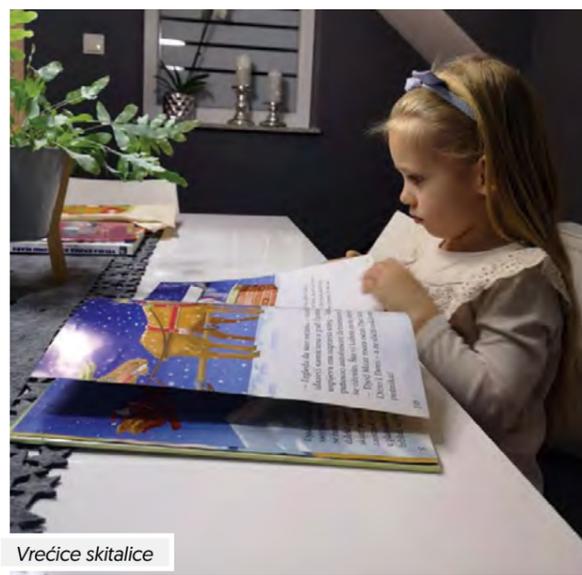
Knjiga vam kuca na vrata

Ovaj program počele smo provoditi krajem 2019. godine, ali u vrijeme pandemije doživljava procvat. Program podrazumijeva rad sa socijalno isključenim osobama naše lokalne zajednice, odnosno sa starijim i nemoćnim osobama te osobama s invaliditetom koje nemaju mogućnost dolaska u našu knjižnicu, a vole i rado bi čitale.

Zato knjiga kuca na njihova vrata! Naše knjižničarke električnim biciklom dostavljaju knjige zainteresiranim korisnicima na kućnu adresu te u domove za starije i nemoćne osobe u gradu Đurđevcu. Cilj ovog programa je da socijalno isključene osobe dobiju mogućnost sudjelovanja u društvenom i kulturnom životu naše ustanove, zatim

Vrećice skitalice

Vrećice skitalice

dostizanje životnog standarda koji se smatra prihvatljivim u društvu u kojem žive te osiguravanje prava svakog čovjeka na čitanje i cjeloživotno učenje. Trenutno knjige dostavljamo na desetak kućnih adresa te u dva doma za starije i nemoćne osobe, a posebno nas veseli zadovoljni osmijeh naših najstarijih korisnika kad u ruke dobiju očekivanu knjigu.

Knjiga vam kuca na vrata

Knjiga vam kuca na vrata

Zaključak

Kao odgovor na postavljeno pitanje u naslovu, jesmo li i u kojoj smo mjeri stvarno spremni na promjene, nameće mi se logičan odgovor. Da, spremni smo, ali u onoj mjeri u kojoj nam to dopuste uvjeti u kojima radimo te osoblje kojim raspolazemo. Ova promjena u naš rad unijela je nesigurnost, stvorila nove strahove s kojima smo se svi borili kako smo najbolje znali i mogli. No, ono što ipak veseli je činjenica da su knjižnice u ovo čudno vrijeme nekim ljudima postale utočišta, mjesta gdje bježe od surove stvarnosti, odlaze u svijet mašte, nekih boljih, ljepših svjetova bez bolesti, maski, dezinfekcijskih sredstava i držanja socijalne distance. Veseli nas što nam se broj korisnika nije smanjio. Upravo suprotno, na razini je one „normalne“ 2019. godine, a naši novoučlanjeni korisnici su u puno većem

broju djeca i mladi, učenici srednjih škola i studenti, koji zbog nemogućnosti korištenja školskih i sveučilišnih knjižnica u vrijeme online nastave prepoznaju važnost narodnih knjižnica i sve prednosti te mogućnosti koje im nude. Veseli nas i to što ljudi u knjižnicu navraćaju po dozu razgovora, smijeha, toplog osmijeha i ono malo socijalnog dijaloga koji im možemo pružiti. Veseli nas radoznalost djece i odraslih koji s nestrpljenjem čekaju radionice, igraonice, nova putopisna predavanja, predstavljanja novih knjiga i autora te druženja na izložbama. Ne digitalno, uživo! Jesmo, spremni smo na promjene, ali svi ipak s nestrpljenjem očekujemo onaj dan kada će sve ponovno biti normalno!

Ključne riječi: narodna knjižnica, promjene, Covid-19, novi programi.

KNJIŽNICA PRIJE I POSLIJE LOCKDOWNA: JE LI ČITANJE KOD DJECE U KRIZI?

Danijela Petrić
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Sažetak

U tekstu se daje kratka analiza statističkih podataka o broju članova i posudbe knjiga za djecu na Dječjem odjelu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica u 2020. godini kada je knjižnica zbog pandemije, uzrokovane koronavirusom, bila zatvorena na više od mjesec dana. Nadalje, istraživanja o čitateljskim navikama kod djece za vrijeme pandemije u Republici Hrvatskoj nemamo, ali knjižničari u svakodnevnom radu s djecom primjećuju da je čitanje u padu. Privremena zatvorenost i nedostatak e-knjiga za čitanje još dodatno je produbilo ovu krizu. Novim i prilagođenim programima dječji knjižničari nastoje poticati čitanje kod djece, a boljom sinergijom i umreženošću više institucija te provođenjem nacionalnih programa i kampanja moguće je odgovoriti na ovu krizu.

Uvod

Jedan od najvećih izazova s kojim se društvo suočilo u posljednjih godinu dana je prilagodba života novonastalim uvjetima u vrijeme pandemije. Strah od novog i nepoznatog, zatvaranje granica, gradova, ustanova, utječe na živote svih ljudi. Narodne knjižnice, koje imaju značajnu ulogu u promicanju pismenosti, privremeno su morale zatvoriti vrata i time onemogućile posudbu knjiga.

Koliko je to utjecalo na djecu i na njihove čitateljske navike? Znamo da manja izloženost materijalima za čitanje i manje

Posudbene usluge na vratima knjižnice

korištenje vještina čitanja dovode do rizika da se čitateljske kompetencije smanje. No, unatoč tome što su knjižnice bile zatvorene, knjižničari su pronalazili i još uvijek pronalaze načine kako približiti knjigu i čitanje djeci. U članku će se kroz statističke podatke analizirati koliko su djeca u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica posuđivala knjige prije i poslije lockdowna te na koje je načine Knjižnica nastojala pružiti podršku djeci u zadržavanju navika čitanja. Čitateljske interese djece u Republici Hrvatskoj za vrijeme pandemije COVID-19 nemoguće je uspoređivati s istraživanjima razvijenijih zemalja jer dostupnost online sadržaja, osobito elektroničkih knjiga za djecu i slikovnica, u Hrvatskoj puno je manja. Zapravo, više se radi o pojedinačnim primjerima koje su dječji knjižničari itekako dobro iskoristili i putem

društvenih mreža te medija ponudili korisnicima. Za stvaranje čitateljskih navika kod djece i poticanje zadovoljstva čitanja potrebno je djeci ponuditi puno više materijala.

Analiza statističkih pokazatelja

Tijekom 2020. godine na Dječji odjel Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ učlanjeno je 1366 korisnika, što je za čak 25,5 % manje u odnosu na 2019. godinu. Gledamo li broj obnovljenih članstva, tu je pad za 20 % manji, a veći pad primijećen je kod novoučlanjenih korisnika i iznosi 47%. Broj posudbe knjižne građe namijenjene djeci u 2020. godini pao je za 32,6 % u odnosu na 2019. Ukupno je posuđeno 20 966 svezaka knjiga. Fizičke posjete Dječjem odjelu također su u padu za 35,1 %, ukupno je ostvareno 13 996 posjeta. Privremena zatvorenost knjižnice od 14. ožujka 2020. do 28. travnja 2020. te otvaranje uz poštivanje epidemioloških mjera uzrokovalo je pad korisnika, broja posudbe i posjeta Knjižnici. Pridodamo li tome i zatvorenost školskih knjižnica i na duže vrijeme nego što su bile zatvorene narodne knjižnice, možemo zaključiti da su djeca i mladi u 2020. godini bili puno manje u mogućnosti posuditi knjige za čitanje u slobodno vrijeme.

Ponuda e-knjiga za djecu u Republici Hrvatskoj

Ponuda e-knjiga za djecu i mlade zadovoljavajuća je kada govorimo o lektirama. Zahvaljujući CARNET-u, učenici i nastavnici mogli su besplatno pristupiti e-lektirama. Ponuda e-knjiga za djecu i slikovnica za čitanje u slobodno vrijeme te za čitanje iz užitka vrlo je mala. Osim toga, mnoge knjižnice u Republici Hrvatskoj nemaju platformu za posudbu e-knjiga što bi svakako trebalo promijeniti. Za vrijeme zatvorenosti dječji knjižničari putem društvenih

¹ Izvješće o radu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica [Citirano 2021-03-23]. Dostupno na: <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/wp-content/uploads/2021/02/Izvjesce-o-radu-Knjiznice-Fran-Galovic-2020.pdf>

mreža, web stranice knjižnice i medija ponudili su roditeljima korisne online izvore za djecu predškolske dobi kao i online izvore za djecu osnovnoškolske dobi koji se mogu besplatno koristiti.² U razvijenim zemljama ponuda e-knjiga za djecu je neusporedivo veća, stoga i ne čudi istraživanje neprofitne dobrotvorne organizacije za poticanje čitanja u Velikoj Britaniji, National Literacy Trust, koje pokazuje kako su djeca za vrijeme lockdowna uživala više u čitanju. Ova organizacija provela je istraživanje o čitateljskim navikama kod djece u Velikoj Britaniji prije zatvaranja zbog pandemije uzrokovane virusom COVID-19 (siječanj – veljača 2020.) u kojem je sudjelovalo 58 346 djece i mladih u dobi od 9 do 18 godina. Istraživanje je ponovljeno nakon zatvaranja s manjim brojem djece i mladih, uzorak od 4.141 učenik u dobi od 8 do 18 godina, sa željom da se dobije uvid u čitateljske navike djece s obzirom na nagle promjene u okruženju. Istraživanje je pokazalo da se užitak u čitanju kod djece i mladih povećao sa 47,8 % prije zatvaranja na 55,9 % nakon zatvaranja, a više od četvrtine djece i mladih (27,6 %) izjasnilo se da uživa više u čitanju tijekom zatvaranja.³

Prilagodba programa za djecu u vrijeme pandemije uzrokovane virusom COVID-19

Knjižničari su se nastojali prilagoditi novoj situaciji i promovirati knjigu i čitanje prilikom rada od kuće, ali i za vrijeme provođenja epidemioloških mjera kada korisnici nisu bili u mogućnosti fizički sudjelovati u programima knjižnice. Knjižničarke Dječjeg odjela pronašle su nove mogućnosti koje pruža suvremena tehnologija kako bi došle do korisnika. U suradnji s dječjim vrtićima knjižničarke su putem Zoom aplikacije predstavile djeci knjižnicu i čitale priče. Na ovaj način omogućena je interakcija s korisnicima.

U suradnji s Dječjim vrtićem „Smiješak“ svi polaznici vrtića sudjelovali su u ZOOM pričalicama. Knjižničarke su pripremile i 25 „Vrećica pričalica“ koje su prosljeđene u vrtić, a djeca ih preko vikenda posuđuju i čitaju u obitelji. Svaka vrećica pričalica sadrži 3 priče, igračku vezanu uz likove iz priča i blokčić za pisanje dojmova. Posudba „Vrećica pričalica“ i ZOOM pričalice rezultirale su povećanjem broja učlanjenih novih korisnika i povećanom posudbom slikovnica.

Kada su to vremenski uvjeti dozvoljavali, priče su se u suradnji s dječjim vrtićima čitale i na otvorenom. Održani su i online književni susreti za djecu dok su se neki održali i na otvorenom. Održavanje pričalica za predškolce također je premješteno u online okruženje. Veliki izazov bila je online

2 Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica [Citirano 2021-03-23]. Dostupno na: <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/vijesti/online-izvori-za-djecu-predskolske-dobi-i-njihove-roditelje/> i <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/vijesti/korisni-online-izvori-za-skolarce/>

3 National Literacy Trust research report [Citirano 2021 – 03-19]. Dostupno na: https://cdn.literacytrust.org.uk/media/documents/National_Literacy_Trust_-_Reading_practices_under_lockdown_report_-_FINAL.pdf

Zoom pričalice

Čitanje u vrtiću

„Pričaonica za bebe i malu djecu“ s obzirom na to da se za najmlađu djecu ne preporučuje korištenje ekrana. Snimljeni su kratki videoprilogi iz knjižnice za roditelje i djecu do 3 godine s pjesmicama i brojalicama za djecu najmlađe dobi i priče uz kazalište sjena ili snimljene uz aplikaciju Stop Motion uz dopuštenje izdavača.⁴ Uz videosnimke preporučeno je da djeca gledaju videosadržaje zajedno s roditeljima zbog sigurnosti. Broj pregleda videosnimaka veći je od broja fizičkih posjeta programima tako da možemo zaključiti da smo na ovaj način uspjeli privući veći broj korisnika. Projekt „Olimpijada čitanja“ 2020. također je prilagođen novim mjerama. Razredi se više nisu natjecali ekipno u čitanju i sakupljanju bodova, već su prijave bile pojedinačne za svu djecu polaznike nižih razreda osnovne škole. Unatoč tome, odaziv je bio vrlo velik. U samo 2 tjedna prijavljeno je 116 djece koja su u 2 mjeseca ljetnih praznika pročitala 886 knjiga, ili u prosjeku 7,5 knjiga. Učenici koji su sudjelovali naglasili su da su im knjige bile zanimljive i zabavne, da bi željeli ponovno sudjelovati jer su praznici tako bili zanimljiviji te da im nije najvažnija pobjeda, već čitanje za sebe i za svoje znanje. Sudionici Olimpijade u knjižnicu su dolazili češće, većinom cijele obitelji, potičući tako obiteljske čitateljske navike. Roditelji su također izrazili zadovoljstvo ovim programom i poručuju knjižničarima da su sretni kad vide djecu kako sa zadovoljstvom čitaju. Trenutno koprivnički knjižničari nastoje razviti model koji bi se mogao implementirati i u druge sredine u Hrvatskoj i možda postati nacionalni program. Ove godine program će se proširiti putem interneta izradom web stranice kojom će se poboljšati komunikacija sa sudionicima i pružiti mrežni pristup podacima kada uvjeti otežavaju fizički pristup. Ovaj web će ujedno biti jedinstveni projekt u našoj zemlji i omogućiti djeci pristupačniji način pretraživanja knjiga. Angažirat će se ilustratori i napraviti promidžbeni materijali za ovaj projekt.

Zaključak

I u otežanim uvjetima poslovanja knjižničari su pronalazili načine kako poticati djecu na čitanje. Statistički podaci o padu broja članova i posudbi knjiga zabrinjavaju. Potrebno je i dalje pratiti trendove te im se pravovremeno prilagođavati. S druge strane, povećano korištenje online usluga ukazuje da korisnici žele sadržaje za djecu i rado ih prate. Knjižničari će i dalje koristiti hibridni model, odnosno fizičko i online praćenje programa, kako bi se došlo do većeg broja djece. Kada govorimo o poticanju čitanja iz užitka, neophodno je uvesti nacionalnu platformu za čitanje elektroničkih knjiga za sve vrste knjižnica u Republici Hrvatskoj koja će uključiti i zadovoljavajuću ponudu slikovnica i knjiga za djecu. Da bismo mogli odgovoriti na pitanje je li čitanje kod

4 Knjižnica i čitaonica Fran Galović Koprivnica, YouTube. Dostupno na: https://www.youtube.com/watch?v=6KWYlpa4yY&ab_channel=KnjiznicaicitaonicaFranGalovicKoprivnica
https://www.youtube.com/watch?v=XBXB_RY-1Xg&ab_channel=KnjiznicaicitaonicaFranGalovicKoprivnica

djece i mladih u krizi, potrebno je napraviti istraživanje, no svakako je situacija sa zatvorenosti knjižnica i nedostatkom ponude elektroničkih knjiga za djecu negativno utjecala na njihove čitateljske navike. Nedostaje i veći broj projekata i programa za djecu na nacionalnoj razini. Mnoge knjižnice kroz dugi niz godina razvijaju brojne programe za poticanje čitanja namijenjene djeci rane dobi, predškolicima, djeci osnovnoškolske dobi i mladima pa bi ti programi uz samo malo veća ulaganja mogli postati nacionalni i provoditi se u svim knjižnicama. U Nacionalnoj strategiji za poticanje čitanja za razdoblje od 2017. do 2022. ističe se da su upravo nacionalni programi, kampanje te umrežavanje institucija prilika za poticanje čitanja kod djece.⁵ U programe koje provode pedijatri također bi se mogle uključiti i narodne knjižnice. Kroz program „Rođeni za čitanje“ u paketima koji će se dijeliti u pedijatrijskim ambulancama⁶ moguće je obavijestiti roditelje o važnosti uključivanja u programe narodnih knjižnica, staviti informacije o knjižnicama u gradu, prijavnicu za besplatno učlanjenje i sl. Ovo su samo neki od prijedloga kako bismo mogli odmah i zajedno djelovati te odgovoriti na ovu krizu.

Ključne riječi: poticanje čitanja kod djece, narodne knjižnice, dječji odjel, e-knjige za djecu, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

LITERATURA:

Izješće o radu Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica. [Citirano 2021-03-23]. Dostupno na: <https://www.knjiznica-koprivnica.hr/wp-content/uploads/2021/02/Izjesce-o-radu-Knjiznice-Fran-Galovic-2020.pdf>

Nacionalna strategija za poticanje čitanja za razdoblje od 2017. do 2022. godine. Zagreb: Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo kulture, 2017. [Citirano: 2021-03-24]. Dostupno na: <https://www.min-kulture.hr/userdocsimages/najnovije%20novosti/a/nspc.pdf>

National Literacy Trust research report [Citirano 2021 – 03-19]. Dostupno na: https://cdn.literacytrust.org.uk/media/documents/National_Literacy_Trust_-_Reading_practices_under_lockdown_report_-_FINAL.pdf

Peti-Stantić, A. Čitanjem do (spo)razumijevanja : od čitalačke pismenosti do čitateljske sposobnosti. Zagreb: Naklada Ljevak, 2019.

5 Nacionalna strategija za poticanje čitanja za razdoblje od 2017. do 2022. godine. Zagreb: Vlada Republike Hrvatske, Ministarstvo kulture, 2017. [Citirano: 2021-03-24]. Dostupno na: <https://www.min-kulture.hr/userdocsimages/najnovije%20novosti/a/nspc.pdf>, str. 22.-23.

6 Odabrane četiri slikovnice u okviru programa „Rođeni za čitanje“. [Citirano- 2021-03-24]. Dostupno na: <https://zdravlje.gov.hr/vijesti/odabrane-cetiri-slikovnice-u-okviru-programa-rodjeni-za-citanje/5222>

VIRTUALNA DOSTUPNOST ŠKOLSKE KNJIŽNICE

Ljiljana Vugrinec

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Sažetak

Doslovce preko noći, u svim knjižnicama ostali smo bez fizičkog kontakta s korisnicima, usmjereni na virtualne usluge i online podršku koju smo korisnicima jedino mogli pružiti. Upravo u tom trenutku pokazalo se da web stranice knjižnica, prisutnost na društvenim mrežama, digitalizirana građa i središnja baza korisnih poveznica mogu igrati itekako važnu ulogu u komunikaciji knjižnica s korisnicima i osiguravanja usluga koje su korisnicima u određenom trenutku potrebne.

Uvod

Zašto je važna virtualna dostupnost školske knjižnice? Jednako kao što „Standard za školske knjižnice“ propisuje da fizička knjižnica mora biti lako dostupna, uočljiva i pristupačna, stručno uređena, pregledna, funkcionalna i ugodna za boravak, isto je tako i s mrežnom stranicom školske knjižnice. Ona predstavlja virtualno mjesto na kojem će knjižnica biti dostupna korisnicima. Na mrežnoj stranici škole školska knjižnica treba voditi svoj paralelni virtualni život. Sve što se odvija u fizičkoj knjižnici, mora se ogledati i na njejoj web stranici.

U praksi je ovaj važan zadatak školskih knjižnica ponekad padao u drugi plan, i to možda ponajviše zato što uza sve druge aktivnosti i obaveze knjižničar često nema dovoljno vremena baviti se i virtualnim knjižničnim sadržajima. No,

prije godinu dana, važnost virtualnog života školske knjižnice osvijestila nam je iznenadna pandemija. U Županijskoj matičnoj službi Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica ubrzo po uvođenju lockdowna u proljeće 2020. pristižu brojni upiti s terena, iz škola i školskih knjižnica, o pružanju virtualnih usluga učenicima i nastavnicima. Uočena je potreba za stručnom pomoći i podrškom knjižničarima kroz dodatnu edukaciju o uređenju mrežnih stranica kako bi one mogle zadovoljiti povećane potrebe korisnika za virtualnim uslugama tijekom pandemije.

Online istraživanje i rezultati

Online istraživanjem provedenim u proljeće 2020. godine

putem pregleda mrežno dostupnih stranica za sve 34 knjižnice u Koprivničko-križevačkoj županiji (26 osnovnoškolskih i 8 srednjoškolskih) prikupljeni su najprije podaci o tome koliko uopće školskih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji ima svoje mrežne stranice i koliko su one u trenutku uvođenja lockdowna bile spremne ispunjavati svoje virtualne zadatke.

Prema prikupljenim podacima, u drugom polugodištu 2019./20. godine 94% školskih knjižnica u KKŽ imalo je svoju podstranicu na mrežnim stranicama škole, i to sve srednje škole (njih 8) te 24 od ukupno 26 osnovnih škola. Pristup e-katalogu školske knjižnice preko mrežne stranice knjižnice (škole) omogućavalo je 65% knjižnica (15 OŠ + 7 SŠ), dok je 24% knjižnica (3 OŠ + 5 SŠ) bilo dostupno korisnicima i preko Facebook stranice knjižnice. Treba istaknuti da su se mnogi školski knjižničari u Županiji vrlo brzo snašli i spretno reorganizirali u novim uvjetima rada. Već u prvim danima i tjednima lockdowna, čak 8 osnovnoškolskih i 5 srednjoškolskih knjižničara (38% od ukupnog broja knjižnica) formirali su svoje nove, virtualne knjižnice (digitalno dostupna mjesta školskih knjižnica s mnoštvom informacija o čitanju i učenju online). Ondje su korisnici mogli pristupiti ne samo e-katalogu knjižnice već i različitim drugim korisnim e-sadržajima i digitalnim izdanjima, preko ponuđenih poveznica. Neke od tih virtualnih knjižnica iz KKŽ dostupne su i na nacionalnom portalu školskih knjižničara UDK.02 na poveznici http://www.knjiznicari.hr/UDK02/index.php/Virtualne_na_jednom_mjestu gdje su okupljene virtualne školske knjižnice iz cijele Hrvatske.

Iako je spomenutim istraživanjem postojećih mrežnih stranica školskih knjižnica u Koprivničko-križevačkoj županiji u proljeće 2020. utvrđeno kako pojedine škole imaju vrlo funkcionalne i kvalitetne mrežne stranice školskih knjižnica, s kvalitetnom ponudom virtualnih usluga za korisnike, kod mnogih školskih knjižnica ipak su ustanovljene određene manjkavosti kod uređenja njihovih mrežnih stranica, od npr. nedovoljne vidljivosti na mrežnoj stranici škole, preko tehničke izvedbe koja ne omogućava dovoljnu preglednost stranica pa do samog odabira sadržaja za stranicu i nedostatka nekih bitnih podataka na stranicama.

Sa svrhom dodatne edukacije o izradi kvalitetnih mrežnih stranica i pružanju virtualnih usluga školske knjižnice, voditeljica Županijske matične službe pripremila je izlaganje „Virtualna dostupnost školske knjižnice“ koje je održano online na stručnom skupu ŽSV-a školskih knjižničara KKŽ 31.8.2020. putem aplikacije Microsoft Teams. U nastavku slijedi sažeti pregled uputa za školske knjižničare.

Pregled uputa za školske knjižničare

Ciljevi mrežne stranice školske knjižnice:

- virtualna dostupnost (e-kataloga, informacija, digitalizirane građe)

- informativnost (pregledne, aktualne i ažurne informacije)
- animacija (privlačenje korisnika, poticanje čitanja)
- podrška (učenicima, nastavnicima i roditeljima)
- vjerodostojnost (profesionalan dojam u očima korisnika)
- učinkovitost (mogućnost pružanja informacija 0-24, odgovori na česta pitanja)

Lokacija mrežne podstranice školske knjižnice na mrežnoj stranici škole:

- Obavezno treba omogućiti poveznicu preko glavnog izbornika, neposredno s naslovnice.
- Sadržaje vezane za knjižnicu potrebno je objediniti na jednom mjestu na web stranici škole.

Sadržaj naslovnice mrežne podstranice školske knjižnice:

- dobrodošlica (kratki tekst)
- radno vrijeme knjižnice za korisnike / osnovni uvjeti posudbe i korištenja
- istaknute obavijesti (ako npr. knjižnica određenog dana na radi redovno)
- ime i prezime, zvanje i zanimanje školskoga knjižničara
- kontakt podaci (služb. telefon/mob, službena e-mail adresa knjižnice)
- poveznica na e-katalog školske knjižnice
- poveznice na FB i na virtualnu knjižnicu (ako postoje)
- baza fotografija, slikovnih priloga i dokumenata.

Osnovne informacije o školskoj knjižnici:

- **prostor** - lokacija knjižnice i opis prostora knjižnice u školi (gdje se nalazi – prizemlje, kat; kvadratura i sl.); opis opreme, sadržaja i „kutaka“ (kome i čemu služe); opisati kakva je dostupnost za korisnike s invaliditetom i kako se ostvaruje
- **fond** – navesti brojčane podatke o fondu (što sve sadrži, vrste građe); mogućnosti međubibliotečne posudbe za građu koju knjižnica ne posjeduje i sl.
- **usluge knjižnice** - povezati s fondom i opremom knjižnice, opisati što sve knjižnica nudi, koje projekte, aktivnosti, kako potiče čitanje, na koje načine pruža podršku u učenju i čitanju, s kim sve surađuje... Uvrstiti aktualne popise lektire za tekuću šk. godinu za sve razrede (ili popise preporučenih lektirnih naslova), kao i kratke prikaze knjiga (npr. novo

u knjižnici, preporuke za slobodno čitanje i sl.).

Informacije o aktivnostima školske knjižnice:

- Treba redovito objavljivati o aktivnostima i događanjima (najave, opisi i pozivi na aktivnost, izvješća o održanim programima).
- Korisno je davati preporuke za čitanje, savjete za učenje, zanimljivosti iz kulture.
- Dobro je stavljati prigodne objave uz značajnije događaje vezane uz knjigu i čitanje (Mjesec hrvatske knjige, Mjesec školskih knjižnica, Dan hrvatskih knjižnica 11.11., Dan hrvatske knjige, Noć knjige, druge važne svjetske dane koji se obilježavaju u knjižnici itd.).
- Potrebno je zabilježiti sudjelovanje knjižnice/knjižničara u školskim događanjima i projektima, stručna usavršavanja šk. knjižničara i sudjelovanje npr. u Erasmus+ projektima itd.

Informacije o bibliobusu / obližnjoj narodnoj knjižnici:

- Potrebno je napraviti raspored dolazaka bibliobusa na stajalište bibliobusa kod matične i kod područnih škola koje obilazi.
- Na stranicama školske knjižnice/škole treba uputiti korisnike i na mogućnost korištenja najbliže gradske/općinske knjižnice, zajedno s informacijama o njihovom radnom vremenu i poveznicama na njihove web/FB stranice.

Dizajn i performanse:

- uskladiti stil (vrste, boje i veličinu fontova)
- logično i što preglednije razvrstati tekstove (raspodijeliti ga na više podstranica, dodati podnaslove i manje odlomke, kombinirati sliku i tekstove, ne predugačke)
- odabrati fotografije dobre kvalitete (radije ostaviti bez ilustracije, nego stavljati mutne fotografije, slabe rezolucije i sl.); fotografije osoba stavljati obavezno uz privole i uz potpise; za ilustracije s weba i sve one koje nisu naše provjeriti autorska prava (obavezno stavljati „credits“)
- paziti na brzinu učitavanja (osigurati što lakši i brži pristup do traženih sadržaja)
- voditi računa da korisnik uz najmanji utrošak vremena može brzo i jednostavno naći informaciju koja mu treba (Nezadovoljan korisnik je negativna reklama!) - npr. tekstove o aktivnostima objavljivati tako da budu odmah vidljivi na stranici, kao i popratne fotografije, a ne da na stranici stoji samo naslov, dok se pripadajući tekst može pročitati tek ako se priloženi dokument skine kao word ili pdf file
- korisnici imaju različiti stupanj vještina u web pretraživanju (potrebno je prilagoditi stranicu da bude jednostavna za korištenje i pristupačna različitim korisnicima)
- redovito ažurirati sadržaj, uklanjati zastarjele informacije, provjeravati poveznice.

Ključne riječi: mrežna stranica, prilagodba, istraživanje, virtualna školska knjižnica

BIBLIOTURIZAM - KNJIŽNICE KAO TURISTIČKI POTENCIJAL ZAJEDNICE

Ivanka Ferencić Martinčić, Narodna knjižnica Virje
Maja Lesinger, Knjižnica i čitaonica Grada Preloga

Kakve koristi imaju turisti od narodnih knjižnica? Kakve koristi imaju narodne knjižnice od turista? Sve više narodnih knjižnica postaje zanimljivo turistima pa one svoje usluge i marketing segmentiraju kako bi se uključile u tu vrstu tržišta. Uz slavnu zbirku knjiga, fantastično arhitektonsko ostvarenje u kojoj se knjižnica nalazi, pokoji tajnu, legendu ili stari dokument, narodne knjižnice nude i brojne druge korisne usluge za turiste. Bez imalo ulaganja i bez ikakve strategije knjižnice mogu turistima ponuditi: besplatni wifi, informacije, mjesto za rad, brošure ili letke lokalne turističke zajednice, usluge ispisa... Neke knjižnice idu korak dalje od navedenih, osnovnih usluga, pa tu možemo govoriti o nevjerojatnoj fleksibilnosti i mogućnosti transformacije. Bez obzira na motivaciju za putovanje, knjižnica je savršeno mjesto za putnike kada istražuju novi grad. Kako smo spomenuli transformaciju usluga i uloge knjižnice, važno je naglasiti da su projekti koje ćemo predstaviti u daljnjem tekstu nastali na temelju postojećih resursa knjižnica. SWOT analizom su određene prednosti knjižnica i pozitivnih vanjskih faktora. Temeljem sakupljenih podataka kreirane su aktivnosti koje su zanimljive, atraktivne te čine dodatnu vrijednost zajednici, a time i samoj knjižnici.

Topoteka Prelog

Topoteka Prelog želi prikazati život običnih ljudi s naglaskom na kulturu, umjetnost i arhitekturu. Za razliku od dosadašnjih prikaza povijesti Preloga, topoteka se ne naslanja na gospodarski razvoj već na svakodnevicu običnog malog čovjeka koja je činila bogati društveni život zajednice. Cilj projekta je udahnuti život starim fotografijama, dokumentima, razglednicama, porukama, mislima i pismima te omogućiti što većem broju ljudi da uroni u svijet prošlosti. Sačuvana živuća povijest nasljeđe je za nove generacije, a topoteku mogu koristiti ne samo građani već i učenici, učitelji, profesori, turisti i istraživači. Podaci okupljeni u topoteci prezentiraju se javnosti putem različitih multimedijalnih sadržaja, događanja, izložbi, predavanja, istraživanja kroz virtualni lov na blago, slagalice, crteže, bojanke i slične didaktičke materijale. Topoteka Prelog i njezin sadržaj uvršteni su na novi digitalni info punkt TZ Prelog. Na taj način rad topotekarki iz KIČ Prelog Maje Lesinger i Dominike Lukačić-Murković postao je dostupan i turistima koji su u potrazi za kvalitetnijim informacijama o povijesti Grada Preloga.

Virtualni lov na blago

Ovo je još jedna od brojnih digitalnih aktivnosti Knjižnice i čitaonice Grada Preloga koja je nastala u okviru digitalnih materijala razvijenih za virtualni rad knjižnice. Također, ovo je prvi i jedinstveni digitalni projekt u Gradu koji spaja kulturu, baštinu i turizam te kroz zabavu omogućava zainteresiranima učenje zanimljivih činjenica o Gradu Prelogu, njegovim ustanovama i važnijim zgradama koje su smještene u samom centru, u blizini Knjižnice. Zainteresirani turisti naoružani mobitelom, besplatnim gradskim WiFi točkama i dobrom voljom mogu se zaputiti u pustolovinu upoznavanja starih i važnih zgrada u gradu, a jedino što moraju učiniti je očitati početni QR kod koji se nalazi na zgradi knjižnice. Idejna začetnica i autorica digitalnih materijala je ravnateljica Maja Lesinger, a rute lova nastaju u suradnji s drugim kulturnim ustanovama u gradu. Kako bi turistima približili svoj rad, rute se fokusiraju na gradske ustanove, zatim na starije arhitektonske dragulje koji imaju zanimljivu povijest, povijesne pučke nazive ulica, a trenutno je u razvoju najnovija ruta - ona književna.

Virtualni lov na blago

LegenDra - festival mitova i bajki dravskog kraja

LegenDra je prvi i jedini festival posvećen zaboravljenim predajama i mitovima vezanim za rijeku Dravu u Međimurskoj županiji, što mu daje posebnu važnost i značaj. Projekt je nastao 2018. godine na inicijativu ravnateljice KIČ Prelog Maje Lesinger, a u suradnji s Udrugom mladih Efekt Prelog. Revitalizacija narodne predaje, tradicije, naglašavanja skladnog života s prirodom te obogaćivanje kulturnog života cijelog županijskog područja utjecaji su koje za sobom ostavlja LegenDra. Događaji i priče su prerasli u legende, a legende u mitove koji su nepravедno zaboravljeni i zapostavljeni potonuli na dno rijeke koja ih je stvorila. Ovaj etno - književno - likovno - turistički projekt/festival koji se fokusira na dravske legende i usmene predaje vezane za mistična bića uz Dravu primjer je turistički zanimljivog koncepta koji gostima može ponuditi kvalitetne kulturno-umjetničke sadržaje te dati još jedan, drugačiji uvid u kulturu i običaje spomenute turističke destinacije.

LegenDra festival

Interpretacijske šetnje

U nastojanju za što boljim povezivanjem Knjižnice sa zajednicom i uključivanjem Knjižnice u sva važna događanja u zajednici, knjižničari su završili edukaciju Interpret Europe te postali certificirani interpretacijski vodiči. Tako je Knjižnica mogla ponuditi vlastite programe kojima sudjeluje u turističkoj ponudi mjesta Virje. Razvijene su dvije interpretacijske šetnje, tj. kratke interaktivne rute obilaska centra mjesta. „Slatka šetnja“ kroz priču o četiri kolača i četiri recepta zapravo predstavlja povijest, život i običaje Virja. „Veliki ljudi malog mjesta“ donosi zanimljive priče o velikanima koji su potekli iz Virja, a svojim radom dosegli uspjeh diljem Hrvatske ili čak svijeta.

Klupe pričalice

Iako su inicijalno zamišljene kao infrastruktura koja će omogućiti da se za djecu osigura usputni susret s pričama i tako posredno i knjižnicom, klupe s umetnutim pričama u naslonu, pokazale su se sjajnom podrškom turističkom sadržaju. Prigodnim postavljanjem priča kao što je „Priča o vitezu i Martinu“ za vrijeme trajanja manifestacije Martinjski dani, klupe postaju produžetak sadržaja zanimljivog posjetiteljima. U posebnim okolnostima prostor namijenjen pričama i prilagođenim slikovnicama može poslužiti i za druge informativne sadržaje o povijesti i zanimljivostima Virja.

Klupe pričalice

Živa povijest

Đuro Sudeta, jedan od omiljenih hrvatskih pjesnika, dio je svog kratkog života proveo kao učitelj u Virju. Upravo u školskoj zgradi, koja je kao arhitektonska baština danas dom Narodne knjižnice Virje, posjetiteljima je omogućeno da prošetaju hodnicima kojima je kročio pjesnik i da se u društvu Đure Sudete i preporoditelja Ferde Rusana okušaju u pisanju perom i tintom.

Ovi programi primjer su kako dvije lokalne knjižnice, Narodna knjižnica Virje i Knjižnica i čitaonica Grada Preloga, u svojim ruralnim sredinama nude dodatne usluge koje se mogu nazvati turističkim atrakcijama.

Ključne riječi: turizam, knjižnice, biblioturizam, interpretacija baštine, topoteka

Živa povijest

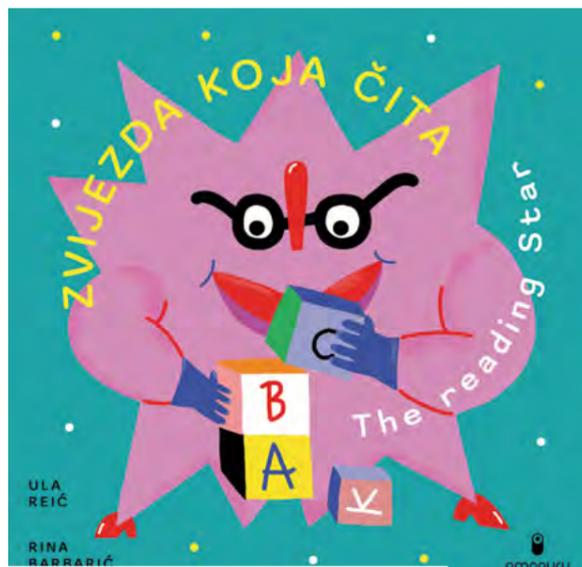
OMOGURU - INOVATIVNA RJEŠENJA ZA OSOBE S DISLEKSIJOM I TEŠKOĆAMA ČITANJA

OmoLab Zagreb

Uvod

U 2015. godini jednoj djevojčici je dijagnosticirana disleksija. Roditelji su ju uključili u logopedsku terapiju, a tata je krenuo proučavati dostupna rješenja koja bi joj mogla pomoći. Kako djevojčici ta rješenja nisu koristila, podrobije je istražio problem te otkrio način na koji bi se olakšalo čitanje što većem broju osoba s disleksijom.

Tako je nastao OmoLab, splitsko-zagrebački startup koji okuplja stručnjake raznih područja kojima je u cilju inovativnim digitalnim rješenjima pomoći osobama s disleksijom i teškoćama čitanja, ali i destigmatizirati disleksiju te je približiti svima. Kako bi to i uspjeli, provodimo razne akcije. Prošle godine u tjednu disleksije u više od 200 narodnih i gradskih knjižnica donirali smo slikovnice nastale u našem laboratoriju, a na temu disleksije.

Zvijezda koja čita - slikovnica prilagođena za djecu s disleksijom skuhana u našem laboratoriju

Što je disleksija?

Disleksija je jezična teškoća čiji je glavni i najvidljiviji simptom problem s čitanjem. Prema Europskoj udruzi za disleksiju otprilike 10% osoba u Europi ima disleksiju.

Iako je najvidljivija u vrijeme školovanja, disleksija je kod osoba prisutna cijeli život pa se tako i prije polaska u školu može primijetiti rizik za disleksiju.

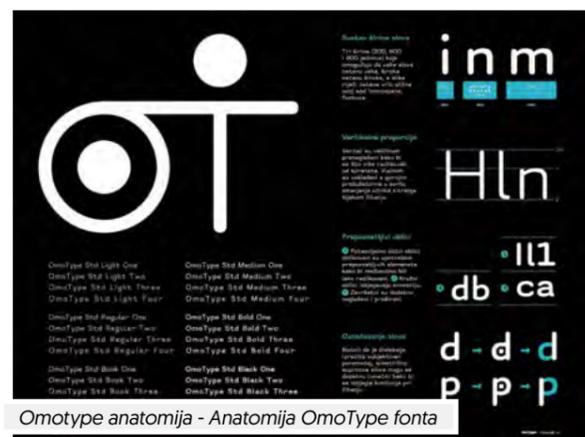
Dijagnoza disleksije dobiva se u trećem razredu osnovne škole jer se smatra da se do tada tehnika čitanja automatizira.

Učenici s disleksijom imaju pravo školovati se prema redovnom programu uz primjenu individualiziranih postupaka, no nažalost, na terenu se često ta njihova prava ne poštuju. Razloga je više. Nažalost, u školama u Hrvatskoj malo je zaposlenih logopeda, a oni su stručnjaci koji mogu prepoznati disleksiju te pružiti stručnu podršku. Također, nastavnici prilikom svog obrazovanja ne stječu dovoljno znanja o radu s djecom s teškoćama pa tako i s djecom s disleksijom.

Iako disleksija znatno utječe na život pojedinca, sama činjenica da u Hrvatskoj ne postoji dogovorena definicija toga što je disleksija te da točan podatak o tome koliko je učenika s disleksijom ne možete dobiti, dovoljno govori o statusu disleksije u javnosti.

OmoType font

Ideja o oblikovanju lakše čitljivog fonta došla je spontano. Na području tipografije poznato je koja obilježja dizajna slova utječu na čitljivost. Dodatno, zadnjeg desetljeća pojavila su se

i istraživanja o utjecaju fonta na čitanje osoba s disleksijom. Kako su obilježja disleksije izrazito individualna te jedno rješenje ne može obuhvatiti sve probleme populacije osoba s disleksijom, kreiran je dinamičan font koji ima 240 inačica kako bi se maksimalno mogao prilagoditi jedinstvenim potrebama pojedinca.

Posebna novina je mogućnost namještanja visine ekstendera i descendera slova koje se u OmoTypeu mogu mijenjati u 5 varijanti. Smatra se kako se time povećava efekt isticanja slovnog znaka, a to pomaže u prepoznavanju pa onda i u čitljivosti samih slovnih znakova. OmoType font A najbližiji

je standardnim fontovima, a OmoType font E ima najviše istaknute ekstendere i decendere te smatramo da je pogodan za djecu koja tek uče čitati (početne čitače). Namjera je da napredovanjem u tehnici čitanja djeca napreduju od verzije fonta E do verzije A koja je najbližnja fontovima u svakodnevnoj upotrebi.

Font je besplatan za osobnu uporabu te za izradu nastavnih materijala u školama.

Omoguru Reader aplikacija

Kako bi se olakšala upotreba fonta, razvijena je mobilna aplikacija Omoguru Reader koja je dostupna na mrežnim trgovinama.

U aplikaciji je moguće maksimalno prilagoditi izgled teksta prema osobnim preferencijama. Uz odabir fonta, moguće je mijenjati veličinu fonta, razmak između slova i redova, debljinu slova, boju pozadine, poravnanje, rastaviti riječi na slogove i posebno označiti zrcalno slična slova. Kao dodatnu pomoć u čitanju moguće je koristiti alate za održavanje ritma čitanja kao što su automatizirana linija koja prelazi preko teksta ili stil čitanja redak po redak.

Do sada imamo više od 20.000 korisnika u cijelom svijetu. Unutar aplikacije besplatno se mogu čitati eLektire te knjige u okviru projekta Gutenberg, a može se dodati i vlastiti sadržaj.

Omoguru web aplikacija

Osluškujući potrebe naših korisnika, prošle godine krenuli

smo s izradom novog proizvoda - web aplikacije. Ona sadrži sve mogućnosti mobilne aplikacije te je nadograđena ključnim funkcionalnostima potrebnim roditeljima, logopedima i nastavnicima kao što su uređivanje te printanje potpuno prilagođenog teksta.

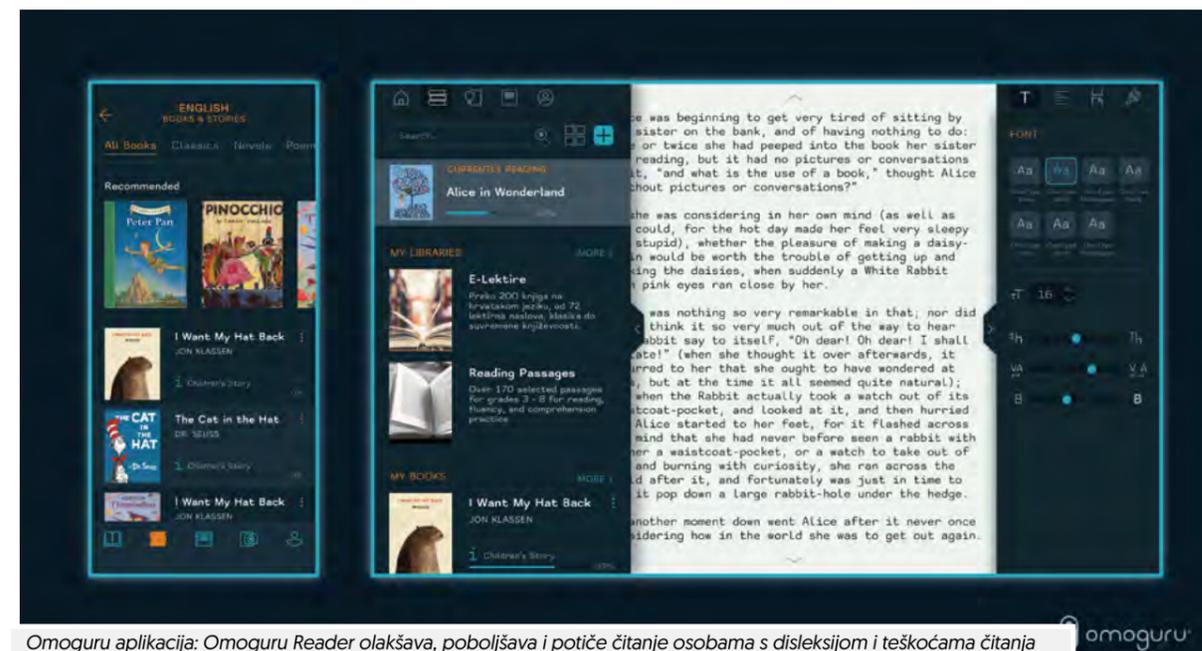
U aplikaciji djeca mogu vježbati čitanje i tečnost, razumijevanje teksta te izrađivati školske zadatke i seminarske radove. Roditelji, nastavnici i logopedi pružaju im podršku pripremom sadržaja prilagođenih njihovim specifičnim potrebama.

U aplikaciju se može učitati e-knjiga, PDF ili Word dokument te slike stranica iz udžbenika i time lakše učiti pojedine lekcije. Škole i kulturne ustanove poput knjižnica moći će na jednostavan način staviti na raspolaganje edukativne materijale kroz online knjižnice svojim učenicima i članovima.

Za kraj...

Disleksija je svuda oko nas, ali je praktički nevidljiva. Većina osoba s disleksijom ne zna da ima disleksiju ili to otkrije dosta kasno u svom životu. Želja nam je poboljšati procese ranog otkrivanja disleksije te iz tog razloga sudjelujemo u Erasmus+ projektu u kojem je to jedan od ciljeva. Takvim pristupom i širenjem svijesti o disleksiji vjerujemo da se mogu ostvariti značajne promjene u društvu.

Ključne riječi: disleksija, OmoType font, Omoguru aplikacija

Omoguru aplikacija: Omoguru Reader olakšava, poboljšava i potiče čitanje osobama s disleksijom i teškoćama čitanja

„ZATVORILI SU KNJIŽNICE“

Petar Lukačić, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Sažetak

Autor u članku istražuje uslugu posudbe e-knjiga u hrvatskim narodnim knjižnicama tijekom početka i trajanja pandemije COVID-19. Za potrebe članka postavljene su hipoteze vezane uz e-knjigu te je uspostavljen kontakt s manjim brojem narodnih knjižnica koje svojim korisnicima nude posudbu e-knjiga putem aplikacija ZakiBook i iBiblos. Istražuje se zadovoljstvo korisnika, broj aktivnih korisnika aplikacija i utjecaj pandemije na brzinu uvođenja usluge.

Zatvorili su knjižnice

Ne samo našu nego i Vaše. Opravdanje za to našli su pod kodnim imenom COVID-19 koje obično smještamo pod UDK broj 616. Nije nam bilo svejedno, ali nije ni našim korisnicima. Propisane mjere išle su u smjeru brige za fizičko zdravlje nas i naših korisnika. Nakon što smo shvatili da smo zatvoreni počeli smo razmišljati o tome kako raditi svoj posao u novonastalim uvjetima s posebnim naglaskom na korisnike i građu te kako korisnicima omogućiti da čitaju bez da ostvarimo fizički kontakt i pridržavamo se propisanih mjera s obzirom na to da je knjižnica pod ključem. Odgovor je, svakako, bio vrlo jednostavan. Korisnicima treba omogućiti pristup čitanju e-knjiga ili napraviti ono što je kolegica Jadranka Nejašmić napravila na Bolu na otoku Braču (spustiti im knjige kroz prozor na špagi). Vrijeme je pokazalo da su obje opcije prihvatljive. Kolegicu je javno

pohvalio državni tajnik dr. sc. Ivica Poljićak iz Ministarstva kulture i medija na otvorenju Skupštine HKD-a², a interes za čitanje e-knjiga porastao je početkom zatvaranja knjižnica. No, mi u Koprivnici niti smo koristili špage niti smo omogućili pristup e-knjigama. „Zatvorili“ su nas i prije koronavirusa po tom pitanju.

I nije nam bilo svejedno. Vjerujem da je svima Vama, čitateljima ovog teksta koji radite u knjižnicama, prioritet omogućiti svojim korisnicima što širi i bogatiji pristup informacijama i čitanju **nevezano uz medij** koji koristite kako bi to ostvarili. Zato, primjerice, koristimo društvene mreže kako bismo proširili svoj doseg ili snimamo pričaonice kako bismo doprli do svojih korisnika.

Nekad davno, kad se činilo da to ima smisla, zajedno s ekipom istomišljenika (prepoznat će se) autor članka intenzivno se

bavio e-knjigom i vjerovao da i za nju ima mjesta na našim „policama“, pa makar one bile i virtualne. Lakše je o tome bilo maštati, a teže realizirati, što je sasvim drugačija tema od teme ovog članka. Već tada smo u jednom tekstu koji smo pisali za Ministarstvo kulture i medija (davne 2017. godine) naglasili sljedeće:

„Jedna od inačica elektroničkog svijeta je i e-knjiga koja je utemeljena na čvrstim temeljima tiskane knjige te doživljava svoj evolucijski procvat početkom 21. stoljeća potpomognuta rapidnim razvojem digitalnih tehnologija. Početna euforija oko izdavanja e-knjige u Hrvatskoj s vremenom je smanjena, a realno je reći da je danas trgovina e-knjigama u Hrvatskoj u zastoju. Da bi se razvoj e-knjige nastavio i pratio svjetske trendove potrebno je omogućiti pristup e-knjizi kroz ustanove koje akumuliraju najveći broj čitatelja i ljubitelja knjige – **knjižnice**.“

To je dokazala ova koronakriza. **Svima** nam je prva stvar bila korisnicima omogućiti pristup čitanju e-knjiga te smo mi, knjižničari, u knjižnicama koje ne nude korisnicima čitanje e-knjiga, korisnike usmjeravali na **kvalitetne i besplatne e-knjige** putem naših internetskih stranica, društvenih mreža i lokalnih medija. No, iskreno, samo knjižnice koje su korisnicima omogućile čitanje e-knjiga putem aplikacija su učinile **pravu stvar** (to su knjižnice u Istri koje koriste iBiblos aplikaciju i knjižnice koje koriste mrežni informacijski sustav Zaki putem aplikacije ZakiBook). Zašto? Zato jer su korisnicima omogućile pristup sadržaju koji je najviše tražen, i to besplatno. Naravno, i kolegica Nejašmić.

No kako ovaj članak ne bi bio samo iznošenje mišljenja jedne osobe o situaciji s e-knjigama, kontaktirani su neki od ravnatelja ili kolege knjižničara iz narodnih knjižnica kako bi se ispitale sljedeće hipoteze koje su postavljene za potrebe ovog članka³.

Hipoteze:

- Većina knjižnica koje koristi ZakiBook aplikaciju počela je s posudbom e-knjiga početkom pandemije.
- Samo 5% aktivnih članova knjižnica čita e-knjige.
- Broj e-knjiga je nedovoljan da bi zadovoljio potrebe korisnika knjižnica.
- Korisnici zainteresirani za čitanje e-knjiga zadovoljni su uslugom.

Kako bi se preispitale ove hipoteze poslana su sljedeća ciljana pitanja:

- Koliko knjižnica ima aktivnih korisnika?
- Koliko korisnika knjižnice čita e-knjige?

³ Namjera ovog članka nije bila napraviti detaljno istraživanje čitanja e-knjiga u hrvatskim knjižnicama već proučiti utjecaj COVID-19 pandemije na pojavu e-knjiga u hrvatskim knjižnicama na manjem uzorku. Ciljana pitanja poslana su putem e-maila ili društvenih mreža. Dobiveni odgovori skraćeni su kako ne bi preopteretili ovaj tekst.

- Jeste li zadovoljni ponudom e-knjiga?
- Kakve su povratne informacije korisnika koji koriste aplikaciju knjižnice za čitanje e-knjiga?
- Da nije došlo do koronakrize, biste li uvodili posudbu e-knjiga?
- Dodajte komentar.

Odgovori:

Gradska knjižnica i čitaonica Đakovo / Anđelka Blažević, ravnateljica (aplikacija ZaKi Book)

- Broj aktivnih korisnika 31.12.2020. iznosi 3078 (2019.: 3102), danas je to nekih 3200.
- E-knjige je čitalo 289 korisnika, ostvareno je 1759 posudbi.
- Ponuda knjiga je osrednja, premalen je broj nakladnika, neke licence su preskupe.
- Zadovoljni su ljubitelji ljubica, a kod same aplikacije problem je što ne ide na Kindle.
- Namjeravali smo uvesti e-posudbu, a korona je to ubrzala (uveli smo ju čim su nas zatvorili).
- Očekivali smo veću čitanost e-knjiga (za vrijeme zatvorenosti, doduše, dobro su nam došle; omogućili smo tada svim građanima RH besplatan upis pa se dosta čitalo). Naši korisnici uglavnom žele tiskane knjige, a onima koji čitaju e-knjige koje su ponuđene u ZAKI-ju (čak i da uzmemo sve naslove) nije dovoljno.

Gradska knjižnica Rijeka / Niko Cvjetković, ravnatelj (aplikacija ZaKi Book)

- Knjižnica ima 24 205 korisnika. (pandemijska 2020.)
- U prosjeku mjesečno oko 1000 korisnika posuđuje e-knjige. Za vrijeme lockdowna taj broj je rastao i na gotovo 2 000.
- Projekt je uspješno zaživio. Doživljavamo ga kao posebnu nišu u ponudi te nešto što nije masovne prirode, već za taj medij zainteresirane korisnike. Naravno, potrebna su kontinuirana unapređenja korisničkog iskustva aplikacije, nabava i izdavanje e-knjiga, što ne ovisi o knjižnici.
- Mahom pozitivne, a najčešće su reakcije iz pravca mentaliteta obilježenog piratskom kulturom (zašto se ne mogu knjige preuzeti na računalo i slati na druge uređaje i sl. te zašto nema više naslova, što je pitanje koje ide u sferu domaćeg stanja e-izdavaštva).
- Posudba e-knjiga u Gradskoj knjižnici Rijeka je uvedena prije koronakrize, u siječnju 2020. godine, a projekt je pripreman kroz 2019. godinu.

Gradska knjižnica Marka Marulića Split / Maruška Nardelli (aplikacija ZaKi Book)

- Mi to možemo prikazati samo po razdobljima. Ja sam sad za ovaj tvoj upit uzela razdoblje 1.2.-28.2.2021. Broj je 12 776.
- E-knjige čita 1 211 korisnika.
- Pa i ne baš... Šteta je da toliko izdavača odbija svaku pomisao na e-knjigu.

¹ Koliko je divna knjižničarka Jadranka NEJAŠMIĆ iz Bole na Braču. [citirano: 2021-04-19]. Dostupno na: <https://www.skolskiportal.hr/sadržaj/zanimljivosti/koliko-je-divna-knjižnicarka-jadranka-nejasmic-iz-bola-na-bracu/>

² Dedal Komunikacije Live Stream: Otvorenje 45. skupštine Hrvatskog knjižničarskog društva. [citirano: 2021-04-19]. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=s6n6fR-8An0&t=7665s>

- Kad smo počeli, bili su oduševljeni, a počeli smo u lanjskom lockdownu, tako da je i ljestvica valjda bila dosta nisko. Sad, kako vrijeme odmiče, i oni sami vide nedostatke. Aplikacija je prilično bazična, a korisnici očekuju da ima performanse Kindla.
- Da, bili smo spremni. Dobro nam se poklopilo.

Knjižnica i čitaonica Kutina / Suzana Pomper, ravnateljica (aplikacija ZaKi Book)

- Imamo 2365 aktivnih korisnika.
- E-knjige čita 23 korisnika.
- Zadovoljni smo ponudom e-knjiga, iako bi neke mogle imati dužu licencu.
- Povratne informacije su pozitivne, iako većina voli tiskane knjige.
- Uvodili bismo posudbu e-knjiga, ali je koronakriza ubrzala taj proces.

Gradska knjižnica Požega / Bernarda Pirović, voditeljica Odjela književnosti i poslova nabave (aplikacija ZaKi Book)

- Imamo 2150 aktivnih korisnika, od kojih 330 na svojim uređajima čita e-knjige pomoću aplikacije ZaKi Book.
- Ponuda e-knjiga u Zaki bazi raste zaista brzo, premda je vidljivo da određeni nakladnici još nisu u mogućnosti ponuditi svoje najtraženije naslove u obliku e-knjige. Nadamo se kako će se i to uskoro promijeniti kako bismo našim korisnicima omogućili da čitaju sve što ih zanima u e-obliku.
- Zadovoljstvo korisnika provjerili smo anketom koju smo proveli 2 tjedna nakon što smo našim korisnicima otvorili mogućnost e-čitanja. Rezultati su nam omogućili bolje usmjerenje nabavne politike, kao i otklanjanje bilo kakvih tehničkih ili drugih poteškoća na koje su korisnici nailazili u radu s aplikacijom. Naših 105 ispitanih korisnika izjavilo je da je više nego zadovoljno jednostavnošću korištenja aplikacije, od toga je 76% aplikaciju koristilo na svojim pametnim telefonima ili u kombinaciji pametnog telefona i nekog drugog uređaja.
- Cijela ova e-priča krenula je u periodu općeg zatvaranja (krajem ožujka 2020. godine). Doduše, nabava prvih e-naslava napravljena je krajem 2019. godine i to je trebao biti poklon našim korisnicima povodom otvorenja obnovljene i dograđene zgrade knjižnice.

Gradska i sveučilišna knjižnica Osijek / Katica Rakovac (aplikacija iBiblos)

- Imamo 9576 korisnika.
- E-knjige čita 142 korisnika.
- Nismo zadovoljni, iako se na tom području lagano počinje

raditi te je krajem prošle godine stiglo nešto novih e knjiga. Neki korisnici kažu da su od ponuđenih e-knjiga sve pročitali.

- Svi žele isprobati. Jedni su jako zadovoljni i stalno posuđuju, ali većina ipak preferira tiskanu knjigu. Probaju na mobitelu pa je premali ekran, pa na tabletu pa im ne paše svjetlo, unos šifri...
- Aplikacija iBiblos je u redu. Ukoliko tražimo neku izmjenu, isti dan se jave i naprave sve što tražimo. Stvarno su super. Upute su detaljne.

Gradska knjižnica i čitaonica Pula / Nadia Bužleta, Voditeljica matične službe (aplikacija iBiblos)

- GKČ Pula u 2020. imala je 11 189 aktivnih korisnika.
- Aktivaciju korisničkog računa za čitanje u svrhu čitanja e-knjiga na iBiblosu u 2020. zatražilo je 892 korisnika, dok je u 2021. broj e-čitatelja ipak manji. Trenutno imamo 664 korisnika s aktivnim računom od kojih 20% redovito posuđuje e-knjige, dok ostali posuđuju povremeno.
- Ne, jer hrvatski nakladnici pokazuju minimalan interes ka produkciji e-knjiga čime su čitatelji zaknuti za čitanjem bestselera, klasika i publicistike u drugačijem formatu. No, ipak, čitatelji žele više izbora, posebice mladi, a za njih nažalost ima najmanje ponude e-naslava.
- Korisnici koji posuđuju e-knjige i koriste aplikaciju iBiblos uglavnom su zadovoljni aplikacijom, posebice s posljednjim inačicama u kojima je korisniku olakšan pristup posudbi e-naslava. Zamjerke korisnika pretežno su vezane uz izbor naslova.

Dodatna pitanja za Pulu:

Istarske knjižnice svijetli su primjer uvođenja posudbe e-knjige za svoje korisnike koji je znatno utjecao na e-posudbu u ostalim knjižnicama u Hrvatskoj. Vjerujem da je početni interes za e-knjigu bio veći. Je li on sad smanjen ili je ostao na istoj razini?

- Nova usluga u knjižnicama dočekana je s popriličnim interesom, ponajviše od korisnika koji redovito posjećuju knjižnicu i imaju naviku čitanja. Uvidom u statističke podatke o posudbi/članovima može se zaključiti da je interes smanjen u odnosu na početak uvođenja usluge i prvu pandemijsku godinu, no nedostatna ponuda e-naslava zasigurno je jedan od razloga što i oni koji bi htjeli čitati zanimljive i nove naslove u elektroničkom obliku, nakon što iščitaju ono što ih zanima, nemaju više što posuditi s naših virtualnih polica.

Jesu li korisnici više čitali e-knjige tijekom prvog lockdowna?

- Tijekom prvog lockdowna interes ka aktivaciji korisničkog profila na iBiblosu naprosto je „eksplodirao“. Dnevno je u prosjeku pristizalo dvadesetak zahtjeva, mada svaka aktivacija nije rezultirala i posudbom e-knjiga.

Zaključak

Kao što je ravnatelj Gradske knjižnice Rijeka istaknuo da „e-knjiga je niša“, tj. samo jedan vid našeg svakodnevnog poslovanja, to pokazuju i odgovori iz knjižnica koji navode da manji broj korisnika čita e-knjige. Time je potvrđena hipoteza da 5% aktivnih korisnika čita e-knjige, ali postotak u nekim knjižnicama (većim narodnim) približava se i postotku od 10%. To bismo mogli pripisati i većem interesu kad se uvodi nova usluga, ali konačan broj zainteresiranih korisnika će pokazati statistike krajem ove godine.

Većina knjižnica koje koriste Zaki sustav počela je nuditi e-knjige svojim korisnicima početkom epidemije, ali su bili unaprijed pripremljeni jer su Knjižnice grada Zagreba, kao suvlasnici aplikacije zajedno s Viva info, svojim korisnicima počele nuditi čitanje e-knjiga 2019. godine. Bilo je logično da će i ostale knjižnice koje koriste Zaki sustav uskoro krenuti s ponudom. Kako naglašavaju iz Splita, Rijeke i Požege, pripreme za to krenule su tijekom 2019. godine tako da su bili spremni za uvođenje posudbe, a Gradska knjižnica Rijeka je s korištenjem aplikacije krenula već u siječnju 2020. godine. Prema tim rezultatima hipoteza da su knjižnice počele s posudbom e-knjiga početkom pandemije je potvrđena, ali saznajemo da su pripreme za uvođenje posudbe krenule već u 2019. godini te bismo sukladno toj informaciji mogli reći da su knjižnice koje koriste Zaki sustav bile spremne.

Iako je iBiblos prvi ušao na hrvatsko tržište putem narodnih knjižnica u Istri i živio u Hrvatskoj prije nego što je službeno pokrenut ZakiBook, slobodno se možemo zapitati zašto više knjižnica u Hrvatskoj, koje ne koriste Zaki sustav, nije uvelo posudbu e-knjiga putem iBiblosa. Odgovor na to pitanje mogao bi biti cijena implementacije i korištenja iBiblos aplikacije jer to nije trošak koji knjižnice imaju u svojem financijskom planu, a u cijelu priču treba uračunati i cijenu e-knjige koja, kako navode kolege iz cijele Hrvatske, nije mala. Tako se trošak za manje knjižnice s limitiranim budžetom može popeti daleko iznad njihovih mogućnosti. Gradska i sveučilišna knjižnica u Osijeku⁴ krenula je u ovu priču u siječnju 2021. godine, ali je pandemijsku 2020. godinu prošla bez ponude e-knjiga.

Njihovo, relativno kratko, iskustvo prepoznaje iste probleme koje ima i knjižnica u Puli te to odlično sumira kolegica Bužleta: „hrvatski nakladnici pokazuju minimalan interes ka produkciji e-knjiga čime su čitatelji zaknuti za čitanjem bestselera, klasika

i publicistike u drugačijem formatu“, što osjete korisnici i jedne i druge aplikacije te je time potvrđena hipoteza da je broj e-knjiga nedovoljan da bi zadovoljio potrebe korisnika.

U posljednjoj hipotezi pretpostavlja se da su korisnici aplikacija zadovoljni uslugom koju su im pružile njihove knjižnice. To zadovoljstvo detaljno je ispitala Gradska knjižnica Požega koja je provela anketu među svojim korisnicima iz koje su zaključili da su njihovi korisnici i više nego zadovoljni uslugom koja im je pružena. No, o istoj aplikaciji zanimljiv je i odgovor kolegice Nardelli: „Kad smo počeli, bili su oduševljeni, a počeli smo u lanjskom lockdownu tako da je i ljestvica valjda bila dosta nisko. Sad, kako vrijeme odmiče, i oni sami vide nedostatke. Aplikacija je prilično bazična, a korisnici očekuju da ima performanse Kindla.“ Iz Pule ističu: „Korisnici koji posuđuju e-knjige i koriste aplikaciju iBiblos uglavnom su zadovoljni aplikacijom, posebice s posljednjim inačicama u kojima je korisniku olakšan pristup posudbi e-naslava“, što nas navodi ka zaključku da se aplikacija i dalje testira i razvija sukladno korisničkim iskustvima. Ista je situacija i s aplikacijom ZakiBook za koju Niko Cvjetković kaže: „Naravno, potrebna su kontinuirana unapređenja korisničkog iskustva aplikacije.“

Jedan korak dalje u ispitivanju zadovoljstva korisnika izvan ovih pitanja potražen je i na Google Playju i Apple Storeu s kojih se mogu preuzeti obje aplikacije i vidjeti ocjene korisnika od kojih je 1 najniža ocjena, a 5 najviša. **ZakiBook** na Google Playju 140 korisnika je ocijenilo s **3.2** te aplikacija ima više od 10 000 preuzimanja, a na Apple Storeu 8 korisnika ocijenilo je aplikaciju s **1.3**; a broj preuzimanja ne može se vidjeti. **iBiblos (Biblos2)** na Google Playju 445 korisnika je ocijenilo aplikaciju s 1.8 te aplikacija ima više od 10 000 preuzimanja, a na Apple Storeu nema ocjene te se broj preuzimanja ne može vidjeti.

Sudeći prema ocjenama korisnika s Google Playja i Apple Storea, ali i komentarima koji se tamo mogu pročitati, aplikacije ZakiBook i iBiblos još imaju detalja na kojima trebaju poraditi kako bi zadovoljstvo korisnika bilo veće, ali od svih eventualnih zamjerki funkcioniranju aplikacije najveća zamjerka korisnika cijeloj ovoj priči je nedovoljna ponuda e-knjiga na našem tržištu.

Ključne riječi: e-knjiga, iBiblos, pandemija COVID-19, ZakiBook

Izvori:

Debal Komunikacije Live Stream: Otvorenje 45. skupštine Hrvatskog knjižničarskog društva. [citirano: 2021-04-19]. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=s6n6fR-8An0&t=7665s>

iBiblos – posudba elektroničkih knjiga za korisnike GISKO-a. [citirano: 2021-04-19]. Dostupno na: <https://www.gskos.unios.hr/index.php/ibiblos-posudba-elektronickih-knjiga-za-korisnike-gisko-a/>

Koliko je divna knjižničarka Jadranka NEJAŠMIĆ iz Bola na Braču. [citirano: 2021-04-19]. Dostupno na: <https://www.skolskiportal.hr/sadržaj/zanimljivosti/koliko-je-divna-knjiznicarka-jadranka-nejasmic-iz-bola-na-bracu/>

⁴ iBiblos – posudba elektroničkih knjiga za korisnike GISKO-a. [citirano: 2021-04-19]. Dostupno na: <https://www.gskos.unios.hr/index.php/ibiblos-posudba-elektronickih-knjiga-za-korisnike-gisko-a/>

SADA VIŠE NEGO IKAD PRIJE – OPASNOST OD DIGITALNE DISKRIMINACIJE

Karlo Galinec

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Sažetak

Epidemija je naglasila problem digitalne diskriminacije i važnost u prepoznavanju pouzdanih informacija. Bilo da se radi o nepostojanju infrastrukture za pristup različitim bazama znanja ili o tehničkim preduvjetima za pristup infrastrukturi, odnosno cijeni pristupa provjerenim i pouzdanim informacijama, oblici su digitalne diskriminacije. S druge strane, pristup informacijama ne znači pouzdanu informaciju niti pouzdana informacija znači da se radi o potrebnoj informaciji. Stoga je jasna velika važnost i uloga informacijskih stručnjaka u prikupljanju informacija za kvalitetno zadovoljavanje korisničkih potreba te pronalaženje načina da se svima osigura mogućnost jednakog pristupa informacijama.

Uvod

Zatvaranje knjižnica i njihovih usluga zatvaranje je jednog načina funkcioniranja i otvaranja novog sagledavanja uloge knjižnica kroz prizmu korisnika i njihove jednake mogućnosti u pristupu informacijama i uslugama. Knjižnice su uvijek bile medijatori u pronalaženju pouzdanih izvora informacija. U šumi informacija koja nas okružuje pronalazile su i izdvajale kvalitetne izvore informacija za svoje korisnike. Danas za korisnika više nije dovoljno pronaći neku informaciju, već odabrati onu najbolju koja stvara konkurentsku prednost i osigurava pokretanje novih razvojnih ciklusa u bilo kojoj grani društva.

Diskriminirane skupine

U sferi promjena uslijed epidemije knjižnice su se brzo prilagodile i počele pružati digitalne usluge online putem, jedino kako su i mogle u vrijeme zatvorenosti doći do svojih korisnika. No, jasno je da je dio korisnika na ovaj način ostao potpuno izoliran bez ikakve mogućnosti komunikacije i pristupa pouzdanim izvorima informacija. Može se reći da je epidemija stvorila nove deprivirane grupe korisnika koji su zbog provođenja mjera ostali digitalno, društveno i informacijski izolirani. Tu se najviše ističu stariji, siromašni i ostale deprivirane skupine koje su ostale izolirane van protoka većine informacija. Uloga knjižnica je da pomognu u premošćivanju digitalnog jaza korisnicima koji nemaju pristup i mogućnost korištenja najnovijih informacijsko-komunikacijskih tehnologija, uključe ih u edukacije, smanje strah od novih tehnologija te na taj način smanje opasnost od digitalne diskriminacije tako da svima osiguraju mogućnost jednakog pristupa novim tehnologijama, informacijama, edukaciji i drugim znanjima potrebnim za korištenje digitalnih sadržaja.

Uloga informacijskih stručnjaka

S druge strane, za osobe koje imaju pristup informacijama važno je da znaju filtrirati informacije i prepoznati pouzdane izvore u čemu im pomoć pružaju knjižnice koje se trebaju etablirati kao mjesta koja pružaju najrazličitije informacije iz velikog broja različitih izvora. Knjižnice kao informacijska središta trebaju glasnije zagovarati svoju ulogu te težiti da ih sve društvene strukture prepoznaju kao važan zamašnjak u razvoju cjelokupnog društva. Stoga je potrebno da informacijski stručnjaci u knjižnicama i knjižnice učine što više da budu prepoznate kao medijatori i izvori sigurnih i točnih informacija.

Zaključak

Sada je više nego ikad potrebno staviti naglasak na medijaciju u prijenosu informacija između kreatora informacija i krajnjih korisnika. U vremenu kada se nove informacije i znanja kreiraju iznimno velikom brzinom i kada svatko putem interneta i društvenih mreža može biti kreator i izvor informacije izuzetno je važno znati kvalificirati informaciju kao točnu i pouzdanu. Najčešći izvori informacija temeljem kojih pojedinci kreiraju vlastita mišljenja i stavove su politika, interesne grupe i mediji, a takvi se izvori najčešće ne preispituju, već se uzimaju kao pouzdani. Odgovor je u svakom slučaju provođenje edukacije kako bi se povećala medijska pismenost društva u cjelini. Kod zagovaranja knjižnica navedeni momenti su izuzetno važni jer stavljaju posebno svjetlo na ulogu knjižnica u društvu i osiguranju ravnopravnosti, ne samo u pristupu informacijama nego i ostvarivanju ostalih prava.

Ključne riječi: epidemija, digitalna diskriminacija, pouzdane informacije, medijacija

DIGITALNE KOMPETENCIJE STRUČNJAKA KAO PREDUVJET ZA RAD S DJECOM I MLADIMA U ONLINE OKRUŽENJU

Petra Hrvoj, FICE Hrvatska

Lucija Vejmelka, Studijski centar socijalnog rada, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Sažetak

Internet je u suvremenom društvu sveprisutna pojava te je postao jedan od učestalih načina komunikacije među nama. Komunikacija putem interneta ostvaruje se korištenjem moderne tehnologije. Broj korisnika interneta svake godine raste, tehnologija napreduje, a online aktivnosti obuhvaćaju sve raznolikiji i bogatiji sadržaj.¹ Statistički podaci pokazuju da je u Hrvatskoj primijećen porast korisnika interneta u svim dobnim skupinama, osim kod osoba starijih od 65 godina, te da ga najviše rabe mladi u dobi od 16 do 24 godine.² Isto tako, statistički podaci za 2020. godinu pokazuju porast u gotovo svim dobnim skupinama korisnika interneta osim onih u dobnjoj skupini od 65 do 74 godine, za koju se bilježi blagi pad, a opet ga najviše koristi najmlađa populacija.³ Upotreba modernih tehnologija postaje sve kompleksnija i učestalija u svakodnevnom društvu. To je u skladu s tezom da novije generacije više ne koriste moderne tehnologije za provođenje slobodnog vremena, već žive s modernim tehnologijama.⁴ Korištenje modernih tehnologija može imati pozitivne i negativne učinke te bi se o njima mogao napisati zaseban rad, no neminovno je da su one svuda oko nas te da su potrebne u našoj svakodnevici pa ih trebamo prihvatiti kao takve.⁵

Upotreba interneta i modernih tehnologija je postala potrebna nego ikada te su u kratkom vremenu osmišljeni brojni načini korištenja modernih tehnologija i digitalnih alata u svakodnevnom funkcioniranju ljudi. Zbog iznenadne svakodnevne i učestale upotrebe interneta digitalne kompetencije su postale iznimno važne i potrebne kod stručnjaka, ali i kod korisnika. Velik broj stručnjaka prilagodio je svoj rad u online oblik zbog čega je potrebno da stručnjaci imaju digitalne kompetencije na visokoj razini kako bi bili u mogućnosti kvalitetno provoditi svoj rad. Isto tako, i korisnici s kojima stručnjaci rade trebaju imati zadovoljavajuću razinu digitalnih kompetencija kako bi mogli nastaviti svoje sudjelovanje u aktivnostima koje su se dosada provodile u fizičkom obliku.

Kako definiramo digitalne kompetencije?

Digitalne kompetencije u fokusu su stručnjaka u različitim profesijama, a kao relativno nov i kompleksan pojam još

uvijek ne postoji jednoglasje oko njegovog definiranja, no moguće ga je opisati kroz nekoliko različitih definicija njegovih komponenti.

Pojam digitalne kompetencije uveo se kako bi se lakše moglo odrediti što točno podrazumijeva „poznavanje rada na računalu“.⁶ Digitalna kompetencija definira se kao pouzdana i kritička upotreba tehnologija u informacijskom društvu, što uključuje osnovne vještine u korištenju informacijsko-komunikacijskih tehnologija.⁷

Prema Europskoj uniji, digitalna kompetencija jedna je od osam temeljnih kompetencija za cjeloživotno obrazovanje. Također, Hrvatska je prihvatila slične koncepcije te ih objedinila u Nacionalnom okvirnom kurikulumu za predškolski odgoj i obrazovanje, gdje se digitalna kompetencija definira kao osposobljenost za sigurnu i kritičku upotrebu informacijsko-komunikacijske tehnologije za rad u osobnom i društvenom životu te u komunikaciji.⁸ Sposobnosti koje uključuje digitalna kompetencija su: prepoznavanje potrebe za informacijom, pronalaženje i prikupljanje informacija putem računala, analiza i procjena informacija, korištenje (pohranjivanje, stvaranje i prikazivanje) informacija putem računala, objavljivanje i razmjena informacija putem interneta.⁹

Okvir digitalnih kompetencija u području građanstva, tzv. DigiComp, važan je dokument koji je detaljno razradio opće digitalne kompetencije kroz pet područja:¹⁰

- informacijska i podatkovna pismenost kroz obradu podataka
- komunikacija i suradnja
- kreiranje sadržaja
- sigurnost
- rješavanje problema.

6 Jelečanin, 2017.

7 Europski parlament i Vijeće, 2006. Prema CARNET, 2016.

8 Fuchs, Kroatien, i Ministarstvo Znanosti, 2011, prema Jelečanin, 2017.

9 CARNET, 2015., prema Jelečanin, 2017.

10 <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competence-framework>

1 Vejmelka, Strabić i Jazvo, 2017.

2 Buljan Flander, Čosić i Profaca, 2009., prema Vejmelka, Strabić i Jazvo, 2017.

3 Državni zavod za statistiku, 2020.

4 Robotić, 2015.

5 Hrvoj, 2019.

Digitalna kompetencija je ključna transverzalna kompetencija koja nam omogućuje stjecanje drugih ključnih kompetencija iz različitih područja i kao takva je povezana s mnogim vještinama 21. stoljeća koje bi trebali steći svi građani kako bi se osiguralo njihovo aktivno sudjelovanje u društvu i gospodarstvu. Digitalne kompetencije koristimo kod kuće, na radnom mjestu, za participaciju u brojnim uslugama, u aktivnostima s djecom i za djecu, za slobodno vrijeme i druženje, tj. u svim područjima života. Digitalne kompetencije su postale nužne kompetencije u pomažućim profesijama, pogotovo u radu s djecom i mladima kojima je to uobičajen način komuniciranja i funkcioniranja u svakodnevnom životu.

Digitalne kompetencije i pomažuća praksa

Obzirom na sveopću digitalizaciju društva, svoje aktivnosti u online okruženju „sele“ i stručnjaci koji su u svom profesionalnom djelovanju usmjereni na djecu i mlade. Transformacija svakodnevnice prakse u online okruženje bio je izazovan zadatak koji je od stručnjaka zahtijevao ulaganje dodatnog napora. Unatoč zahtjevnosti ovog zadatka tijekom pandemije, došlo je do porasta razine digitalnih kompetencija na svim razinama, a stručnjaci su određene usluge počeli pružati u online okruženju. Digitalne kompetencije preduvjet su kvalitetnog rada s djecom i mladima u online okruženju zbog čega su one važne kod pomažućih profesija. Djeca i mladi su svakako skupina koja je visoko informirana o modernim tehnologijama i promjenama u online okruženju, što nužno ne znači da su i digitalno kompetentni. Ovo ukazuje na potrebu rada na podizanju digitalnih kompetencija djece i mladih, a ne samo stručnjaka koji rade s njima, no ovaj rad u fokusu ima upravo digitalne kompetencije stručnjaka kao preduvjet rada s djecom i mladima. Detaljniji prikaz oblika pomažuće prakse u online okruženju kod nas su prezentirali u svom radu Vidović i Vejmelka.¹¹

¹¹ Vidović i Vejmelka, 2017.

Pomažuća praksa stručnjaka u online okruženju kreće se od vrlo jednostavnih usluga koje uključuju korištenje alata za online komunikaciju (poput e-maila ili tekstualnih poruka) pa do korištenja specifičnih kompleksnih pomažućih intervencija koje uz digitalne kompetencije uključuju i specifične, kompleksne vještine za određene pomažuće intervencije.¹² Pomažuća praksa u online okruženju uključuje i intervencije na razini individualne prakse s različitim skupinama korisnika poput usluge online savjetovanja i videosavjetovanja, a digitalne alate je moguće koristiti i na razini grupne podrške, primjerice u radu online grupa.¹³

Online okruženje je moguće koristiti i za brojne preventivne aktivnosti, pokretanje raznih akcija i preventivnih programa na društvenim mrežama i online izvorima, a posebice onih usmjerenim informiranju i osvještavanju u različitim područjima. U ovim aktivnostima se stručnjaci mogu koristiti raznim društvenim mrežama, mobilnim aplikacijama i različitim online izvorima.

Prilikom uvođenja online usluga ključno je da pomažući stručnjaci dostave usluge na djelotvoran i etičan način te da uključe brojne standarde za rad putem digitalnih alata uz sve

¹² Vidović i Vejmelka, 2017., prema Ajduković i Rezo, 2020.

¹³ Vidović i Vejmelka, 2017.

one etičke pretpostavke koje su već integrirane u njihovu pomažuću praksu.

Eminentne profesionalne međunarodne organizacije socijalnog rada od 2005. godine aktivno doprinose području razvijanja etičkih smjernica na području korištenja modernih tehnologija u profesionalnoj praksi.¹⁴ Aktualni dokument na području etike profesionalne prakse putem modernih tehnologija je rezultat suradnje četiri međunarodne organizacije koji su zajednički okvir za djelotvornu i etičnu praksu u online okruženju.¹⁵

Smjernice za obavljanje pomažuće prakse putem modernih tehnologija ističu moguće izazove u radu s korisnicima.¹⁶ Stručnjak je odgovoran za pomažuću proces putem modernih tehnologija i treba minimalizirati rizike koji su mogući obzirom na korištenje modernih tehnologija. Izuzetno je važno educirati se i promišljati o načinima utvrđivanja i provjere identiteta klijenta te načina na koji se stručnjak predstavlja svojim korisnicima u virtualnom okruženju. Nadalje, potrebno je osigurati privatnost i povjerljivost profesionalne komunikacije u virtualnom okruženju. Od izuzetne je važnosti da stručnjak pravilno dokumentira profesionalnu praksu u virtualnom okruženju te da je upoznat s mogućnostima zaštite podataka. Profesionalna praksa u virtualnom okruženju trebala bi biti standardizirana uz postojanje pravila o radu s korisnicima u virtualnom okruženju te uz sustavan i djelotvoran pristup. Kontinuirana edukacija stručnjaka na području korištenja modernih tehnologija je neizbježna i to uz dostupna usavršavanja na ovom području, uz podizanje informatičke pismenosti, dok stručnjacima treba biti omogućen pristup tehnologiji i podrška za osiguranje kvalitetne profesionalne prakse. U isto vrijeme stručnjaci su odgovorni koristiti moderne tehnologije i o tome se educirati. Profesionalna praksa u online okruženju također se kao i direktna praksa s korisnicima pruža u okvirima nacionalnog i međunarodnog zakonodavstva. Posebice važna područja za etiku rada u online okruženju su: područje zaštite podataka, odnosno povjerljivosti i privatnosti, postavljanje granica u online radu te pravilno i sigurno dokumentiranje rada u elektronskom obliku.¹⁷

Zaključak

Zbog brzih i čestih promjena u online okruženju potrebno je stručnjacima omogućiti usavršavanje specifičnih digitalnih

¹⁴ NASW & ASWB, 2005, ASWB, 2015.

¹⁵ NASW, ASWB, CSWE, CSWA, 2017.

¹⁶ NASW & ASWB, 2005, ASWB, 2015., NASW, ASWB, CSWE, CSWA, 2017.

¹⁷ Reamer, 2013.

kompetencija potrebnih za pomažuću praksu. Nadalje, edukacije o modernim tehnologijama, digitalnim alatima i sigurnosti na internetu potrebno je uvrstiti u obrazovanje na svim razinama, uključujući uvrštavanje edukacija djece i mladih u osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje, ali i obavezno uključivanje edukacija za studente pomažućih profesija te dodatne edukacije za stručnjake koji rade s djecom i mladima. Programe za usavršavanje digitalnih kompetencija potrebno je prilagoditi svim skupinama stručnjaka, ali i korisnika koji također mogu biti izrazito needucirani u ovom području, a sve veći broj usluga postaje dostupan i nužan u online obliku.

Ključne riječi: digitalne kompetencije, internet, moderne tehnologije, stručnjaci.

LITERATURA:

Ajduković, M. i Rezo, I. (2021). *Provođenje mjera stručne pomoći na „daljinu“*. Zagreb: Unicef (u tisku)

ASWB: Association of Social Work Boards (2015). *Model regulatory standards for technology and social work practice*. Preuzeto s: <https://www.aswb.org/wp-content/uploads/2015/03/ASWB-Model-Regulatory-Standards-for-Technology-and-Social-Work-Practice.pdf>.

Basw (2018). *Digital Capabilities Statement for Social Workers*. Preuzeto s (<https://www.basw.co.uk>), posjećeno 25.2.2021.

CARNET, (2016.). *Priručnik za korištenje Okvira za digitalnu kompetenciju korisnika u školi: učitelja/nastavnika i stručnih suradnika, ravnatelja i administrativnog osoblja*. Preuzeto s: www.carnet.hr

Digital Competence Framework. Preuzeto s <https://ec.europa.eu/jrc/en/digcomp/digital-competence-framework>

Državni zavod za statistiku (2020). *Primjena informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT) u kućanstvima i kod pojedinaca u 2020. godini*. Preuzeto s: <http://www.dzs.hr>

Hrvoje, P. (2019). *Primjena moderne tehnologije u praksi socijalnog rada iz perspektive studenata socijalnog rada: Samoprocjena digitalnih kompetencija (Diplomski rad)*. Studijski centar socijalnog rada, Pravni fakultet, Zagreb.

Jelečanin, B. (2017). *Istraživanje razine digitalnih kompetencija osoba unutar katoličkih krugova (župa, molitvenih i redovničkih zajednica te udruga kršćanskih vrijednosti)*. *Obrazovanje za poduzetništvo-E4E*. Znanstveno-stručni časopis o obrazovanju za poduzetništvo, 7(2), 9-28.

NASW, ASWB, CSWE, CSWA, (2017.). *Standards for Technology in Social Work Practice*. Preuzeto s: https://www.socialworkers.org/includes/newIncludes/homepage/PRA-BRO-33617.TechStandards_FINAL_POSTING.pdf

Reamer, F.G. (2013). *Social Work in a Digital Age: Ethical and Risk Management Challenges*. *Social Work* 58(2), 163-172.

Robotić, P. (2015). *Zamke virtualnog svijeta: zaštita djece i mladih na internetu i prevencija ovisnosti*. *Časopis za primijenjene zdravstvene znanosti*, 1(2), 81-96.

Vejmelka, L., Strabić, N. & Jazvo, M. (2017). *Online aktivnosti i rizična ponašanja adolescenata u virtualnom okruženju*. *Društvena istraživanja* 26(1), 59-78.

Vidović, P. i Vejmelka, L. (2018). *Korisnost i uloga virtualnog okruženja u pomažućoj praksi*. *Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja*, 54 (1), 138-151.

Detalji s radionice Expecto Vaccinum! u koprivničkoj Knjižnici

„EXPECTO VACCINUM!“ – RADIONICA IZRADE ČAROBNIH NAPITAKA U KNJIŽNICI U DOBA PANDEMIJE

Valentina Mikec, Ljiljana Vugrinec
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Dok je u jesen 2020. cijeli svijet s nestrpljenjem očekivao da prva cjepiva protiv bolesti COVID-19 što prije uspješno prođu potrebna klinička ispitivanja, završetak Mjeseca hrvatske knjige 2020. u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica obilježen je zanimljivom i zabavnom radionicom za mlade, aktualno i znakovito nazvanom „Expecto Vaccinum“ – ili u slobodnom prijevodu „Čekamo cjepivo!“. Treba reći da se radi o jednom od vrlo malobrojnih programa za mlade u 2020. koji je usprkos pandemijskoj situaciji proveden u knjižnici u fizičkom obliku – poštujući sve mjere i prilagodbe, balansiranjem između želja i mogućnosti, i to u vrlo nepovoljnim uvjetima kakve su nas sve snašle tijekom 2020. godine.

Ponajprije se postavljalo pitanje treba li uopće planirati išta ili ništa od fizičkih događanja za korisnike u Mjesecu knjige 2020., posebno za djecu i mlade, kad smo već tijekom godine do jeseni 2020. iskusili svašta: i potpuni i djelomični lockdown, mnoga planiranja koja su „pala u vodu“, otkazivanja već dogovorenih programa, nedolazak dogovorenih gostiju, prilagođavanje nemogućim uvjetima rada i mjerama koje je „diktirala“ pandemija... Unatoč tome, prevagnula je želja knjižničara da pokušaju barem nešto organizirati za mlade ljubitelje čitanja, one najvjernije među knjižničnim korisnicima tinejdžerskog uzrasta, koji inače redovito posjećuju događanja u Mjesecu hrvatske knjige i za koje smo znali da im takvi susreti u knjižnici jako nedostaju. To su nam često i sami kazivali prilikom pojedinačnih dolazaka u knjižnicu. Ograničenja društvenog života tijekom pandemije pogodila su sve nas, a mlade pogotovo.

Za temu susreta odabran je mladima omiljeni Harry Potter, sa željom da se posjetiteljima radionice kroz zabavno i opuštenu druženje s vršnjacima, bar nakratko, pruži mogućnost malog odmaka od stvarnosti uz pomoć njima poznatih i dragih likova iz Harry Potter serijala. Već prvi iskazani interes za radionicu, čim je objavljena preko mrežne stranice knjižnice, pokazao je kako su korisnici tako nešto jedva dočekali pa je raspoloživi broj mjesta popunjen takoreći odmah. Kako bi što većem broju zainteresiranih ipak bilo omogućeno sudjelovanje, a da istovremeno budu ispoštovane sve zadane epidemiološke mjere, knjižničari su odlučili održati čak dvije jednoipolatsne radionice u istom danu, jednu za drugom.

Ukupno je u dvije radionice sudjelovalo petnaestak mladih – učenika gradskih i prigradskih osnovnih i srednjih škola, a to je maksimalan broj koji su dozvoljavale epidemiološke mjere. Program je održan u novom Zajedničkom kreativnom prostoru Knjižnice – popularno nazvanim Makerspace, koji je nakratko pretvoren u mali Hogwarts, školu za mlade čarobnjake iz knjižnog i filmskog serijala.

Obje radionice otpočele su međusobnim upoznavanjem sudionika kroz neformalni razgovor i živahnu razmjenu dojmova o pričama iz Harry Potter serijala, s glazbom iz Harry Potter filmova kao zvučnom kulisom u pozadini za stvaranje čarobne atmosfere. Prva magična aktivnost osmišljena za radionicu bilo je programiranje micro:bitova. Uz upute knjižničarke Valentine, polaznici su trebali sastaviti program koji će ih potom razvrstati u „čarobnjačke domove“ Hogwartsa. Bilo je tu šaljivih situacija zbog „ispadanja iz

sustava“ jer su neki od polaznika prvi put radili s micro:bitom, dok su im drugi koji su imali više iskustva s programiranjem, zajedno s knjižničnom volonterkom Marijom, studenticom informatike, pomagali riješiti vježbu. Na kraju su svi mladi čarobnjaci uspješno savladali programiranje micro:bita te saznali kojem su „domu“ pripali. Vrijedne knjižnične volonterke, gimnazijalke Blanka i Ivana, pripremile su kviz u aplikaciji Kahoot na temu poznavanja čarobnih napitaka opisanih u knjigama o Harryju Potteru. Polaznici su pokazali izvrsno poznavanje tematike, a najuspješniji iz svake grupe primili su i simbolične nagrade koje su za njih pripremile knjižničarke – pezz figurice s likovima iz Harryja Pottera.

Najviše oduševljenja, bez sumnje, izazvao je dio radionice posvećen pripremi magičnih napitaka. Polaznici su dobili zadatak sami osmisliti svoje „magične napitke“ kombiniranjem tajnovitih (ali svih jestivih!), „čarobnih“ sastojaka po vlastitoj želji koje su, za ovu priliku i uz pomoć knjižničnih volonterki, unaprijed pripremile voditeljice radionice. Također su za sve polaznike bile pripremljene staklene bočice različitih oblika za miješanje napitaka među kojima su sami odabrali onu koju žele koristiti za svoj napitak, a na raspolaganju su im bili i razni materijali za ukrašavanje bočica. Nije bilo nimalo lako uz zaštitne maske na licu, koje su svi prisutni na radionicama morali nositi cijelo vrijeme, omirisati i isprobati „čarobne“ sastojke, prigodno nazvane npr. „zmajeva krv“, „suze jednoroga“, „serum od trave iz močvarnog jezera“ i slično. Unatoč tome, uz puno smijeha i uzbuđenja koje je izazvalo isprobavanje tajnih sastojaka i miješanje „čarobnih“ napitaka, svi polaznici uspješno su odradili zadatak i uspjeli „smučkati“ svoje unikatne napitke.

Nastale su tako nove i neobične verzije „seruma istine“, „ljubavnog napitka“, „tekuće sreće“ i drugih napitaka, a pojedini „čarobni“ napitci nastali u radionici dobili su i nova maštovita imena, primjerice „Metalic Poison“ ili „Gordonia“, koje su sami osmislili njihovi autori. Na kraju, svi sudionici pokazali su i svoju kreativnu stranu ukrašavanjem bočica

Gotovi čarobni napitci

špagicama, trakicama, perlicama, privjescima i tematski otisnutim naljepnicama, a svoje su bočice po završetku radionice ponijeli kućama za uspomenu.

Mogućnosti za tradicionalne susrete u knjižnici zbog pandemije koronavirusa tijekom većeg dijela 2020. godine bile su vrlo ograničene, i to smo racionalno svi morali prihvatiti kao jednu neminovnost. Upravo iskustvo sudjelovanja na ovoj radionici, prvoj u fizičkom obliku u knjižnici nakon dužeg vremena, pokazalo je u punoj mjeri koliko su zapravo takva druženja na emocionalnoj razini svima jako nedostajala – i korisnicima, ali i knjižničarima, i koliko nas kao pojedince pogađa pandemija koja je svima promijenila živote. Oni mladi korisnici koji su se u tim teškim i nepovoljnim uvjetima odazvali radionici, znajući da će cijelo vrijeme morati nositi zaštitnu masku i držati fizičku distancu od drugih, a posebno knjižnične volonterke koje su uložile poseban napor te dodatno darovale svoje slobodno vrijeme za pripremu radionice, pravi su mali heroji pandemijskog doba. Usprkos svim nepovoljnim okolnostima, oni su se odvažili sudjelovati u ovom programu te zajedno s knjižničarima uložiti dio vlastite pozitivne energije u važan cilj promoviranja čitanja, knjižnice i općenito knjiga u pandemijskom Mjesecu hrvatske knjige. Uz to, komentari samih polaznika prema kojima im je radionica bila i zanimljiva i zabavna te koliko su uživali u opuštenom subotnjem prijedpodnevu družeći se s vršnjacima i likovima iz omiljenih knjiga, sasvim su dovoljna nagrada knjižničarkama za uloženi trud u pripremu radionice i motivacija za organizaciju novih sličnih programa. Nažalost, zbog pogoršanja epidemiološke situacije u prosincu, druga Harry Potter radionica planirana za 2020. godinu, pod nazivom „Božić u Hogwartsu“, ponovo nije mogla biti održana. Usprkos tome, u Knjižnici se već priprema cijeli niz događanja i radionica u novom ciklusu sličnih fantasy programa namijenjenih mladima koji će se odvijati tijekom cijele 2021. godine pod motom „Knjiga je san koji držiš u ruci“, prema poznatoj rečenici cijenjenog i mnogima omiljenog književnika Neila Gaimana.

MJESEC HRVATSKE KNJIGE U OGRANKU NOVI KAMPUS SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U ZADRU : KRATKI PREGLED NEKOLIKO DOSADAŠNJIH DOGAĐANJA

Zorica Antulov
Sveučilišna knjižnica u Zadru

Sveučilišna knjižnica u Zadru, svjesna važnosti koju čitanje ima za svaku osobu, vodeći pritom osobito računa o poticanju čitateljskih interesa studenata, kao njenih glavnih korisnika, već niz godina nastoji na što kvalitetniji način obilježiti manifestaciju Mjesec hrvatske knjige.

Prvi se put ova manifestacija u knjižnici na Novom Kampusu obilježavala 2015. godine. Tom prigodom je u knjižnici održano događanje pod nazivom „Kako se dan pali i gasi?“. Naime, godina 2015. je odlukom Opće skupštine UN-a proglašena „Međunarodnom godinom svjetlosti i tehnologija zasnovanih na svjetlu“ te je u tom svjetlu protekla i ova manifestacija koja je bila lijep primjer suradnje Sveučilišne knjižnice s Odjelom za geografiju Sveučilišta u Zadru, ali i Dječjim vrtićem Voštarnica iz Zadra, kao vanjskom institucijom. Studenti Odjela za geografiju Mirko Barada i Branko Bradša objasnili su djeci vrtića Voštarnica pojmove „rotacija i revolucija Zemlje“ na njima prilagođen način.

Kako se dan pali i gasi – rotacija i revolucija Zemlje

Visok stupanj znanja o zadanoj temi i načinu njegova prilagođavanja i prezentiranja predškolskoj djeci koji su pokazali naši studenti, izazvao je radost kod djece koja su ovom prilikom učila kroz igru, i to sve u „velikoj“ Sveučilišnoj knjižnici. Ova je suradnja među ustanovama polučila mnogostruki interes: interes Odjela za geografiju, Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru, ali i brojnih pojedinačnih odgojitelja, knjižničara i drugih te je, naravno, izazvala veselje u djece. Sveučilišna knjižnica u Zadru pritom nije bila tek prostor u kojem se događanje odvijalo. Ona je bila organizator događanja, a upravo su knjižničarke bile njegovi moderator, voditelji, ali i glumci. Naime, na veselje predškolske djece, prigodno kostimirane knjižničarke odglumile su temi događanja prikladno odabran kratak ulomak iz poznatog književnog djela Antoineta de Saint-Exupéryja „Mali princ“.

Kako se dan pali i gasi – razgovor ugodni prije paljenja svjetla

Prva je manifestacija Mjeseca hrvatske knjige, dakle, u knjižnici dostojno obilježena, no tu se nije stalo. U knjižnici na Novom kampusu nastavila se obilježavati i narednih godina. Kao jedno od takvih zanimljivijih obilježavanja možemo istaknuti prikazivanje dokumentarnog filma „Arsen – brod u boci“ (2009) autora dr. sc. Mirka Duića, profesora na Odjelu za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru, koji je u knjižnici prikazan 2016. godine. Umjetnik u filmu govori o svom profesionalnom putu, djelima, osobama i događajima koji su imali utjecaj na njegova razmišljanja i glazbeno stvaralaštvo, a u njemu se mogu čuti i dijelovi Arsenove glazbe te njegovi komentari na pjesme, prijatelje i kantautore, kulturnu scenu, obitelj i Šibenik. Film „Arsen – brod u boci“ autorsko je ostvarenje našeg profesora Mirka Duića koji je sam osmislio i ostvario sve njegove aspekte: kao režiser, snimatelj, montažer, novinar istraživač, producent, distributer, kreator DVD-a i promotor. Film je prikazan na DORF-u i SPFF-u i doživio je sjajne kritike. Uz prigodnu glazbenu točku, ova je manifestacija bila popraćena i interpretativnim čitanjem poetskih djela našeg velikog pjesnika Arseno Dedića.

Nakon dosadašnjih, sadržajno bogatih manifestacija, održanih u fizičkom prostoru Sveučilišne knjižnice te popraćenih mnogobrojnom publikom, manifestacija Mjesec hrvatske knjige 2020. godine je na razini cijele Sveučilišne knjižnice obilježena virtualno. Naime, zbog poznatih razloga uvjetovanih pandemijom, njeno je obilježavanje u fizičkom prostoru knjižnice bilo nemoguće. Moto Mjeseca hrvatske knjige za 2020., koji je bio inspiriran obilježavanjem 50. obljetnice Dana planeta Zemlje, glasio je „Razlistaj se!“ pa je tom prilikom na Facebook stranici Sveučilišne knjižnice bilo postavljeno nekoliko prigodnih fotografija koje predstavljaju svojevrsan spoj ljepote zadarske prirode s ljepotom knjige. U knjižnici na Novom kampusu tom je prigodom, a ujedno i povodom

čitateljskog maratona, koji se u to vrijeme u knjižnicama održavao, snimljen kraći videouradak koji je nastao kao zajednički rad nekoliko studenata zadarskog Sveučilišta i knjižničarki ogranka Novi kampus. Uradak koji čini niz pročitanih tekstova kojima se ističe važnost očuvanja okoliša i promiče ljubav prema našem lijepom Planetu, objavljen je na Facebook stranici Sveučilišne knjižnice u Zadru.

U nadi da će obilježavanje ove manifestacije u 2021. godini, Godini čitanja, izaći iz virtualnog i opet se vratiti fizičkom prostoru knjižnice, veselimo se njenom novom obilježavanju kojemu ove godine treba dati poseban značaj.

GODINA ČITANJA U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI

Andrea Katanović Babić
OŠ „Vladimir Nazor“ Križevci

Usprkos sveopćem pandemijskom raspoloženju, plan i program školske knjižnice OŠ „Vladimir Nazor“ Križevci za šk. god. 2020./2021. sadrži brojne aktivnosti za poticanje čitanja koje uključuju neposrednu nastavu u uobičajenim uvjetima, uživo. Iako nova 2021. nije izbrisala probleme koje smo naslijedili iz prethodne godine i potvrdila knjižničarkin optimizam, većina planiranih aktivnosti do ovog je trenutka ostvarena u obliku u kojem je planirana – uživo. Manje prilagodbe i odstupanja podrazumijevala su nastavu na otvorenom, gostovanje manjih grupa u knjižnici i održavanje nastave u učionicama umjesto u knjižnici. Proglašenje 2021. godine Godinom čitanja učvrstilo je nastojanja da se planirano realizira te da se postojeći plan nadogradi dodatnim aktivnostima usmjerenim na poticanje čitanja. Godina je započela mini projektom „Naopake bajke“ koji je trajao 6 tjedana i u kojem su sudjelovali svi niži razredi matične škole (po 3 odjeljenja svakog razreda). Cilj projekta bio je potaknuti učenike na čitanje bajki te kreativnim i duhovitim poigravanjem poznatim pričama stvoriti uvjete za uživanje u književnosti, za likovno i literarno izražavanje učenika.

Knjižničarka je prvotno održala dvosatne radionice u svakom razredu. Na radionicama je pomoću kamishibai kazališta pripovijedala promijenjenu verziju „Crvenkapice“ prožetu humorom, obratima i pokojim novim likom. Priču, kazalište i ilustracije izradila je sama. Nakon pripovijedanja učenici su kroz različite aktivnosti ponavljali svoje znanje o bajkama, uočavali njihova obilježja, osmišljavali nove likove, izrađivali ih od kartona, izvodili scenske improvizacije temeljene na bajkama. Čitali su i slikovnicu Ivanke Borovac „Naopake bajke“, uočavali različite načine poigravanja poznatim tekstovima poput promjene perspektive, književne forme, fabule te uočeno primjenjivali u pisanju vlastitih bajki. Igrali su igru Muhomlat u kojoj bi u paru pogađali likove. Poslušali bi kratak opis lika, a zatim pogodivši o kojem se liku radi, pljesnuli muhomlatom njegovu sliku koja se nalazila među drugim slikama likova. Pobijedio bi onaj tko je sakupio najviše sličica. Aktivnosti su se razlikovale ovisno o uzrastu učenika. Nakon održanih radionica pojedini razredi izrađivali su slikovnice „Naopake bajke“ ili pisali svoje promijenjene verzije poznatih bajki. Slikovnice su izložene u školskoj knjižnici, a najuspješniji

literarni radovi objavljeni su na mrežnim stranicama školske knjižnice. Time je zaokružen taj mini projekt.

Nadalje, održane su radionice na kojima su se kroz spoj likovnih i literarnih aktivnosti učenici upoznavali sa slikovnicama „Frida Kahlo i njezini ljubimci“, „Kad odrastem želim biti liječnik“, „Elmer“ i „Kralj koji je zabranio mrak“. Radionice na temu slikovnice „Frida Kahlo i njezini ljubimci“ održane su u svim 3. i 4. razredima. Učenici su osvještavali važnost zdravlja, isticali pozitivne osobine lika poput hrabrosti, upornosti, zahvalnosti i skromnosti, učili su o poznatoj slikarici i meksičkoj kulturi te podijelili svoja iskustva i strahove. Aktivnosti na radionici uključivale su izradu cvjetnih obruča za kosu, kolaža od Fridinih slika i meksičkih motiva, slikanje portreta poigravanjem vrstama linija, izradu rekvizita za fotografiranje nadahnutih meksičkom kulturom, slaganje puzzli od Fridinih slika, osmišljavanje neobičnih imena za ljubimce.

Slikovnica „Kad odrastem bit ću liječnik“ sabire kratke biografije najznačajnijih hrvatskih liječnika i liječnika popraćenih maštovitim i zaigranim ilustracijama. Radionica temeljena na tom djelu provedena je s učenicima 4. i 5. razreda u istraživačkoj formi. Učenici su koristeći se mrežnim i tiskanim izvorima (ponajviše navedenom slikovnicom) u grupama istraživali i sažimali najvažnije biografske crtice liječnika i liječnica, uočavali promjene uzrokovane njihovim postignućima, predstavljali svoja zapažanja i zaključke, igrali online kviz. Drugi dio radionice održat će se krajem školske godine kada će se učenici baviti likovnim aspektom slikovnice i putem aplikacije Zoom susresti se s ilustratoricom slikovnice Anom Salopek. Slikovnica „Elmer“ popularna je u našoj knjižnici jer kroz zanimljivu i toplu priču tematizira različitost i prijateljstvo. Radionice temeljene na slikovnici „Elmer“ provedene su u manjim grupama uz primjenu biblioterapijskih načela, tehnika opuštanja i likovnog izražavanja vlastitih emocija – strahova, različitosti i nesigurnosti. Korištena je tehnika kolaža i izrade lika od papira te su učenici svoje strahove, različitosti i probleme koji ih muče zapisivali u papirnati lik slonića Elmera. Slikovnica „Kralj koji je zabranio mrak“ odabrana je zbog vrlo aktualne teme straha i zabrana.

Osim toga, slikovnica je vizualno iznimno zanimljiva. Radionice su održane po istom principu kao i radionice o Elmeru, s istim malim grupama učenika i u suradnji s učiteljicom. Aktivnosti su bile usmjerene na izražavanje emocija bojama i crtežom te vođeni razgovor u malim grupama. Cilj tih dviju radionica bio je da se kroz nenametljivu, opuštenu atmosferu uživajući u slikovnici djeca oslobode za likovno ili verbalno izražavanje problema koji ih muče.

Čitateljski klub kao izvannastavna aktivnost koju vodi knjižničarka okuplja učenike 4. razreda jednom tjedno. Učenici uz uobičajene pisane i usmene osvrte na pročitana djela igraju igre poput „Čiri biri bajke“ i „Lova na blago u knjižnici“, sudjeluju u čitateljskim kvizovima i Zoom susretima zajedničkog čitanja i diskutiranja s učenicima iz drugih europskih škola. Tijekom školske godine održan je i Čitateljski piknik u školskom parku te su učenici iz Kluba sudjelovali u eTwinning projektu „Charlie i tvornica čokolade“.

Čitateljski piknik

Prvotni plan aktivnosti za poticanje čitanja dopunjen je u siječnju 2021. projektima „Mjesečni izazov“ i „Čitateljski blog“. Dopuna je uslijedila nakon proglašenja 2021. Godinom čitanja. Mjesečni izazov osmišljen je po uzoru na izazov koji je pokrenulo Hrvatsko čitateljsko društvo. Knjižničarka

u suradnji s učiteljicom hrvatskoga jezika svaki mjesec odabire po 2 ili 3 knjige za čitanje podijeljene u kategorije za više i niže razrede. Zajedno potiču učenike na čitanje i osmišljavaju mjesečne zadatke u kojima se učenici natječu nakon što pročitaju djela. U prva dva izazova učenici su, nakon što su pročitali zadana djela, rješavali online kvizove i prema tome se rangirali i osvajali nagrade. Ideja je da se svaka dva mjeseca mijenjaju zadaci na kraju mjeseca. Neki od planiranih zadataka su rješavanje escape rooma, snimanje mamilica za čitanje i pisanje osvrta. Izazovi će se održavati svaki mjesec do kraja kalendarske godine, izuzev srpnja.

Pobjednici mjesečnog čitateljskog izazova

Čitateljski blog (<https://citateljskiblog.wordpress.com/blog/>) pokrenut je s ciljem da učenici jedni druge potiču na čitanje, da svladaju tehničke i literarne vještine potrebne za pisanje i uređivanje bloga. Glavna urednica je učenica 8. razreda koja je strastveni čitač i voli pisati osvrte. Mentorica i tehnička podrška urednici i drugim učenicima je knjižničarka. Blog je kreiran u Wordpressu s namjerom da zaživi i održava se u duljem vremenskom periodu te da se eventualno tematski proširi na glazbu i film.

U navedenim aktivnostima sudjelovalo je ukupno 15 razreda, a na stranici <https://sites.google.com/view/knjiznicazanazorkrizevci/home> nalaze se detalji i izložbe radova... Učenici su pokazali veliku potrebu za likovnim i literarnim izražavanjem i zadovoljstvo sudjelovanjem. U ovom zahtjevnom periodu možda i više nego obično. Pandemijsko razdoblje dodatno je potvrdilo važnost umjetnosti za održavanje našeg emotivnog i mentalno zdravlja.

IZ PERSPEKTIVE *BOOKSTAGRAMA* : KNJIGE I ČITANJE NA DRUŠTVENIM MREŽAMA

Razgovor vodila: Ivanka Ferenčić Martinčić

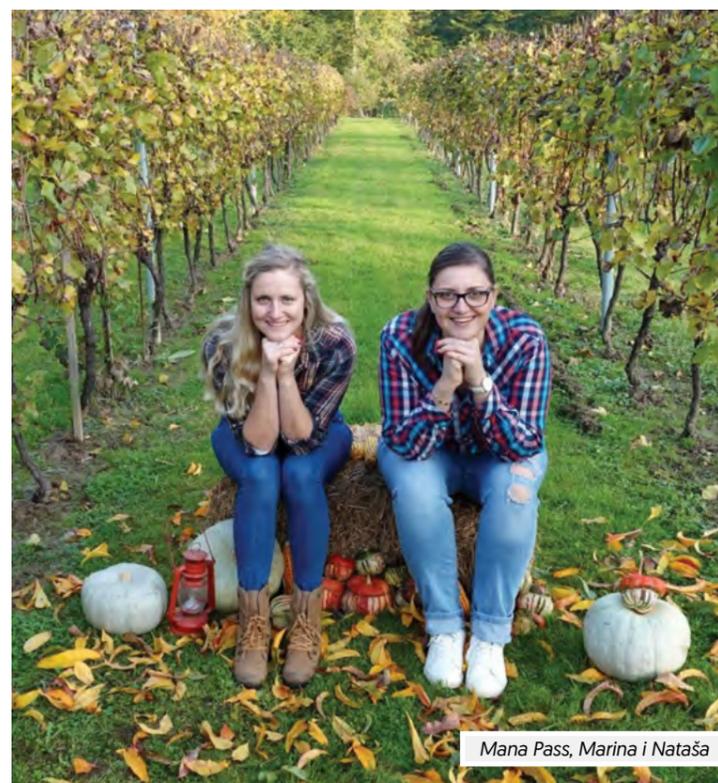
Već nekoliko godina, knjige i književnost imaju svoje šampione na društvenim mrežama koje su u pandemijsko vrijeme socijalnog distanciranja postale još važniji produžetak društvenog života. Ta zajednica entuzijasta, koji svoju ljubav prema knjigama i čitanju pretvaraju u hobi ili čak i posao koristeći mahom besplatne platforme poput Facebooka, Instagrama i blog servisa, raste i razvija svoju *online* zajednicu koja je sve brojnija svakog dana.

Među *bookstagramerima* se tako javljaju ne samo čitatelji, nego i prevoditelji, urednici i knjižničari, a sve više i pisci. Knjige se kupuju iz zemlje i inozemstva, najavljuju, predstavljaju, poklanjaju, osnuju se klubovi čitatelja i organiziraju velike akcije i aukcije. A posebno zanimljivo je to da se u *bookstagramskom* kutku *online* svemira provelo i malo, spontano istraživanje čitanja i čitateljskih navika. Autorice, ne samo tog istraživanja, nego i serije knjiga „ŽIVOT“ koju su započele objavljivati pod pseudonimom Mana Pass, pozvali smo da nam predstave svoj pogled na Godinu čitanja i rezultate svog instagramskog istraživanja.

P: Predstavite nam se. Kako je nastao „Put rukopisa“?

O: Mi smo Marina i Nataša i odlučile smo zakomplicirati život i sebi i svima oko nas pa imamo par imena. Pišemo pod pseudonimom Mana Pass, a profile na društvenim mrežama i svoju izdavačku kuću nazvale smo „Put rukopisa“. Zajedno pišemo serijal od 5 knjiga koji se zove „ŽIVOT“. Za sada su izdane „Želja“ i „Istina“, a „Volja“ se piše.

„Put rukopisa“ zapravo je nastao jer smo željele napraviti nešto malo drugačije kada smo izdavale svoju prvu knjigu „Želja“. Tada smo odlučile prikazati kako sve to zapravo izgleda, od trena kad dobiješ ideju, do pisanja, do traženja izdavača, svih onih koraka između, i onda na kraju do tiska knjige. Željele smo okupiti publiku oko cijele te priče, oko procesa pisanja i da se zapravo povežu s knjigom i prije nego što je nastala. Nismo željele da si itko zamišlja tko smo nas dvije, nego da prate priču. Zato nismo otkrivala tko smo do prve promocije kada smo se prvi put pokazale u HRT-ovoj emisiji „Dobar dan, Hrvatska“. Sve je to ispalo jako dobro, povezale smo se s puno autora, blogera i čitatelja, a to nas jako veseli.

Mana Pass, Marina i Nataša

Knjige iz serije Život

P: U vašem mišljenju, koliko je velika uloga društvenih mreža na putu knjige od pisca do čitatelja?

O: Mislimo da je dosta velika uloga. Vjerujemo da knjige nekako nađu put do čitatelja i bez toga. Na kraju krajeva, nemamo oduvijek društvene mreže, ali svakako olakšavaju sve to. Ono što mi vidimo kao jednu veliku prednost je komunikacija. Mi se s čitateljima čujemo doslovno dok čitaju! Netko tko te uopće ne poznaje, nema pojma da je kupio tvoju knjigu i da ju upravo čita, a može ti se javiti s dojmovima. Javljaju nam komentare, pitaju nas pitanja o likovima, o radnji, javljaju nam se da su baš prepoznali klupu koju smo opisale, ma čuda. Stalno si razmišljamo koliko je to nevjerojatno. Zamislite da se danas možemo dopisivati s Marijom Jurić-Zagorka dok čitamo „Gričku vješticu“.

P: Kako ste došle na ideju provesti svoje istraživanje (na Instagramu)?

O: Do ideje je došlo jer je prvenstveno nas zanimalo kakve su navike čitatelja u Hrvatskoj. Zanimalo nas je što ih navodi da čitaju, što i koliko čitaju, zašto kupuju knjige i slično. Dosta često za te stvari polazimo od sebe, pa bismo mi recimo po sebi zaključile da svi na svijetu kupuju jako puno knjiga na mjesečnoj razini. Te smo stvari željele provjeriti. Nismo baš očekivale da će to otići na tu razinu, da će ljude toliko to zanimati i da ćemo zapravo dobiti toliko odgovora.

P: Koja ste pitanja postavile u istraživanju koja se odnose na knjižnice? Zašto baš ta?

O: Tu smo polazile od sebe, kao korisnika knjižnice. Zanimalo nas je obraćaju li čitatelji pažnju na neke stvari na koje mi obraćamo pažnju, a to je ponuda novih naslova, količina knjiga, odnosno čekanje na red, koliko im je važno ljubazno osoblje koje im uvijek može nešto preporučiti i koliko im igra ulogu organizacija događanja u knjižnici. Nama je sve to dosta važno pa nas je zanimalo je li tako i drugima. Mi svoju knjižnicu u Kutini obožavamo, cijeli tim tamo baš puno radi na ponudi, kvaliteti i na organizaciji događanja.

P: Koji su rezultati i zaključci u odnosu na cijelo istraživanje?

O: Od nekih općenitih rezultata, zanimljivo je spomenuti da su 95% ispitanika bile žene i to najčešće između 26 i 35 godina. Čak 57% je pročitao više od 20 knjiga u prošloj godini, a 21% ih je pročitao između 10 i 20 knjiga, što je super. Isto tako, zanimljivo je vidjeti da je prošle godine 35% ispitanika kupilo više od 20 knjiga! Posebno nas je zanimalo i dio koji se odnosio na preporuke blogera, gdje je 45% navelo ponekad, a 32% da ne čitaju knjige na preporuke blogera. Bilo je zanimljivo vidjeti i komentare u otvorenom tipu pitanja, gdje su ispitanici mogli pisati bilo što. Najviše je komentiran segment domaćih autora za koje misle da nisu dovoljno zastupljeni i da se ne izdaju žanrovi koji se vole čitati, a da su djela domaćih autora. Komentirali su i da popularni

naslovi dolaze kod nas dosta kasno i da im je kod naručivanja knjiga dostava veliki problem, što zbog cijene, što zbog kvalitete.

P: Koji su rezultati i zaključci u pitanjima koja se odnose na knjižnice?

O: Od ukupnog broja ispitanika 65% učlanjeno je u knjižnicu i njih 86% zadovoljno je trenutnom ponudom naslova u svojoj knjižnici. Napomenuli su da ponekad dugo čekaju naslov i da im je ponuda aktualnih naslova najvažniji segment u knjižnici. Nakon toga im je važna raznovrsnost ponude i ljubazno osoblje.

P: Kako vi percipirate ulogu knjižnica danas? (S pozicije korisnika, s pozicije pisca i s pozicije samoobjavljenog pisca)

O: Knjižnice su uvijek bile i ostat će jako važne. Mislimo da bi bilo super kada bi se djecu u školi više poticalo da radove dođu napisati u knjižnicu, čisto da se nauče informacije tražiti u knjigama, a ne isključivo na internetu. Isto tako organizacija događanja igra veliku ulogu u tome da knjižnica postane neka vrsta navike.

S pozicije pisaca, mi se jako trudimo ponuditi svoje knjige svim knjižnicama kako bi čitateljima omogućili da ih imaju u blizini. Prodaja je jedno i svima je važna, ali svi mi pišemo da bi se čitalo. Nama se često dogodi da čitamo knjige iz knjižnice i kupujemo ono što nam je toliko dobro da to moramo imati. Voljele bismo imati kvalitetan odnos s knjižnicama i raditi na projektima koji će poticati čitanje, a onda još posebno i čitanje domaćih autora. Promocije u knjižnicama i takva druženja s čitateljima nama su jako zabavna i ne odbijamo ih.

P: Malo o planovima za budućnost (o serijalu „ŽIVOT“ i šire)

O: Sada trenutno radimo na „Volji“, trećem nastavku serijala koji je jako teško pisati jer je tema takva kakva je. Ali jedva ga čekamo, moguće da je ovo nešto najvažnije što ćemo ikada napisati. Odredile smo za cijeli serijal da će se temeljiti na kvaliteti. Tako da dosta istražujemo i proučavamo kako bi teme stavile u okvir neke ljudske priče s kojom se svi mogu povezati. Nakon serijala „ŽIVOT“ ne znamo točno što ćemo, ali vjerojatno nećemo dugo biti mirne. Za sada je fokus na zadnja tri nastavka i na priču koja će se zaokružiti na kraju, a onda idu dalje planovi da tu cijelu priču ispričamo i vani.

P: Vaša razmišljanja o Godini čitanja i važnosti čitanja.

O: Apsolutno podržavamo. Čitanje je važno, nas su knjige spasile toliko puno puta da se to ne može izbrojiti. Dovelu nas je i do ovog pisanja, a to nam je u potpunosti promijenilo život. I vjerujte da, kad imate to na umu, osjećate neko strahopoštovanje prema pisanju i prema činjenici da će to netko čitati. Mislimo da nema većeg postignuća od toga da tvoje riječi i način na koji ih složiš nekoga navedu da se zaljubi u čitanje ili nekome stvarno pomognu. Sigurne smo da za svakoga postoji idealna knjiga koja bi ga mogla navesti da se zaljubi u čitanje, a onda je samo nebo granica.

MEĐUNARODNI PROJEKT POTICANJA ČITANJA „NAŠA MALA KNJIŽNICA“

Vesna Zvečić, OŠ Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica

Knjižni junaci plavi mede čekaju razmjenu među skupinama

„Ibis grafika“ i već se nekoliko godina zaredom uspješno provodi u mnogim knjižnicama, vrtićima i školama. U Godini čitanja, točnije tijekom školske godine 2020./2021., uključene su tri zemlje partnera – Slovenija, Estonija i Hrvatska, a u Hrvatskoj u njemu sudjeluje više od 5000 zadovoljne djece (79 mladih skupina i 154 starije skupine).

Projekt se provodi tako da svi uključeni nakladnici izaberu kvalitetne knjige za djecu svojih nacionalnih autora koje se prevedu na jezik zemalja partnera. Knjige se dijele na mlađu skupinu (vrtićki uzrast i prvi razred osnovne škole) te stariju skupinu (od drugog do četvrtog razreda osnovne škole). Za svaku skupinu pripremi se šest knjiga i pripadajućih kreativnih knjižica sa zadacima. Škole, vrtići i knjižnice uključuju se tako da kupe komplet knjiga i dobiju kreativne knjižice za svoju skupinu djece (najviše trideset).

Tijekom godine djeca sa svojim mentorima čitaju knjige, rješavaju zadatke u kreativnim knjižicama, sudjeluju u literarnom i likovnom natječaju, s drugim skupinama razmjenjuju knjižne junake koje sami izrade, uređuju svoje čitateljske kutiće, stvaraju čitateljski vlakčić, sudjeluju u nagradnim zadacima i susreću se s piscima i ilustratorima.

Prednosti sudjelovanja u ovom projektu svakako su poticanje čitanja i kreativnosti kod djece, upoznavanje europskih zemalja, suradnja među ustanovama razmjenom knjižnih junaka, suradnja s učiteljima i roditeljima. Isto tako, knjižnični fond obogaćuje se vrhunskim književnim djelima koja se uz pomoć zadataka iz kreativnih knjižica mogu koristiti i s drugom djecom. Ono što ovaj projekt poticanja čitanja izdvaja od drugih jest njegova fleksibilnost jer mentori i djeca sami odabiru što će i kako raditi u okviru ponuđenog.

„Naša mala knjižnica“ provodi se i u Osnovnoj školi Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica. Mentorice su školske knjižničarke Vesna Zvečić (za prvi razred) i Sanja Pajnić (za treći razred) koje, u suradnji s učiteljicama razredne nastave i njihovim učenicima, projekt provode od školske godine 2019./2020. Učenici rado sudjeluju u svim ponuđenim aktivnostima i jako se vesele svim pročitanim knjigama koje, kao dio knjižničnog fonda, rado posuđuju i druga djeca. Projekt će se svakako nastaviti provoditi i ubuduće s novim malim čitateljima.

„Naša mala knjižnica – upoznajmo autore i ilustratore“ projekt je poticanja čitanja namijenjen djeci predškolske i mlađe školske dobi. Prije petnaestak godina pokrenula ga je slovenska nakladnička kuća „Sodobnost International“ na nacionalnoj razini s ciljem izdavanja i popularizacije kvalitetnih naslova slovenskih i stranih pisaca za djecu.

Od 2014. godine projekt postaje međunarodan i počinje se financirati sredstvima Europske unije kao dio programa „Kreativna Europa“. Godine 2017. u Hrvatskoj ga je u suradnji s inozemnim partnerima (Slovenija, Litva, Poljska, Latvija i Estonija) pokrenula zagrebačka nakladnička kuća

10 NAČINA ZA POTICANJE ČITANJA KOJE ĆETE VOLJETI

Ivanka Ferenčić Martinčić
Narodna knjižnica Virje

Kada je početkom godine 2021. proglašena Godinom čitanja, knjižničari diljem države zapitali su se što to znači za nas. No kako je poticanje čitanja jedan od glavnih fokusa naše struke i kako je u knjižnicama realno svaka godina Godina čitanja, biramo ostaviti sarkastične primjedbe po strani (većinu vremena) i iskoristiti ovu godinu kao dodatnu PR priliku koja će osnažiti svoje programe. U trci za novim i inovativnim načinima ipak ne treba zaboraviti prokušane i učinkovite klasike. Zato Vam donosimo deset evergreen programa koje volimo i mi i naši korisnici diljem knjižnica Hrvatske.

Izložbe građe

Ovaj bezvremenski klasik knjižničarstva koji ne bira vrstu knjižnice ni temu, posljednjih je godina pomalo zanemaren. Postavljamo izložbe, ali ne pišemo više stručne osvrtne na njih jer smo se svi već uvjerali da je najbolji susret s knjigom onaj slučajni, usputni. Ipak, za one koji pažljivo prate rad svojih kolega, moramo primijetiti da se prošlim godinama pojavio trend zabavnih izložbi koje razotkrivaju smisao za humor svojstven knjižničarima.

Izložba građe Ako cipela pristaje... [Knjižnica i čitaonica Prelog]

Spoj s knjigom na slijepo

Blind date s knjigom pomaže čitateljima da u vezu s tekstem ulaze bez predrasuda i očekivanja. Sami sebe tako vade iz rutine, a možda im se sviđa ako samo probaju nešto drugačije. Ova aktivnost obišla je mnoge knjižnice i uvijek se vraća.

Spoj s knjigom na slijepo [Gradska knjižnica i čitaonica Belišće]

Male slobodne knjižnice

Knjige, knjige, knjige na svakom koraku. Ako ne možemo natjerati ljude da dođu u knjižnicu, knjižnica će se preseliti u njihovo susjedstvo. Iako postoji internacionalni registar „Little free library“, ovaj sociološki pokret prerastao je njihove pločice i evidencije te sada male slobodne zbirke i kućice u koje su smještene niču po cijelom svijetu kao gljive. Korisnicima ovdje ide na ruku i to što nema roka za povrat knjige pa knjige ne moraju vratiti ako baš nikako ne žele.

Mala slobodna knjižnica [Gradska knjižnica i čitaonica Belišće]

Sajam rabljenih knjiga

Htjeli ili ne htjeli, od nekih se knjiga moramo rastati. Oštećene, otpisane i nepotrebne knjige uvijek možemo ponuditi korisnicima po simboličnim cijenama ili čak besplatno. Tako otpisane ipak dobivaju još jednu šansu naći svoju osobu koja će ih udomiti, čuvati i voljeti takve kakve jesu – nesavršene, ali ipak vrijedne. Udomi, ne kupuj.

Čitateljski klub

Nema ničeg što zaljubljenici u knjige i čitanje vole više od razgovora o knjigama i čitanju. Legenda kaže da se prvi čitateljski klub osnovao tako da su slučajni prolaznici počeli razgovarati o istoj knjizi, a onda im se pridružilo još istomišljenika. Razgovor je trajao dugo pa im je netko donio i stolice. Kako je teško prestati razgovarati o knjigama, ti su susreti postali redoviti pa su za buduće sastanke odabrani

prostori koji već imaju stolice i tople napitke. Neslužbeno s terena saznajemo da su kod sastanka klubova napitci ključni za uspjeh.

Kvizovi

Ne znamo jesu li društvena igra „Trivial pursuit“ ili *game show* emisije na televiziji započele trend trivia kvizova u pivnicama i kafićima. No kako se taj društveni fenomen širio, knjižničari su ga koristili za privlačenje nove publike u svoje knjižnice. Bez obzira na to je li inspiracija za vaš kviz u knjižnici proizašla iz trivije ili gamifikacije kao metode poučavanja, bez obzira na to jesu li vaša publika odrasli ili djeca, kviz je zabavni sadržaj. Teško je pritom odoljeti sastavljanju pitanja koja tematiziraju knjige i čitanje.

Trivia kviz [Knjižnica i čitaonica Grada Preloga]

Tajanstvene večere

Da bismo zaista ostali na samo 10 programa, ovdje ćemo vas podsjetiti na misteriozne večere u kojima se rješava neka zagonetka (engl. *murder mystery dinner*), večere koje su, uz misteriju, bogate i hedonističkim uživanjem u hrani (engl. *mystery dinner party*) ili pak večere u kojim svi postajemo neka druga osoba i upuštamo se u LARP (engl. *live action roll play*). Ova tri društvena fenomena svoje početke nemaju u formalnim institucijama i organizacijama, nego samo u potrebi ljudi za zabavom i obogaćivanjem svoga vremena iskustvima, ne samo informacijama. Bilo koji od ovih fenomena može se povremeno udomiti i u knjižnici. Pomislite samo na fantastična jela o kojima ste čitali u knjigama kao što su „Charlie i tvornica čokolade“, „Harry Potter“ ili ekraniziranom romanu „Čokolada“.

Tajanstvena večera [Narodna knjižnica Virje]

Bookstagram i bookblog

U današnje vrijeme postoje „zvijezde“ i „zvijezde društvenih mreža“. *Influenceri* su, od kurioziteta vezanih za društvene mreže, u samo nekoliko godina postali ključni igrači u marketingu i prodaji proizvoda. Ako postoji tržište, postoji i *influencer* koji na njega može utjecati. Knjige nisu iznimka tog pravila pa se čak i u našoj maloj zemlji razvila čitava scena *bookstagramera* i *bookblogera* koji promoviraju knjige, piše i čitanje – po svom vlastitom ukusu ili na temelju suradnji s izdavačima. Velike su šanse da su i vaši korisnici pratitelji nekog od *influencera* ili blogera, i da će vas pitati za knjigu koju su upravo oni promovirali. Već se i neki od naših kolega uspješno bave „influensanjem“ i krajnje je vrijeme da se pridružite tom *online* tulumu ako vaša knjižnica nema profile na društvenim mrežama.

Nagradne igre

Kad ništa drugo ne upali, uvijek im možemo pokloniti knjige! Ili članarine. Ili oprost dugova za zakasnine. Svi vole primati poklone, to je bar lako shvatiti. Svaka prigoda tako može biti prigoda za darivanje, nagradnu igru ili *#giveaway*. Činjenica da sada postoje aplikacije za izvlačenje nasumičnih dobitnika govori koliko je poklanjanje besplatnih stvari popularno. Kao da je nešto nedostajalo papiricima u zdjeli, no to je manje bitno...

Lov na blago

Ako baš ne želite samo dati poklončiće korisnicima, nego ih ipak malo potaknuti na angažman, onda vam predlažemo „lov na blago“. Da su knjige zaista blago i da će se ljudi potruditi da ih osvoje, nedavno nam je pokazala britanska glumica Emma Watson koja je u velikim gradovima sakrivala stotine primjeraka svojih najdražih knjiga za kojima su ljudi mahom hrlili u potragu. „Lov na blago“ može uključivati upute, tragove ili karte u digitalnom ili papirnatom obliku.

FOTO Lov na blago [Knjižnica i čitaonica grada Preloga]

VIRTUALNA SLIKOVNICA ŽUTO-PLAVI BIBLIĆ POTICAJ ZA RAZVOJ RANE PISMENOSTI

Dražena Rajsč

Narodna knjižnica "Petar Preradović" Bjelovar

Povodom Mjeseca hrvatske knjige ostvarena je suradnja Bibliobusne službe Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar s Dječjim vrtićem Ciciban iz Bjelovara na izradi virtualne slikovnice Žuto-plavi Biblić. U izradi slikovnice, za koju je tekst napisala Dražena Rajsč, sudjelovala su djeca iz dvije mješovite odgojno-obrazovne skupine. Mentorice su bile odgojiteljice vrtića: Sandra Mikšec, voditeljica projekta, Sabina Raosavac, Andreja Orešković, Monika Pleskalt, Ana Pavliš te Branka Biketa Caktaš, pedagoginja.

Ideja za slikovnicu nastala je povodom Mjeseca hrvatske knjige 2020. kao izraz promjene u pristupu prema našim najmlađim korisnicima, a nastavno na epidemiološku situaciju. U nastojanju da se na neki način približimo djeci te da nastavimo suradnju na razvoju rane pismenosti nastala je priča o jednom bibliobusu koji je bio jako nesretan u situaciji u kojoj nije mogao nastaviti svoj put, svoju misiju uveseljavanja djece šarenim slikovnicama. Kako to često biva, pisana riječ donosi šarolike promjene te je tako i ova priča pala na plodno tlo, i na prijedlog pedagoginje Branke Biketa Caktaš da djeca svojim slikama ožive priču, nastala je čarolija virtualne slikovnice koju su svojim glasovima oživjele odgojiteljice vrtića.

Kako bi i vama pružili dašak čarolije, u nastavku vam donosimo tekst priče u cijelosti!

Žuto-plavi Biblić

Mali žuto-plavi bibliobus, kojeg su svi od milja zvali Biblić, kretao se veselo svojim uobičajenim putem prema dječjim vrtićima gdje su ga čekala djeca da im doveze nove slikovnice. Koja je to radost vidjeti sretna i nasmiješena dječja lica! - pomisli Biblić i zatrubi kroz razlistanu šumu: Tu – tuuu! Tu – tuuuuu!

Jedva je čekao vidjeti svoje prijatelje, ali jao! Izgubio je motorni pogon! Oh, sva sreća pa idem niz brijeg, nekako ću se spustiti - pomisli. Vještim upravljenjem, pa ipak je on dugogodišnji vozač i poznaje ceste, spuštao se polako niz brijeg. Kad je pomislio da će uspjeti, na jednoj krivini je naišao na blatnjavu lokvu vode te samo otklizao u maleni šumarak dok su ga grane drveća i gustog grmlja neumoljivo šibale, ali su mu i pomogle da se zaustavi.

Malo je reći da je bio tužan! Ostao je bez pogona i na par prozora se razbilo staklo. Mislio je na to kako se više neće

moći popeti do ceste i ostat će ovdje sam i izgubljen.

Uskoro se spustila noć i mjesecina je obasjala mali žuto-plavi Biblić, a zvijezde su se odražavale na njegovim prozorima. Cijelu noć je ostao budan misleći kako nitko više nikada neće čitati njegove slikovnice!

Drugo jutro zasjalo je sunce i osvanuo je vedar i lijep dan ali ništa nije moglo pružiti bilo kakvu nadu našem malom bibliobusu. Uzdisao je i uzdisao skoro cijeli dan. Kao da je i vrijeme osjetilo Biblićevu tugu odjednom je zapuhao vjetar, navukli su se crni oblaci i počela je pljuštati kiša. O joj, samo mi to još treba! – pomislio je – sad će mi se i knjige namočiti. Više nikog neću moći uveseljavati svojim slikovnicama!

Zaplakao je i kiša mu je ispirala suze.

Gledala je to sve velika žirafa Bela te se sažalila nad njim. Svojim dugim vratom počela je savijati grane s lišćem iznad Biblića. Ubrzo mu je napravila zaklon i kiša više nije bubnjala po njemu i po slikovnicama.

Uzdahnuo je od zahvalnosti i rekao učtivo: - Hvala, niste trebali. Ionako nigdje više neću putovati!

Bela je vidjela da mu više ne može pomoći te je otišla za svojim poslom.

Kad je prestala padati kiša bijela golubica Sira iako je bila jako plaha po naravi prva se odvažila prići Bibliću. Pristojno ga je pozdravila te zamolila za jednu slikovnicu kako bi čitala svojoj djeci. Misli je da će ga to utješiti.

- Uzmi slobodno koju god želiš, ionako su se smočile i nema im spasa – rekao je Biblić skoro zaplakavši.

Golubici Siri je ta njegova žalost stvarala osjećaj hladnoće te je uzevši jednu slikovnicu sjela na visoku osunčanu granu kako bi se ugrijala. Sjedeći tako neko vrijeme primijetila je da voda isparava iz slikovnice grijući se na suncu! Oh, pa to je super, pomislila je, ima nade za spas slikovnica! Zatim je uzela još jednu, pa još jednu slikovnicu te ih stavljala po osunčanim granama. Njezin primjer počele su slijediti i druge ptice! Morale su nešto učiniti kako bi odagnale tugu od Biblića koji je samo uzdisao i uzdisao... Uskoro su sve grane drveća bile ukrašene šarenim slikovnicama!

Došla je i lisica Dani rekavši: - I ja ću odnijeti nekoliko na livadu, neka se suše na mirisnoj travi!

Došao je i vučić Viko, lisičić Bleki, zečić Muki, medo Tobi, lasičica Mea i tvorić Toki te su svi redom nosili slikovnice na livadu.

Bibliću je nekako došlo milo i toplo pri srcu. - Hvala vam prijatelji... - rekao je - ali i dalje je tuga blistala u njegovim očima jer nije mogao krenuti na put. Znao je da njegovi novi prijatelji, ma koliko god to željeli, ne mogu pokrenuti motor...

Došla je još jedna noć i Biblić je zaspao umoran od svojih turobnih misli.

Sjedeće jutro sa prvim zrakama sunca Biblić je otvorio oči i imao je što i vidjeti: sve životinje su se okupile oko njega i čekale ga da se probudi! Zatim su jedna po jedna ulazile u bibliobus i pod mudrim okom sove Netke pažljivo odlagale slikovnice na police u bibliobusu.

Svi su željeli odagnati tugu malog Biblića i radili su složno skoro cijeli dan sve dok ih buka gromoglasne prepirke nije prenula. Lisičić Bleki i vučić Viko žestoko su se prepirali oko jedne slikovnice s prozorčićima.

- Ta je moja! - reče Bleki.
- Ne, ne dam ti! Moja je! Ja sam ju baš htio! – vikao je Viki.
- E, nećeš! – reče Bleki i počne vući Vikija za uho. Ljutit Viki zagriže u slikovnicu i trzajem povuče snažno... padoše obojica, a papiri poput lišća poletješe na sve strane... Razletjela se slikovnica i svi utihnuše. Biblić je bio užasnut, a njegovi novi prijatelji su razočarano gledali u Blekija i Vikija.

Mudra sova Netka uzdahne, popravi naočale na vrhu nosa te reče: - Dragi moji, nije lijepo to što se dogodilo. Nećemo kukati već vas molim, sakupite listove slikovnice i donesite ih k meni. Vidjet ću što se može učiniti! A ovo neka svima bude pouka! S knjigama se mora pažljivo postupati!

Lisici Dani je bilo jako teško jer je njezin sin Bleki sudjelovao u nepodopštini. Nije mogla podići pogled od srama jer su ih svi gledali s neodobravanjem. Kako nije znala što bi dalje, počela je čitati naglas slikovnicu koju je imala u ruci. Čitala je polako, zamuckujući. E, eh, davno je bilo kada je zadnji put nešto pročitala! Ali nije odustajala. Čitajući, išlo joj je sve bolje i bolje i uskoro je uživala u priči. Bila je u sasvim nekom drugom svijetu. Nije niti dizala pogled sa tih lijepih ilustracija i nije niti primijetila da se oko nje događa čarolija! Sve životinje oko nje su bile kao u nekom snu, a naš mali Biblić je odjednom zatrubio! - Tuu- tuuu, tuu –tuuuu! Sve glasnije i glasnije je trubio a jeka je odjekivala šumom i odjednom je Biblićev motor dobio snagu i zabrondao - Brmmm, Brmmm, Brmmmm! Veselju nije bilo kraja! Ta buka je dozvala krdo slonova koji su morali doći vidjeti što se to zbiva. Ujedno su prokrčili put kroz granje i naš Biblić je mogao krenuti na put.

Ovaj put su mu na licu bile suze radosnice.

Youtube: <https://youtu.be/yogmUCugcgw>
Mrežna stranica: <https://knjiznica-bjelovar.hr/obavijesti/zuto-plavi-biblic-virtualna-slikovnica-o-nasem-bibliobusu/>
Facebook: <https://hr-hr.facebook.com/nkppBj/>

STEM REVOLUCIJA U NARODNOJ KNJIŽNICI „PETAR PRERADOVIĆ“ BJELOVAR

Slaven Pejić

Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar uključila se u projekt „STEM revolucija u knjižnicama“ 2018. godine kada se prijavila za donaciju 3D-printera, koji je i dobila preko javnog natječaja u skladu sa sporazumom o međusobnoj suradnji između Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu i Instituta za razvoj i inovativnost mladih, s ciljem poticanja primjene novih tehnologija u knjižnicama u Republici Hrvatskoj. Knjižnici je doniran 3D-printer – model Prusa i 3 MKS2. Do sada je isti model više puta uspješno korišten, primjerice prilikom ispisa sigurnosnih vizira za liječnike početkom epidemije COVID-19. Projekt je ostvaren u suradnji s Fakultetom organizacije i informatike u Varaždinu, potom se navedeni model koristi i u svakodnevnom poslovanju knjižnice, primjerice u ispisima u promotivne svrhe (logo za održavanje programa TEDx te u raznim drugim knjižničnim programima i manifestacijama).

Sama riječ STEM dolazi iz engleskog jezika i akronim je za četiri područja: *Science, Technology, Engineering i Mathematics* koji u prijevodu znače znanost, tehnologija, inženjerstvo i matematika. Revolucija na području STEM-a omogućuje djeci i svima ostalima razvoj vještina koje su potrebne kako bi bili ravnopravni sudionici društva u 21. stoljeću.

IRIM (Institut za razvoj i inovativnost mladih) neprofitna je udruga sa sjedištem u Hrvatskoj koja je razvila i provodi najveći izvannastavni STEM program u Europi – samo pokret „Croatian Makers“ obuhvatio je više od 200 000 djece u Hrvatskoj. Fokus mu je razvoj digitalne i znanstvene pismenosti, tehnoloških i ostalih kompetencija u okviru STEM područja za mlade u Hrvatskoj i drugim zemljama,

kako bi postali ravnopravnim građanima 21. stoljeća.¹ U ovom projektu sudjeluje preko 110 matičnih i područnih knjižnica i bibliobusnih službi u Hrvatskoj kojima je donirano više od 3000 micro:bitova. Micro:bitovi su edukacijska mikroročunala namijenjena prvenstveno djeci, koja pomoću njih vrlo jednostavno mogu usvajati osnove programiranja, elektrotehnike te digitalne pismenosti općenito. Jednostavnim naredbama izvedenim iz grafičkog programskog jezika, djeca, ali i svi ostali, vrlo brzo mogu usvojiti osnove programiranja i programskog razmišljanja.

Prvi ciklus radionica namijenjenih knjižničarima održan je u svim matičnim knjižnicama pa tako i u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ Bjelovar. Radionice su vodili „Croatian Makers“ ambasadori – edukatori iskusni u radu s IRIM-ovim tehnologijama. Nakon ovog prvog ciklusa radionica, naša je knjižnica nastavila provoditi radionice samostalno. Prve samostalne radionice održane su 5. svibnja 2018. u prostoru Dječjeg odjela bjelovarske knjižnice s 12 polaznika. Nakon toga slijedi edukacija u Osnovnoj školi Štefanje s 14 polaznika te u Područnoj školi Mirka Pereša u Starim Skucanima 13. lipnja 2018. s ukupno 18 polaznika. Program radionica obuhvaćao je korištenje micro:bit uređaja te programiranje uređaja pomoću simulatora. Polaznici edukacija bili su većinom učenici koji su s oduševljenjem prihvatili edukaciju, a mnogi od njih izrazili su želju za samostalnim korištenjem uređaja. Isto tako valja istaknuti da Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar u svom fondu posjeduje dovoljan broj micro:bit uređaja koje daje na posudbu korisnicima za samostalan rad. Radionice je vodio Slaven Pejić. Isto tako valja istaknuti da se radionice do danas održavaju kontinuirano u skladu s korisničkim potrebama.

U sklopu programa „Digitalne knjižnice za lokalni razvoj“, nastavak suradnje s Institutom za razvoj i inovativnost mladih

¹ Više na: <https://croatianmakers.hr/hr/o-nama/>

Edukacija za knjižničare u programu „Digitalne knjižnice za lokalni razvoj“, Bjelovar, Narodna knjižnica „Petar Preradović“, 7. 9. 2020. Uz „Croatian Makers“ ambasadora s lijeva na desno: Dražena Rajšz, Slaven Pejić, Sanja Jozić.

bjelovarska knjižnica pokazala je uključivanjem u još dva projekta: „Citizen Science“ i „Digitalni građanin“.

Projektom „Citizen Science“ bjelovarskoj knjižnici omogućeno je posuditi setove opreme pomoću kojih će korisnici moći sami složiti i programirati: BOSON komplet i uređaj za mjerenje atmosferskih varijabli pod nazivom AQ:bit.²

BOSON komplet je edukacijski set dodataka za micro:bit koji služi učenju osnova elektronike uočavanjem odnosa između senzora, mikrokontrolera i izvršnih uređaja. Sadrži tipkalo, potenciometar, senzor za pokret i senzor za zvuk, svjetleću diodu, ventilator, servo motor i traku s RGB svjetlećim diodama.

AQ:bit je dodatak za micro:bit koji su osmislili i izradili IRIM-ovi edukatori pomoću kojeg se mogu mjeriti atmosferske varijable (zagađenost zraka, vlaga, tlak, temperatura...) te je namijenjen kao edukacijski dodatak za micro:bit. Korištenjem AQ:bita građani sudjeluju u internacionalnom istraživanju koje koristi metodu građanske znanosti. Za korisnike su osigurani i edukativni materijali koji su besplatni na „Izradi!“ – edukacijskom web portalu.³

Svi prikupljeni podaci iz AQ:bit uređaja će u stvarnom vremenu biti dostupni za sve mjerne postaje. Nakon godinu dana provođenja projekta, stručnjaci će analizirati dobivene podatke u znanstvenom istraživanju.

„Digitalni građanin“ projekt je Instituta za razvoj i inovativnost mladih (IRIM) čiji je cilj transformirati javne knjižnice u digitalne inovacijske i obrazovne centre. Projekt će u budućnosti kroz knjižnice učiniti dostupnim modernu edukacijsku tehnologiju odraslima i djeci čime će se omogućiti uvođenje digitalnih vještina u lokalne zajednice, a projekt se ostvaruje uz financijsku potporu Googlea. Knjižnicama će se i u budućnosti donirati vrijedna oprema te će se održavati edukacije o njenom korištenju. U planu je i novi program po kojem će knjižničari dalje moći prenositi novostečena znanja. Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar planira i u budućnosti nastaviti dobru suradnju s Institutom za razvoj i inovativnost mladih te pokretom „Croatian Makers“ jer cjeloživotno učenje knjižničara i poučavanje korisnika obogaćuje ponudu knjižnice, a time utječe i na stvaranje kvalitetnijeg modernog društvenog okruženja.

² Više na: <https://izradi.croatianmakers.hr/wp-content/uploads/2020/12/Popis-knjižnica-DL4LD-samo-hrv.pdf>

³ Više na: <https://izradi.croatianmakers.hr/lessons/>

„(RAZ)OTKRIVANJE STRIPA“ – LJETNI ČITATELJSKI IZAZOV

Tihana Lončarić

Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Na Odjelu za odrasle Narodne knjižnice „Petar Preradović“ u Bjelovaru dostupna je bogata zbirka stripova koja broji oko tisuću svezaka. To je zbirka koja ima svoje vjerne čitatelje – korisnike Knjižnice koji redovito prate objavljivanje novih naslova iz svijeta stripa, širenje zbirke i dostupnost naslova u knjižničnom fondu. Ti su čitatelji svjesni vrijednosti stripa, ne samo kao sredstva zabave već i kao grane umjetnosti koja zaslužuje veću pažnju ostalih čitatelja te odmak od marginalizacije i stereotipizacije s kojima je oduvijek suočen. Toga su svjesni i knjižničari na Odjelu za odrasle koji su 2020. godine organizirali ljetni čitateljski izazov „(Raz)otkrivanje stripa“ s ciljem da se među korisnicima proširi interes za devetu umjetnost, da se promoviraju naslovi iz zbirke stripova i poveća njihova posudba, ali i da se razbije mit prema kojemu su stripovi isključivo namijenjeni djeci i mit prema kojemu su baš svi stripovi „šund literatura“.

Zbirka stripova na Odjelu za odrasle

6. ratni strip
7. strip koji je dio serijala
8. strip hrvatskoga autora ili autorice
9. znanstvenofantastični strip
10. strip prema vlastitom izboru.

Bilo je očekivano da će se u izazov uključiti korisnici koji su slabije upoznati sa svijetom stripa i koji neće znati sami izabrati naslove kojima će ispuniti zadatke. Zato su svaki tjedan na društvenim mrežama Knjižnice objavljivane liste preporuka i to za svaki pojedini zadatak. Naravno, sudionici su mogli zatražiti preporuke knjižničara na Odjelu za odrasle, a postavljeno je i posebno mjesto pokraj pulta na kojemu su vidljivo bili izloženi preporučeni stripovi. Ovo su samo neki od stripova koje su sudionici pročitali da bi ispuniti ljetni čitateljski izazov: „Alack Sinner“, „Aya iz Yopougona“, „Gorak okus domovine“, „Iron Man“, „Maus“, „Metabarun“, „No pasaran“, „Prije Inkala“, „Princ Valijant“, „Sandman“, „Sigurna zona

„(Raz)otkrivanje stripa“ – ljetni čitateljski izazov 2020.

Čitateljski izazov je trajao od 26. lipnja do 4. rujna 2020. godine, a najavljen je na društvenim mrežama, mrežnoj stranici Knjižnice te na svim odjelima. Knjižničari su zainteresiranim korisnicima dijelili obrazac sa zadacima i pravilima čitateljskog izazova. Isti obrazac je bio dostupan za preuzimanje s mrežne stranice Knjižnice za sve one korisnike koji rjeđe posjećuju Knjižnicu tijekom ljetnih mjeseci. Sudionici su ispunjavali zadana polja naslovima stripova koje su pročitali u desetotjednom periodu trajanja izazova. Pravila izazova podrazumijevala su članstvo sudionika u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ u Bjelovaru te posudbu čitanih stripova na Odjelu za odrasle u trajanju izazova. Jedan naslov je mogao odgovarati samo jednom zadanom polju koja su sudionici mogli popunjavati proizvoljnim redoslijedom. Sudionici su bili izazvani u 10 tjedana pročitati:

1. strip povijesne tematike
2. strip s imenom lika u naslovu
3. fantastični strip
4. strip ljubavne tematike
5. kriminalistički strip

Goražde“, „Tri sjene“, „Velika Biblija u stripu“, „Ljepota tame“ itd. Podjednako su bili zastupljeni „lagani stripovi“ zabavne tematike kao i stripovi ozbiljnijih tema ili artistskog izražaja. Zanimljivo je i to što se većina čitanih naslova nalazilo na listama preporuka koje su sastavili organizatori programa što je pokazatelj da su preporuke knjižničara bili glavni izvor kod odabira stripova.

Ovaj čitateljski izazov prvi je program Narodne knjižnice „Petar Preradović“ u Bjelovaru kojim se odrasle korisnike potiče na čitanje stripova s ciljem da im se on razotkrije kao umjetnost koja je jednako vrijedna ostalim vrstama umjetnosti. Zbirka stripova zaslužuje veću pažnju čitatelja jer mnogi stripovi imaju, osim svoje zabavne crte, veliku literarnu i vizualnu vrijednost. Čitateljima to tek treba pokazati, a ovaj čitateljski izazov pokazao se kao zahvalna metoda za promociju stripa i širenje čitateljskih obzora. Svakako nam je u planu ovaj program održati svake godine, uključiti što više korisnika, skrenuti njihovu pažnju na bogatu zbirku koju imamo i motivirati ih da što više čitaju stripove.

VIRTUALNI PROGRAMI NA DJEČJEM ODJELU NARODNE KNJIŽNICE „PETAR PRERADOVIĆ“ BJELOVAR

Tatjana Petrec, Ivana Blažeković, Branka Mikačević
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

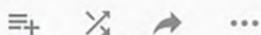
Usljed pandemije koronavirusa Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar prilagođavala je svoj rad novonastaloj situaciji. Sukladno preporukama Nacionalne i sveučilišne knjižnice te Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, knjižnica je povremeno radila u ograničenom opsegu. Kako bi knjižnica ostala u kontaktu sa svojim korisnicima, knjižničarke Dječjeg odjela krenule su s realizacijom virtualnih programa. S vremenom je nastala opširna baza tih programa koji s normalizacijom rada traju i dalje.

„Čituljkova virtualna čitaonica“ namijenjena je svima koji vole slušati, ali i gledati dobre priče. Za vrijeme *lockdowna*, virtualne čitaonice objavljujane su na YouTube kanalu Knjižnice jednom tjedno. Danas su čitaonice jedan od stalnih programa Dječjeg odjela sa stalnim terminom objavljivanja jednom mjesečno. Program je zamišljen tako što uz čitanje priče ide i popratna aktivnost koja se odnosi na sam sadržaj priče. Za korištenje izdanja odabrane slikovnice potrebna je privola izdavača kao nositelja autorskih prava. Ovaj oblik rada se pokazao vrlo uspješnim:

Čituljkova virtualna čitaonica

27 videozapisa • 146 pregleda • Posljednje ažuriranje: 22. lis 2020.

Narodna knjižnica
Petar Preradović
Bjelovar

PRETPLATI ME

Slika „Čituljkova virtualna čitaonica“

Virtualna izložba „Junaci Lovrakovih romana“ objavljena je u sklopu programa u Noći knjige 2020. godine. Kao što i sam naslov izložbe kaže, riječ je o najpoznatijim Lovrakovim likovima koji su obilježili odrastanja mnogih generacija.

Osim činjenice da je Lovrak velikan hrvatske književnosti, treba istaknuti i njegove bezvremenske poruke koje upravo njegovi junaci prenose s generacije na generaciju. Povremeno, u dogovoru s učiteljicama osnovnih škola, Zoom aplikacijom predstavljamo učenicima ovu izložbu. Uz virtualnu izložbu, knjižničarke su pripremile Kahoot kviz i PowerPoint prezentaciju na istu temu.

Viber grupa „Gutači knjiga“ je program namijenjen djeci osnovnoškolske dobi koja vole knjigu i puno čitaju. Članovi se okupljaju na Dječjem odjelu jednom mjesečno u trajanju od dva sata. Cilj programa je poticanje čitanja lijepe književnosti iz fonda Dječjeg odjela i jačanje veze korisnika s knjižnicom. U vrijeme pandemije susreti se održavaju virtualno preko Zooma ili putem Viber grupe „Gutači knjiga“ koja je inače služila za dogovaranje i dijeljenje informacija vezanih uz čitateljski klub Dječjeg odjela, a sada i za rasprave o pročitanoj knjizi.

Na mrežnoj stranici Knjižnice korisnici mogu pronaći dva modela koji će uvelike pomoći kako pronalaziti informacije, analizirati ih, vrednovati i uspješno ih upotrijebiti. Prema modelu Big 6 – šest velikih vještina za traženje informacija i rješavanje problema autora Eisenberga i Berkowitza¹, nastao je prvi model pod nazivom „6 veličanstvenih koraka do informacija i znanja“. Taj model pomaže u rješavanju problemskih situacija, školskih zadataka i donošenju odluka uz pomoć pronađenih informacija – glavnim čimbenicima informacijske pismenosti. Namijenjen je učenicima osnovne i srednje škole, ali i ostalima kojima je potrebna pomoć u traženju informacija. Za učenike prvih, drugih i trećih razreda osnovne škole izrađen je trostupanjski model „3 veličanstvena koraka do informacija i znanja“ koji se sastoji od tri stupnja s predloženim strategijama traženja informacija tako da mlađim učenicima bude razumljivo.

Tijekom *lockdowna*, na Facebook stranici Knjižnice redovito su objavljujani zanimljivi čitateljski materijali u obliku digitalnih slikovnica i priča: poveznica na dječje *online* časopise „Smib“ i „Modra lasta“, poveznica do

¹ <http://www.big6.com/>

Međunarodne dječje digitalne knjižnice (ICDL: <http://en.childrenslibrary.org/>), do dječjih animiranih filmova Ivane Guljašević Kuman i Brune Kumana (uz njihovo odobrenje) iz izdavačke kuće Igbuka, poveznica do e-slikovnica na „Korak po korak“ koje su dostupne na hrvatskom i bajaškorumunjskom jeziku, do digitalne multimedijalne slikovnice „Kako sam pobijedio sebe“ u kojoj je Alen Bigač opisao uzbudljive avanture vrapčića Brune (<http://bruno.com.hr>), zatim do socijalne priče za djecu o koronavirusu „COVID-19“ i do kriminalističke priče za tinejdžere „Martino obećanje“ Branke Primorac.

Na ovaj način nastojali smo održavati vezu sa svojim korisnicima, podsjetiti ih da, iako je bilo nemoguće ostvariti s njima fizički kontakt, i dalje potičemo čitanje, obrazovanje te kulturnu ulogu knjižnice.

„Virtualna družionica 79“ je program virtualnih kreativnih i zabavnih radionica, odnosno aktivnosti koje se u obliku kratkih video materijala postavljaju na YouTube kanal i Facebook stranicu Knjižnice. Radionice su povremene, najčešće vezane uz neki blagdan ili prigodu. „Božićne virtualne radionice“: „Sveti Niko svijetom šeta“, „Ususret Božiću“ te „Božićne čestitke“ i „Zimski kreativni kutak“: „Snjegović“ i „Zimska idila“.

„Adventske virtualne pričopričalice“ se održavaju svake godine u vrijeme adventa kada na Dječjem odjelu pripremamo adventski kalendar božićnih priča. Svakog dana sve do Božića čitamo jednu priču iz kalendara grupama ili korisnicima pojedinačno. „Adventske pričopričalice“ 2020. godine postaju virtualne te ovaj program provodimo pomoću Zoom aplikacije u suradnji s DV Ciciban i Il. OŠ Bjelovar.

Storytelling² se odnosi na živo, sinestetičko pripovijedanje, neodvojivo od izvođača/kazivača i okoliša u kojem se događa. Izrazom pripovijedanje (engl. storytelling) autor se koristi za nastup pripovjedača u kojem on neposredno pred publikom iznosi određeni slijed događaja. Na temelju odabranih naslova snimaju se kratki videouratci uz pomoć mobitela, montiraju se i postavljaju na Facebook i YouTube kanal. Prve virtualne pričaonice nastale su uz Noć knjige 2020. godine pod nazivom „Stare bajke za nove generacije“. Ovo su priče koje su obrađene: „Bremenski svirači“, „Tri praščića“,

² <http://www.zarez.hr/clanci/definicija-pripovijedanja>

„Crvenkapica“ i „Ivica i Marica“. U Mjesecu hrvatske knjige 2020. nastala je još jedna virtualna pričaonica prema priči Mire Gavrana, „Priča o dječaku koji je spasio more“. Knjižnica surađuje s drugim ustanovama i udrugama u zajednici pa se tako

uključuje u sve društveno- socijalne procese. Tako je bilo i u vrijeme *lockdowna* ili ograničenog rada Knjižnice. Nastavili smo suradnju s V. osnovnom školom Bjelovar – školom za djecu s većim intelektualnim teškoćama. Djeca i mladi s teškoćama u razvoju posebna su korisnička skupina koju se nastoji uključiti u razne knjižnične aktivnosti te ih tretirati kao ravnopravne sudionike u društvenoj i kulturnoj sredini. Suradnja V. osnovne škole Bjelovar, posebne odgojno-obrazovne ustanove za učenike s većim teškoćama u razvoju, i Dječjeg odjela Narodne knjižnice „Petar Preradović“ provodi se već nekoliko godina. Naime, suradnja učenika skupine „Autizam 1“ i učiteljice – magistre edukacijske rehabilitacije, te knjižničarke s Dječjeg odjela Knjižnice nastavlja se virtualnim aktivnostima pod nazivom „Korona nas razdvaja, a knjižnica spaja“. Rad je prilagođen prema preporukama o sprječavanju širenja koronavirusa. Kod učenika s autizmom razvijamo socijalizacijske vještine, uključenost u socijalnu zajednicu, izgrađujemo povjerenje i pozitivan odnos prema drugima, poboljšavamo komunikacijske vještine, širimo područje interesa, razvijamo kreativnost, osnažujemo ih za prihvaćanje različitih podražaja i situacija. Dobra suradnja knjižnice s osnovnom školom jedan je od pokazatelja da program koji se provodi osnažuje djecu s teškoćama u razvoju. U suradnji s V. osnovnom školom također se provodi „Program taktičkih priča“ kroz dodir, odnosno masažu. Program se temelji na 12 simbola. Svaki simbol predstavlja jedan pokret. Provodi se preko Vibera. „Audio priče“ smo realizirali u suradnji s Dječjim vrtićem Ciciban i Pinokio. Jednom tjedno snimamo audio priču koju zatim pošaljemo u vrtić. Djeca slušaju priče uz neku aktivnost ili prije spavanja.

Čitanje priče preko Zooma, Mjesec hrvatske knjige 2020.

U ožujku 2020. godine COVID-19 prisilio je svijet na drugačiji način života. Kriza uzrokovana koronavirusom izazov je za sve aspekte društva pa tako i za rad knjižnica. Socijalna distanca i lockdown te ograničeni rad utjecali su na to da knjižnice moraju prilagoditi svoje poslovanje i pronaći nove načine kako ostati u kontaktu s korisnikom te nastaviti obavljati svoje osnovne zadaće. Knjižnica se morala prilagoditi situaciji u nastalim okolnostima, a s vremenom smo uočili pozitivne i negativne strane novog načina poslovanja. Negativne strane su nemogućnost dolazaka korisnika na svakodnevne aktivnosti te gubitak fizičkog kontakta s korisnicima i obrnuto.

Korisnicima je u jednom trenutku bilo onemogućeno slobodno biranje građe, boravak u prostorima knjižnice ili sudjelovanje u knjižničnim programima. Pozitivne strane su da, iako je Knjižnica bila zatvorena, nastojalo se kreirati sadržaje za svoje korisnike omogućivši im sudjelovanje preko različitih društvenih mreža i medija te koristeći suvremenu tehnologiju. Postepenim popuštanjem epidemioloških mjera Knjižnica se vratila na kombinaciju tradicionalnog načina rada i rada u online okruženju na obostrano zadovoljstvo i korisnika i Knjižnice.

ČAZMANSKA RAZGLEDNICA

Marina Junger

Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma

Kada pročitate čazmansku razglednicu, vidjet ćete da je ona ove godine nešto kraća nego inače. Vjerujem kako je situacija slična kao i u drugim knjižnicama diljem Hrvatske. Naime, u prvoj polovini 2020. godine COVID-19 prisilio nas je na zatvaranje knjižnice, a kasnije mjere sprječavanja širenja virusa ograničile naš rad. Kako bi doskočili tom problemu, dio naših događanja odvijao se na otvorenom. Pa krenimo redom.

Godinu smo započeli s brojnim programima namijenjenim našim najmlađima. Tako su polaznici Male škole Dječjeg vrtića „Pčelica“ jednom tjedno dolazili na radionice pod vodstvom naših knjižničarki. Prvi razredi Osnovne škole Čazma sa svojim učiteljicama posjetili su knjižnicu. Nekim učenicima bio je to prvi posjet knjižnici. Upoznali su se sa sadržajem koje knjižnica nudi, kao i s dječjim odjelom na kojemu se nalaze knjige primjerene njihovom uzrastu. U veljači smo obilježili Valentinovo, kao i Dan materinjeg jezika i Nacionalne i sveučilišne knjižnice nizom prikladnih radionica. Najmlađi su čitali slikovnice „Zaljubljeni žabac“ Brune Kumana, a stariji sudjelovali na radionici glagoljice. Oni skloniji eksperimentima i pokusima pažljivo su ih pratili na radionicama Krešimira Čanića. Subote su bile rezervirane za učenike Srednje škole Čazma i njihove profesorice koje su dio svoje redovne nastave prilagodile i održale upravo u knjižnici. Treći mjesec, kao i obično, bio je rezerviran za Poljoprivrednu i zelenu knjižnicu. U sklopu tog projekta, održan je sastanak Poljoprivredne zadruge „Plodovi Moslavine“, ali i predavanja za zadrugare i kooperante o gnojdbi povrća iz tvrtke Cipro. Tradicionalno predavanje „Zeleni vrt“ ove godine prebačen je na mjesec svibanj. Predavanje su održali predstavnica udruge „Eko Čazma“ Ljiljana Diktik te Poljoprivredne zadruge „Plodovi Moslavine“ Vjekoslav Budanec. Noć knjige u doba pandemije održana je virtualno. Književnici Hrvoja Kovačević, Božica Brkan, Miroslav Mićanović, Darija Žilić, Nenad Stojković te Marko Gregur snimili su svoje video uratke za korisnike knjižnice.

Što se to događa sa svijetom, o globalnoj pandemiji COVID-19, ali i o svojoj novoj knjizi „Smrt transhumanizmu, sloboda narodu“ govorio je Krešimir Mišak. Za građane i korisnike knjižnice

održani su još poneki književni susreti sukladno epidemiološkoj situaciji. Ljetno doba omogućilo je održavanje promocija na otvorenom. Tako je tradicionalna manifestacija „Kućni pARTy – književnost & rock'n'roll“ mogla biti održana. Održana su javna čitanja na Ljetnoj sceni knjižnice. Čitali su nam pisci Radovan Dožudić, Irena Skopljak Barić, Darija Žilić i Miroslav Mićanović, a koncert je održao Tomislav Goluban.

Kućni party- pisac Dožudić

U lipnju je gostovala Rozi Kugli, a u listopadu Dušan Vesić sa zadnjom knjigom trilogije „Zamisli život... – Novi val, prva generacija“. Na otvorenom je održan i festival „Pazi knjiga“. Ispred Gradske knjižnice gostovale su Iva Dužić i Nikolina Manojlović Vračar, a na festivalu sudjelovale su dvije skupine polaznika male škole Dječjeg vrtića „Pčelica“.

Festival Pazi knjiga

Drugi dio godine obilježen je online predavanjima, edukacijama, sastancima i akcijama. Knjižničari su se educirali o raznim temama ne bi li svojim korisnicima mogli pružiti dodatne mogućnosti. Tako su održane edukacije o stripu u knjižnicama, o građanskoj znanosti u sklopu projekta „Digitalne knjižnice za lokalni razvoj IRIM-a“, te stručni skup Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja pod nazivom „Bibliokon“. Online je održan i Susret najčitatelja Bjelovarsko-bilogorske županije, Mjesec hrvatske knjige, kao i čitateljski maraton „Minuta za čitanje“. Budući da su tijekom Mjeseca hrvatske knjige otkazana gostovanja, neki od književnika obratili su se svojim čitateljima putem video zapisa. Tako su korisnike knjižnice pozdravili Nikolina Manojlović Vračar, Ana Đokić i Marko Gregur. Čitali su i korisnici naše knjižnice sudjelujući u kampanji „Minuta za čitanje“. Nika Dianić, Katja Brnjanc, Veronika Perec, Irena Pavlović i Vinka Jelić Balta izabrale su ulomke djela povezane sa središnjom temom Mjeseca hrvatske knjige 2020. godine „Razlistaj se“. Svi videouratci mogli su se vidjeti na Facebook stranici knjižnice. Online je održana i dodjela nagrada na Natječaju kratke priče satire. Putem platforme Zoom, deset finalista virtualno se okupilo 27. studenog kako bi saznali tko je osvojio prva tri mjesta, a samim time i novčane

nagrade. Žiri u sastavu Hrvoja Kovačevića, Miroslava Mićanovića, Branislava Oblučara, Slađana Lipovca i Vinke Jelić-Balta najbolje su ocijenili Zlatka Živkovića s pričom „Barem sam pokušao“, drugo mjesto osvojio je Oliver Jukić s pričom „Unplugged“, a treće

Proglašenje pobjednika Natječaja...

mjesto Martina Vidić s pričom „Čekaonica“.

Od ostalih događaja spomenula bih redovite sastanke Kluba čitatelja Gradske knjižnice Slavka Kolara Čazma. Ovim događajem završila je izazovna 2020. godina.

E-KNJIGA STIGLA U ČAZMU

Marina Junger

Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma

Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma u svojoj ponudi od prosinca ima i posudbu e-knjiga. Naime, djelatnice knjižnice u vrlo kratkom vremenu prilagodile su se novonastaloj situaciji s koronakrizom. Sve knjižnice u Hrvatskoj u ožujku 2020. godine zatvorile su vrata svojim korisnicima. Nepoznavanje novog virusa i načina njegovog širenja rezultiralo je stavljanjem knjiga u karantenu. Strah od ponovnog zatvaranja potakla je knjižničare na razmišljanje o djelomičnoj promjeni dotadašnjeg rada s korisnicima. Djelatnice Gradske knjižnice Slavka Kolara Čazma svojim korisnicima željele su omogućiti nesmetan nastavak posudbe knjiga. Za slučaj da fizička posjeta knjižnici i posudba knjiga neće biti moguća, rješenje je e-knjiga. Point d.o.o ponudio je uslugu izrade i dizajniranja e-knjiga u više različitih formata koji su podržani na različitim tipovima čitača (Epub, mobi). Jednostavnim jezikom govoreći, e-knjiga je knjiga u digitalnom obliku. Moguće ju je čitati na uređajima poput računala, tableta, pametnog telefona ili pak posebnih uređaja namijenjenih čitanju e-knjiga (npr. Amazon Kindle). Neke od brojnih prednosti izrade i korištenja e-knjiga su: dostupnost više knjiga na jednom uređaju – lakša prenosivost, omogućen pristup dodatnim informacijama (poveznice, multimedija i dr.), jednostavnost ažuriranja i dostupnosti ažuriranih verzija knjiga, bolja pristupačnost od tiskanih knjiga velikom dijelu osoba s invaliditetom, jeftinija izrada jer nema potrebe za poslovanjem tiskanja, fizičke distribucije i sl., niža kupovna cijena od tiskanih knjiga, a nerijetko su i besplatne, ekološka prednost jer pogoduju očuvanju okoliša zbog nekorisćenja papira.

Izbor e-knjiga na mrežnoj stranici knjižnice

Prve e-knjige mogle su se posuditi već sredinom prosinca 2020. godine. Najvažnije kod posudbe e-knjige bila je plaćena i valjana članarina te adresa elektroničke pošte u sustavu pružatelja usluga. Svi koraci do uspješne posudbe e-knjige nalazili su se na mrežnoj stranici knjižnice: <https://www.gradska-knjiznica-cazma.hr/>. Usluga posudbe e-knjiga tijekom vremena će se sve više razvijati, a broj posudbe i korisnika rasti. Knjižničari Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica u suradnji s programerom Josipom Šarićem i dizajnerom Dinkom Jobom kreirali su aplikaciju pod glavnim nazivom mKnjižnica. Ova aplikacija ponudena je i ostalim knjižnicama, a Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma jedna je od zainteresiranih knjižnica. Kako će se ova usluga dalje razvijati, vidjet ćemo u budućnosti.

PROMJENE OKO NAS: PANDEMIJA I MATIČNA SLUŽBA

Ljiljana Vugrinec

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Na dan 14. ožujka 2020. zadesilo nas je i u koprivničkoj knjižnici ono što nismo mogli ni zamisliti da će se ikada dogoditi: vrata naše knjižnice morali smo zatvoriti za korisnike. Na koliko dugo, nismo još znali, pandemija koronavirusa i bolesti COVID-19 bila je tek na početku. Desetak dana kasnije i dio zaposlenika koprivničke knjižnice poslan je na rad od kuće, pa je tako i koprivnička Županijska matična služba od 24. 3. 2020. pa sve do 17. 5. 2020. preseljena na kućnu adresu. Iako se značajan dio aktivnosti i kontakata Županijske matične službe u Koprivničko-križevačkoj županiji već i ranije provodio u *online* okruženju, to nije bilo ni približno slično ovoj situaciji – u kojoj je praktično cjelokupno službeno poslovanje, takoreći preko noći, prebačeno u potpunosti u virtualnu sferu. Zahtijevala se brza reorganizacija i trenutna prilagodba izvanrednim uvjetima. Računalo i internet, mobitel i telefon ostali su jedini alati za rad Matične službe. Viber, Facebook, Messenger, SMS, Gmail, Twitter, Instagram – servisi koje smo ranije koristili povremeno, i to mahom za osobne potrebe, u slobodno vrijeme, sada su postali osnovni kanali službene komunikacije. Poruke su stizale na sve načine, nerijetko se paralelno radilo na više uređaja. Granice radnog vremena su se izgubile, radni dan je počinjao rano ujutro i trajao koliko je god trebalo, do kasno uvečer, dokle god su bilo kojim virtualnim putem stizala pitanja i zamolbe za bilo kakvu pomoć s terena, iz županijskih knjižnica, ili, s druge strane, upute o raznim postupanjima s viših instanci koje je trebalo prosljediti kolegama na terenu,

prilagoditi ih potrebama i primijeniti u praksi. Izgubile su se i granice između radnih i slobodnih dana, vikenda ili praznika, godišnjeg odmora. Cijelo razdoblje *lockdowna* kao da se pretvorilo u jedan dugačak dan bez kraja, u kojem su se stopili noći i dani, tjedni i mjeseci, a sve do kraja godine najveći dio poslovanja i stručnih aktivnosti Županijske matične službe, kao što su edukacije, konzultacije, pa čak i stručni nadzori u knjižnicama, odvijao se i još uvijek se odvija virtualnim putem, korištenjem aplikacija kao što su *Zoom Meeting*, *Microsoft Teams*, *Jitsy Meet* i druge.

Online savjetovanja s matičarkama iz Siska, Virovitice, Vinkovaca, Karlovca ... odvijaju se na dnevnoj bazi

Tijekom *lockdowna*, uz obavljanje svojih redovnih stručno-savjetodavnih poslova, Matična služba uključila se također i u kreiranje virtualnih sadržaja za korisnike knjižnice koji su plasirani putem društvenih mreža i YouTubea – kao što je promotivni film za poticanje čitanja uz Noć knjige, priprema informacijskih izvora i digitalno dostupnih sadržaja za pripremu državne mature za maturante, animacijske igre za korisnike knjižnice i bibliobusa i sl. Dostupnim *online*

kanalima, Matična služba promovirala je i različite virtualne knjižnične usluge – primjerice, za korisnike u Koprivničko-križevačkoj županiji prosljedene su informacije o promotivnoj akciji Gradske knjižnice Požega koja je u vrijeme najstrožeg *lockdowna* ponudila tromjesečno besplatno korištenje e-knjiga iz svog fonda za sve građane Hrvatske. Koprivnički i križevački bibliobus uključili su se preko Facebooka u međunarodnu virtualnu paradu bibliobusa koju je u travnju 2020. organiziralo američko udruženje pokretnih knjižnica ABOS, a virtualno je – putem društvenih mreža – obilježen i Dan hrvatskih bibliobusa 9. lipnja 2020. Nakon ponovnog otvaranja knjižnica za korisnike, i Matična služba bila je uključena u organizaciju rada s korisnicima u izvanrednim pandemijskim uvjetima u samoj matičnoj Knjižnici, kako u izradu uputa i pravila za korisnike, tako i u provođenje mjera zaštite.

Izvanredna 2020. dala je posve novo značenje sintagmi „promjene oko nas“ jer se oko nas zaista sve drastično i, čini se, nepovratno promijenilo. Više nego ikad morali smo se prilagođavati nepredvidljivim poslovnim okolnostima na lokalnom, regionalnom i nacionalnom nivou, ali i na osobnoj razini, jer pandemija se odrazila i još uvijek se odražava na sve nas, i osobno, a ne samo profesionalno. Usvajanje novih vještina neophodnih za snalaženje i rad u virtualnom okruženju postalo je imperativ i dio svakodnevnih izazova s kojima živimo. Učimo u hodu i snalazimo se kako najbolje znamo, uz međusobnu knjižničarsku suradnju koja je u našoj knjižničarskoj profesiji, srećom, oduvijek dobro poznata i tradicionalna konstanta.

Posebno svjetlo u matičarskom „pandemijskom tunelu“ tijekom cijele 2020. predstavljala je bliska suradnja s kolegama knjižničarima, voditeljima matičnih službi širom Hrvatske, koji su se još čvršće nego prije međusobno virtualno povezali

U cijeloj 2020. samo je jedan - ali vrijedan! - sastanak voditelja ŽMS održan uživo - lipanj, NSK

kako bi na dnevnoj bazi izmjenjivali informacije, dijelili saznanja, prenosili iskustva, savjetovali jedni druge. Kad je ubrzo nakon uvođenja *lockdowna* strašan potres pogodio Zagreb, ova kolegijalna podrška i prijateljska utjeha postali su još potrebni i važniji, isto kao što se krajem godine dogodilo i u Sisku i Sisačko-moslavačkoj županiji. Ova povezanost sve do danas konstantno je prisutna, u svako doba dana netko od kolega matičara dostupan je *online*, na raspolaganju za bilo kakav upit, nedoumicu, savjet. Uz kolegijalnu i prijateljsku podršku, lakše se nađe rješenje problema, prebrode teškoće i nedoumice u svakodnevnim profesionalnim, ali i životnim izazovima, lakše prolazi dan po dan „novog normalnog“. A jednog dana, kad sve ovo prođe, samo će to i ostati – toplina oko srca kad pomislimo na sve što smo zajedno prošli, proživjeli i izdržali, i zahvalnost, jer smo se kroz ovo teško pandemijsko i potresno razdoblje nebrojeno puta uvjerali koliko ponekad može značiti iskreni kolegijalni i prijateljski zagrljaj, pa makar bio i „samo“ virtualni.

PRILAGODBA POSLOVANJA KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ KOPRIVNICA UVJETIMA U OKRUŽENJU

Karlo Galinec

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Knjižnice, pa tako i Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, planirale su programe i projekte u 2020. bez primisli o restrikcijama bilo koje vrste u njihovom provođenju. Praćenjem događaja u svijetu početkom godine, brojna zatvaranja gradova, regija i država, zatvaranja cijelih gospodarskih cjelina, posebice uslužnih djelatnosti – postali smo svjesni potrebe promišljanja o poslovanju Knjižnice u drugačijim uvjetima. Neizvjesna budućnost i nepoznavanje uvjeta pod kojima će Knjižnica funkcionirati iziskivale su planiranje poslovanja vezano uz promjene u okruženju i osmišljavanje načina funkcioniranja u različitim scenarijima. Nakon objave Stožera civilne zaštite RH o zatvaranju knjižnica za korisnike od 16. ožujka, krenulo se u operacionalizaciju

novih modela rada, planiranih u analizi scenarija. Brojna pitanja su se pojavila u nedostatku informacija i uputa vezanih za kvalificiranje rada od kuće, osiguranju tehničkih pretpostavki za takav rad, korištenja godišnjih odmora i drugih smjernica za poslovanje u novim uvjetima.

Bez pravovremenih, jasnih i nedvosmislenih uputa Stožera i NSK o načinu poslovanja i provođenja mjera, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ je osmislila vlastiti koncept za pružanje usluga komunikacijskim kanalima koji se do tada nisu primarno koristili (aplikacija mKnjižnica i elektronička pošta). Naglasak je stavljen na *online* usluge: preporuke e-knjiga i *online* sadržaja, rješavanje upita za razne vrste radova iz *online* izvora, *online* učlanjivanje, provedba radionica i književnih

susreta putem YouTubea i Facebooka, kao i ostali programi i aktivnosti koje je bilo moguće organizirati *online* i koji su održani u virtualnom okruženju.

Raspored rada i aktivnosti zaposlenika promijenio se preko noći, a knjižničari su pokazali veliko znanje i snalažljivost u radu u novim uvjetima s novim tehnologijama. Knjižničari su postali stručnjaci za rad u različitim aplikacijama za uređivanja videa, fotografija, izradu digitalnih sadržaja te su pokazali fleksibilnost, prilagodljivost, spremnost na stalnu edukaciju. Izašli su iz zone ugođe i odgovorili na sve situacije i izazove u kojima su se našli kako bi korisnicima pružili najbolju moguću uslugu.

Posebno izazovna situacija je bila osmisliti mjere i uvjete poslovanja nakon otvaranja knjižnica u provođenju usluga i programa temeljem općenitih preporuka Stožera. Temeljem istih osmišljene su mjere i način pružanja usluga u knjižnici koje su se pokazale iznimno uspješne i omogućile sigurnost zaposlenicima i korisnicima u uvjetima epidemije, posebno ako uzmemo u obzir da je Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica bila prva kulturna ustanova u Koprivnici i prva knjižnica u županiji koja je korisnicima otvorila svoja vrata nakon popuštanja mjera u travnju.

Financijski izazovi su obilježili cijelu godinu. Početkom travnja odlukom osnivača je zaustavljena sva nabava što je zahtijevalo razgovore oko oslobađanja sredstava za provođenje osnovne djelatnosti, programa i investicijskih projekata bez kojih bi Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica ostala uskraćena za investicije i programe koji su se mogli provoditi uz pridržavanje mjera. Nakon otvaranja knjižnica smanjile su se i financijske restrikcije te su se planirana i osigurana sredstva mogla koristiti. Usprkos svemu, Knjižnica je uspješno provela tri investicijska projekta: uređenje *Makerspace* prostora i Čitaonice tiska, nabavu klima uređaja na Stručno-znanstvenom odjelu i nabavu računalne opreme za opremanje *Makerspace* prostora.

S odmakom od godinu dana od početka epidemije, ograničenja i upute za Knjižnice se nisu promijenile te je izvjesno da će se postojeći obrasci ponašanja i rada u provedba programa i aktivnosti održati još neko vrijeme, te velik dio njih nastaviti primjenjivati u postepidemijsko vrijeme.

Bez ljudskih i profesionalnih kvaliteta zaposlenika Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica ne bi bilo moguće savladati sve izazove koje je pred nas postavila 2020. godina.

FANTASY / SF IZLOŽBE KAO SREDSTVO U PROMOCIJI KNJIŽNICE I ČITANJA

Ljiljana Vugrinec

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Brojni su primjeri ekraniziranih knjiga koji u knjižnice privlače čitatelje kako bi posudili i pročitali knjigu koja je inspirirala nastanak nekog filma. Ili obrnuto – popularne su i knjige napisane po filmovima ili TV serijama. Među njima, često se radi o *fantasy* / *SF* naslovima, žanru posebno popularnom kod mlađih čitatelja, ali koji redovito nalazi poklonike i u najširoj populaciji. Ponekad su *fantasy* franšize toliko popularne da tijekom vremena postaju važan dio globalne suvremene popularne kulture. Kao takve, vrlo su prepoznatljive u javnosti pa programi koji ih tematiziraju mogu biti iznimno zanimljivi i širem krugu građana, a ne samo korisnicima knjižnice. Upravo zato mnoge knjižnice često koriste *SF* i *fantasy* motive kako bi ne samo predstavile svoju građu i usluge već i privukle dodatnu pažnju na knjižnicu, a time i na čitanje. I u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica tematske izložbe knjižnične građe priređene prema *fantasy* i *SF* motivima nailaze na dobar odjek te često rezultiraju povećanim interesom građana i cjelokupne javnosti za knjižnicu i njene sadržaje. Kao primjer, u nastavku su opisane dvije takve izložbe.

Izložba Harry Potter – 20 godina magije

Za postavljanje velike izložbe s temom svijeta Harryja

Pottera u izlozima Knjižnice, knjižničari su prigodno iskoristili obilježavanje datuma bitke za Hogwarts (2. svibnja) iz posljednjeg nastavka u serijalu o malom čarobnjaku (Harry Potter i Darovi smrti). Sama izložba bila je postavljena kroz sva četiri izloga knjižnice što joj je dalo veliku mogućnost izlaganja različitog i sadržajno raznovrsnog materijala kako bi bila što zanimljivija i privukla što veću pažnju. Središnje mjesto u postavi zauzele su knjige iz serijala o Harryju Potteru, oko kojih je osmišljena cijela priča izložbe. Okosnicu je činila građa iz fonda knjižnice – izloženi su svi naslovi serijala, različitih izdanja i nakladnika. Uz knjige, bili su izloženi i omoti svih nastavaka filmova o Harryju Potteru na DVD-ima te zvučne knjige. Ali, najzanimljiviji izloženi primjerci knjiga za izložbu su pribavljeni posudbom od korisnika knjižnice, kolekcionara i ljubitelja Harryja Pottera. Tako je izloženo više desetaka knjiga o Harryju Potteru na stranim jezicima - na engleskom, francuskom, njemačkom, nizozemskom, poljskom pa čak i na japanskom jeziku. Također je za izložbu knjižnica dobila na posudbu i posebno reprezentativne, ilustrirane primjerke različitih naslova povezanih sa svijetom Harryja Pottera koje sama knjižnica nema u svom fondu.

Za dekoraciju izloga tijekom izložbe također su bili zaslužni korisnici koji su za ovu priliku posudili predmete iz svojih kolekcionarskih zbirki: od LEGO dvorca Hogwarts i LEGO

magičnog autobusa, preko tematskih postera, do originalnih čarobnih štapića i različitih DIY uradaka s tematikom iz Harry Potter serijala. Zanimljivo je da se tijekom održavanja izložbe javilo još nekoliko građana koji su ponudili dati knjižnici na posudbu vlastite knjige i druge predmete kako bi se uvrstili u postav. Tako je izložba više puta dopunjavana te obogaćena dodatnim izdanjima knjiga i LEGO setovima na temu Harryja Pottera. Zbog toga možemo reći kako je ovaj projekt u potpunosti proveden u suradnji knjižničara i korisnika – knjižničari su dali inicijativu, osluškajući želje i potrebe korisnika, a sami korisnici, ali i drugi građani, kao suradnici su i sami sudjelovali u projektu, ne samo kao konzumenti ponuđenih sadržaja, već i kao njegovi sustvaratelji. Osnovni ciljevi – populariziranje knjižnice i njenih usluga, poticanje čitanja osobito kod djece i mladih te privlačenje novih članova u knjižnicu – u potpunosti su ostvareni.

Izložba Star Wars – sve što ste željeli znati

Star Wars ili Ratovi zvijezda filmska su bajka koju je još 70-ih godina prošlog stoljeća osmislio američki redatelj George Lucas. Više od 40 godina prisutnosti i popularnosti među milijunima ljubitelja širom svijeta čini Ratove zvijezda najdugovječnijom i najpopularnijom filmskom franšizom ikad i jedinstvenim fenomenom svjetske pop-kulture. Poznavanje referenci iz Ratova zvijezda danas je dio opće kulture, a mnoge riječi originalno osmišljene u filmovima uvrštene su i u recentne svjetske rječnike – primjerice, *Jedi* – svemirski vitez svjetle strane, *padawan* – vježbenik za Jedija i sl. No, da se „Ratovi zvijezda“ mogu i čitati, a ne samo gledati, pokazala je neobična izložba održana u izlozima koprivničke Knjižnice. Izložba je nastala u suradnji Knjižnice i Pučkog otvorenog učilišta Koprivnica, povodom izlaska posljednjeg filma iz *Star Wars* serijala – „Ratovi zvijezda - Uspon Skywalkerera“ koji je stigao u kina u zimi 2019./20., upravo netom prije nego što je pandemija bolesti COVID-19 otkazala mnoge druge filmske premijere zakazane za 2020. godinu.

I ova izložba realizirana je uz veliku pomoć knjižničnih korisnika, volontera knjižnice i privatnih kolekcionara – ljubitelja *Star Warsa* iz Koprivnice. Uz knjige, slikovnice i filmove dijelom iz fonda knjižnice, a dijelom iz privatnih kolekcija, te uz kino plakate koje je osiguralo Pučko otvoreno učilište, bilo je izloženo mnoštvo kolekcionarskih predmeta iz privatnih zbirki kako bi se što bolje dočarala atmosfera „daleke galaktike“ i tematika cijelog serijala. U izlozima su se našle figurice svih veličina najpoznatijih likova iz serijala - Darta Vadera, Yode, Luka Skywalkerera i drugih, izloženi su LEGO setovi s tematikom *Star Warsa*, laserski mačevi, modeli svemirskih brodova viđenih u filmovima...

Izložbu su pratili i prigodni tekstovi koji su imali za cilj na zanimljiv i zabavan način ukratko informirati posjetitelje izložbe o najvažnijim činjenicama i zanimljivostima vezanima za *SW* serijal, a Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ i Pučko otvoreno učilište Koprivnica osmislili su ovim povodom

i nagradnu igru za sve ljubitelje Ratova zvijezda. Naime, u digitaliziranoj bazi lokalnih koprivničkih novina „Glas Podravine i Prigorja“ koju posjeduje knjižnica, kao dio svoje virtualno dostupne građe, knjižničari su malim istraživanjem pronašli podatak da je prvi film iz *Star Wars* serijala („Nova nada“, koji se tada zvao još samo *Star Wars*), stigao u Koprivnicu i prikazan u Kinu Velebit 1978. godine. Stoga je nagradno pitanje glasilo: Kad je u koprivničkom Kinu Velebit prvi put prikazan prvi film iz svemirske sage Ratovi zvijezda? Tražio se točan datum, koji je bio naveden i u popratnom tekstu uz samu izložbu, kao i na priloženoj skeniranoj objavi iz „Glasa Podravine“, tako da su ga pažljivi čitatelji mogli vrlo lako otkriti i samim razgledanjem izložbe. Podatak je također bilo moguće potražiti u bazi digitalizirane građe Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica, na poveznici koja je navedena i u tekstu objave o nagradnoj igri.

Tri sudionika nagradne igre koji su u knjižnicu prvi došli s točnim odgovorom kao nagradu dobili su besplatnu ulaznicu za projekciju filma „Uspon Skywalkerera“. Sama izložba, kao i nagradna igra pobudili su veliko zanimanje lokalnih medija i mnoštva građana. Izložba je dobar primjer suradnje knjižnice s drugim gradskim ustanovama – u ovom slučaju, s Pučkim otvorenim učilištem i Kinom Velebit, a primjer je i odlično iskorištene prilike za povezivanje dva medija – knjiga i čitanja s kinematografijom i filmskom kulturom. Dodatno, osim dviju kulturnih ustanova, knjižnice i kina, preko nagradne igre tijekom izložbe promovirana je digitalizirana građa iz fonda Knjižnice.

Izložbe u knjižnici kao edukacija i informacija, ali i emocija

Kroz zabavan i ležeran pristup, ali zapravo vrlo pomno promišljenom, atraktivnom postavom izložene knjižnične građe, kao i drugih predmeta povezanih s temama, knjižničari su kroz opisane izložbe ponudili korisnicima ne samo edukaciju i informaciju, već i emociju, povezujući njihovo osobno iskustvo s tematikom izložbi. Evociranjem vlastitih sjećanja i buđenjem osjećaja vezanih za teme pojedinih izložbi, kao asocijacija na pročitane knjige i/ili pogledane filmove, ne samo posjetitelja knjižnice, već i mnogobrojnih prolaznika glavnim gradskim trgovom - budući da su opisane izložbe bile postavljene u velikim knjižničnim izlozima - postignut je efekt pojačanog osobnog doživljaja i ostvaren velik odjek izložbi u javnosti te dobivena znatna pažnja u medijima. Uspjehu izložbi pridonijelo je i to što je u njihovoj pripremi ostvarena interakcija s različitim suradnicima - s ustanovama i institucijama, ali i s građanima pojedincima, koji ovaj put nisu bili samo promatrači, već i sukreatori izložbenih postava. Suradnike je u ovim slučajevima knjižnica vrlo lako „regutirala“ među svojim korisnicima i knjižničnim volonterima, dovoljan je bio samo mali poticaj i poziv, a neki su se i sami javili, osobno ili preko društvenih

mreža, jer ih je zaintrigirala tematika.

Reakcije građana koji su razgledali izložbe bile su neprocjenjive! Uz knjižnične izloge zaustavljao se veći broj prolaznika nego obično, namjernici su se vraćali do izloga kako bi bolje pogledali izloženu građu i predmete, zastajali neplanirano prolazeći kraj knjižnice kako bi mogli pročitati kratke opise i informacije postavljene uz pojedine izložke. Ponekad su manja djeca doslovce vukla roditelje za rukave, moleći ih da uđu u knjižnicu kako bi mogli izbliza pogledati predmete s izložbe, te posuditi nešto od izloženih knjiga, slikovnica ili filmova koji su im privukli pažnju.

Izlaganje knjižnične građe kao alat u komunikaciji s korisnicima, ali i potencijalnim novim članovima knjižnice, svakako predstavlja jedan od najučinkovitijih, a ujedno i jedan od najdostupnijih komunikacijskih medija u knjižnici. Uz stručno znanje o postavljanju izložbi, pri tome je za uspjeh projekta vrlo važan i osobni angažman, emotivno uključivanje samih knjižničara oko odabrane teme, a svakako je neizostavna i suradnja s drugima, kao dodana vrijednost suradničkih projekata koja im daje nove dimenzije i povećava šanse za uspjeh. Nakon takvih zajedničkih izložbi i drugih programa organiziranih u suradnji knjižničara s volonterima i drugim vanjskim suradnicima, ostaju novi uspostavljeni odnosi, modeli rada i suradnje, kao залог novih zajedničkih budućih *fantasy* projekata, od kojih se neki već osmišljavaju i bit će vrlo uskoro provedeni u koprivničkoj Knjižnici.... :) #staytuned :)

Izložba s tematikom Harry Pottera u Knjižnici

Star Wars izložba u izlozima koprivničke Knjižnice

KREATIVNI NATJEČAJ KNJIŽNICE I ČITAONICE „FRAN GALOVIĆ“ ZA NAJBOLJU KRATKU PRIČU „LJUBAV U KOPRIVNICI U VRIJEME KORONE“

Dijana Sabolović-Krajina

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica je tijekom ljeta 2020. provela svoj drugi kreativni natječaj za najbolju kratku priču. Nakon „Koprivničkog krimića“ godinu dana ranije, tema je ovoga puta bila i ljubavna i društveno aktualna, a objedinjena pod nazivom „Ljubav u Koprivnici u vrijeme korone“. Cilj je bio potaknuti s jedne strane literarno stvaralaštvo o Koprivnici, a s druge strane po motivima najboljih priča naknadno, u budućnosti organizirati književne šetnje i tako doprinijeti novom vidu kulturnog turizma u Koprivnici.

Na natječaj je pristiglo čak dvadeset priča iz Koprivnice, Zagreba, Splita, Slavenskog Broda, Vukovara, Čemince i Molvi. Stručni žiri u sastavu prof. Nine Tadić, dr. sc. Lidije Dujčić i predsjednice dr. sc. Dijane Sabolović-Krajina odabrao je tri najbolje kratke priče.

Nagrađene priče, svaka na svoj način, tematiziraju trenutak u kojemu živimo i obrađuju ga na način u kojemu nema mjesta za plošnost i konvencionalnu romantiku.

Prvo mjesto osvojila je priča „Tragač očima“ naše kolegice, školske knjižničarke Nikoline Sabolić iz Koprivnice. Autorica pripovjedački vješto prepliće prošlost i sadašnjost, mladenački zanos i životne realnosti s diskretno naznačenom kulisom koprivničkih veduta (koprivnički park, glavni trg s kafićima i pivnicom, biciklistima, gradska vijećnica na središnjem gradskom trgu...). Svi se možemo prepoznati u vremenu u kojemu živimo – ljudskim fizionomijama svedenima na oči (zabrinute, zamišljene, ljutite, znatiželjne...). Naglašena sentimentalnost u pojedinim dijelovima kontrapunkt je hladnoj/distanciranoj atmosferi priče u kojoj se pogled

koji zaklanja/skraćuje maska obrađuje kao sinegdoha korone. Ovu priču nagradila je sa šest knjiga izdavačka kuća Znanje iz Zagreba (www.znanje.hr), jedna od najstarijih izdavačkih kuća u Hrvatskoj, s dugogodišnjom tradicijom u nakladničkoj, tiskarskoj i knjižarskoj djelatnosti te s oko 130 novih, kvalitetnih naslova godišnje.

Kreativni natječaj za najbolju kratku priču 2020.

PROMJENAMA U PROSTORU DO NOVIH MOGUĆNOSTI – NOVI ZAJEDNIČKI KREATIVNI PROSTOR „MAKERSPACE“ I ČITAONICA TISKA

Maja Krulić Gačan

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Nedostatak prostora jedan je od najvećih izazova s kojima se Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica godinama nosi. Sve veći broj programa tijekom kojih se koristi različita informatička oprema i multimedija, ali i nedostatak prostora za kreativan i nesmetan rad knjižničara, nagnali su nas da razmislimo o tome kako iskoristiti i optimizirati postojeći prostor. Prostor dotadašnje Čitaonice tiska na 1. katu knjižnice odlučili smo zato pretvoriti u Zajednički kreativni prostor ili „Makerspace“, a manji prostor koji je predstavljao sobu za sastanke knjižničara, pretvorili smo u novu Čitaonicu tiska koja je sada mnogo pristupačnija, udobnija i atraktivnija

Drugo mjesto osvojila je priča „Koprivnički noćurno“ Ivica Baraća iz Koprivnice. Priča je crna, naturalistička slika ispričana u okvirima koprivničkih toponima. Noćurno je osobni, obiteljski, svake sredine... Kroz inverziju „ženske“ priče s patologiziranim odnosom majke i kćeri reflektira se još nekoliko narativnih ograna. Autor se igra s mnoštvom stereotipa, ali to čini u razbijenoj kompoziciji s književnim provodnim motivom/citatom koji se na kraju također vulgarizira/banalizira te „prizemljuje“ sve te parafrazirane noćurne motive u „kuhinjsku“ stvarnost. Ovu priču nagradila je izdavačka kuća Sandorf iz Zagreba (www.sandorf.hr) s pet knjiga. Ovaj agilni nakladnik djeluje 13 godina, a nametnuo se hrvatskoj nakladničkoj sceni plejadom sjajnih autora, intrigantnim izdanjima i kvalitetnim prijevodima. Treće mjesto osvojila je priča „Ljubav u Koprivnici“ Zorana Odžića iz Koprivnice. Priča je dinamična, autoironična, vlada i jezikom i žanrom, a igra se i fokalizacijom pa priču pratimo i iznutra i izvana. U popularnoj kulturi urbani mit o zombi(jevskoj) apokalipsi doživio je s koronom svoj uzlet, što ima odjek i u ovoj priči. Na različite načine priča je autoreferencijalna – u rasponu od kanona do koprivničkih književnih „vinjeta“. Takvim pristupom uspijeva učiniti nepatetičnom građu koja tome po svemu zapravo inklinira pa cijela priča simulira „igru“ u kojoj je literatura tek jedna od više različitih razina stvarnosti. Ovu priču nagradila je nakladnička kuća Šareni dućan (www.sareni-ducen.hr) s tri knjige. Djeluje od 1997. godine, a do sada je objavila više od 220 naslova, uglavnom djela kulturnih ili alternativnih klasičnih autora. Treba naglasiti da će se deset priča s dva spomenuta kreativna natječaja uskoro moći pročitati u e-knjizi „Koprivničke priče 1“ u nakladi koprivničke Knjižnice nakon promocije u Noći knjige 2021.

Nova Čitaonica tiska

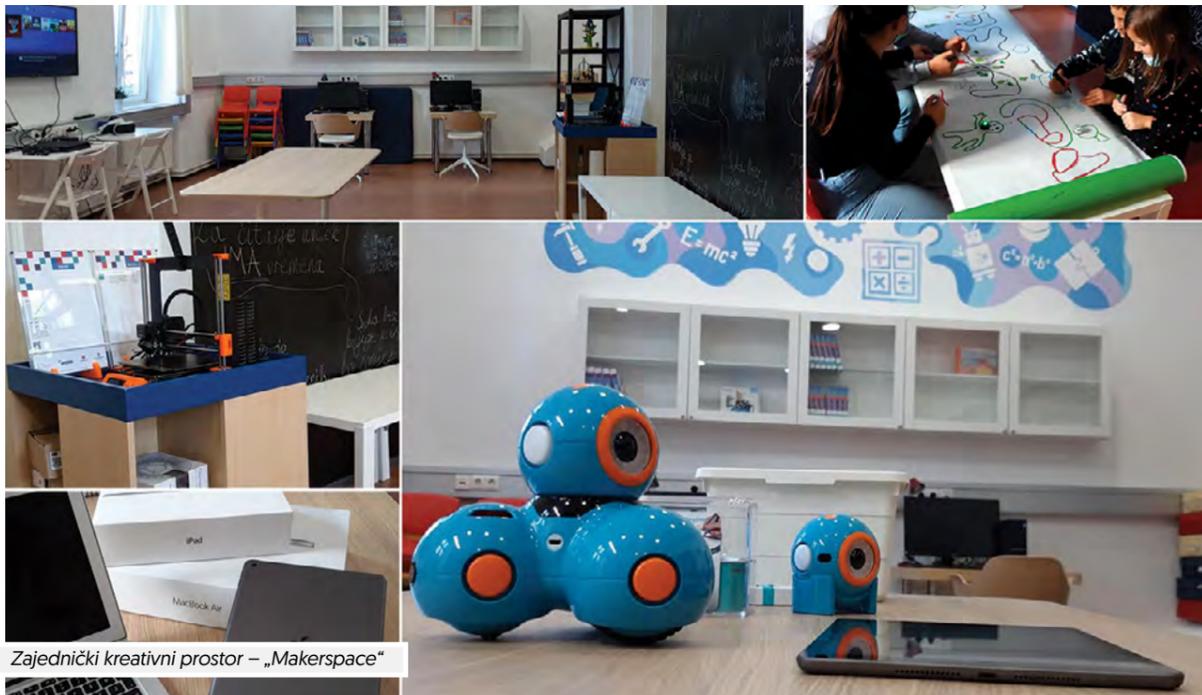
Knjižničarke i odgajateljice tijekom snimanja Pričaonice za bebe i djecu do 3 godine

Novouređeni Zajednički kreativni prostor multifunkcionalno je mjesto za učenje, istraživanje, druženje i zabavu uz korištenje suvremenih tehnologija. Prostor je to u kojem se potiču novi oblici učenja, posebno u području informatike, prirodnih znanosti i tehnike i u kojem se korisnici mogu samostalno služiti tehničkim uređajima i opremom, isprobavati ih, pomoću njih stvarati nešto novo ili se kreativno izražavati. Prostor je otvoren svima, no prva nam iskustva pokazuju da je posebno zanimljiv djeci i mladima kao prostor za zabavno i korisno provođenje slobodnog vremena.

Samostalno korištenje prostora i opreme moguće je svaki radni dan od 12 do 15 sati uz prisutnost dežurnog educiranog knjižničara. Korisnicima su trenutno na raspolaganju 3D printer, smart TV, PlayStation 4 i VR naočale, micro:bit i BOSON setovi dodataka, mBot, AQ:bit, micro: Maqueen, Makey Makey, računala, laptopi i tableti. Posjetitelji očekuju i mjesečne tematske aktivnosti. U studenom 2020. tema je primjerice bila „Zapleši s Dashom“ pa su posjetitelji uz redovitu opremu zahvaljujući posudbi Goethe-Instituta Kroatien mogli koristiti male robote Dasha, Dota i Ozobota. Uz redovite knjižnične programe koji se održavaju u ovom prostoru, održavat će se i povremene kreativne radionice, radionice robotike, 3D printanja, korištenja digitalnih kreativnih alata i sl.

Oba su prostora uređena zahvaljujući financijskoj potpori Ministarstva kulture i medija RH te Grada Koprivnice, a posebno smo zahvalni IRIM-u na doniranoj opremi i edukacijama knjižničara, Goethe-Institutu Kroatien na stalnoj potpori i suradnji te Obrtničkoj školi Koprivnica na pomoći u uređenju prostora.

„Makerspace“ i nova Čitaonica tiska za korisnike su otvoreni od studenoga 2020. godine, no zbog postojećih epidemioloških mjera još uvijek s velikim ograničenjima pa ne možemo u potpunosti iskoristiti njihov potencijal.

Zajednički kreativni prostor – „Makerspace“

KNJIŽNICA JE „PROSTOR ZA VAS“

Maja Krulić Gačan

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Prostor za Vas / izložba crteža Danee Rakita

17. rujna 2020.

Prostor za vas

O knjižnicama se često govori kao o trećem prostoru, mjestu ugodnom za boravak i otvorenom svima, mjestu u kojem su potrebe i želje korisnika u središtu pažnje. Svoje programe i usluge, ali i fizički knjižnični prostor, najčešće oblikujemo u skladu s našim pretpostavkama o korisničkim željama i potrebama. Edukacije o Design Thinking metodi osvijestile su nam da često ne istražujemo dovoljno koje su stvarne želje i potrebe naših korisnika, a posebno se teško odlučujemo na eksperimentiranje i testiranje novih mogućnosti u praksi. Novi program Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica – program „Prostor za vas“ nastao je na temelju iskustava iz Danske i ERASMUS+ projekta u kojem su sudjelovale knjižničarke Danijela Petrić i Maja Krulić Gačan. Ideja je bila ponuditi mogućnost korisnicima, prvenstveno mladima, da samostalnim organiziranjem vlastitih događanja ili izložbama u našem izlogu predstavljaju svoj literarni, glazbeni i umjetnički rad, ali i razne druge vještine i interese koje žele podijeliti s drugima. Željeli smo pod motom „Predstavi se, inspiriraj, pokreni!“ potaknuti stvaralaštvo mladih, razmjenu ideja, druženje i prihvaćanje knjižnice kao otvorenog, slobodnog i demokratskog mjesta gdje mogu kvalitetno provoditi svoje slobodno vrijeme i slobodno se izražavati, predstavljati i stvarati.

Pokrenuli smo program bez previše iluzija s ciljem da vidimo kako će mladi reagirati i onda se prilagođavati njihovim željama i interesima. I malo je reći da smo iznenađeni. Tijekom pandemijske 2020. godine pa do ožujka 2021., u vrijeme kad je bio veliki izazov provesti bilo koji projekt, organizirali smo čak 17 izložbi na kojima su predstavljeni različiti radovi zainteresiranih i 1 radionicu. O golemom interesu svjedoči i činjenica da su termini za izložbe popunjeni do kraja rujna ove godine, radove su izlagali i ljudi iz drugih županija, a mnogi su izrazili želju da organiziraju radionice na kojima bi predstavili različite umjetničke tehnike drugima. Iako je projekt prvenstveno zamišljen kao projekt za mlade, zbog velikog interesa ljudi različitih dobi omogućili smo izložbe svima ne procjenjujući kvalitetu i umjetničku vrijednost izloženih radova. Od samog početka projekt je privukao veliki interes medija što je dodatno motiviralo sve one koji se bave kreativnim radom da izlože svoje radove. Za mnoge mlade ljude koji još uvijek usavršavaju svoje vještine i čiji rezultati još uvijek nisu na visokoj razini, postavljanje ovakve izložbe bio je vrlo hrabar pothvat i njihovo zadovoljstvo, ponos i motivacija za daljnjim napredovanjem pokazuju da projekt ima smisla i da ćemo ga svakako nastaviti provoditi.

RAZGLEDNICA IZ DJEČJEG ODJELA KNJIŽNICE I ČITAONICE "FRAN GALOVIĆ" KOPRIVNICA

Danijela Petrić, Ida Gašpar
Knjižnica i čitaonica "Fran Galović" Koprivnica

BookTalk za odgajatelje – inspirirajte se novom literaturom za rad u vrtiću

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica u Mjesecu hrvatske knjige 2020. godine pokrenula je novi program „BookTalk za odgajatelje: inspirirajte se novom literaturom za rad u vrtiću“. Radi se o vrlo jednostavnom formatu za predstavljanje noviteta. Knjižničari nastoje u opuštenu atmosferu zainteresirati sudionike za slikovnice, priručnike, korisne mrežne stranice i aplikacije za djecu. Namijenjen je prije svega odgajateljima, ali i ostalim korisnicima koji žele saznati koje su novopristigle slikovnice i što se preporučuje. Odgajateljima je slikovnica primarna u radu, a u knjižnici svakodnevno pristizuje mnogo lijepih slikovnica. Odgajateljima ovim putem želimo predstaviti ono što svakako ne bi trebali propustiti. Program se provodi periodično svaka 3 do 4 mjeseca, ovisno o broju pristiglih knjiga u Knjižnicu, a iako je prvotno zamišljen da se provodi u prostoru Knjižnice, zbog epidemiološke situacije održan je online. Takav način provođenja privukao je veći interes te su svoje sudjelovanje prijavili odgajatelji širom Hrvatske. U samo dva susreta sudjelovalo je preko 100 odgajatelja. U evaluaciji je sudjelovalo 63 odgajatelja koji sadržaj programa ocjenjuju s odličnim 84%, te dobrim 16%. Korisnost programa za njihov rad ocjenjuju najvišom ocjenom njih 90,5%, a voditeljice najvišom ocjenom 96,5%. Na pitanje hoće li i nadalje sudjelovati u programu, svi ispitanici odgovaraju pozitivno te 78% ispitanika želi da se program i nadalje provodi online, dok svega 22% želi da se program održi u prostoru Knjižnice. Ispitanici pohvaljuju

program sljedećim komentarima: „Sviđa mi se prezentacija novih slikovnica, priručnika i drugih zanimljivosti. Nove informacije mi koriste u radu s djecom i to što sam upućena u novitete te ih dalje mogu uključiti u planirane aktivnosti.“ ili „Lijep primjer upoznavanja s novitetima u knjižničnoj građi. Korisno i detaljno objašnjeno. Praktično jer ne moram iz kuće, a dobivam toliko korisnih informacija. Sve pohvale organizatoricama.“

Program „Knjige za bebe“ – više od 20 godina provođenja

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica već više od 20 godina provodi program „Knjige za bebe“ s ciljem poticanja rane pismenosti. Provođa se u suradnji s Neonatološkim odjelom Opće bolnice „Dr. Tomislav Bardek“ Koprivnica, a uključene su sve narodne knjižnice i bibliobusi na području Koprivničko-križevačke županije. Kroz ovaj program Knjižnica poklanja „startne pakete“ svakoj novorođenoj bebi u rodilištu i njihovim roditeljima. Paketi uključuju slikovnicu, prijavnicu za besplatno članstvo, edukativne materijale o važnosti čitanja i platnenu torbu. To je prvi takav projekt za poticanje rane pismenosti pokrenut u Republici Hrvatskoj, a od početka provođenja do danas uključeno je preko 16 500 djece i njihovih obitelji. Program je uključen kao primjer dobre prakse u hrvatsko izdanje IFLA-inih „Smjernica za knjižnične usluge za bebe i malu djecu“, predstavljen je na prvoj međunarodnoj konferenciji za poticanje rane pismenosti „Prepare for Life!“ održane u Njemačkoj 2013. godine u okviru međunarodne izložbe „Bookstart over the world“ te je uvršten u primjere dobre prakse ELINET-a – Europske mreže za poticanje pismenosti. U 2020. godini tiskani su novi promotivni materijali projekta, u čije se financiranje, uz Grad Koprivnicu i Koprivničko-križevačku županiju, po prvi put uključilo i Ministarstvo kulture i medija RH.

Za nove promotivne materijale zaslužni su ilustratorica Sanja Rešček Ramljak i grafički dizajner Dejan Halusek. Ovaj program ne bi bilo moguće realizirati bez dugogodišnje suradnje Knjižnice i medicinskog osoblja Opće bolnice „Dr.

Tomislav Bardek“ koje uručuje pakete „Knjige za bebe“ po rođenju djeteta te pomoći pedijataru koji u svojim ambulancama imaju smještene „Male knjižnice“, a sve u cilju stvaranja poticajnog okruženja za razvoj rane pismenosti. Rezultat provođenja je i sve veći broj roditelja koji upisuju djecu rane dobi u knjižnice i bibliobuse na području županije. Ksenija Rajković, bacc. med. techn., glavna medicinska sestra Neonatologije, ističe svoje zadovoljstvo sudjelovanja u ovom projektu, kao i majki koje pozitivno reaguju na startne pakete „Knjige za bebe“, a zadovoljstvo iskazuju i naši mali korisnici koji se učlanjuju zaista od najranije dobi, nerijetko i s još nenavršenih mjesec dana.

Pregled online programa za djecu i roditelje

Kako bi ostali povezani sa svojim korisnicima u vrijeme ograničenog fizičkog kontakta zbog epidemioloških mjera, osmišljeni su brojni online programi i digitalizirani edukativni materijali.

U proljeće 2020. djeca različite dobi pripremala su videopreporuke za svoje vršnjake na inicijativu knjižničarki koje su u okviru rubrike „A što da čitam?“ u nekoliko epizoda objavljivane na društvenim mrežama. Reakcije su bile i više nego pozitivne, ne samo zbog korisnih i zabavnih preporuka, već i zbog fizičke distance koja je onemogućavala susrete uživo pa je lijepo bilo vidjeti poznata lica korisnika na ekranu. Umjesto planirane konferencije na temu ekologije, koja se trebala održati uz Dan planeta Zemlje, provedena je akcija „Vaš glas za Zemlju spas“ u okviru koje su djeca i roditelji pozvani da pripreme kreativne radove i tako pokažu koliko im znači njihova planeta. Uključilo se ukupno 45 sudionika svojim crtežima, pjesmama, porukama i fotografijama, a pristigli radovi mogu se pogledati među katalogima na našoj novoj mrežnoj stranici.

Književni susreti također su održani u malo drugačijem formatu. Povodom Noći knjige gostovala je Jelena Pervan koja je unaprijed pripremila videopriču „Mrljek i Prljek slave fujkasti rođendan“ koja je dostupna i dalje na YouTube kanalu knjižnice.

Jelena Pervan, autorica slikovnica za djecu i voditeljica kreativnih radionica „Kuća od priča“ u serijalu slikovnica o Mrljeku i Prljeku na zabavan način priča o važnosti osobne higijene. S obzirom na to da je i završna svečanost „Olimpijade čitanja“ bila održana pod velikim mjerama opreza, dašak čarolije unijeli su književnici čija su se djela čitala tijekom ljeta – Ana Đokić, Silvija Šesto, Dijana Merey Sarajlija, Tihana Lipovec-Fraculj, Anđa Marić, Nela Lončar, Mladen Kopjar, Hrvoje Kovačević i Božidar Prosenjak. Snimljen je video u kojem su se književnici obratili mladim čitateljima, pohvalili njihov uspjeh i zalaganje i naglasili zašto je važno čitati. Poveznica na video:

„Zeleni superheroji pišu eko-priče“ projekt je koji se provodio u okviru Mjeseca hrvatske knjige, a tema manifestacije bila je „Razlistaj se!“ . Uključila su se djeca vrtičke dobi pod mentorstvom odgajateljica. Pristiglo je 11 priča s temom brige o okolišu koje su objavljene u digitalnom obliku:

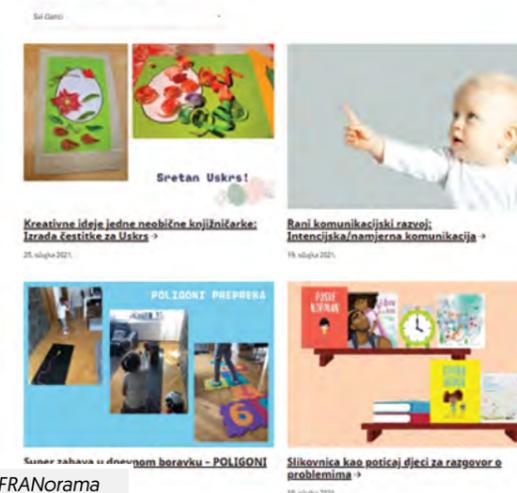

Značajna je suradnja ostvarena i sa studenticama Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta u Zagrebu koje su pripremile edukativne materijale za djecu s govornim teškoćama, teškoćama čitanja te savjete za roditelje: društvenu igru na temu mucanja „MUC po MUC s Leom“, letak za roditelje „Savjeti roditeljima za čitanje s djecom“ i digitalnu slikovnicu „Lolin p-prvi dan škole“ koji su dostupni na mrežnoj stranici Knjižnice.

Također, održani su i hibridni književni susreti s gostima u Knjižnici i prijenosom uživo putem društvenih mreža – u prvoj polovici 2021. godine snimane su i online pričaoalice u suradnji s odgajateljima te je u okviru nove mrežne stranice kreiran blog „FRANorama“ s ciljem dijeljenja pozitivnih, motivirajućih priča te savjeta i preporuka kvalitetnih izvora informacija.

FRANorama

DJEČJI ODJEL GRADSKJE KNJIŽNICE „FRANJO MARKOVIĆ“ KRIŽEVCI U DOBA COVID-19

Marina Sribljinić, Viktorija Šegina
Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci

Kada su se u ožujku 2020. godine zbog virusa COVID-19 zatvorila vrata naše knjižnice, nestali su smijeh i igra na Dječjem odjelu i u Igraonici. Otkazane su pričaonice, radionice i igraonica. Djeca se više nisu mogla družiti sa svojim vršnjacima u vrtićima, parkovima, igraonici ili pak svratiti do knjižnice po koju slikovnicu. COVID-19 sve nas je primorao da boravimo unutar svoja četiri zida. S obzirom na to da je djeci najteže objasniti zašto se preko noći njihov život morao promijeniti, na nama je bilo da smislimo način kako dovesti dašak Dječjeg odjela i omiljenih priča u njihove domove te da time njima i roditeljima olakšamo i uljepšamo boravak kod kuće. Sve što nam je bilo potrebno su dobra volja, društvene mreže, mrežna stranica naše knjižnice te naši vjerni korisnici. Na Facebook stranici Dječjeg odjela svakodnevno smo objavljivali prijedloge i savjete roditeljima o tome kako kvalitetno provoditi vrijeme sa svojom djecom, kako im objasniti novonastalu situaciju, koje zanimljive igre mogu igrati kod kuće, upute za izradu kreativnih uradaka i sl. Također smo roditelje upućivali na kojim mrežnim stranicama mogu gledati *online* predstave, slušati priče ili poći s djecom u virtualnu šetnju nekim od najpoznatijih svjetskih muzeja ili galerija.

Otprilike jednom tjedno na našoj smo Facebook stranici objavljivali virtualno pričanje priča i pjesmica proizašlih iz naše mašte, a to su redom: „Proljetna petica“, „Bubamara

Anabela“, „Proljeće“, „Roda i moda“, „Zašto volim mamu?“, „Pjesmica o suncu“, „Obitelj“, „Medvjedići u knjižnici“. Većinu tih naslova objavili smo u povodu obilježavanja određenog dana ili praznika kao što su Majčin dan, Dan obitelji, nadolazeće proljeće i sl. Također smo nakon svake ispričane priče ili pjesmice, djeci i roditeljima davali ideje za kreativne uratke motivirane poslušanim pričama. Tako da, dok smo mi iza zatvorenih vrata organizirali i radili inventuru našeg fonda, naši mali korisnici u svojim su domovima marljivo izrađivali, crtali i slali nam svoje radove. Budući da je odaziv bio velik, odlučili smo osmisliti i organizirati dvije virtualne izložbe dječjih radova te se upravo njima najviše ponosimo. Prva je bila uskrсна izložba predvođena virtualnim zečićem Zvrkom koji je cijeli tjedan ususret Uskrsu našim najmlađima zadavao razne zadatke i ideje o tome kako obojiti pisanice, kako izraditi zečiče ili piliće od kartona i sl. Djeca i njihovi roditelji slali su svoje radove koji su poslije prerasli u prekrasnu virtualnu izložbu radova. Nakon uspješno prihvaćene prve izložbe, nastala je izložba dječjih radova povodom Noći knjige i Dana grada Križevaca. Za potrebe i ideje druge izložbe, djeci je u pomoć pristigla ptičica Pikica koja im je, baš kao i zečić Zvrko, svakoga dana davala pregršt ideja, iznenađenja i zabave. Obje izložbe, osim na Facebook stranici Dječjeg odjela, postavljene su i na mrežnu stranicu naše knjižnice kako bi svima bile dostupne.

NABAVA POMIČNIH REGALA ZA SPREMIŠTE PERIODIKE TE STATUS STRUČNIH I ZNANSTVENIH ČASOPISA I ČASOPISA ZA POPULARIZACIJU ZNANOSTI U NARODNIM KNJIŽNICAMA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE

Maja Petračija
Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci

Spremište periodike

Kad se govori o časopisima u narodnim knjižnicama, često se ostavlja dojam kako su marginalizirana vrsta građe u odnosu na knjige, posebice oni stručnoga i znanstvenoga sadržaja, dijelom što u mnogim narodnim knjižnicama nisu obrađeni, a naravno, tomu u prilog ide još jedna važna činjenica, a to je život u 21. stoljeću u kojem internet ima važnu ulogu. Većina korisnika može pristupiti internetu u bilo koje doba dana što znači da mogu pretraživati različite izvore informacija, pa tako i časopise u elektroničkom obliku (ako su u otvorenom pristupu) čime se smanjuje potreba za posudbom primjeraka u knjižnici. Svakako te činjenice ne umanjuju njihovu vrijednost, trud i znanje, iz čega proizlazi potreba za njihovom obradom, zaštitom i skladištenjem. Od preseljenja u novu zgradu, Knjižnica se prijavljuje na natječaje Ministarstva kulture kako bi dobila sredstva za uređenje posebnog spremišta upravo za zbirku periodike. U ožujku 2020. godine potpisan je Ugovor s Ministarstvom kulture u iznosu od 70 000 kuna. Gradskoj knjižnici „Franjo Marković“ Križevci na taj način osigurana su sredstva za provođenje projekta „Opremanje spremišta periodike i nabava dodatne opreme za knjižnične programe“. Montaža

je završila 26. lipnja 2020. godine.

Time je Spremište III, koje se nalazi ispod Odjela za mlade i u neposrednoj blizini čitaonice stručne periodike, opremljeno najmodernijim pomičnim policama koje će osigurati adekvatan smještaj knjižnične građe – periodike, te omogućiti kvalitetniji rad knjižničarima i pružanje boljih usluga za korisnike. Spremište ima male prozore za dovod zraka, ventilaciju, adekvatnu rasvjetu, pločice na podu i postavljene tračnice-vodilice za pomične police. Prostor je suh i sa stalnom temperaturom zraka oko 18–20 Celzijevih stupnjeva. Uređen je, bez vlage, idealan za pohranu građe. Ovom investicijom stvoreni su uvjeti za adekvatan smještaj stručne periodike čiji fond broji oko 5 000 jedinica s tendencijom širenja. U ljetnom periodu rada Knjižnice 2020. godine, periodika je preseljena u novi prostor. U tijeku je stručna obrada cjelokupne periodike, s prioritetom na zavičajnu zbirku, koja je neobrađena i smještena u kutijama. Obradene jedinice serijskih publikacija (periodike) bit će javno dostupne u *online* katalogu knjižnice, pretražive prema svim pristupnicama koje katalog omogućuje te će biti lakše dostupne i korisnicima za posudbu i/ili rad u čitaonici (ako je riječ o jedinicama građe koje spadaju u zaštićenu i rijetku građu). Planira se također i analitička obrada svih jedinica građe s

tim da će se prednost dati obradi serijskih publikacija iz Zavičajne zbirke „Crisiensie“, dok će se ostali časopisi obrađivati kroz duži vremenski period. Time bi cjelokupni knjižnični fond bio stručno obrađen i dugoročno adekvatno smješten.

Kada je riječ o periodici, paralelno s opremanjem spremišta, nastajao je diplomski rad na temu „Stručni i znanstveni časopisi u narodnim knjižnicama Koprivničko-križevačke županije“. Kao dio rada, provedeno je istraživanje koje se dijeli u tri faze ili tri dijela. Za početak, bilo je potrebno istražiti sve stručne i znanstvene časopise te časopise za popularizaciju znanosti koji su od 2016. do 2020. godine dostupni u odabranim knjižnicama. Pet knjižnica ulazi u okvire promatranja i istraživanja, a to su: Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica, Gradska knjižnica Đurđevac, Narodna knjižnica Virje te Općinska knjižnica Sidonije Rubido Erdődy Gornja Rijeka. Pratilo se kako je broj tih naslova varirao u petogodišnjem razdoblju i tražili su se razlozi zbog kojih je došlo do promjena – zbog otvorene dostupnosti časopisa, zbog prelaska na isključivo elektroničko izlaženje, zbog problema tržišta (nedostatak novca raznih uredništva) i slično. Cilj je bio prikazati broj naslova časopisa kojima knjižnice raspolažu u zadanom vremenskom razdoblju (5 godina).

Nakon što se utvrdio konačan status i broj spomenutih časopisima u prethodno navedenim knjižnicama, slijedio je drugi dio istraživanja, a to je analiza posudbe časopisa. Proverilo se pružaju li uopće sve promatrane knjižnice tu uslugu svojim korisnicima, a u onima koje je pružaju, istražilo se koji su se stručni i znanstveni časopisi te časopisi za popularizaciju znanosti posuđivali i to ponovo u zadanom vremenskom okviru. Cilj je bio istražiti konačan broj posudbi promatranih časopisa u županiji u knjižnicama u kojima je moguće provesti takvo istraživanje.

Usljed tih dobivenih rezultata posudbe unutar knjižnica, provela se *online* anketa koja je uključivala korisnike Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci. Knjižnica je elektroničkom poštom distribuirala *online* upitnik svojim korisnicima. Željelo se doznati koliko su korisnici uopće upoznati sa znanstveno-stručnim časopisima. Gledalo se jesu li zadovoljni opusom znanstveno-stručnih časopisa, koliko ih poseže za elektroničkim oblikom nekih časopisa i zašto, te koliko njih istodobno koristi oba izvora, tiskane i elektroničke. Cilj posljednje faze istraživanja bio je istražiti koliko često ispitanici koriste znanstveno-stručne časopise u svojoj knjižnici te koliko ih koristi kao izvore svojih informacija, bilo u tiskanom ili elektroničkom obliku.

Istraživanje je pokazalo da su stručni, znanstveni časopisi te časopisi za popularizaciju znanosti zaista marginalizirana skupina knjižne građe u narodnim knjižnicama Koprivničko-križevačke županije. Moguće je da je dijelom uzrok tomu još uvijek velik broj neobrađene serijske građe čime joj je automatski onemogućeno pretraživanje u e-katalogu, no s druge strane, knjižnice se zaista trude svojim korisnicima kontinuirano pružati velik broj naslova časopisa kako bi ih privukli i naposljetku zadovoljili njihove potrebe za takvim izvorima informacija.

U prilog tomu, na službenoj stranici koprivničke knjižnice pod

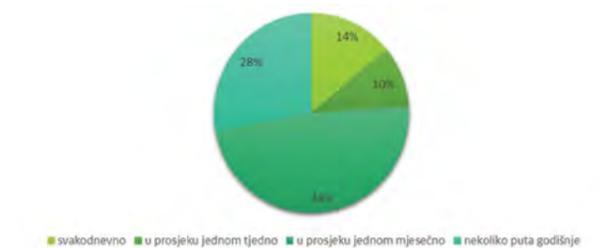
izbornikom *e-katalog*, vrsta građe: *periodika* može se zamijetiti velik broj naslova periodike (oko 170) koji su katalogizirani. U Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ pazi se na kontinuitet dolazaka svih brojeva pretplaćenih časopisa što je jasan pokazatelj ozbiljnosti rada i pridavanja značaja toj vrsti građe. Usto su jedini u županiji koji su katalogizirali velik broj časopisa. Inventarizacija nije još provedena. U 2019. godini zabilježili su osamdeset četiri posudbe dvadeset jednog naslova u sto petnaest brojeva znanstveno-stručnih časopisa. Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci broji duplo manje korisnika, ali se također svojom velikom ponudom broja naslova znanstveno-stručnih časopisa „bori“ za naklonost svojih korisnika. U velikom postotku prikazan je kontinuitet naslova u križevačkoj knjižnici. Prekidi do kojih je dolazilo u nekim godinama rezultat su najprije neažurnosti uredništva te oscilacije u njihovim financijskim sredstvima. Drugi razlog može bitnog „gubitka“ kojega broja je selidba knjižnice na novu lokaciju u 2016. godini. U 2019. godini zabilježeno je dvadeset posudbi pet različitih naslova časopisa u dvadeset tri broja, što ponovo potvrđuje hipotezu s početka, a to je pretpostavka da znanstveno-stručni časopisi ne ostvaruju svoj puni potencijal kod korisnika te nisu prepoznati u mjeri u kojoj bi trebali biti. Gradska knjižnica Đurđevac također nudi dosta naslova znanstveno-stručnih časopisa, dvadeset tri, što je velik broj, posebice ako se uspoređuje s brojem korisnika koji je gotovo tri puta manji u odnosu na Križevce. Najmanji broj zaposlenih od preostalih dviju gradskih knjižnica vjerojatno utječe na činjenicu da časopisi još uvijek nisu obrađeni, a za ovo istraživanje uspjelo se doći samo do naslova časopisa, bez uvida u prošlo petogodišnje razdoblje. Posudba znanstveno-stručnih časopisa, nažalost, nije u uslugama ove knjižnice kao ni Narodne knjižnice Virje koja posjeduje pet stručnih časopisa za korištenje u čitaonici. Ti časopisi imaju svoj kontinuitet stizanja, no, prema riječima ravnateljice knjižnice u Virju, interes za takvu vrstu knjižnične građe ne postoji ili je vrlo malen. Općinska knjižnica Sidonije Rubido Erdődy Gornja Rijeka, koja broji jednak broj naslova stručnih časopisa, ima u zadnjih pet godina vrlo nekontinuirano stanje s časopisima što je odraz stalne promjene zaposlenika, što stručne, što nestručne sprema. Jedna zaposlena osoba vodi i knjižnicu i igraonicu. Najveći broj korisnika su djeca. Vrlo je ruralan kraj te je tamo interes za takvu vrstu građe vrlo malen. Valja svakako uvažiti činjenicu da u Hrvatskoj djeluje 78 općinskih knjižnica, a da se dvije nalaze u Koprivničko-križevačkoj županiji, šesnaestoj po broju stanovnika u Hrvatskoj.

Što se tiče upitnika, trećeg dijela istraživanja koji se odnosi samo na uzorak korisnika Gradske Knjižnice „Franjo Marković“ Križevci, potvrđuje se hipoteza o neiskorištenom potencijalu knjižnice. Gotovo polovica korisnika nije upoznata sa znanstveno-stručnim časopisima. Oni koji jesu, rjeđe se koriste njima, a kada se koriste, u najvećoj mjeri to su časopisi za popularizaciju znanosti. Iznenađujući je broj da se gotovo 40% korisnika ne služi elektroničkim časopisima, a dva posto je više onih korisnika koji se više koriste elektroničkim izvorima od onih koji se koriste

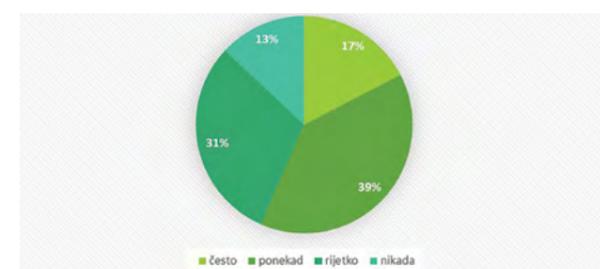
jednako elektroničkim i tiskanim oblicima. Također, kada se trebalo izjasniti koji su to stručni, znanstveni i časopisi za popularizaciju znanosti kojima se služe, najviše je časopisa za popularizaciju znanosti, a ostali odgovori (posebice onih s najvišim stupnjem obrazovanja) su šturi.

Na kraju, postavlja se pitanje zašto vlada takvo stanje u županiji, ali i kako je u drugim županijama. Očigledno je da se knjižnice trude ponuditi i održati što veći broj naslova časopisa, čak i uz sve nedaće (npr. malen broj zaposlenika, promjena zaposlenika, vrlo mala financijska sredstva).

Analiza zadnjeg dijela istraživačkog rada vršila se na temelju pedeset ispunjenih anketnih upitnika različitih dobnih skupina korisnika. Upitnik je sastavljen od dva dijela. U prvom dijelu anonimni korisnici iznose svoje osobne podatke koji se tiču spola, godišta te stupnja obrazovanja, a u drugom odgovaraju na pitanja vezana uz temu. U nastavku su grafikonima ili pisano iznijeti svi odgovori upitnika.

Učestalost posjeta knjižnici

Učestalost korištenja stručno-znanstvenoga tiska

Korisnici Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci poime su naveli kojima se to časopisima najviše služe. Najčešće posežu za „Meridijanima“, a slijedi ih „Književna smotra“. Korisnici koji su upoznati sa znanstveno stručnim časopisima te koji se njima koriste, zadovoljni su ponudom časopisa tog tipa, no 70% njih voljelo bi da Knjižnica proširi ponudu stručnih i znanstvenih časopisa te časopisa za popularizaciju znanosti. Korisnici također predlažu časopise koje bi voljeli čitati u knjižnici.

Grafikon Postotak korištenja elektroničkih/digitaliziranih časopisa

Najčešći razlozi zbog kojih se korisnici isključivo koriste elektroničkim/digitaliziranim časopisima su: lakša dostupnost, jednostavnost korištenja, mogućnost pretraživanja više časopisa odjednom od kuće u bilo koje vrijeme, preglednost, brzina. Nitko nije napisao kao razlog uštedu novca jer su svi anketirani članovi Knjižnice koji plaćaju godišnju članarinu.

Ovim upitnikom željelo se saznati koji su to časopisi koje isključivo pretražuju elektronički. Uz objašnjenja kako ne pretražuju određeni časopis, već one koje ih zanimaju pojmovno, neki su ponudili konkretne naslove kao što su: „Nature Biotechnology“, „Systems Biology and Applications“, „Nutritional Neuroscience“, „Sports Medicine“, „Hrčak“, „Napredak“, „Drvo znanja“ itd.

Čak 22% ispitanih odgovorilo je da se podjednako služi elektroničkim i tiskanim časopisima, a kao razloge naveli su da su neki časopisi isključivo elektronički pa je to jedini način, ali da radije koriste tiskane. Isto tako, kada u tiskanom obliku ne pronalaze traženu temu, koriste se internetom i obrnuto, kada ne mogu u elektroničkom obliku pronaći željenu temu ili članak, posežu za tiskanima.

Na upit vezan uz naslove časopisa koje pretražuju (elektronička i tiskana verzija) ponudili su sljedeće: „National Geographic Hrvatska“, „Meridijani“, „Priroda“, „Food Chemistry“, „Food biotechnology“, „Meso, prvi hrvatski časopis o mesu“, „Veterinarska stanica“, „Journal of Food Safety“, „Dijete, vrtić, obitelj“, „British Journal of Sports Medicine“.

Oni koji se više koriste elektroničkim izvorima časopisa nego tiskanima, navode razloge zbog kojih je to tako: nemaju novac za kupovinu tiskanih izdanja, a nema ih u knjižnici, dostupni su im u bilo koje doba dana, jednostavnije im je i brže, dostupna im je baza podataka preko institucije u kojoj rade, praktičnije im je.

Od korisnika koji su u upitniku odgovorili da se više koriste elektroničkim nego tiskanim časopisima (njih 12), također se tražilo da navedu koji su to točno časopisi koje pretražuju elektronički, a koji su to koje pretražuju u tiskanom obliku. Ovdje su korisnici odgovarali nekonkretno više objašnjavajući nego pružajući konkretne naslove. Naime, odgovori su bili usmjereni k činjenici da elektroničke izvore časopisa pretražuju za posao, pisanje seminarskih radova, znanstvene svrhe, a tiskane za zabavu ili hobi. Osmero njih nije navelo naslove časopisa koje pretražuju elektronički, dok je jedan ispitanik odgovorio da ne zna naslov. Portal „Hrčak“ naveden je kao prvi izbor korisnika kada pristupaju časopisima u elektroničkom obliku. Ekonomski zbornici su u jednom od odgovora navedeni kao isključivo elektronički izvor časopisa, a „Meridijani“ su časopis za kojim se poseže u tiskanom obliku u dva odgovora. Posljednje pitanje upitnika odnosilo se na svijest korisnika o tome trebaju li se više koristiti elektroničkim izvorima znanstveno-stručnih časopisa pri čemu je 68,4% ispitanika odgovorilo pozitivno na to pitanje, a 31,6% ispitanih smatra kako se ne bi trebali više koristiti tim oblikom časopisa.

OTVARANJE NOVIH STAJALIŠTA BIBLIOKOMBIJA GRADSKJE KNJIŽNICE „FRANJO MARKOVIĆ“ KRIŽEVCI

Igor Kuzmić

Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci

Križevački bibliokombi je prva mala pokretna knjižnica u Hrvatskoj koja već jedanaestu godinu obilazi sela i naselja, područne škole, domove i vrtiće okolice Križevaca i općina Sv. Ivan Žabno, Sv. Petar Orehovec i Kalnik te donosi knjige čitateljima. Uz knjige i slikovnice za djecu i mlade, fond bibliokombija su i knjige za odrasle, stručna pedagoška literatura za odgajatelje, filmovi i građa iz područja robotike namijenjena početnom programiranju. Osim posudbe knjiga često organiziramo pričaonice, književne susrete, izložbe, radionice robotike, izbor najčitatelja...

Uz dosadašnja 34 stajališta diljem Kalničkog prigorja, u rujnu 2020. godine uveli smo i dva nova stajališta u križevačkim

vrtićima i početkom 2021. godine novo stajalište u Dječjem vrtiću Općine Sv. Ivan Žabno, a sve s ciljem posudbe slikovnica i poticanja čitanja kod najmlađih.

Bibliokombi obilazi Dječji vrtić „Zraka sunca“ i Dječji vrtić „Križevci“ svakog drugog četvrtka po sat vremena, dok Dječji vrtić u Općini Sv. Ivan Žabno obilazi utorkom. Slikovnice koje djeca posude koriste u svojoj odgojnoj grupi u vrtiću i vraćaju na idućem dolasku. Time se u suradnji s odgojiteljicama djeca navikavaju na posudbu, korištenje, čitanje i čuvanje slikovnica i knjiga za djecu. Ovom akcijom i suradnjom s vrtićima upisali smo ukupno 226 novih članova.

Zahvaljujemo svim djelatnicima i ravnateljima osnovnih škola i dječjih vrtića na suradnji i zajedničkom nastojanju kvalitetnijeg odgoja i obrazovanja te poboljšanja kvalitete života u našim sredinama. Također se zahvaljujemo svim dosadašnjim korisnicima bibliobusne službe koji nas već jedanaestu godinu prate i koriste naše usluge. Rad bibliobusne službe financijski podupire najvećim dijelom Koprivničko-križevačka županija, a sudjeluju i Grad Križevci i općine na čijem području djeluje. Stručni rad bibliobusne službe pomaže voditeljica Županijske matične službe Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica, Ljiljana Vugrinec, knjižničarska savjetnica.

Svima zahvala na pomoći.

2020. GODINA U KNJIŽNICI I ČITAONICI PITOMAČA

Irena Gavrančić

Knjižnica i čitaonica Pitomača

Knjižnica i čitaonica Pitomača (Foto: Ivan Bedeković, ICV)

Knjižnica i čitaonica Pitomača, kulturna i informacijska ustanova te ujedno izvor znanja koji osigurava uvjete za cjeloživotno obrazovanje, djeluje na području općine Pitomače. U svom radu Knjižnica prati potrebe i želje svojih korisnika te im tako omogućuje popularnu i potrebnu knjižnu i neknjižnu građu, igraonice i radionice, edukativna i putopisna predavanja, književne večeri, kazališne predstave te prati razvoj tehnologije i u skladu s tim nabavlja adekvatnu informatičku opremu. Iz godine u godinu raste broj novih korisnika koji je posebice očigledan u „novom normalnom“, odnosno u specifičnoj situaciji izazvanoj virusom SARS-CoV-19. Knjižnica unatoč epidemiološkoj situaciji te uz pridržavanje svih preporučenih epidemioloških mjera od strane Ministarstva zdravstva i HZJZ radi na stvaranju kulturnih i umjetničkih sadržaja na području općine Pitomače kako bi se, osim za sve ljubitelje knjiga, utjecalo i na porast zanimanja te interesa za kulturne programe. Oni se ostvaruju, osim samostalno, velikim dijelom i u suradnji sa Centrom za kulturu „Drago Britvić“ te Interpretacijskim centrom Kuća Petra Preradovića. Rezultat je zadovoljstvo mještana te ujedno i njihov angažman što daje poticaj i motivaciju za više rada i truda te osmišljavanje, kreiranje i naposljetku realizacija novih aktivnosti i programa.

Prošla, 2020. godina, izazovna i zaista zahtjevna, ipak je u Knjižnici i čitaonici Pitomača bila kreativna i prožeta mnogobrojnim aktivnostima i radionicama. U **siječnju** se izdvaja održana predstava u Interpretacijskom centru Kuća Petra Preradovića pod nazivom „Život je čudo“ Teatra Rugantino. Tradicionalna **veljača**, bila je ispunjena obilježavanjem Međunarodnog dana darivanja knjiga te Maškara. Početak proljeća odnosno mjesec **ožujak** obilježilo

je održavanje Međunarodnog dana žena te Putopisno predavanje „Projekt tri kotača sreće SAD-e“ u izvedbi Zdenka Nađa. U **travnju** je Knjižnica zbog epidemiološke situacije bila zatvorena za korisnike, no planirana promocija knjige „Ljubav dolazi kasnije“ autorice Jane Šemige Pintarić, povodom obilježavanja Noći knjige, održana je virtualno. Virtualna promocija knjiga nastavlja se i u mjesecu **svibnju** sa zbirkom „Leptir na kiši“ autora Ratka Bjelčića. U **lipnju** je bila otvorena Virtualna šetnja noviteta iz knjižne građe te izložba fotografija „Pitomača iz prošlosti“ koja se produžila i u mjesecu **srpnju**. U **kolovozu** je Knjižnica i čitaonica Pitomača bila jedan od domaćina i sudionika međunarodne radionice Valorizacija ruralne baštine: Kreativne zajednice u Podravini koja se održala od 19. do 29. kolovoza u suradnji Interpretacijskog centra Kuća Petra Preradovića, Culture Hub Croatia i European Heritage Volunteers. Knjižnica je svoj dugogodišnji rad predstavila volonterima iz Hrvatske, Mexica, Turske i US te koordinatorima i glavnim organizatorima radionice. Početak školske godine, odnosno u mjesecu **rujnu**, Knjižnicu su posjetili učenici i nastavnice Područne škole Sedlarica, OŠ P. Preradovića Pitomača. U **listopadu**, Mjesecu hrvatske knjige, predviđena promocija knjige „Egzorcizam ljubavi“ autora Dražena Markotića Vege održana je virtualnim putem uz nagradnu igru u kojoj su se poklanjale autorove knjige. Ujedno, obilježen je i Međunarodni tjedan disleksije. Zadnji mjeseci u 2020. godini, **studeni** i **prosinac**, no ne i najmanje bitni, za sve korisnike bili su ispunjeni knjižkim novitetima.

Osim navedenih aktivnosti, Knjižnica se može pohvaliti sudjelovanjem v.d. ravnateljice na 2. stručnom skupu Bibliokon Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog Prigorja koji se održao putem Zoom platforme. Nadalje, knjižničarka

Kreativne zajednice u Podravini [Foto: Ivan Bedeković, ICV]

Irena Gavrančić gostovala je u emisijama Podravskog radija te u emisijama Pitomog radija pod nazivom Knjiški moljac kroz cijelu 2020. godinu. Putem radioemisija i ostalih javnih medija te društvenih mreža, Knjižnica i čitaonica Pitomača konstantno je obavještavala javnost o svom radu, novitetima i uslugama koje svim sadašnjim i budućim korisnicima nudi i omogućuje.

Kreativne zajednice u Podravini [Foto: Ivan Bedeković, ICV]

Knjižnica i čitaonica Pitomača uz konstantan rad i trud unaprjeđuje svoja znanja i vještine kako bi svojim korisnicima omogućila napredak jer korisnici su naše ogledalo i moramo ulagati u njih.

U 2021. godini nastavit će se tradicija svih aktivnosti novom motivacijom i inspiracijom.

NAGRADNI NATJEČAJ „LJUBAV I NJENI CITATI“ GRADSKA KNJIŽNICE I ČITAONICE SLATINA

Martina Hamaček
Gradska knjižnica i čitaonica Slatina

Izazovi koje je sa sobom donijela COVID-19 pandemija nižu se bez kraja. Prilagodbe su ponekad moguće, a ponekad je potrebno posve promijeniti način rada. Gradska knjižnica i čitaonica Slatina, kao i sve druge knjižnice, ulaže veliki trud kako bi svoje aktivnosti prilagodila zadanim epidemiološkim mjerama te u isto vrijeme ostala usmjerena na korisnike.

Višegodišnja tradicija održavanja poetskih večeri povodom Valentinova u Gradskoj knjižnici i čitaonici Slatina u ovoj situaciji je morala biti prekinuta. Kako bi se održala duga suradnja s pjesnicima, ali i kako bi rad Gradske knjižnice i čitaonice Slatina još više približili korisnicima, vršiteljica dužnosti ravnateljice, gđa. Marija Cindrić, potaknula je usmjeravanje aktivnosti na društvene mreže.

Knjižničarke Tanja Veger, Vanesa Kovačević i Martina Hamaček, pod vodstvom v.d. ravnateljice, osmislile su i organizirale nagradni natječaj „LJUBAV I NJENI CITATI“ kojim su pozvani svi korisnici, ali i ostali građani grada Slatine i okolice, da Gradskoj knjižnici i čitaonici Slatina dostave svoje autorske poetske i prozne uratke. Cilj ovog natječaja bio je poticanje pisanog stvaralaštva. Natječaj je trajao od 1. do 12. veljače. Prikupljeno je ukupno 58 autorskih djela, a sudjelovala su 22 autora.

Letak natječaja

Ostvaren je znatno veći odaziv odraslih autora nego što je to bio slučaj s mladim autorima i djecom. Svako prijavljeno autorsko djelo je digitalno obrađeno i objavljeno na Facebook stranici Gradske knjižnice i čitaonice Slatina te izloženo u prostoru Knjižnice. Izložba svih djela bila je dostupna posjetiteljima Gradske knjižnice do kraja veljače. Unutar kategorije „Odrasli“ nagrađene su dvije pjesme: pjesmi Snježane Dupan Lovrić „Tri akorda“ dodijeljeno je drugo mjesto, dok je najboljom proglašena pjesma „Prije svitanja“ Dražena Čičeka.

Dražen Čiček „Prije svitanja“

U kategoriji „Djeca“ su također izdvojene dvije pjesme: drugo mjesto dodijeljeno je literarno-poetskom djelu „Dok plivam u ljubavi“ učenice petog razreda osnovne škole, Tare Djokić, a najboljom je proglašena pjesma „Ona i ja“ Marte Mikolić, učenice osmog razreda.

Marta Mikolić „Ona i ja“

Dodjela prigodnih nagrada održana je unutar epidemioloških okvira i smjernica, u zasebnim terminima za svakog nagrađenog autora.

Gradska knjižnica i čitaonica Slatina smatra natječaj odlično primljenim od strane građana, zahvaljuje svim sudionicima te se nada jednakoj potpori i u idućim projektima.

PRILOG O „ČITAMO I SLUŠAMO“ AKTIVNOSTI GRADSKA KNJIŽNICE I ČITAONICE SLATINA

Martina Hamaček
Gradska knjižnica i čitaonica Slatina

Najveće želje svake knjižničarke i knjižničara su posjećena, živa knjižnica, dan ispunjen razgovorima s korisnicima o pročitanim djelima i čitanje priča najmanjim korisnicima. Kako ostvariti tu jednostavnu želju kada je boravak korisnika u knjižnici upravo ono što moramo izbjegavati? Odgovor leži u pronalasku novog načina komunikacije. Usred novog načina života i rada oslonili smo se na društvene mreže kao odličan medij koji nam olakšava komunikaciju s korisnicima. Knjižničarke Gradske knjižnice i čitaonice Slatina redovito pripremaju „Čitamo i slušamo“ videopriloge u kojima čitaju priče za djecu. Nekoliko puta tjedno odabiru prigodne slikovnice koje putem videopisa preporučuju za posudbu izražajno čitajući njihov sadržaj. Videozapisi nastaju spajanjem fotografiranih stranica slikovnica i zvučnog zapisa čitanja neke od knjižničarki. Knjižničarke su pri izvedbi fokusirane na pozitivne poruke, pozivaju građane na učlanjenje u Gradsku knjižnicu i čitaonicu Slatina, preporučuju slikovnice za posudbu, kao i moguće aktivnosti djece i roditelja nakon poslušane priče. Svaki videoprilog objavljuju na Facebook stranici Gradske knjižnice i čitaonice Slatina, kao i na službenoj stranici www.knjiznica-slatina.hr.

Povratne informacije roditelja su pozitivne, pozdravljaju inicijativu i redovito s djecom gledaju i slušaju objavljene videozapise. Roditelji često ukazuju na manjak sadržaja za djecu na hrvatskom jeziku upravo na društvenim mrežama i internet stranicama. Gradska knjižnica i čitaonica Slatina u prvom redu potiče čitanje priča i knjiga djeci te razvijanje vještine i navike čitanja djece, a videoprilozi pokušava održati komunikaciju sa svojim malim i velikim korisnicima te privući nove korisnike. Svijet oko nas se neprestano mijenja i bez prisutnosti pandemije. Za svaku knjižnicu je važno prilagoditi se potrebama korisnika te uvijek biti koncentriran na poticanje čitanja, naročito čitanja djece.

LIKOVNI IZ PRIČA ŽELE PROMIJENITI SVIJET

Mirjana Kotromanović, Ivana Molnar
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Svijet je postao drugačiji i ništa više nije isto. Ne možemo se slobodno kretati, družiti pa čak ni slobodno kročiti u knjižnicu koja je trenutno prazna zbog novonastale situacije. Likovi iz priča neizmjenjivo su tužni, zbunjeni i usamljeni. Sve je tiho i pusto. Ne čuje se dječji smijeh, nema razgovara, nitko ne lista stranice slikovnica i knjiga. Gdje li su djeca? Tako je otprilike izgledao scenarij u trenutku pojave pandemije na našim prostorima.

Kako bi promijenili trenutnu situaciju, korisnici Dječjeg odjela i Igraonice dobili su zadatak zaposliti likove iz bajki i priča koji će potom poduzeti sve što je u njihovoj moći po pitanju povrata na staro. Budući da okolnosti nisu dozvoljavale susret u knjižnici, djelatnice Dječjeg odjela i Igraonice pozvale su mališane da svoje prijedloge u obliku tekstova šalju virtualnim putem. Pristigli tekstovi bili su zaista maštoviti pa su se među junacima koji su pronašli lijek protiv

zločestog koronavirusa našli Petar Pan, Merida Hrabra, Vuk i sedam kozlića i mnogi drugi. Pristigli tekstovi objavljeni su povodom Noći knjige na Facebook stranici Knjižnice, a oni s najviše dobivenih glasova potom su i nagrađivani. Ovakvi i slični sadržaji osmišljeni su s ciljem razvoja čitateljske pismenosti, kritičkog mišljenja te kreativno provedenog slobodnog vremena djece i roditelja.

Nastali tekstovi ujedno su potaknuli djelatnice Dječjeg odjela i Igraonice na promišljanje o budućim programima vezanima uz nastale priče.

Tako se primjerice rodila ideja o kreiranju dramskih tekstova u okviru djelovanja Dramske skupine Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica. Tekstovi će po završetku pandemije biti i uprizoreni na radost najmlađih korisnika knjižnice koji će ponovno moći slobodno otkrivati nove svjetove na svom Dječjem odjelu i igrati se u Igraonici.

KNJIŽNICA U DOBA KORONE

Nela Krznarić
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici uobičajeno je započela godinu bogatim programskim događanjima. Zanimljivo je da je u siječnju pulska autorica Dragana R. Tafra predstavila svoj prvijenac „Tajkunova kći“ i upravo je u kategoriji najčitanijih knjiga iz hrvatske književnosti u našoj knjižnici „Tajkunova kći“ osvojila prvo mjesto! U veljači je održan već tradicionalni 13. Tjedan psihologije. Neobična je 2020. godina, obilježena vremenom izolacije i stalnim oprezom koji nas neprestano podsjeća na pridržavanje protuepidemijskih mjera. Novost je bila jedini način rada s korisnicima. Nakon telefonske ili e-mail narudžbe građe, mi smo istu dezinficirali, vakumirali i posuđivali na Informacijskom pultu. Isto tako, primali smo upute za tematskim pretraživanjem literature za stručne i znanstvene radove te međuknjižničnom posudbom. Ipak, uspjeli smo puno toga. S obzirom na to da se putovalo manje ili nikako, korisnicima smo omogućili putovanja s knjižnicom, besplatno, udobno i sigurno kroz pet održanih putopisnih

predavanja, a broj putnika bio je ograničen. Održano je šest radionica za branitelje u sklopu programa „Dnevne bolnice“, pet promocija knjiga zavičajnih autora, a program smo nužno premjestili u virtualni prostor. Osnovan je Čitateljski klub Gradske knjižnice i čitaonice. U travnju smo organizirali prvo online predstavljanje knjige, vidljivi smo na YouTube kanalu, pokrenuli smo videouratke s poznatim zavičajnim autorima na temu Božića, dva stručna izlaganja, uspostavili smo kvalitetnu suradnju s vanjskim suradnicima, predstavili se Plavoj TV. Pokrenuli smo intervju „Razgovor s povodom“ koji objavljujemo jedanput mjesečno na mrežnoj i Facebook stranici s ciljem da upoznamo naše poznate i manje poznate zavičajnike ili da razgovaramo o određenim temama. Za djecu su kontinuirano organizirane virtualne interaktivne radionice: kvizovi, natjecanja, dječje izložbe itd. Knjižnicu su krasile izložbe, kupili smo nove police, preuredili prostor knjižnice, pokrenuli nove projekte te, iako zadnje, ali ne manje važno – dobili smo novog ravnatelja.

HARRY POTTER VIRTUALNI TJEDAN

Mirjana Kotromanović
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

Harry Potter virtualni tjedan, simboličnog naziva „Harry Christmas“, održan je prosincu prošle godine. Premda je ideja bila održati ga kroz stvarne susrete i radionice u knjižnici, zbog novonastale situacije to nije bilo moguće. Odlučeno je ipak da će se radionice s motivima iz mnogima omiljenog filmskog i književnog serijala održati virtualno. Svakodnevne virtualne objave na Facebook stranici knjižnice u jednom tjednu u prosincu sastojale su od igara osmišljenih na način da zabave i educiraju te stvore interakciju između Knjižnice i pratitelja Facebook stranice s naglaskom na mlađu publiku. Prvog dana provedbe programa zadatak sudionika bio je eliminirati s digitalnog plakata sve motive koji se na njemu nalaze, a nemaju veze s temom Harry Potter.

Drugi dan sudionici su otkrivali svoje pozitivne osobine i emocije kroz razvrstavanje u Hogwarts domove iz istoimenog serijala. Tako su mnogi imali priliku okarakterizirati se kao inteligentni, kreativni, duhoviti i učeni što je bilo izuzetno zabavno. Treći dan za zadatak su dobili slaganje digitalnih *puzzli*, a u četvrtom zadatku trebali su spojiti digitalne *memory* kartice na zadanu temu. Peti dan rješavali su osmosmjerku u kojoj je trebalo pronaći što više

imena likova, a šesti su povezivali likove sa svim nastavcima filmskog serijala. Prilikom formiranja zadataka korišteni su različiti digitalni alati. U nedjelju, odnosno sedmoga dana, rješavao se kviz u aplikaciji *Kahoot*. Sastojao se od raznovolikih pitanja putem kojih su zaljubljenici u „malog čarobnjaka“ imali priliku još jedanput provjeriti svoje znanje. Pobjednik kviza i ujedno aktivni sudionik tijekom cijeloga programa nagrađen je prigodnom nagradom kao poticajem za daljnje uključivanje u ovakve vrste aktivnosti. Jedan od pokazatelja uspješnosti provedbe ovoga programa je brojka od 3454 pratitelja koji su vidjeli objavu u prvom zadatku, 44 oznake „sviđa mi se“ te 12 dijeljenja na osobnim profilima.

Cilj ovakvih radionica je digitalno opismenjavanje, razvijanje ljubavi prema dječjoj književnosti i čitanju, jačanje natjecateljskog duha, zabava, povećanje broja pratitelja virtualnih sadržaja, a kao krajnji cilj i povećanje broja stvarnih korisnika. Pratitelji stranice, od kojih su mnogi korisnici stvarnih usluga, pozitivno su pristupili ovakvoj vrsti programa iz čega se može zaključiti da je potrebno nastaviti s istima, kao i raditi na unapređivanju svih njihovih segmenata.

PROMOCIJE KNJIGA ZAVIČAJNIH AUTORA U VIROVITIČKOJ KNJIŽNICI U 2020. GODINI

Nela Krznarić
Gradska knjižnica i čitaonica, Virovitica

Uz pridržavanje svih epidemioloških mjera prošle godine su na Odjelu za odrasle održane 32 manifestacije. Od ukupno 35 manifestacija, bilo je 5 promocija knjiga zavičajnih autora. Neki od autora koji su knjige objavili u protekloj godini čekaju neko epidemiološki povoljnije vrijeme za svoje promocije. Vrijedno je istaknuti promovirane knjige.

Dvadeset godina Društva psihologa Virovitičko-podravskoga županije: od 1998. do 2019. [urednici Jasna Per-Kožnjak, Martin Lovretić] Virovitica : Društvo psihologa Virovitičko-podravskoga županije, 2020. Bogato ilustrirana monografija u kojoj su predstavljene aktivnosti Društva u proteklih dvadeset godina i programi 12 Tjedana psihologije održanih u Virovitičko-podravskoj županiji. Vrijedni prikaz rada i utjecaja psihologa na građane, poznata lica, zanimljivosti.

Vuković, T. *Poezija u svemu*. Split : Redak, 2020. Zbirka pjesama u formi rime, naizgled jednostavne, ali duboke i smislene u kojima autor otkriva suptilni osjećaj za dom, domovinu, želju za bolji i vedriji svijet. Sve za autora može biti inspiracija, piše o svemu. U zbirci se nalaze i pjesme za djecu.

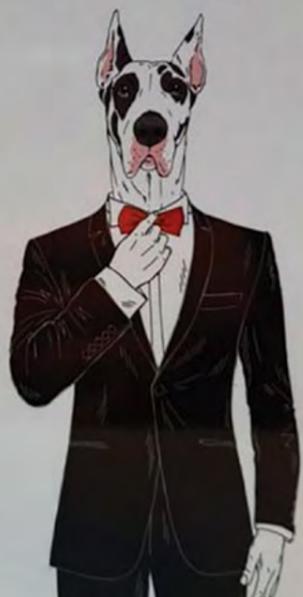
Bajer, N. *Ljubičin tjedan : zbirka kratkih priča*. Virovitica : Matica hrvatska, Ogranak Virovitica, 2020. Dvanaest priča koje je autorica posložila kroz vrijeme od tjedan dana, pisane su kajkavskim narječjem, a prate djevojčicu Ljubicu kroz različite životne situacije: u selu, u školi, na igranju. Vrijeme je sredina prošlog stoljeća. U pričama na duhovit i iskren način otkrivamo kvalitetu obiteljskih odnosa, narodne običaje toga vremena i promjene u društvu. Knjiga je namijenjena djeci i odraslima.

Jukić, O. *Sto lica oporbenog psa*. Zagreb : CeKaPe - Centar za kreativno pisanje, 2019.

Zbirka kratkih priča slatinskog autora Olivera Jukića nastala je tako što je prva priča nagrađena na natječaju za kratku priču satiru u Čazmi, a nastavno na nju autor je napisao ostalih 11 koje čine „kratkopričaški tucet“. Namijenjena je svima koji vole satiru i ironično ismijavanje određenih pojava u društvu ili barem propitivanje stvari koje ponekad djeluju smiješno. Osim klasične knjige postoji i audioknjiga koju „čita“ virovitički glumac Draško Zidar.

Sto lica oporbenog psa

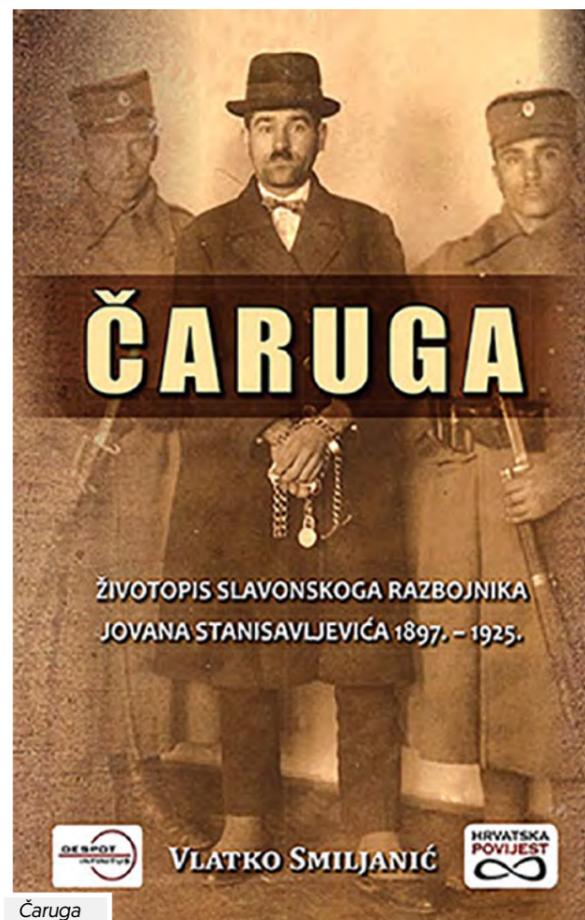
Oliver Jukić

Sto lica oporbenog psa

Smiljanić, V. Čaruga: životopis slavonskoga razbojnika Jovana Stanislavljevića : 1897.-1925. Zagreb : Despot Infinitus, 2020.

Na temelju policijskih i sudskih spisa te pisanja tadašnjih tiskovina, povjesničar Vlatko Smiljanić napisao je prvu povijesno utemeljenu biografiju o gotovo legendarnom vojnom dezertoru i razbojniku, Čarugi, koji je rođen u

Čaruga

naselju u našoj županiji – Slavanskim Barama. S grupom istomišljenika pljačkao je i harao Slavonijom gotovo šest godina. Konačno je uhićen 1923. godine i osuđen na smrt, a egzekucija je izvršena 1925. godine.

IZLOŽBA MIKEŠKIH RAZGLEDNICA

Anja Krmpotić, Tatjana Kovač
Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica

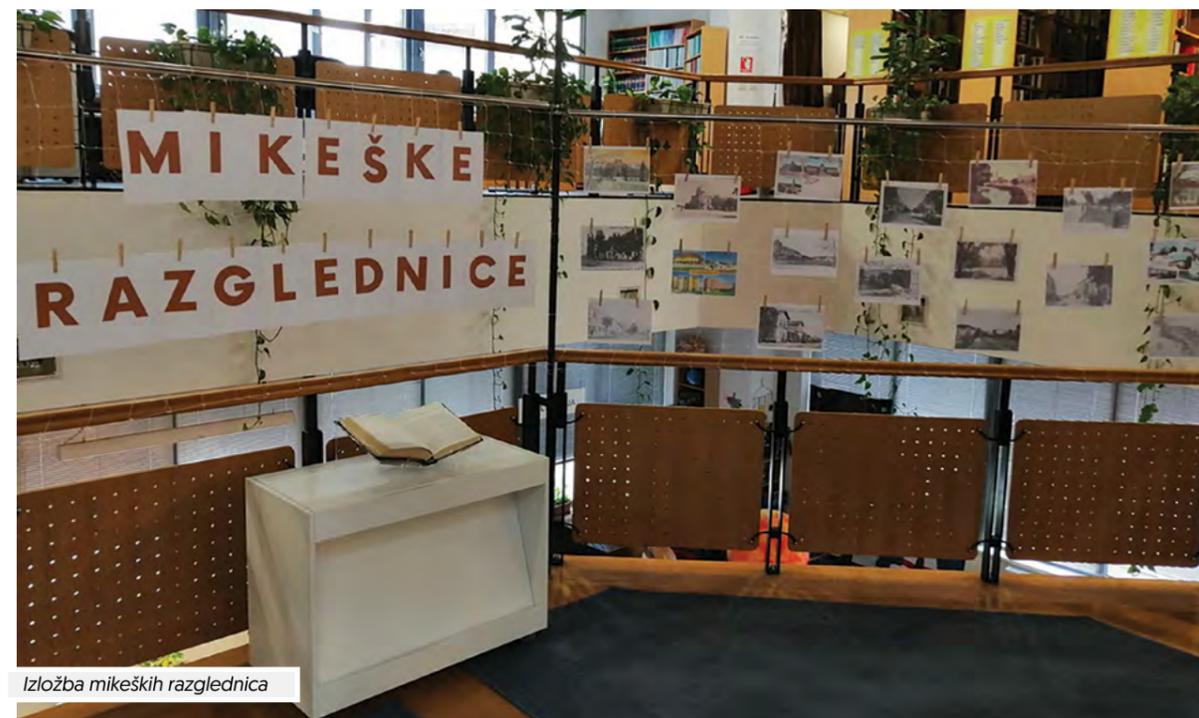
Neki zlobni čarobnjak taknuo je prije mnogo godina svojim čarobnim štapićem jedan lijepi grad i uspavao ga... Prolaze tako godine a on spava, postaje sve stariji i sve manji pod gustim slojevima magle, blata, a ljeti i prašine, koji polako pada na njega i zavija ga u maglu zaborava... [1]

Tako je davnih 30-tih godina prošloga stoljeća Franjo Fuis, legendarni novinar i autor putopisnih reportaža, na jednom od brojnih putovanja doživio svoj rodni grad Viroviticu. Trag minulog vremena ostao je sačuvan i u starim razglednicama s motivima našeg grada. Kako su se razglednice kroz povijest širile svijetom kao učestali oblik komunikacije tako su se počele tiskati i u Viroviti. Prvi nakladnici virovitičkih razglednica bili su virovitički tiskari Plevnik, Habijanac, Braća Bralić i knjižare Horvat i Veles, a

osim u Viroviti tiskane su u Zagrebu, Beču i Pragu.

Knjižničarke Odjela za odrasle Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica osmislile su izložbu „Mikeške razglednice“ u kojoj su prikazane replike starih virovitičkih razglednica od kraja 19. do 80-ih godina 20. stoljeća. Izložba je postavljena 14. siječnja 2021. godine na podestu Knjižnice. Ukupno je izloženo devetnaest razglednica od kojih se nekoliko čuva u našoj zbirci Zavičajnog fonda jer predstavljaju značajan doprinos povijesti našega grada. Preostale razglednice prikupljene su iz različitih monografija o Gradu Viroviti.

Svaka je skenirana kako bi se spriječila moguća oštećenja i očuvala njihova vrijednost. Cilj ove izložbe bio je prikazati

Izložba mikeških razglednica

ono najzanimljivije i najvrjednije o samome gradu, njegovoj povijesti i stanovnicima, ali ujedno i poziv građanima da daruju Knjižnici svoje razglednice. Mi ćemo ih nastaviti prikupljati, stručno obrađivati, digitalizirati i čuvati za buduće naraštaje.

Unatoč tome što nemaju veliku umjetničku vrijednost, razglednice bude ugodne emocije i nostalgična prisjećanja na prošla vremena. Posebno se to odnosi na stariju generaciju korisnika koja Viroviticu pamti kao takvu, dok mlađi sugrađani imaju priliku vidjeti izgled svojega grada u prošlosti. Kao popratni dio izložena je pjesma „Dio vičnosti“, autorice Natalije Vidak, čiji stihovi govore o mikeškom rodu i zavičaju. Nakon postavljanja izložbe, naša poznata virovitička novinarka Mirjana Vodopić, ujedno i suradnica Knjižnice, pozvala je građane da daruju svoje stare razglednice u Zavičajnu zbirku.

Našu aktivnost promovirali smo virtualnim putem pomoću Instagram i Facebook stranica Knjižnice te lokalnih medija. Izložba priča jedinstvenu priču o Viroviti kakva je nekada bila, o ulicama, trgovima i građevinama koje su s godinama nestajale ili mijenjale svoj izgled, a time i naličje samoga grada. Po završetku ove akcije prikupili smo nekolicinu vrijednih razglednica za naš zavičajni fond.

[1] Fuis, F.M. Putopisne reportaže: Biciklom kroz Hrvatsko Zagorje, Prigorje, Podravinu i Slavoniju. Virovitica: Matica Hrvatska, 2011. str. 175

Izložba mikeških razglednica

VIRTUALNE AKTIVNOSTI UČENIKA GIMNAZIJE BJELOVAR

Biljana Barišić Mudri
Gimnazija Bjelovar

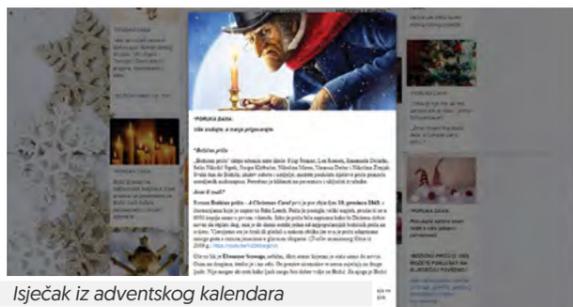

Adventski kalendar Gimnazije Bjelovar

Tijekom školske godine 2020./2021. sve su se škole u Hrvatskoj zbog epidemije koronavirusa našle u vrlo neobičnoj i neugodnoj situaciji u kojoj im je onemogućeno pohađanje redovite nastave, a nastava na daljinu postala je „novo normalno“. U Gimnaziji Bjelovar vrlo je brzo prihvaćena novonastala situacija, a učenici i nastavnici prilagodili su se novim uvjetima rada i učenja. Kako se u toj školi često uživo održavaju razne priredbe i radionice, ovaj oblik rada malo im je pomrsio planove. Stoga su odlučili prilagoditi se situaciji i dio planiranih aktivnosti održati virtualno. Mala ekipa vrijednih gimnazijskih vilenjaka odlučila je napraviti virtualni adventski kalendar te razveseliti učenike i nastavnike škole. U odbrojavanju dana do Božića pripremili su zanimljive sadržaje i aktivnosti: čitanje „Božićne priče“ u nastavcima, glazbene točke učenika, razne zanimljivosti, kvizove i izazove. Osim mnoštva dobre zabave, učenici su pokazali svoje znanje koristeći se raznim digitalnim alatima. Adventski kalendar izradili su u programu „MyAdvent“. Cilj im je bio širenje božićne čarolije te uživanje u pravim vrijednostima Božića, a to su dobrotu, zajedništvo, sreća i veselje. Kalendar se nalazi na poveznici:

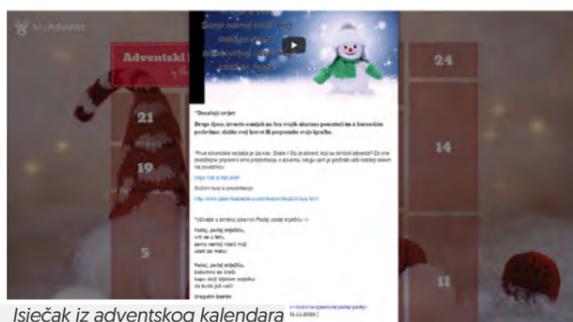
Vljenjaci su izradili i dječji adventski kalendar te tako nastavili suradnju s Dječjim vrtićem „Ciciban“ iz Bjelovara. Virtualni kalendar s mnoštvom zanimljivih aktivnosti prilagođenih djeci bio je dostupan vrtićkoj djeci i njihovim obiteljima na sljedećoj poveznici.

Isječak iz adventskog kalendara

Adventski kalendar - dječji vrtić

Isječak iz adventskog kalendara

Kako se u školi uglavnom odvijala nastava na daljinu, odlučili su pokrenuti internetsku stranicu školske knjižnice. Osnovali su školski „web tim“ koji čine učenici, profesorica informatike Mihaela Kelava i školska knjižničarka Biljana Barišić Mudri. Radili su u programu „Wordpress“. Učenici su obogatili svoje informatičko znanje. Osim što je informativnog sadržaja (vijesti iz školske knjižnice i škole općenito), stranica je i zabavno-poučnog sadržaja (preporuke za čitanje, učenički radovi, e-izvori i sl.). Stranica se tjedno ažurira, a planiraju ju doradivati po potrebi i želji učenika. Sve sadržaje moguće je pregledati na sljedećoj poveznici:

Valentinovo 2021. godine u bjelovarskoj se gimnaziji nije moglo obilježiti na njima uobičajen način, priredbom i koncertom. Stoga su ga odlučili obilježiti virtualno, izradom „Ljubavnog spomenara“ koji je istraživački rad učenika. Sadrži rubrike s najljepšim ljubavnim stihovima, legendama, pismima te zanimljivostima o Valentinovu, a popraćen je učeničkim audiozapisima. Interaktivnog je sadržaja, što znači da se i čitatelji mogu uključiti rješavanjem kviza, upisivanjem svoga imena i sl. Spomenar je izrađen u „BookCreatoru“, a dostupan je na internetskoj stranici knjižnice.

Ljubavni spomenar

Promjene koje su snašle bjelovarske gimnazijalce i njihove nastavnike nisu ih omele u radu. Samo su im otvorile mogućnost stvaranja na ponešto drugačiji način i pred njih postavile još jedan izazov koji su uvijek spremni prihvatiti. Iako je ponekad teško prihvatiti nove okolnosti, upravo su ovakvi izazovi ono što „pokreće“ i budi razne ideje koje se možda ne bi ostvarivale u okvirima redovite nastave.

LEKTIRA NA MREŽI – NOVI PROJEKT HRVATSKE MREŽE ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA

Josip Strija
Gimnazija Petra Preradovića Virovitica

Lektira na mreži

Novi projekt Hrvatske mreže školskih knjižničara namijenjen učenicima, školskim knjižničarima i profesorima hrvatskoga jezika srednjih škola započeo je početkom nove školske godine 2020./2021. u uvjetima posebnih epidemioloških mjera i nastave na daljinu, pokušavajući ostvariti ciljeve usmjerene još boljoj suradnji školskih knjižničara i

nastavnika hrvatskoga jezika. Projekt je osmislio i vodi Josip Strija, aktualni predsjednik HMŠK-a. Temelji se na misiji HMŠK-a, točnije pokretanju i provedbi projekata školskog knjižničarstva s posebnim naglaskom na korištenje interneta, tj. mrežnu suradnju, što se pokazalo iznimno dobrim u uvjetima nastave na daljinu i mrežne suradnje. Neki od ciljeva projekta su: poticati kvalitetnu i smislenu suradnju školskih knjižničara i nastavnika hrvatskoga jezika i književnosti u obradi lektire, cjelovitih djela za čitanje, osnažiti ulogu stručnih suradnika školskih knjižničara kao nositelja projekta u svojoj školi, usmjeriti aktivnosti školskih knjižničara na nastavu u onom dijelu koji podrazumijeva donošenje novih metoda rada, ideja, kreativnosti i originalnosti, poticati rad s učenicima na kreativnim projektima koji se grade na temelju djela pročitanih i obrađenih na nastavi, a podrazumijevaju novi pristup lektirnom djelu, podržavati nove ideje, kreativnost, problemsko, kreativno i kritičko razmišljanje učenika, educirati, motivirati, usmjeriti i potaknuti učenike na korištenje novih načina rješavanja problema, novih oblika kreativnog izražavanja i na otvorenost prema drugačijim i novim rješenjima problema. Glavne ideje kojima se projekt

vodi vezane su uz ulogu školskoga knjižničara koji može i mora ostvariti suradnju s nastavnicima, ne miješajući svoje i ciljeve nastavnika, nego radeći svoj suradnički posao kako bi nastavnici, a pogotovo učenici, stigli do zacrtanog cilja. Nadalje, školski knjižničar svojim znanjima i sposobnostima može pomoći i učiniti nastavni sadržaj zanimljivijim, prohodnijim, posebnim, drugačijim i privlačnijim te zna kako potaknuti učenika na razmišljanje, oblikovanje ideja, razvijanje kreativnosti i originalnosti te mu tako pomoći u svladavanju ishoda predmeta.

Djela su odabrana kombiniranjem obveznih djela za cjelovito čitanje, djela koja se čitaju cjelovita ili u ulomcima, a prema oba kurikulumu, za gimnazijske i strukovne programe. Od ponuđenih deset djela, mentori, školski knjižničari, u dogovoru s nastavnicima hrvatskoga jezika odabrali su pet naslova na kojima bi voljeli raditi imajući na umu ishode predmeta koje nastavnik ostvaruje na nastavi. Nakon toga mentori su glasovanjem odabrali tri djela (W. Shakespeare - „Hamlet“, G. Orwell - „Životinjska farma“ i Sofoklo - „Antigona“). Treba napomenuti kako mentori i nastavnici nisu obvezni raditi na istom djelu u svim fazama projekta, nego djela mogu mijenjati ovisno o planu i programu rada nastavnika.

Kreativni uradak u projektu „Lektira na mreži“ je uradak izrađen u zadanom alatu, a vezan je uz cjelovito djelo za čitanje koje mentori odaberu. To je na novi način ispričana priča ili dio priče, s posebnim naglascima na neki od elemenata za koji se odluče mentori, a vezan je uz cjelovito djelo za čitanje, što znači da se likovima iz djela ne smiju mijenjati imena, funkcije, njihova važnost za radnju i slično. Vrednovanje se provodi u četiri navrata u svakoj fazi projekta, a prema kriterijima vrednovanja u šest kategorija: motivacija, ideja, cjelovitost, povezanost, jasnoća, slikovitost.

Sve radove u skupinama najprije vrednuju svi mentori pa se prema broju bodova i zadanim kriterijima formira lista od trideset najboljih kreativnih uradaka. Uradci se zatim javno objavljuju, dijele na društvenim profilima škola i mrežnim stranicama pa se prema broju prikupljenih bodova formira lista od petnaest najboljih kreativnih uradaka. Naposljetku Prosudbeno povjerenstvo odabire njih pet. U zadnjoj, četvrtoj fazi projekta, petnaest najboljih izrađuje novih petnaest uradaka od kojih Povjerenstvo odabire najbolja tri. U sklopu projekta se održavaju i edukacije za mentore, a plan je održati sedam webinarâ koji se održavaju prije svake faze projekta, kako bi se mentori pripremili za rad u alatu koji će se koristiti te kako bi educirali svoje učenike. Projekt tako ima i edukacijsku važnost jer sudionici webinarâ osim novih znanja dobivaju i potvrdu o stručnom usavršavanju, a ukupan broj sati stručnoga usavršavanja koji je ovako moguće ostvariti je četrnaest.

Iako je na početku, projekt je izazvao veliki interes pa su mu se nakon prvog, uvodnog i obavijesnog webinarâ, pridružile čak 42 srednje škole iz Republike Hrvatske, točnije 44 mentora školskoga knjižničara i 75 nastavnika hrvatskoga jezika dok je broj učenika uistinu impresivan – njih malo više od 450 je sudjelovalo samo u prve dvije faze projekta. Kako projekt još traje, u svojoj je trećoj fazi, očekuje se da će ukupan broj sudionika biti i nešto veći.

Projekt „Lektira na mreži“ će se nakon prve godine, s novim alatima, edukacijama i zadacima, nastaviti provoditi i u sljedećoj školskoj godini. Više informacija o samom projektu te kako se uključiti moguće je potražiti na mrežnoj stranici projekta.

PREGLED RADA ŽUPANIJSKOG STRUČNOG VIJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA VIROVITIČKO-PODRAVSKE ŽUPANIJE

Josip Strija
Gimnazija Petra Preradovića Virovitica

Županijsko stručno vijeće školskih knjižničara Virovitičko-podravskoga županije u proteklom je razdoblju (od izlaženja 22. broja „Sveska“) održalo tri županijska stručna skupa koji su se zbog poznatih epidemioloških mjera održali u virtualnom okruženju te jedan webinar za članove ŽSV-a. Prvi stručni skup bio je podijeljen na četiri dvosatna predavanja i održan je od 17. do 19. ožujka 2020. godine u samom početku epidemije, s ciljem prisjećanja na mogućnosti koje imamo, a vezane su uz organizaciju nastave na daljinu. Osim toga, cilj je bio osnažiti stručne suradnike knjižničare koji će svojim

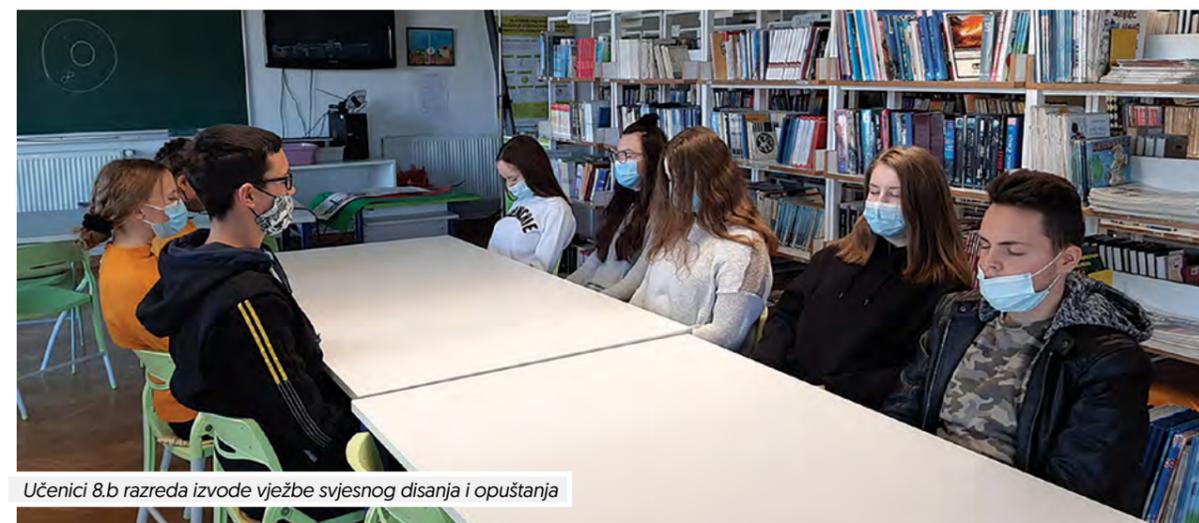
znanjima biti podrška svojim učenicima i kolegama. Pod zajedničkim nazivom „Pripremimo se za virtualnu suradnju“, održane su četiri radionice: Microsoft Teams i Yammer, Loomen i Adobe Connect, Microsoft Office 365 i OneNote te G Suite for Education. Radionice je održao Josip Strija. Drugi stručni skup pod nazivom „Virtualne knjižnice i nastava na daljinu - uloga stručnih suradnika školskih knjižničara“ održan je 3. lipnja 2020. godine, a treći „Digitalno i analogno – školski knjižničari 'na daljinu' i 'na blizinu'“ 10. studenoga 2020. godine. Školski knjižničari Virovitičko-podravskoga županije ostvaruju

svoj godišnji plan i program rada kroz izlaganja, radionice i prezentacije primjera dobre prakse različitih tema i iz različitih područja od kojih izdvajamo nekoliko s posljednja dva stručna skupa: „BeFunky – 3u1 za brza, jednostavna i digitalna rješenja“ (J. Strija), „Flippity – mrežni alat za izradu igara“ (A. Sudarević), „Iskustvo suradnje i komunikacija na daljinu u vremenu virtualnih izazova: virtualna knjižnica Industrijsko-obrtničke škole Slatina“ (S. Dupan), „Knjižničarska posla: Kako biti što učinkovitiji na poslu“ (M. Schmitz), „Knjižničarska posla: Knjižničar kao podrška odgoju učenika“ (M. Schmitz), „Obrada knjižnične građe i računovodstveni poslovi“ (S. Perić), „Razvoj knjižnica i knjižničarstva u Hrvatskoj“ (D. Najmenik), „Što je i čemu služi društveno označavanje na mreži?“ (J. Strija), „Važnost tjelesne aktivnosti za knjižničare (u doba pandemije)“ (S. Dupan), „Virtualni stručni suradnik: suradnja, iskustva,

problemi i prednosti rada u mrežnom okruženju“ (J. Strija). Četvrti webinar Županijskoga stručnog vijeća školskih knjižničara Virovitičko-podravskoga županije pod nazivom „Francuski pristup podučavanju medijske pismenosti“ održan je 8. prosinca 2020. godine nakon istoimene radionice koju su za voditelje ŽSV-a organizirali Agencija za odgoj i obrazovanje, Agencija za elektroničke medije i Velesposlanstvo Francuske Republike, a na temu medijske pismenosti. Izvješće u obliku webinarâ je održao Josip Strija. Do kraja školske godine 2020./2021. planirana su još dva stručna skupa pod nazivima „Školski knjižničar i projektne aktivnosti kao poticaj i potreba“ i „Knjižničar i što još?“ čime će biti ostvaren Godišnji plan i program rada ŽSV-a školskih knjižničara Virovitičko-podravskoga županije za školsku godinu 2020./2021.

ŠKOLA MIRA I PRIJATELJSTVA

Melita Schmitz
OŠ Eugena Kumičića Slatina

Učenici 8.b razreda izvode vježbe svjesnog disanja i opuštanja

„Škola mira i prijateljstva“ naziv je projekta koji se provodi u Osnovnoj školi Eugena Kumičića u Slatini koji je financiran sredstvima Europske unije na Erasmus+ programu kroz Ključnu aktivnost 1: „Mobilnost u svrhu učenja za pojedince“ u vrijednosti od 25.446,00 eura. Projekt se provodi u razdoblju od 6. rujna 2020. do 5. prosinca 2021. godine, a u njemu sudjeluje jedanaestero učitelja razredne i predmetne nastave (Ivana Strupar, Iva Vilček, Ivan Drokan, Renata Grahovac, Rajka Avirović Gaća, Silvija Mađarić, Vera Menčik, Kristina Premec, Željka Novotni, Vesna Košutić i Melita Schmitz). Projekt je napisala koordinatrica projekta Melita Schmitz. OŠ Eugena Kumičića već niz godina provodi međunarodne projekte i projekte koji se financiraju sredstvima Europske unije pa tako i ovaj projekt nastavlja

tradiciju već uspješno provedenih projekata: Comenius, „Plesni prijatelji“; KA1 „Djeca budućnosti“, KA1 „Škola bez granica“; KA2 „Game“. Uz to, provela su se 20 e-Twinning projekta kao i projekti sufinancirani iz Prepristupnih fondova Europske unije: IPA 2: „Zajedničkom suradnjom osnovnih škola Sigetvara i Slatine do boljega znanja“; IPA 2: „Znanjem i prijateljstvom za bolje sutra“; IPA 4: „Informatička znanja za uspješnu i kreativnu budućnost“; IPA 2: „Sport, ICT, jezične kompetencije u službi očuvanja tradicije obrtništva i konkurentnosti na tržištu rada učenika Slatine i Sigetvara“. Kao ključni razlozi i potrebe za provođenjem ovoga projekta pokazali su se rezultati istraživanja koje je provedeno u Virovitičko-podravskoj županiji. Ono je pokazalo kako i za što učenici koriste internet, u svrhu učenja ili za provođenje

slobodna vremena na internetu. Prema rezultatima anketnog istraživanja u VPŽ, provedenom u pet obrazovnih ustanova županije među 372 učenika, vidljivo je da 97% učenika koristi internet, no čak 91% učenika koristi internet bez kontrole roditelja (roditelji nemaju uvid niti u vrijeme provedeno na internetu niti u sadržaje/informacije koje njihova djeca koriste na internetu), samo 3% učenika koristi internet za učenje, a čak se 9% učenika budi noću kako bi provjerilo obavijesti i društvene mreže što, posljedično, utječe na njihovu koncentraciju na nastavi (posljedica ovakvog korištenja interneta je neispavanost, umor, dekoncentracija, slab uspjeh na nastavi, demotiviranost). Zabrinjavajući su rezultati nacionalnog istraživanja „Društvena online iskustva i mentalno zdravlje mladih“ koje je provela Poliklinika za zaštitu djece i mladih grada Zagreba u 2019. godini i koji kažu kako 99,5% učenika ima pristup internetu od kuće, 95,1% putem mobitela, a 77,9% u školi. Svaki treći adolescent društvene mreže koristi od 3 do 5 sati dnevno, a svaki peti adolescent više od 5 sati dnevno. Čim stigne notifikacija, gotovo svaki drugi adolescent odmah provjerava društvene mreže, svaki treći provjerava ih nekoliko puta dnevno, a svaki peti adolescent društvene mreže provjerava stalno, bez obzira na to je li stigla notifikacija ili ne. U Hrvatskoj je 565 adolescenata, odnosno 35% mladih otišlo na susret s osobom koju su upoznali putem društvenih mreža. Ono što se pokazalo da je prisutno u životima tinejdžera je pojava takozvanog „sextinga“, a koje podrazumijeva slanje ili primanje ili prosljeđivanje seksualno sugestivnih ili eksplicitnih sadržaja koji uključuju pisane poruke, osobne ili tuđe fotografije i videouratke putem mobitela ili interneta. Barem jednom 58,6% adolescenata primilo je poruke seksualno izazovnog sadržaja, 52,4% adolescenata primilo je seksualno izazovne fotografije ili video, 10,8% adolescenata primilo je seksualno izazovne fotografije ili video sebe, 19,7% adolescenata primilo je seksualno izazovne fotografije ili video partnera, 50,5% adolescenata dobilo je seksualno izazovne fotografije ili video poznanika. Ovi podaci su vrlo alarmantni te smo zato odlučili našu pažnju posvetiti upravo seksualnom uznemiravanju i zlostavljanju putem interneta. Drugo polje djelovanja projekta odnosilo se na neprimjereno ponašanje učenika te se u tom smislu želi utjecati na razvoj pozitivnih socijalnih vještina kod učenika, ali i na razvoj te spoznaju da učenici mogu sami sebi pomoći u kontroli emocija kao i u olakšavanju teških i izazovnih situacija kako u školi tako i u osobnom životu. Kao zanimljiva činjenica pokazala se situacija u kojoj su učenici prvog razreda dobili odgojne mjere za nešto što se i nije baš dogodilo u školi te zabrinjavajuća količina odgojnih mjera koje su izrečene učenicima viših razreda. Izostanci učenika, gotovo 28000 izostanaka, što iznosi 35 sati godišnje po učeniku, pokazatelj je koji vapi za djelovanjem i pomoći učenicima. Stoga su osmišljena dva kurikula, tj. područja djelovanja, a to su sprječavanje međuvršnjačkog zlostavljanja i zlostavljanja na internetu te razvoj pozitivnih socijalnih vještina u koji

pripadaju komunikacija, briga o svom mentalnom zdravlju, poboljšanje učenja i koncentracije (pametni pokreti tijekom nastave, vježbe pomnosti i koncentracije, smirivanje uma i smirivanje uma u izuzetno stresnim situacijama, samoregulaciji emocija, osmišljavanju osobnog i društvenog života, razvoj osobnosti, inteligencije, samopoštovanja i samopouzdanja kao i prihvaćanju različitosti i međusobne tolerancije). U školi će se po prvi puta primjenjivati mindfulness (pomnost), a to su vježbe smirivanja uma i koncentracije. Vježbe se izvode po preporuci Poliklinike za zaštitu djece i mladih iz Zagreba. Riječ mindfulness znači zastati, usmjeriti pažnju, biti prisutan, biti svjestan. One pomažu umiriti um, usmjeriti pažnju, sabrati misli i reagirati svjesnije u stresnim i izazovnim situacijama života. Uz mindfulness povezane su i vježbe disanja, tj. vježbe samoregulacije, i to uz smirujuću glazbu i mirise eteričnih ulja kao i dobro prozračenu prostoriju. Učenici se upućuju na važnost vježbanja tijela kao i pravilno istezanje mišića te se takozvani „pametni pokreti“ primjenjuju tijekom nastavnoga sata kako bi se učenicima ublažio umor i kako bi se mogli koncentrirati na sadržaje nastavnoga predmeta.

Nažalost, zbog trenutačne epidemije virusa Covid-19 učenici ne mogu koristiti ležaljke za opuštanje tijela, već se vježbe izvode u sjedećem položaju. Važno je reći da su učenici svih dobnih skupina prihvatili ove vježbe te radosno dolaze u školsku knjižnicu gdje ih knjižničarka Melita Schmitz poučava novim vježbama mindfulnessa uz poticanje čitanja i razvijanje ljubavi prema knjizi.

Kao rezultati projekta osmišljene su izvannastavne aktivnosti koje se provode u školi i to su „Pronađi mir u sebi“, „Pozitivno-kreativna radionica“, „Sigurno surfanje“, „Kreirajmo zajedno“ i „Pomozi mi da moj prelazak bude lak, a ja sretan i odgovoran dak“. Ciljane skupine u projektu su svi sudionici nastavnog procesa: učenici, roditelji i učitelji škole.

Sa svim aktivnostima koje se provode u ovome projektu školski kurikulum će biti obogaćen uvođenjem neformalnih oblika poučavanja (pomnost, meditacija, pametni pokreti) kojima se želi odgovoriti na izazove današnjega načina života te na taj način želi se stvoriti okolina koja će rezultirati usvajanjem ključnih kompetencija koje su potrebne na konkurentnom tržištu rada, ali koje prvenstveno trebaju zadovoljiti potrebu osobnog rasta i razvoja pojedinca.

Učenici 1. i 3. razreda Područne škole Gornji Miholjac izvode vježbe svjesnog disanja i opuštanja

KNJIŽNICA STRUKOVNE ŠKOLE ĐURĐEVAC U ONLINE OKRUŽENJU

Jasmina Rep
Strukovna škola Đurđevac

Potreba za otvaranjem virtualne knjižnice Strukovne škole Đurđevac javila se u ožujku 2020. godine kada su školske klupe zamijenjene različitim platformama poput „Teamsa“, „Zooma“ i sl. Ideja za otvaranjem posebne web stranice kao individualnog i odvojenog web mjesta javila se puno ranije, ali je pandemija samo ubrzala proces realizacije.

Facebook ili Instagram su aplikacije koje ograničavaju sadržaj i gube na popularnosti među mlađim generacijama, stoga se Google Sites pokazao odličnim alatom za izradu web stranice knjižnice. Google Sites je alat kojim je jednostavno raditi i nije potrebno mnogo predznanja da bi se krenulo u tehničku izradu samog web mjesta. Puno teže je bilo organizirati tematska područja i sadržaj kako bi on bio pregledan, svrhovit, jednostavan i poticajan.

Virtualna knjižnica Strukovne škole Đurđevac svojim je sadržajem najprije bila prilagođena potrebama učenika i nastavnika u jeku pandemije. Bilo je potrebno na jednome mjestu organizirati sve ono što je jedan knjižničar radio tijekom cijele školske godine i učiniti dostupnim ciljanoj publici. Problemi poput lektira, citiranja, (ne)poštivanja autorskih prava, pisanja završnih radova, pretraživanja web kataloga, prepoznavanja relevantnih informacija, pretraživanja informacija, omogućili su lakše organiziranje sadržaja na stranicama. Izrađene su brojne upute u obliku letaka pa čak i videa koji su kasnije postavljeni na YouTube kanalu i naposljetku u obliku tematskih područja na stranici knjižnice. Učenici i nastavnici su dobili pristup kvalitetnim i provjerenim informacijama i sadržajima, a neka tematska područja (npr.

Covid-19, Slobodno vrijeme, Virtualna izložba učeničkih radova) nastala su na inicijativu učenika i nastavnika. Međusobnom suradnjom i dobrom komunikacijom učenik - nastavnik - stručni suradnici zadovoljene su potrebe većine. Budući da je neke stvari teško objasniti pisanim putem, bilo je potrebno snimiti i obraditi videouratke na određenu temu i učiniti ih dostupnim probranoj publici, u ovom slučaju učenicima maturantima i nastavnicima koji se nisu najbolje snalazili na platformi za učenje na daljinu Loomenu. Snimljeno je nekoliko tematskih videa kojima se i danas može lako pristupiti po principu pozivnice. Uglavnom su to sadržaji koji obrađuju teme poput pisanja završnog rada, numeriranja stranica, izrade sadržaja, navođenja literature ili postavljanja datoteka u razrede na Loomenu.

Održavanje i ažuriranje stranice nije bilo upitno i ona se redovito nadopunjava novim tematskim područjima i sadržajima. Svrha joj više nije samo edukacija nastavnika i učenika već i vidljivost knjižničnog rada. Stranica je nadopunjena novim područjima poput Noći knjige, Mreže čitanja i Bookice – književnih preporuka.

Ako se pitate ima li smisla to sve raditi i koliko je to bilo korisno, dovoljno je reći da je analiza pokazala da se posjećivala i web stranica knjižnice i pregledavali videouratci. YouTube je u ovome slučaju imao veću popularnost zbog svoje jednostavnosti, auditivnosti i konkretnosti. Pozitivne reakcije na videouratke i web stranicu dolazile su i od strane nastavnika i od strane učenika.

BOOKICA – KNJIŽEVNE PREPORUKE ŠKOLSKOG KNJIŽNIČARA

Jasmina Rep
Strukovna škola Đurđevac

Srednjoškolci su posebna skupina za koju se može reći da je često zaključna za konkretne aktivnosti u narodnim knjižnicama, službenim knjižničnim programima i kurikulumima. Njima se uglavnom bave knjižničari koji rade u srednjim školama kroz suradnju s narodnim knjižnicama i vanjskim predavačima. Većina programa i natječaja koje organiziraju i raspisuju obrazovne institucije namijenjene su prije svega osnovnoškolcima.

Prelaskom nastave u online okruženje u Strukovnoj se školi

u Đurđevcu nametnulo pitanje organizacije rada knjižnice i svrhovitosti rada stručnih suradnika u školi. Na tragu toga, otvorena je web stranica „Virtualna knjižnica Strukovne škole Đurđevac“, a u sklopu nje i područje književnih preporuka. Tako je krajem prošle godine otvorena „BOOKICA“, čiji je cilj poticanje čitanja kod mladih. Stranica je vrlo jednostavna i pregledna, a redovito se ažurira novim preporukama i naslovima koji se mogu nabaviti u školskoj knjižnici ili u svim gradskim knjižnicama. Cilj je preporučiti knjige koje su

svojim sadržajem zanimljive mladima, a istovremeno sadrže edukativne elemente. Naravno, to nije pravilo, ali nastoje se objavljivati preporuke koje će biti razumljive ovoj skupini učenika i s kojima se mogu poistovjetiti.

Svaka preporuka sadrži podatke iz impresuma, podatke o autoru i kratak osvrt na sadržaj djela praćen citatima. Citati imaju ulogu motiviranja i poticanja učenika na čitanje djela. Nastoje se pokriti svi književni žanrovi i pravci, a preporuke se objavljuju jednom ili više puta mjesečno. Za redovito ažuriranje ovog dijela web stranice potrebno je posvetiti mnogo vremena čitanju, ali i pisanju koje bi trebalo biti

objektivno i nenametljivo. U preporukama se nikada neće nalaziti knjige koje nisu pročitane i o kojima nije dobro promišljeno.

Svrha ovakvih preporuka je njihova iskoristivost u nastavi hrvatskog jezika u „Školi za život“, čiji program ne treba strogo pratiti Godišnji plan i program rada. Na ovaj način učenicima se daje sloboda izbora lektire, kvalitetne literature, potiče ih se na razmišljanje, kreativnost i kritički osvrt na pročitano i preporučeno. Učenici mogu sazrijevati kao čitatelji i pronalaziti žanrove koji ih oduševljavaju.

ČITANJE PRIČA U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI

Vivijana Krmpotić
OŠ Veliko Trojstvo

Čitanje pod krošnjama (uz Međunarodni dan pismenosti)

Čitanje je vrlo važno za razvoj osnovne pismenosti i polazište je za razvoj svih drugih vrsta pismenosti. Čitanje i knjižnica nerazdvojno su povezani. Školska knjižnica njeguje navike čitanja svojih učenika bogatim fondom, literaturom za slobodno čitanje te dječjim časopisima primjerenim njihovoj dobi. Učenicima se mogu ponuditi brojne aktivnosti kroz koje bi im se približila knjiga i pisana riječ. Jedna od njih je svakako čitanje priča.

Čitanje priča u najranijoj dobi potiče kritičko mišljenje te stvara aktivnog čitatelja za cijeli život. Grosman, razmišljajući o važnosti čitanja, navodi jednu jako zanimljivu i vrlo istinitu tezu koja govori da iako u današnjem školstvu postoji vrlo velik broj djece kojima je čitanje izrazito mrsko te će učiniti sve da pobjegnu od njega, od iznimne je važnosti ukazati toj djeci da je nečitanje mnogo „pogubnije“ od čitanja.¹ Razvijanje svijesti

o važnosti čitanja i čitalačkih navika kod djece postaje nikad do kraja ostvarenim izazovom koji nema istinske alternative. Ukoliko djeca prihvate čitanje kao aktivnost u kojoj uživaju, a ne kao nametnutu aktivnost koja izaziva stres, djeca će ju tako i prihvatiti. Najmlađi se upoznaju s pojmom priče, bajke, slikovnice, ilustracije. Čitanje od najranije dobi dovodi do bržeg razvoja jezičnih sposobnosti te bogaćenja rječnika. Čitanjem priča potiče se suradnja knjižničara i učitelja, a bolja suradnja dovodi do veće kompetencije učenika. Čitanjem priča učenici se upoznaju s vrhunskim književnim djelima hrvatskih i stranih autora koja prate ilustracije izrađene prema najvišim umjetničkim standardima te otvara put prema dotad nepoznatim svjetovima.

Svaka nova nastavna godina donosi i mnoštvo mogućnosti odgojno-obrazovnog rada s učenicima. U knjižnici OŠ Veliko Trojstvo čitale su se priče učenicima razredne nastave tijekom cijele nastavne godine, srijedom u jedanaest sati. Učenici su dolazili sa svojim učiteljicama, poslušali priču i

Čitanje priča učenicima prvog razreda

Čitanje „Priča iz davnine“ (uz Svjetski dan čitanja naglas)

odlazili ponovno u razred. Cilj ove aktivnosti bio je svakako stvaranje pozitivnih osjećaja prema čitanju, knjizi i školskoj knjižnici kao mjestu poticanja čitanja.

Obilježavanje važnih datuma u godini nudi mogućnost čitanja prigodnih priča. Uz Mjesec hrvatske knjige posvećen ekologiji čitaju se priče slične tematike. Međunarodni dan pismenosti i lijepo rujansko vrijeme nudi mogućnost čitanja priča pod krošnjama, maštanja i stvaranje slika u mozgu. Čitanjem djelujemo na naš mozak na način da misli u slikama, a ne riječima. Čitanjem priča učenici mogu vidjeti, čuti, mirisati, kušati, dodirnuti i osjećati se, nadamo se dobro/sretno. Čitanje priča vezanih uz najljepše doba u godini budi posebnu draž i veselje. Priče koje donose poruke nade i ljubavi, koje vraćaju temeljnim vrijednostima, priče s porukama da se za Božić poklanja ono najvrijednije što se može dati, a to je VRIJEME. Nevezano uz važne datume, u godini se mogu

čitati engleske, ruske, njemačke i naravno hrvatske narodne priče, koje su kratke i uvijek nose određenu moralnu pouku. U obilježavanju Noći knjige, Tuluma s(l)ova, obilježavanja Svjetskog dana čitanja naglas i Dana hrvatske knjige imali smo aktivnosti čitanja priča u kojima stariji učenici čitaju mladima ili pak mladi čitaju starijima. Upravo tada se moglo uočiti da sva djeca vole i uživaju u pričama, i velika i mala. Čitanje možemo povezati i s razvijanjem slušateljskih vještina, koje im mogu pomoći u slušanju redovite nastave, u učenju novih sadržaja, ali i u budućim međuljudskim odnosima.

Ljubav prema knjizi gradi se od malena. Odrasli su primjer djeci, primjer uživanja u pričama i stvaranja pozitivne atmosfere za svakodnevno čitanje. Podizanjem svjesnosti o važnosti knjige u ranom djetinjstvu pomažemo im da postanu bolji i sretniji ljudi te gradimo temelje za cjeloživotno učenje.

UREĐENJE ŠKOLSKE KNJIŽNICE U SVETOM IVANU ŽABNU

Vesna Benković
OŠ „Grigor Vitez“ Sv. Ivan Žabno

Nakon dosta dugo vremena u određenoj je mjeri preuređena knjižnica Osnovne škole „Grigor Vitez“ Sveti Ivan Žabno. Radovi su trajali tijekom posljednje dvije godine. Budući da je škola dobila sredstva iz Županije za uređenje školske knjižnice, stiglo je dosta novog namještaja i napravljeni su neki radovi na unutrašnjosti.

Tijekom ljetnih praznika školski je domar popravio i okrečio zidove, a prebrusen je i parket. Isprva su mislili maknuti stare police i staviti nove, no budući da su stare police bile čvršće i kvalitetnije od novih koje su dobili, samo su ih obojili u lijepu crvenu boju i vratili na njihovo mjesto. Naravno, to je zahtijevalo izmještanje knjižnice u sportsku dvoranu. U tome

¹ Grosman, M. (2010.) U obranu čitanja: čitatelj i književnost u 21. stoljeću, Zagreb: Algoritam

su velika pomoć bili spremači. U kolovozu je građa vraćena u knjižnicu. Sve kutije s knjigama precizno su označene i to je bilo od velike pomoći pri vraćanju građe na njihovo mjesto. Pri smještanju građe na police izvršena je i neka mini revizija i pregled vraćene građe.

Što se tiče novog namještaja, tijekom šk. god. 2019./2020. nabavljene su tri nove police za knjige, šest trapezних stolova i stolice, a početkom listopada 2020. godine naručena su još dva trapezna stola i nekoliko stolaca, zatvoreni ormar za referentnu građu, zidnu žičanu mrežu, okretni stalak za knjige - vrtuljak, korito za slikovnice te policica za periodiku. Nabavljeno je i veliko stropno platno te projektor koji je instaliran fiksno na strop. U veljači 2021. je, nakon dužeg vremena čekanja sredstava, stigao i novi printer. Očekuje se i novi led TV, kao i nove zavjese.

Ono o čemu se priča je energetska obnova škole, u sklopu koje bi trebali biti zamijenjeni svi prozori u školi pa tako i u knjižnici, a trebala bi doći i nova vrata. Učiteljica likovne kulture počela je oslikavati vrata ormara na kojima se nalaze police. Radovi bi trebali biti gotovi do kraja školske godine, a konačni rezultati željno se iščekuju.

Školska knjižnica nakon obnove

ŠKOLSKO KNJIŽNIČARSTVO NA PANDEMIJSKOM BLIC-TESTU

Đurđica Krčmar-Zalar

OŠ prof. Franje Viktora Šignjara, Virje

Osvrćući se danas na minulih godinu dana otkada je cijelom svijetu, ne samo meni i ne samo školskom knjižničarstvu, na vrata pokucao izazov u liku virusa koji nas je primorao na spremne reakcije i prilagodbe, vidim koliko svi zajedno nosimo uspavani kolektivni gen blic-testa. Zahvaljujući tome danas možemo promišljati i raspravljati o svim zanimljivim idejama, poduzetim mjerama, uočenim promjenama i primijenjenim strategijama u novom normalnom okruženju, kako privatnom tako i u zvanju školskog knjižničara.

Budući da uoči proljetnog *Ostanimo doma!* prošle godine nije bilo previše vremena za istraživanje potreba korisnika, prioriteta pružanja podrške ili razmjene primjera dobre prakse među kolegama, svatko je od nas postupao u skladu s propisanim epidemiološkim mjerama te organizacijskom kulturom škole i lokalne zajednice kojoj pripadamo. Pomoću *Smjernica za rad knjižnica u uvjetima bolesti COVID-19* koje preporučuju dogovoreno poštivanje fizičke udaljenosti, planiranog protoka posudbe i povrata knjiga u školsku knjižnicu, kvalitetno osmišljavanje virtualnih kanala u komunikacijskom krugu: knjižničar – učitelj – učenik – roditelj, i nekoliko dobro promišljenih organizacijskih promjena u planu i programu, školske knjižnice uspjele su ostati informacijsko središte svake škole i izgraditi neki novi virtualni svijet pružanja informacija i usluga te pristupa izvorima znanja među kojima je knjiga, prema mojem skromnom mišljenju, još

Školska knjižnica OŠ prof. Franje Viktora Šignjara, Virje

uvijek prva na top-ljestvici. Sva promišljanja o novonastalim promjenama izričem iz osobnog iskustva spremna prihvatiti svaku opasku u smislu krivog sagledavanja i usmjeravanja k praktičnijim ili stručnijim rješenjima. Samim time što su 18. ožujka 2020. godine učenici poslani kućama kako bi se učitelji pripremili za ostvarivanje odgojno-obrazovnih zadataka na daljinu, školski knjižničari su prve virtualne veze mogli, odnosno trebali, stvoriti s kolegama učiteljima pruživši im podršku u radu s digitalnim alatima. U mojoj školi nastava na daljinu odvijala se dvojako: Viber za razrednu nastavu i Teams za predmetnu nastavu sa zajedničkom virtualnom zbornicom. Nakon upoznavanja svih sa Zoomom za neophodne videosastanke uslijedilo je postavljanje edukativne platforme Matific za nastavu matematike u svim razredima. Nakon tih prioriternih temelja za provođenje nastave na daljinu povremeno sam kolegama nudila podršku u ovladavanju i drugim digitalnim alatima kao što su: BookCreator, Storyjump, Bitmoji, Bitly, Canva, Padlet, Wordwall i slično. Timskim radom i individualnim podrškama starijim kolegama u ovladavanju svim navedenim u vrlo kratkom vremenu postigla sam izvrsnu interakciju s učiteljima i njihovo uvažavanje informacijsko-komunikacijskih vještina školskog knjižničara kao stručnog suradnika. Takva nova razina suradnje s učiteljima, pa i onima s kojima do sada nisam uspijevala ostvariti željenu suradnju, uvelike mi je pomoglo u dopiranju do učenika i roditelja te uspostavljanju dobrih komunikacijskih veza u održavanju volje i interesa prema čitanju, knjizi i knjižnici. Uz sav trud, znanje i vrijeme te meni vidljive ishode uložena, odjednom se nametnulo pitanje vidljivosti školskih knjižničara u nastavi na daljinu. U tom području brojni su školski knjižničari već u travnju imali osmišljene, hvalevrijedne, Virtualne knjižnice koje su danas okupljene na mrežnom mjestu www.knjiznicari.hr, a pružaju učenicima, roditeljima i kolegama učiteljima najbrži put do različitih izvora informacija. Nekako neprimjetno u tom čuštaju promišljanja kako virtualni prostor školske knjižnice nametnuti/integrirati u odgojno-obrazovni proces nastave na daljinu, trebalo je za punjenje statističkih tablica brojčanim podacima stvarnog ulaska učenika u prostor knjižnice pripremiti se i za brojanje virtualnih posjeta virtualnoj knjižnici, profilima školske knjižnice na društvenim mrežama, e-katalogu i već postojećoj podstranici školske knjižnice na službenim školskim mrežnim stranicama. Takav komunikacijski kanal s korisnicima iziskuje stalno praćenje valjanosti svih poveznica i svakodnevno ažuriranje stranice pojedine Virtualne knjižnice te prilagođavanje iste novim potrebama i uslugama u čemu su neki posustali. I sama sam među onima koji još istražuju takvu formu pružanja knjižničnih usluga, iako sam u proteklih godinu dana Google Site koristila za provedbu dva projekta važna za našu školu i lokalnu zajednicu: *Mala virtualna virovska prkačijada* u travnju te projekt *Knjigom, kazalištem i filmom podržimo djecu u novom normalnom odrastanju*. Osim ta dva projekta, planiravši školsku godinu prioritet mi je bio dugogodišnji školski projekt *Kajkavski etnokviz* koji okuplja učenike susjednih škola s ciljem njegovanja kulturne baštine i zavlačajnosti, iz fizičke forme druženja prenijeti u virtualnu formu te smo u studenome po prvi put nakon 28 godina održali *Prvi virtualni Kajkavski etnokviz* na kojem su sudjelovali učenici četiriju prijateljskih škola.

Projektima sam zapravo najuspješnije integrirala školsku knjižnicu u nastavu na daljinu i zadržala kakvo-takvo vidljivo mjesto u odgojno-obrazovnom i komunikacijskom krugu: knjižničar – učitelj – učenik – roditelj, a istaknula bih eTwinning projekte provedene s partnerima iz Grčke i Italije. Prvi projekt *Happy at home* proveli smo s učenicima nižih razreda odmah po povratku u školske klupe u svibnju 2020. godine. Kreativnim aktivnostima željela sam potaknuti učenike na izražavanje emocija u trenutnom razdoblju socijalnog udaljevanja, pokazati im kako se osjećaju učenici u partnerskim školama te im osvijestiti da se svi, unatoč tome što dolazimo iz različitog zemljopisnog i kulturnog konteksta, suočavamo s istim problemom. U konačnici smo dobili vrlo zanimljivu digitalnu knjigu s učeničkim doživljajima i porukama, ali i eTwinningovu oznaku kvalitete. Dobrobit učenika, kao većinskih korisnika školske knjižnice, na ovom blic-testu svima je trebala biti najvažnija, a upravo je njihova dobrobit u prvom valu nastave na daljinu bila ugrožena preopterećenošću traženim prilagodbama novonastaloj situaciji. Nastojala sam kroz komunikaciju s učiteljima o njihovim doživljajima snalaženja djece i roditelja u cjelokupnoj situaciji, ali i kao roditelj jednog đaka prvaka koji još ovladava tehnikom čitanja, naći najbolja rješenja kako bi učenici i njihovi roditelji u tom virtualnom labirintu prepoznali školsku knjižnicu kao saveznika, a ne kao još jedan izvor koji traži od njih dodatni angažman, povezanost, lajkanje i slično. Nakon godinu dana lutanja, promatranja i traženja dobrih rješenja za sve, naučila sam da vidljivost školske knjižnice poraste u trenutku kad učenici prepoznaju školskog knjižničara u virtualnom čuštaju kao učitelja koji im želi pomoći, koji sigurno vlada tehnologijom i društvenim mrežama, koji samopouzdanom vodi virtualne aktivnosti i prenosi drugima svoju pozitivnu energiju. Tada učenici jedni drugima prenose informacije o školskoj knjižnici i ponuđenim aktivnostima te nas čine vidljivima.

U iščekivanju bajkoljubaca...

MJESEC HRVATSKE KNJIGE U ŠKOLSKOJ KNJIŽNICI

Andrea Petrić

Turističko-ugostiteljska i prehrambena škola Bjelovar

Iako je situacija u cijelome svijetu pomrsila planove uobičajenom odvijanju školskih aktivnosti, nismo mogli uskratiti naše učenike za sva planirana događanja pa smo ih održavali u posebnim uvjetima. U dogovoru s razrednicima i profesorima hrvatskoga jezika prvih razreda (1.a i 1.b) dogovoreno je kontinuirano istraživanje u vremenu od mjesec dana u kojem su učenici spojili nekoliko područja ljudskog znanja. Potaknuti djelima hrvatskih autora (dio njih su lektirni naslovi), učenici su istraživali povijest, geografiju, psihologiju, strane riječi, filmove te koristili razne metode i medije kako bi došli do traženih podataka.

Učenici su bili podijeljeni u grupe unutar razreda te je svaki učenik unutar grupe bio zadužen za jedan zadatak u knjižnici. Nakon toga su svi učenici koji su istraživali u knjižnici „predali“ prepričavanjem sve informacije svojem zadnjem kolegi iz grupe, koji je bio zadužen za ispunjavanje online kviza u trajanju od 5 minuta.

Pri istraživanju svaki je učenik pojedinačno dolazio u knjižnicu te istraživao o zadatome. Autori i djela koji su bili ponudeni: „Ne dao Bog većeg zla“ Gorana Tribuson, „Novela od Stanca“ Marina Držića, „Zaboravljeni sin“ Mire Gavran i „Posljednji Stipančići“ Vjenceslava Novaka.

Specifičnost rada na svakom djelu bila je u tome što je provedeno kroz nekoliko područja.

Učenici su počeli s Goranom Tribusonom i to ponudnim QR kodom koji ih je vodio na trailer filma koji je snimljen prema istoimenom djelu „Ne dao Bog većeg zla“. Iz isječka filma morali su izvući nepoznate riječi te ih potražiti u ponudenoj literaturi („Veliki rječnik hrvatskoga jezika“ Vladimira Anića i „Rječnik stranih riječi“ Bratoljuba Klaića) te pretražiti Internet u potrazi za autorovim likom. Nakon toga proučili su njegov životopis u Leksikonu hrvatskih pisaca. Sa svim tim podacima odlazili su u razred i prenijeli ih članu grupe koji će rješavati kviz.

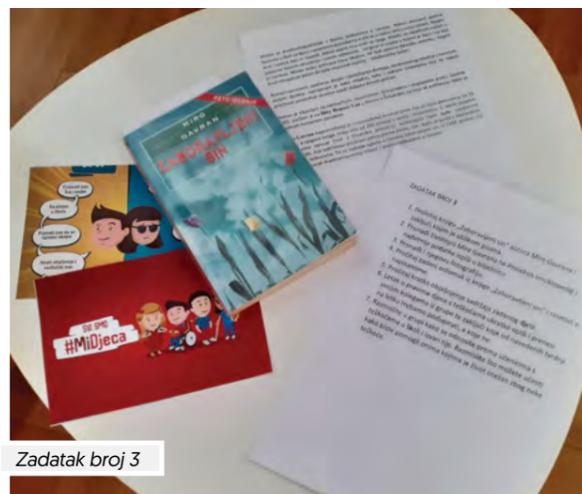
Zadatak broj 1

Sljedeći zadatak bilo je djelo Marina Držića „Novela od Stanca“. Učenici su morali pročitati ponudeni ulomak te zaključiti koje je vrste djelo. Isto tako, morali su istražiti na kojem području, u kojem gradu, se odvija radnja ovoga djela te su iz ponuđenih vodiča gradova na našoj obali morali odabrati onaj odgovarajući i iz njega ispisati nekoliko znamenitosti i njihovih obilježja. Potrebno je bilo i pronaći nepoznate riječi i njihova značenja te opisati kako je izgledao Marin Držić.

Zadatak broj 2

Miro Gavran i „Zaboravljeni sin“ odveli su učenike svojim sadržajem u sferu volontiranja. Naime, bio im je ponuđen odlomak i kratki sadržaj ovoga djela na temelju kojih su trebali napisati svoje mišljenje o djelu i glavnom liku. Dobili su na uvid letak „Svi smo mi djeca“ pomoću kojega su došli do zaključka kako različitosti treba poštivati i ne raditi razliku među sobom ako se susretnemo s osobom s teškoćama, osobom u invalidskim kolicima, slijepom osobom, ili na bilo koji način različitom od nas. To im je bio poticaj da nastupe s više suosjećanja prema različitim od sebe, a dio zadatka im je bio i da razgovaraju o tome unutar grupe. Isto tako, morali su pronaći u Proleksis enciklopediji životopis Mire Gavran i njegovu fotografiju.

Zadatak broj 3

Zadnji zadatak, Vjenceslav Novak „Posljednji Stipančići“, bio je prilagođen predmetu Hrvatskoga jezika. U njemu su učenici morali objasniti određene pojmove vezane uz djelo, pronaći značenja popisanim nepoznatim riječima iz djela te pokušati pronaći cjelovito djelo na internetu (lektire.skole.hr). Ono što je u ovom zadatku bilo potrebno problematizirati je položaj žena u 19. stoljeću i danas.

Nakon svih zadataka red je bio na članovima grupe koji su bili određeni za ispunjavanje kviza u ime svoje grupe. Kviz je izrađen u programu Wordwall, a sadržavao je pitanja s nekoliko ponuđenih točnih odgovora, ali i samo jednim, što je dodatno potaknulo učenike na razmišljanje. Svi su učenici bili jako uspješni u odgovaranju na postavljena pitanja što potvrđuje dobar prijenos informacija s učenika na učenika unutar grupe.

KNJIŽNICA KOMERCIJALNE I TRGOVAČKE ŠKOLE BJELOVAR PROMIČE ESTETSKI ODGOJ

Tatjana Kreštan

Knjižnica Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar

Plakati za izložbe

U knjižnici Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar u periodu 2009. - 2019. održane su brojne kulturne manifestacije među kojima su autorske izložbe zavičajnih slikara, umjetnika našega kraja te prosvjetnih djelatnika koji se bave nekim oblikom stvaralaštva. Kao posebnu vrijednost izložbene djelatnosti školske knjižnice mnogi su gosti istaknuli napore knjižničarki da predstave duhovno stvaralaštvo prosvjetnih djelatnika Bjelovara i Bjelovarsko-bilogorske županije. Ustrajnost u nastojanjima da se učenicima približi svijet umjetnosti više puta je zamijećena i pohvaljena od strane umjetnika i gostiju knjižnice. Potrebno je reći da školske knjižnice nisu posebno atraktivna izložbena mjesta za akademske slikare jer je to povezano s bodovanjem u okviru postojećeg sustava, ali valja istaknuti umjetnike koji su željeli predstaviti svoje slikarstvo i zahvaliti im na tome. Među njima je akademski slikar i profesor likovne kulture iz Garešnice Mato Gereci, akad. grafičar i poznati bjelovarski kulturni djelatnik Krešimir Ivanček, pok. akademska slikarica iz Daruvara Persida Žutinić-Larma, daruvarska nastavnica likovne kulture u mirovini Mira Boroš te akad. slikarica iz Bjelovara Ivana Barišić Tomšić. Da bi učenici upoznali stvaralaštvo svojih nastavnica i tako ih

spoznali u drugom svjetlu, organizirana je izložba radova u tehničkoj mozaika Sanje Papić i izložba slika Gordane Petak. U suradnji s Medicinskom i Turističko-ugostiteljskom školom Bjelovar organizirana je izložba Melite Kraus. Kvalitetna suradnja uspostavljena je s Gradskom knjižnicom Đurđevac i njenom ravnateljicom Anicom Šabarić, koja je izložila svoju kolekciju anđela, a đurđevačka umjetnica Andreja Živko različite predmete primijenjene umjetnosti i slike. Ciljevi izložaba u školskoj knjižnici u srednjoj strukovnoj školi ponajprije su vezani uz estetski odgoj učenika jer nastavni planovi i programi ne sadrže predmete Likovna i Glazbena kultura, stoga su autorske izložbe pravi način za susret učenika s autorom i njegovim djelima, približavanje ponekad udaljenog svijeta umjetnosti običnom čovjeku. Ishodi svih ovih nastojanja bili bi ostvareni da se ovi mladi ljudi nauče posjećivati galerije i muzeje te da im to postane navika i potreba. Tijekom 2020. godine zbog pandemije nisu se održavale svečanosti i druženja s umjetnicima, ali čim prođe opasnost prostori knjižnica opet će oživjeti i zasjati starim sjajem, protkani radosnim susretima.

OTKLJUČAVANJE TEKSTA

Stjepana Kadić
OŠ Fran Koncelak Drnje

Prema posljednjem PISA ispitivanju iz 2018. godine, koje podrazumijeva testiranje znanja i vještina učenika u prirodoslovlju, matematici i pismenosti, u području čitalačke pismenosti Hrvatska je postigla ispodprosječni rezultat od 479 bodova i nalazi se na 29. mjestu u ukupnom poretku od 77 zemalja. Potaknuti navedenim rezultatima, Erasmus+ tim Osnovne škole Fran Koncelak Drnje započeo je Erasmus+ projekt pod nazivom TITLE - **T**eaching, **I**mproving and **T**raining **L**iteracy **E**ducation (2020. – 2022.).

Erasmus+ tim TITLE

Tim si je postavio sljedeće pitanje. Kako tzv. generaciju Z usmjeriti i potaknuti na razvoj čitalačke i jezične pismenosti te popularizaciju čitanja knjiga i znanstvenih članaka? Nažalost, čitalačka pismenost je vrlo zapostavljena i nepopularna u Hrvatskoj, što se svakodnevno očituje u neznanju i manjku pismenosti naših učenika. Projektom su obuhvaćeni učenici od petog do osmog razreda, a radi navedenih ciljeva školska knjižnica je našla vrlo važno mjesto u ovom projektu.

S obzirom na to da je misao vodilja podučiti djecu raznim vještinama koje će im olakšati cjeloživotno učenje kroz aktivne metode rada poput kreativnog pisanja, kritičkog razmišljanja i kolaborativnog učenja, koje su im potrebne za sve nastavne predmete, osmišljeno je nekoliko radionica. U ovom članku će biti kratko opisane dvije (kao ideje za provedbu ostalim školskim knjižničarima). Naglasak je stavljen na čitanje s razumijevanjem, što će kod učenika razviti opće znanje, razumijevanje konteksta, ali i poboljšati uspjeh u školi.

Radionica pod nazivom „Knjižni pokus” je radi nastave na daljinu održana putem platforme Zoom, koja se pokazala izvrsnom za komuniciranje na daljinu, ne samo s učenicima, nego i njihovim roditeljima. Učenici viših razreda škola u Drnju i Hlebinama, roditelji i učitelji sudjelovali su 25. siječnja 2021. na zanimljivoj online književnoj večeri nazvanoj „Književni pokus”. Inspiracija za naziv bio je dio večeri nazvan „Žablji pokus”, koji je nastao prema priči „Žabe traže kralja” Ivane Brlić-Mažuranić.

Nakon uvodnog razgovora učenici i njihovi roditelji su pažljivo slušali priču Ivane Brlić-Mažuranić, a nakon svake stanke su morali dovršiti rečenicu, odnosno predvidjeti daljnja događanja u tekstu. Takav tijek čitanja potaknuo je učenike i roditelje na razmišljanje, ponekad na točan slijed događaja, a ponekad ne, ali su zato ponudena rješenja

bila domišljata i zabavna. Sljedeći zadatak bio je da učenici i roditelji u određenim skupinama čitaju priču bez naslova na glas, ujedno i kao primjer obiteljskog čitanja, nakon čega su trebali ponuditi, odnosno pogoditi naslov djela. Tijekom ovog dijela večeri razgovaralo se o pročitanom, stoga su se sudionici dotaknuli tema poput vršnjačkog nasilja, svakodnevnih poteškoća, kako u školi, tako i u obitelji, te životu općenito. Ovu večer su dobru suradnju ostvarile učiteljice hrvatskoga jezika Elena Belec i Martina Hrašćić Farkaš sa školskom knjižničarkom Stjepanom Kadić, koja je bila zadužena za uvodni i završni dio te organizaciju večeri (izrada plakata, programa, sastanka na Zomu i evaluacije te komunikacija s učenicima). Večer je privedena kraju mišlju da uz pročitanu knjigu možemo izmaštati i proputovati cijeli svijet, svatko na svoj način.

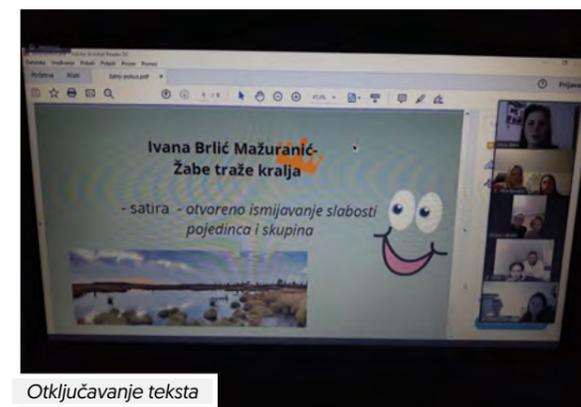
Motivirane knjigom Susan Zimmermann i Chryse Hutchins „7 ključeva čitanja s razumijevanjem” učiteljica hrvatskoga jezika Elena Belec i školska knjižničarka Stjepana Kadić održale su 11. veljače 2021. godine s učenicima šestih razreda dvije radionice pod nazivom „Otključavanje teksta/Unlocking lines”.

U spomenutoj knjizi je razrađeno sedam ključeva, ali u nedostatku vremena i prostora te zbog epidemioloških mjera voditeljice radionica odlučile su s učenicima za

početak obraditi tri ključa čitanja s razumijevanjem. Učiteljica Elena Belec vodila je učenike odabravši tekst „Šalica kave” Ivana Cankara. Potaknuti na maštu, učenici su sami stvarali senzorne slike zadanih doživljaja, koji su kod nekih učenika bili slični, a kod nekih potpuno različiti. Kako bi učenicima približila mirise i okuse iz teksta, učiteljica je za vrijeme radionice poslužila kapučino.

Prepoznavanje bitnog u tekstu i sintetiziranje pročitanog uz članak „Povratak Belle i Edwarda” iz časopisa „Modra lasta” za veljaču 2021. vodila je školska knjižničarka Stjepana Kadić. Učenici su trebali odrediti što je važno, potražiti nove činjenice i izdvojiti bitno, da bi naposljetku mogli prepričati najvažnije dijelove teksta. Nakon upoznavanja učenika sa spomenutim ključevima i očekivanjima koja trebaju ispuniti šk. knjižničarka je učenicima tiho pustila laganu glazbu, kako bi stvorila umirujuću atmosferu za izvršavanje zadataka i analizu. Učenici su uspjeli jedni kod drugih uvidjeti pogreške pri izdvajanju bitnog i prepričavanju, a knjižničarka im je zgodnim primjerom približila temu (Sastavljajući popis

dnevnih obaveza, odlučite koje su neodgovorne/najvažnije te ih na taj način rangirajte. Sigurno neku od obaveza možete ostaviti i za drugi dan.). Upravo na takav način sebi možemo olakšati izdvajanje onoga što je zaista važno za prepričavanje teksta, ali i obavljanje dnevnih obaveza.

Otključavanje teksta

SURADNJA S BIBLIOBUSOM - POTICANJE ČITANJA

Petra Štefec
OŠ Kloštar Podravski

Svaki drugi ponedjeljak ispred OŠ „Kloštar Podravski” je vrlo živo, dolazi pokretna knjižnica. Moramo istaknuti dobru suradnju s knjižničarima koji rado održe svaki dogovoreni susret s učenicima i otvoreni su za sve oblike suradnje. U listopadu, u sklopu obilježavanja Mjeseca hrvatske knjige, u svrhu poticanja čitanja školska knjižničarka je u dogovoru s knjižničarima iz bibliobusa dogovorila 2 susreta, za učenike 1. i 2. razreda. Knjižničari Valentina i Siniša upoznali su učenike sa značenjem riječi bibliobus te sadržajem i uslugama koje im nudi. Učenici su proveli jedan školski sat u „knjižnici na kotačima”. Knjižničarka Valentina je čitala slikovnice, dok su učenici pažljivo slušali. Nakon čitanja su odgovarali na pitanja. Naučili su vrijedne poruke koje će primjenjivati u

svome razredu. Kako u našoj školskoj knjižnici nemamo dovoljan broj lektirnih djela da bismo pokrili svakog učenika, upućujemo ih na korištenje bibliobusa jer jedino na taj način možemo osnaživati čitateljske navike i poticati čitanje.

Upoznavanje prvašića s pokretnom knjižnicom

Učenici 2. razreda na nastavi u bibliobusu

PRILAGOĐAVANJE PROJEKTA PROMJENAMA POSVOJENI PISAC - RAZRED IVANE BRLIĆ-MAŽURANIĆ

Petra Štefec
OŠ Kloštar Podravski

O projektu

„Posvojeni pisac”, izvorno projekt slovenske šolske knjižničarke, sve je više prepoznat u našim školskim knjižnicama. Radi se o projektu poticanja čitanja, a među hrvatskim knjižničarima predstavljen je 2012. godine u okviru „101 ideje za poticanje čitanja”. Osnovna ideja projekta je zajedničkim čitanjem stjecati navike čitanja, razvijati tehnike čitanja te utjecati na napredak pismenosti učenika općenito.

Prilagodba realizacije projekta uvjetima rada

Početak nove školske godine suočeni smo s novim promjenama, odnosno prilagodbom cjelokupnog planiranja kurikulumu uvjetima rada, s ciljem zaštite učenika. Učiteljica razredne nastave Tanja Britvić i školska knjižničarka Petra Štefec u školskoj godini 2020./2021. provode spomenuti projekt kroz nastavnu godinu, svi ciljevi su trebali biti usmjereni na realizaciju rada isključivo u učionici bez suvišnih kontakata što je u konačnici značilo nemogućnost klasičnog posvojenja. Izbor pisca je automatski preusmjeren na nekoga tko ni u „normalnim” uvjetima ne bi mogao doći u našu školu, a sve zamišljene aktivnosti preseljene su u učionicu 4. razreda Područne škole Podravske Sesvete. Na samome početku smo primorani otpisati terensku nastavu, spajanje s ostalim 4. razredima i posjete. Vodeći se kurikulumom za 4. razred osnovne škole, odlučili smo da ćemo posvojiti nekoga o kome se premalo priča, Ivanu Brlić-Mažuranić.

Zašto Ivana Brlić-Mažuranić?

„Priče iz davnine” smatraju se vrhuncem književnog stvaralaštva Ivane Brlić-Mažuranić. Spajanjem slavenske mitologije, fantastičnih elemenata i bajke kao književne vrste dovela je hrvatsku književnost na svjetsku razinu. Arhaičnost u pričama je nešto što učenike na prvu odbija od čitanja, a naš je cilj bio upravo suprotan – različitim aktivnostima zainteresirati ih za ovo djelo. Termin bajka i njegovo značenje učenicima je urođen. Od samih početaka razvijanja jezičnih djelatnosti slušaju o bajkama. Možemo reći da ne postoji dijete koje ne zna prepričati neku bajku. Razumijevanje bajki vrlo je jednostavno. U cjelokupnoj analizi postoje samo dvije kategorije. Likovi mogu biti stvarni ili izmišljeni, a po karakterizaciji dobri ili loši dok se sadržajno zadržavaju na temama bliskim djeci. Cilj čitanja takvih djela je razvijanje mašte i kreativnosti, ali u konačnici shvaćanje glavne poruke koju nam bajka donosi, odnosno razvijanje kritičkog mišljenja.

U školstvu je općepoznato da imamo najmanju satnicu materinskog jezika iz čega proizlazi odnos prema vlastitom jeziku, a samim time i odnos prema njegovanju nacionalnih književnih djela. Odabirom književnice koja je zadužila hrvatsku književnost pokušat ćemo učenicima približiti njeno stvaralaštvo i važnost pisanja na vlastitom jeziku.

Razred Ivane Brlić-Mažuranić

U provedbu projekta kreće se temeljem induktivne metode, od poznatoga prema nepoznatome, lakšega prema težemu. Projekt se realizira postupno, prelazeći s aktivnosti na aktivnost. U nastavku će biti opisan tijek provedbe projekta. Osim što se projekt realizira preko kurikulumu redovne nastave nekoliko školskih predmeta, usko je povezan i s izvannastavnom aktivnošću Dramsko-lutkarska skupina koju vodi učiteljica Tanja. Kao uvod u projekt, održan je sat upoznavanja s Ivanom Brlić-Mažuranić i njezinim književnim ostvarenjima. Pažnja se posvećuje dvama najpoznatijim djelima, i već čitanim, „Čudnovatim zgodama šegrta Hlapića” i zbirci pripovjedaka „Priče iz davnine”. Sljedeći korak bio je stavljanje natpisa o posvojenju pisca, odnosno nazivamo se Razred Ivane Brlić-Mažuranić.

Rad učenice Eme Štefec, ulaz u učionicu

Učenici su čitali priče naglas, razgovarali o njima, komentirali radnju, likove i postupke, kritički promišljali o važnosti djela, izrađivali plakate o književnici i uređivali razredni pano. Pano se sustavno nadograđivao kako su obrađivane nove pripovijetke iz „Priča iz davnine”. Knjižničarka Petra održala je sat upoznavanja s književnicom te prikazala video o njenom životu i stvaralaštvu. S obzirom na to da nismo mogli održati terensku nastavu, virtualno smo prošetali Ivaninom kućom bajke. Knjižničarka je također održala i sat obrade priče „Kako je Potjeh tražio istinu”. Nakon klasične analize

pročitano djela, rješavanja nastavnog listića, igre Vješala, slaganja slagalice s motivom priče, održan je i Kahoot kviz s nagrađivanjem pobjednika. Za svaku pročitano pripovijetku učiteljica Tanja je kroz nekoliko aktivnosti napravila korelaciju iz predmeta Likovne kulture, Hrvatskoga jezika i Glazbene kulture. Učenici su izrađivali straničnice s temom i likovima iz „Priča iz davnine”.

Radili su ilustracije lika književnice i naslovnice njezinih knjiga te pisali pisma književnici. Izrađivali su lutke za lutkarsku predstavu. U aplikaciji za uređivanje videozapisa iMovie učenici su spajali glazbu, tekst i fotografije te napravili dva videozapisa. Ono što nam još predstoji za realizaciju, a do objave članka će se realizirati, je predstaviti likove Ivane Brlić-Mažuranić u novome ruhu, odnosno osmisлити i uvježbati igrokaz te napraviti jedan završni videozapis kao skup svih provedenih aktivnosti. Za sam završetak projekta zamišljena je podjela pohvalnica učenicima i nagrađivanje najaktivnijeg učenika tijekom provedbe projekta.

Umjesto zaključka

Kod planiranja ovog projekta na prvome mjestu bila je ideja poticanja čitanja kod učenika. Najnovija istraživanja ne govore u prilog čitanju, stoga se u popularizaciju čitanja treba krenuti što prije. Projekti nude bezbroj mogućnosti, a sve što je izvan okvira „klasične nastave” učenicima je zanimljivije i takav oblik rada s oduševljenjem prihvaćaju jer širenjem vidika stječu različite kompetencije. Upravo se na primjeru provođenja projekata može iščitati uloga školskog knjižničara kao suradnika u nastavi.

Nadamo se da ćemo u idućoj školskoj godini imati povoljnije uvjete rada i moći posvojiti pisca u pravom smislu te riječi.

Straničnici i lutke s motivima iz knjige „Priče iz davnine”, radovi učenika

PANDEMIJA PREUSMJERILA KULTURNU DJELATNOST KNJIŽNICA KA VIRTUALNOJ STVARNOSTI

Tatjana Kreštan

Knjižnica Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar

Kamene skulpturice

Darinka Bojčić

Opasnost od koronavirusa promijenila je sve segmente našega života, pa tako i uvjete rada. Knjižnice su prostori koji okupljaju velik broj posjetitelja i mjesto gdje se ljudi susreću i komuniciraju. Osim želje za čitanjem dobre knjige, u knjižnici korisnik može uživati u različitim kulturnim programima, susretati autore, upoznavati umjetnike i obogaćivati svoj unutarnji svijet.

Od trenutka kada su škole zatvorile svoja vrata i nastava krenula na daljinu svi kulturni programi školske knjižnice počeli su se planirati u virtualnom prostoru. Dosadašnja praksa otvorenja izložaba i književnih susreta morala se ili ugasiti ili preseliti u virtualnu stvarnost. Stoga su se knjižničari prilagođavali situaciji i svojim snagama planirali sadržaje i njihovu realizaciju s pomoću medija koji bi mogli zamijeniti funkcioniranje uživo.

Tako su naučili koristiti različite digitalne alate i aplikacije da bi željene sadržaje približili svojim korisnicima. Školski knjižničari svoje su uratke objavljivali na mrežnim stranicama svojih škola ili u virtualnim knjižnicama koje su izradili. Kao i svake godine dosad, knjižnica Komercijalne i trgovačke škole Bjelovar u 2020. godini najviše kulturnih aktivnosti održala je u Mjesecu hrvatske knjige, a on je ovoga puta bio u znaku Darinke Bojčić – profesorice matematike u

mirovini i dugogodišnje djelatnice ove škole. Budući da je kolegica Bojčić redovita gošća knjižnice i rado se odaziva na sudjelovanje u različitim programima, knjižničarka Tatjana Kreštan odlučila je predstaviti njezinu poeziju i likovno stvaralaštvo u alatu Google Sites na mrežnim stranicama škole. Darinkina poezija je duhovita, optimistična i dobro prihvaćena pa je pao izbor na neobjavljene stihove.

Načinjeno je više videozapisa autorice u kojima govori svoju poeziju. S obzirom na to da je planirana izložba u ožujku morala biti odgođena zbog koronavirusa, sada je bila prigoda da se Darinkino stvaralaštvo objedini i predstavi na jednom mjestu. Njezine skulpturice izrađene od kamenčića ili mase za modeliranje predstavljaju različite animalne likove - mačke, gice, patke, kornjače, ribe i druga stvorenja iz podmorja.

Reljefi pak prikazuju antropomorfne likove i pretvoreni su u broševe i privjeske. Sve se ovo moglo pregledavati u alatu Emaze, a poveznice su bile dostupne na mrežnim stranicama škole i Facebook stranicama. U programskoj knjižici državne manifestacije Mjesec hrvatske knjige ova su dva programa uvrštena pod nazivom „Darinkina igra s darovima prirode“ i „Stihovi Darinke Bojčić“.

KNJIŽNIČAR BEZ KNJIŽNICE

Stjepana Kadić
OŠ „Fran Koncelak“ Drnje

Početak školske godine 2020./2021. po mnogočemu je bio drugačiji od dosadašnjih. Obilježilo ga je provođenje epidemioloških mjera, zabrana miješanja učenika, kombinacija online i nastave uživo, skraćeni sati, neodržavanje izvannastavnih aktivnosti radi manjka vremena i prostora, a za neke je značio i gubitak radnog prostora! Upravo to se dogodilo u Osnovnoj školi „Fran Koncelak“ Drnje gdje je prostor školske knjižnice prenamijenjen u učionicu za nastavu, a ja kao školska knjižničarka smještena sam u jednu manju učionicu kako bih u miru mogla razmisliti što i kako raditi bez svog radnog prostora i posjete korisnika. U učionici sa mnom često boravi i radi dvoje učitelja jer je u zbornici za vrijeme slobodnog sata ili čekanja dežurstva zabranjeno veće okupljanje.

Novi radni prostor školske knjižničarke

Prvo od čega treba krenuti jest organizacija posudbe knjiga za učiteljice hrvatskoga jezika i razredne nastave, koje dotad nisu posuđivale knjige umjesto učenika. Krenulo se s izradom tablica s popisom učenika i mjeseci u šk. godini za svaki razred kako bi učiteljice pri dijeljenju knjiga u razredu mogle upisati inventarne brojeve knjiga uz ime učenika te pratiti vraćanje ili zamjenu knjiga među učenicima. S obzirom na to da se u prostor školske knjižnice moglo ući svaki radni dan tek nakon 12 ili 13 sati, dogovor je da učiteljice dan ranije šalju popis željenih knjiga kako bi ih knjižničarka stigla pripremiti za sljedeći dan te ih zadužiti na njihovo ime. Ono što je dobro u ovakvoj situaciji je to da se knjižničarka mogla posvetiti održavanju sati u matičnoj i područnim školama bez grižnje savjesti što je knjižnica u to vrijeme nedostupna korisnicima u matičnoj školi. Drnjanska škola ima čak četiri područne škole, od kojih je jedna i osmogodišnja, stoga putovanja ne nedostaje. U svakom slučaju, ovakve uvjete rada treba okrenuti u svoju korist, ali prvo je potrebno promijeniti radno vrijeme. Umjesto jutarnje smjene od 8 do 14 sati, knjižničarka je radila od 10 do 16 sati kako bi mogla neko vrijeme boraviti i u

Knjižnica kao učionica

knjižnici. Naime, većina učenika nastavu polazi prijedodne, samo učenici nižih razreda u Hlebinama i Drnju završavaju s nastavom oko 17 sati te se u radu s njima ništa nije moralo mijenjati. S obzirom na to da u prijedodnevnom satima nema posjete korisnika, posudbe, radionica i sl., moglo se posvetiti reviziji, otpisu, sređivanju dokumentacije, statistici, detaljnijoj izradi dnevnika rada, popravku knjiga, doradi školskih sati, intenzivirati pripremu tematskih panoa i organizaciju obilježavanja značajnih datuma te se više stručno usavršavati, pri čemu mislim na češće sudjelovanje na webinarima. Ako je netko ikad razmišljao o napredovanju, ovakvi uvjeti rada izvrsni su za prikupljanje dokumentacije bez nervoze i, usudim se kazati, prekovremenih sati.

Također, svi oni koji sudjeluju u različitim projektima imaju više prostora za bolju organizaciju i koordinaciju. Konkretno, do kraja veljače 2021. knjižničarka je sudjelovala istovremeno u dva Erasmus+ projekta i imala je više vremena posvetiti se njihovoj realizaciji. Radi se o poticanju čitanja kroz različite aktivnosti s ciljanom skupinom učenika, održavanju online susreta, izradi evaluacija, edukaciji učenika te o uređivanju kutka za čitanje. Kad nemate svoj radni prostor, teško je okupiti učenike za aktivnosti iz više razrednih odjeljenja. Puno je jednostavnije kad već postoji određena skupina okupljena oko projekta.

Knjižničar ponekad izgubi volju za odlaskom u školu jer je ostao bez onog najvažnijeg, neposrednog kontakta s učenicima, a susreće se i s krizom te svojom ulogom u školi. Srećom, to se ne događa često jer uz uobičajene poslove, kojima se mogu nadodati i održavanje školskih mrežnih stranica, pisanje članaka i malo drugačiju posudbu, knjižničari su često ispunjeni zadovoljstvom. Potrebno je dobro se organizirati i prigrliti priliku da jednu školsku godinu odrade s manje stresa ili pritiska misleći na vlastito zdravlje.

MOŽEMO LI ŠKOLSKU KNJIŽNICU NAZVATI BIBLIOAPOTEKOM?

Adrijana Hatadi
OŠ „Braća Radić“ Koprivnica

Učenici uživaju u čitanju

Upotreba pisane riječi u svrhu „liječenja“ vrlo je stara, a knjižnice su čak nazivane lječilištima duše. Tema Noći knjige 2021. bavi se ljekovitom moći knjige u ovom kaotičnom vremenu društvenih i intimnih kriza. Biblioterapijske radionice u školskim knjižnicama sve se češće provode, a pomažu našim učenicima u suočavanju sa svakodnevnim problemima: brigama, odrastanjem, slikom o sebi, ljutnjom, tugom, neuspjehom, problemima s učenjem, problemima u ponašanju, rastavom roditelja, vršnjačkim nasiljem, poremećajem prehrane, predrasudama, prihvaćanjem individualnih razlika, teškoćama u ostvarivanju socijalnih kontakata s vršnjacima (npr. daroviti učenici), bolešću, smrću bliske osobe i slično. Takve radionice pridonose zbližavanju sudionika i podizanju samopouzdanja, a sudionike oslobađaju napetosti jer se čitatelji identificiraju s likom i njegovim osjećajima te spoznaju da i drugi imaju iste ili slične probleme. U pripremi i izvedbi biblioterapijske radionice školski knjižničar trebao bi surađivati sa stručnom službom škole, pedagogom i/ili psihologom. Svakako bismo trebali dobro poznavati problem/probleme s kojima se pojedinac ili grupa susreće kako bismo izabrali „pravu knjigu, u pravo

vrijeme za pravi problem“¹. Djelo bi se trebalo odnositi na problem i sadržavati opise onih emocionalnih stanja o kojima se želi razgovarati i ne bi trebalo biti opsežno. Radionicu započinjemo psihološkim igrama, vizualizacijom zadanog problema, razgovaramo na određenu temu iz našeg osobnog iskustva, a potom slijedi čitanje ulomka odabranog djela. Ako smo odabrali dobar tekst, sudionici će se identificirati s likom i izražavati emocije povezane s tekstom. Slijedi razgovor o osvješćivanju problema i mogućim rješenjima. Razgovaramo o emocijama, ali i crtežom prikazujemo vlastite osjećaje, pišemo, glumimo.

Istraživanja Svjetske zdravstvene organizacije upozoravaju na opasnost porasta depresije među populacijom. Književnost može biti preventiva, pomoć u suočavanju sa svakodnevnim problemima. Književnost je idealan medij za poticanje razgovora i traženje konstruktivnih rješenja, a utjecaj biblioterapije je neupitno pozitivan jer priča pruža poboljšanje mnogih sposobnosti: mašte, vizualizacije, govora, slušanja, pisanja, čitanja, bogaćenje vokabulara, kritičkog i kreativnog razmišljanja.

¹ Antulov, Zorica. Uloga knjižnice u biblioterapiji (s osvrtom na sveučilišne knjižnice). // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 62, 1(2019), 151-165.

MEĐUNARODNA SURADNJA IZMEĐU IV. OSNOVNE ŠKOLE BJELOVAR I OSNOVNE ŠKOLE BAL BHARATI PUBLIC SCHOOL NOIDA

Magdalena Njemeček
IV. osnovna škola Bjelovar

Službeni plakat o suradnji kojeg je izradila knjižničarka Mamta Maggu

Početkom ove godine, točnije 21. siječnja 2021., ostvarena je pozitivna suradnja između dvije osnovne škole. Radi se o IV. osnovnoj školi Bjelovar te Osnovnoj školi Bal Bharati Public School Noida iz Indije. Suradnja je zamišljena kao virtualno putovanje preko platforme Google Meet na kojem su učenici petih razreda u nekoliko tema predstavili svoje zemlje. Suradnju su pokrenule knjižničarke IV. osnovne škole Bjelovar Dejana Bedeković i Magdalena Njemeček te knjižničarka Osnovne škole Bal Bharati Public School Noida Mamta Maggu.

U cilju ove suradnje ostvarena je razmjena kulturnih, jezičnih te komunikacijskih vještina učenika koristeći se računalnom tehnologijom. Svaka škola imala je četiri govornika te po jednog moderatora. Zadatak je bio predstaviti svoju zemlju koristeći PowerPoint prezentaciju pridržavajući se pritom pravila izrade prezentacije. Svaki učenik imao je pripremljeno izlaganje od dvije minute o određenoj temi na engleskom jeziku. Nakon generalne probe, održane dva dana prije sastanka, učenici su izlaganju pristupili profesionalno pripremljeni te nije bilo treme. Osim učenika koji su izlagali te učenika koji su virtualno pratili sastanak, iz IV. osnovne škole Bjelovar prisutne su bile knjižničarke Dejana Bedeković i Magdalena Njemeček, učiteljica engleskog jezika Dolores Šolaja, učiteljica povijesti Ivana Smolec Mustapić te učiteljica informatike Danijela Čosić, koja je ujedno bila tehnička podrška. Iz Osnovne škole Bal Bharati Public School Noida, osim učenika koji su izlagali i onih koji su virtualno pratili sastanak, prisustvovala su školska knjižničarka Mamta Maggu te učiteljice Sonam Malik, Rashi Anand i Alka Rai. Prije početka izlaganja sve sudionike su uz nekoliko uvodnih riječi pozdravili ravnatelji spomenutih škola Asha Prabhkar te mr. Nikola Margetić.

Uvod u sastanak bila je virtualna šetnja školama koristeći platformu Google Earth na inicijativu kolegica iz Indije kako bismo se posjetili barem na virtualan način. Sastanak je sveukupno trajao sat vremena, a teme su obuhvatile najbitnija obilježja Hrvatske i Indije. Učenici iz Hrvatske s ponosom su svoje vršnjake u Indiji upoznali s hrvatskom kulturom i njezinim obilježjima, kao i s turizmom te najpoznatijim turističkim destinacijama. Također, govorilo se o školstvu i obrazovnom sustavu te o blagdanima i festivalima. Jednako kvalitetno i opširno su učenici iz Indije predstavili svoju zemlju kolegama iz Hrvatske. Nakon izlaganja uslijedila je rasprava učenika s publikom te su mnogi postavljali vrlo zanimljiva pitanja svojim kolegama o njihovoj zemlji. Sveukupno je bilo prisutno 65 osoba, uključujući učitelje, knjižničarke, učenike, ravnatelje te roditelje nekih učenika.

Učenici tijekom izlaganja

Budući da se radi o djeci uzrasta do 10 godina, izrada prezentacije i predstavljanje svoje zemlje na engleskom jeziku nije nimalo lak zadatak. Međutim, učenici su se uz pomoć svoje učiteljice engleskog jezika Dolores Šolaja kvalitetno pripremili za izlaganje te pokazali da su dorasli zadatku. Za pomoć kod izrade računa za pristup Google Meet platformi te priključivanje sastanku zaslužne su knjižničarke koje su im napravile dokument s detaljnim uputama. Nakon izlaganja učenici su zaključili da se njihove zemlje po mnogočemu razlikuju te su izrazili želju da se jednog dana, kad bude mogućnosti, sastanu i uživo te se upoznaju sa svime o čemu su slušali. Bez obzira na različitosti, može se zaključiti da je svaka zemlja zanimljiva na svoj način. Ovim sastankom postigla se pozitivna međunarodna suradnja, upoznata je daleka kultura te je ovo svojevrsan pogled u svijet u današnje doba ograničenog putovanja. Ova suradnja obogatila je iskustvo učenika, učitelja, knjižničarki i svih ostalih koji su sudjelovali. Svi su stekli nezaboravno iskustvo i dobili poticaj da se ovakve suradnje ostvaruju češće.

FESTIVAL SLIKOVNICA U GODINI ČITANJA

Nikolina Sabolić
OŠ „Đuro Ester“ Koprivnica

Godinu čitanja školska je knjižnica započela Festivalom slikovnica, projektom poticanja čitanja i razvoja socio-emocionalnih vještina. Cilj projekta bio je potaknuti interes učenika za knjigu i čitanje stvaranjem poticajne okoline u kojoj će djeca biti okružena kvalitetnim slikovnicama. Za projekt su birane slikovnice koje predstavljaju sklad dviju umjetnosti – slikarstva i književnosti, a prema namjeni su umjetničke i spoznajne.

Radionice poticanja čitanja tijekom tromjesečnog trajanja projekta održavale su se s učenicima 1. razreda Područne škole Vinica u sklopu izvannastavne aktivnosti Pričalica, koju polaze svi učenici iz razreda. Vodile su ih knjižničarka Nikolina Sabolić i učiteljica Ljiljana Škrobot. Radionice su bile usmjerene na stimulaciju razvoja jezično-govornih vještina (pripovijedanje, iskazivanje vlastitog shvaćanja značenja teksta), stimulaciju asocijativnog mišljenja (asocijacije, vizualizacije), poticanje stvaralačkog mišljenja (osmišljavanje priče prema pojmovima s kartica, pričanje priče uz pomoć slikovnih motiva), kreativnosti (izradu stvaralačkih radova na temelju čitanja), poticanje različitih načina ekspresije (igranje uloga, dramske improvizacije). Uz priče iz novih slikovnica učenici su vježbali socijalne vještine. Iz svijeta književnosti zavirili su i u svijet drugih umjetnosti otkrivajući kako su teme priča prezentirane u pojedinim likovnim, glazbenim, plesnim i filmskim umjetničkim ostvarenjima.

Knjižničarka čita slikovnice

Knjižničarka je učenicima 1. razreda područne škole donijela košaru s 20 novih slikovnica iz školske knjižnice koje su oni listali i čitali tijekom trajanja projekta. Svakog je tjedna posjećivala razred i čitala im nove slikovnice. Za čitanje na zajedničkim susretima odabrane su slikovnice: „Najotmjereniji div u gradu“, „Orašar“, „Medo i klavir“, „Pastele u štrajku“, „Kako živi Antuntun“ (ilustracije T. Torjanac), „Nezadovoljna bubamara“, „Ured za izgubljene stvari“, „Fantastične leteće

knjige g. Morrisa Lessmorea“. Analizom postupaka likova, tumačenjem odnosa među likovima, otkrivanjem tematsko-idejne razine djela, dohvaćanjem viših značenja književno-umjetničkog teksta i životno vrijednih pouka, učenici su uplovili u svijet lijepe književnosti. Priče su poslužile za razvoj njihovih socijalnih vještina i stvaranje pozitivnog razrednog ozračja. Potaknuti pričama koje im je knjižničarka čitala, razmišljali su o ljudskim vrijednostima, međusobnim odnosima, prijateljstvu, suosjećanju, pomaganju. Razgovarali su o tome kako se suočiti sa strahom, nositi s neugodnim osjećajima i prevladati osjećaje nelagode. Isticali su vlastite sposobnosti, svoje jake strane, aktivnosti u kojima su uspješni te vještine i talente kojima se ponose. Vježbali su komunikacijske vještine međusobnim slušanjem, pohvalnim, poticajnim i ohrabrujućim riječima koje su govorili jedni drugima.

Uz čitanje priča učenici su slušali klasičnu glazbu, gledali balet, umjetničke slike i animirani film. Priče su ih potaknule na kreativno izražavanje. Crtali su vlastite bajkovite likove koji posjeduju određenu pozitivnu osobinu kojom uveseljavaju druge oko sebe, izrađivali neobične crteže zamišljene stvarnosti koje su predstavljali pred razredom. Tehnikom kolaža i origamija poslužili su se za izradu likovnih radova prema motivu iz priče i straničnika za knjige. Izvodili su dramske improvizacije na temelju sadržaja priče, stvarali asocijacije i vlastite priče uz pomoć pojmova i slikovnih motiva. Kreativnost i maštovitost pokazali su igranjem društvene igre „Pričam ti priču“ u kojoj su suradnički osmišljavali priču na temelju slikovnih motiva s kartica. Iskustva provedenih aktivnosti poslužiti će učenicima za izradu vlastite slikovnice. Za završetak projekta učenici planiraju organizirati izložbu slikovnica, Festival slikovnica, na kojoj će drugim učenicima predstaviti svoju omiljenu.

1.r. PŠ Vinica Godinu čitanja započeo projektom Festival slikovnica

MALA GLAGOLJSKA POČETNICA

Katica Šarlija, Tanja Nad
OŠ Ivanska

Uoči Božića 2020. godine svjetlo dana ugledala je *Mala glagoljska početnica* u kojoj je sabrano petnaestogodišnje iskustvo glagoljanja u OŠ Ivanska. Mnoštvo fotografija svjedoči o nastavnim i izvannastavnim aktivnostima koje su se, nadahnute glagoljicom, odvijale u našoj školi.

Ona nam je tijekom godina postala muza, vjerni suputnik, izazov, ponajviše most koji nas je međusobno povezo, ali i gradio zajedništvo s drugim ljubiteljima glagoljice. Njome smo ponirali u prošlost i u dubine svoga bića, otkrivali svoje korijene, pronalazili svoj osobni i nacionalni identitet. Glagoljica nam je došla kao dar koji je u nama probudio tolika nova nadahnuća i obogatio nas neizmjernom radošću stvaranja.

Koliko su naše glagoljaške aktivnosti prepoznate na višoj instanci potvrđuje i odluka Ministarstva kulture koje je u veljači 2014. godine utvrdilo da *Umijeće čitanja, pisanja i tiskanja glagoljice* ima svojstvo nematerijalnoga kulturnoga dobra i kao takvo upisano je u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske. Istom odlukom utvrđen je popis nositelja očuvanja toga kulturnoga dobra, a među pedesetak institucija u RH našla se i OŠ Ivanska. Bila je to čast koja nas je obvezala na daljnje provođenje aktivnosti, a upravo je tiskanje *Male glagoljske početnice* okrunilo sav naš trud u popularizaciji glagoljice.

Naslovnica - Mala glagoljska početnica

Početnice su obilježile naša djetinjstva, razdoblje života od rođenja koje karakteriziraju osjetljivost, učenje i rad prožet igrom i znatiželjom. Kroz prve korake učenja vodile su nas k usvajanju znanja, razvijanju vještina te sposobnosti čitanja i pisanja.

U želji da se sjećate prvih slova i brojki ispisanih glagoljicom, tih prvih stečenih znanja o pismu i sačuvanim spomenicima, ovu smo knjigu odlučile nazvati glagoljskom početnicom.

S pojmom *glagoljica* djeca se prvi put susreću u četvrtom

razredu osnovne škole u tekstovima iz Hrvatskoga jezika i sadržajima iz predmeta Priroda i društvo. To su počeci njihova učenja o povijesnim i kulturnim znamenitostima te osobama koje su bile graditelji pozitivnih promjena i napretka u društvu.

Glagoljica je obilježila i djetinjstvo učenika OŠ Ivanska. Upravo iz tog razloga odlučile smo tu radost učenja, igre i stvaranja podijeliti s drugima, djecom, učiteljima i svima onima koji vole pisane riječi i stvaralaštvo.

Mala glagoljska početnica sastavljena je od pet cjelina. Uz *Mali leksikon hrvatske glagoljice* upoznat ćete se s najvažnijim pojmovima glagoljaške baštine. Baština je sve što nas okružuje, ona je naše naslijeđe i utkana je u sve što radimo. Ima važnu ulogu u životu svakog pojedinca. Naš je zadatak potaknuti ostale na razmišljanje o njezinu očuvanju.

Kako biste naučili pisati glagoljična slova, potrebno je prije svega dobro proučiti redoslijed povlačenja poteza, a vježbama u crtovlju *Male glagoljske krasnopisanke* usavršit ćete svoju vještinu pisanja glagoljicom.

Otkrivajući glagoljska slova i nazive, upoznat ćete i njihovu brojevnju vrijednost. Brojevi imaju veliko značenje. Sve što nas okružuje i sve što spoznajemo ima svoj broj. Bez brojeva ne bismo mogli išta shvatiti, ne bismo se mogli izraziti niti uspostaviti odnose. Glagoljični brojevi otključavaju mnoga vrata, pomoću njih čitamo, računamo, rješavamo zagonetke. U kakvoj su vezi glagoljsko slovo i broj otkrit ćete u poglavlju *Zagonetna glagoljica*.

U narednim poglavljima učimo kroz igru jer je igra osnovna ljudska aktivnost. Uključuje djecu, ali i odrasle. Često je i kreativna jer podrazumijeva rješavanje određenog problema te učenje novih društvenih vještina. Kroz igru također stvaramo rabeći pribor iz kućne radinosti, a samim time razvijamo kreativnost. U poglavlju *Kreativna glagoljica* nudimo ideje za izradu prigodnih ukrasa, ali i pozivamo da uz pomoć jednostavnih recepata iskažete svoje vještine u pripremanju hrane.

Igrom i stvaralačkim radom djeca usvajaju kulturu, samostalnost, neovisnost. *Razigrana glagoljica* sadrži igre namijenjene svim uzrastima. Cilj igara jest u svakodnevnom trenutku učenje glagoljice učiniti što zabavnijim i ugodnijim. Igra je rad, način na koji učimo. Ona razvija želju za sudjelovanjem pa tako i za učenjem. Za kraj pozivamo na sudjelovanje u *Azbukijadi*, natjecateljskim igrama u društvu s glagoljičnim slovima.

Zakoračite u čudesan svijet pisane riječi i znanja! Putujte zajedno s nama kroz prošlost sačuvanih kulturnih dobara, prisjetite se znamenitih osoba koje su gradile bolji svijet, uživajte u učenju i bezbrižnom djetinjstvu!

BAJKE IZ KANTICE - ETWINNING PROJEKT POTICANJA ČITANJA

Sunčica Đuričić-Kocijan, Tanja Nađ
OŠ Ivanska

„Bajke iz kanticе” naziv je eTwinning projekta namijenjenog učenicima 1. razreda osnovne škole. Ciljevi projekta su: razviti ljubav prema čitanju i bajkama, ostvariti ishode međupredmetnih tema (Učiti kako učiti, Građanski odgoj, Osobni i socijalni razvoj te Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije), kroz razvoj divergentnog mišljenja potaknuti razvoj govorno-jezičnih vještina, kroz edukativno-razvojne igre potaknuti intelektualni razvoj, poticati vizualnu percepciju te naglašavati važnost čitanja.

Partneri u projektu su: OŠ Vladimira Nazora Daruvar, OŠ Izidora Kršnjavoga Zagreb, OŠ Jurja Dobrile Rovinj, OŠ Julija Benešića Ilok, OŠ Petra Preradovića Pitomača, I. OŠ Bjelovar, OŠ Žnjan-Pazdigrad Split, OŠ Hinka Juhna Podgorač, OŠ Đure Deželića Ivanić-Grad, OŠ Petar Berislavić Trogir, OŠ Tončke Čeč Trbovlje, Slovenija.

Na početku nastavne godine voditeljice su projekt predstavile roditeljima i učenicima, a potom upitnikom provjerile koliko učenici poznaju bajke. Uslijedilo je prikupljanje i pripremanje kanticе.

U rujnu je održan blok sat u školskoj knjižnici prilikom kojeg su učenici kroz bajke upoznali prostor, rad i aktivnosti knjižnice. Tako su učenici slagali slagalice s prizorima iz bajki, pripovijedali o bajkama kockama pričalicama, bojali likove iz bajki, poslušali priču o bontonu pod nazivom „U školi” koju je napisala školska knjižničarka, a u kojoj su glavni likovi upravo likovi iz bajki te razgovarali o pročitanom. Učenici su se također učili snalaziti u školskoj knjižnici pa su potražili bajke na policama.

Prva bajka koju su čitali bila je „Crvenkapica”. Nakon čitanja i interpretacije zabavili su se radom u skupinama: odnosi među predmetima (veće, manje, jednako), igra Memory, ispričaj događaj pomoću kocke pričalice, pronađi razlike na slikama, društvena igra „Pomozi Crvenkapici da dođe do bakine kuće!” (izradila učiteljica Sunčica Đuričić-Kocijan).

Uz pomoć sličica učenici su za domaću zadaću odredili redoslijed događaja i roditeljima ispričali priču. U kanticu su stavili redoslijed događaja i žetone za igru.

Turnir u „Križić-kružić” igri održan je u mjesecu listopadu u školskoj knjižnici. Na poklopce kanticе voditeljice su naljepile polje za igru, a učenici su obojili kartice za igru. Riječ je o motivima košarica i kapica iz bajke „Crvenkapica”. Pobjednik turnira nagrađen je prigodnim poklonom i priznanjem.

Na satu hrvatskog jezika učiteljica je pročitala bajku „Tri prašćića”, a zatim su učenici u skupinama svakom prašćiću izgradili njegovu kućicu. Kućice su izložili u školskoj knjižnici. Uključili su se i u obilježavanje Europskog tjedna programiranja te

Turnir u „Križić-kružić” igri

Izgradnja kućica za tri prašćića

prijavili svoje događanje. Učenici su u Scratchu programirali igricu labirint s likovima iz bajki. Pokretali su lik iz bajke uz pomoć naredbi.

Dan kravate obilježili su 18. listopada. Učenici su na početku sata izradili origami kravate od kolaž papira. Nakon toga su slagali matematičku slagalicu tangram služeći se geometrijskim oblicima. Potom su izrezivali geometrijske oblike iz kolaža te slagali motive iz bajki (zec iz bajke Bambi, drvosječa iz bajke Ivica i Marica, kućica iz bajke Crvenkapica...). Njima su ukrali svoje kravate.

Povodom Svjetskog dana štednje održana je radionica izrade štedne kutijice. Učenici su u školu donijeli kutijice s poklopcem koje su imale oblik valjka. Prema bajci „Tri prašćića” gradili su od kolaž papira čvrstu kuću sigurnu od vuka, kuću od cigle. Izrezivali su iz kolaža geometrijske oblike, pravokutnike, i lijepili ih na kutijicu. Nakon što su oblijepili kutijicu i izgradili

kućicu od cigle, izrađivali su prašćića. Lik prašćića zalijepili su na štednu kutijicu. Kako bi u svoju kutijicu mogli ubacivati novčiće, na poklopcu su načinili otvor. Učenici su svoje štedne kutijice ponijeli kući.

Štedna kutijica

Pokusom su obilježili Svjetski dan izumitelja. Učenici su u školu donijeli potreban pribor: staklenu bočicu, bijeli ocat i pileću kost. Knjižničarka im je pročitala bajku „Ivica i Marica”. Nakon razgovora o pročitanom upitala ih je što je zajedničko bajci i priboru koji su donijeli u školu. Istaknula je kako će pokusom obilježiti Svjetski dan izumitelja. Učenici su promotrili kost i zaključili da je tvrda. Saznali su da je kalcij osnovni sastojak kosti i da je zbog toga potrebno piti mlijeko i jogurt. U staklenu bočicu ubacili su kost, a potom bočicu napunili octom. Bočicu su zatvorili i odložili na stranu. Tako odložena stajala je tjedan dana. Tijekom tjedna dvaput su promijenili ocat i promatrali. Nakon tjedan dana izvadili su kost i izveli zaključak. Pitanje je glasilo: Što se događa kada kosti dođu u doticaj s drugim tvarima?

O poznatim bajkama učili su i kroz pjesmu. Učenici su samostalno pjevali bajku „Crvenkapica” uz pripremljene glazbene karaoke. Pjevali su i plesali te se ugodno zabavili. Učenici su ostvarili i svoju prvu posudbu knjiga u školskoj knjižnici. Prva knjiga koju su posudili su bajke. U predblagdansko vrijeme upoznali su bajku „Djevojčica sa šibicama”. Aktivnost je učiteljica izvela dramskom metodom bajke iz kutije. U kutiji se nalazilo nekoliko rekvizita koji su joj poslužili za pričanje priče. Učenici su sjeli ispred učiteljice. Započela je pričati priču naglašavajući da je bilo jako hladno i da je padao snijeg. Na spomen snijega bacila je bijele konfete koje je neprimjetno stavila u šaku. Opisivala je djevojčicu i spomenula da je prodavala šibice (iz kutije je izvadila šibice).

Govorila je kako je djevojčici bilo jako hladno i da se pokušala ugrijati paleći šibicu (učiteljica je upalila šibicu i pričala što je djevojčica ugledala paleći svaku šibicu). Na spomen zvijezde padalice u zrak je bacila zlatnu traku. Nakon emotivne stanke učenici su govorili svoje dojmove. Iz kutije su izvadili slikovnicu, listali ju i komentirali. Potaknula je učenike da ju ovih dana posude u knjižnici i pročitaju zajedno s roditeljima. Nakon obrade bajke „Djevojčica sa šibicama” učenici su prepričavali bajku po nizu slika. Uslijedilo je čitanje prema predlošku i bojanje ilustracije prema uputama.

Voditeljice su odlučile provesti matematičku aktivnost sa šibicama. Učenike su podijelile u skupine i svakoj skupini podijelile štapiće za matematiku. Učenici su potom dobili zadatke na nastavnim listićima: morali su ispisati štapićima slova i brojeve koje su dotad učili, pomoću šibica izraditi račun prema slici, a potom premjestiti jednu šibicu tako da račun bude točan.

U školskoj knjižnici odigrali su edukativne igrice na računalu prema poznatim bajkama: „Crvenkapica”, „Ružno pače” te „Ivica i Marica”. Prepričavali su bajke prema scenama, određivali redoslijed radnji, tražili su razlike i slagali slagalice. Ujedno su se učili i služiti računalom.

U veljači je u školi održan maskenbal. Učenici su dobili zadatak maskirati se u lik iz bajke. Proveli su izbor najbolje maske. Bila je to vještica u kućici od slatkisha inspirirana bajkom „Ivica i Marica”. Pobjednik je kući odnio prigodan poklon i priznanje.

Najbolja maska inspirirana bajkom

Noć knjige također su posvetili bajkama - knjigama koje su promijenile svijet, knjigama koje su učile i koje uče djecu pozitivnim osobinama kao što su požrtvovnost, strpljenje, istinoljubivost, knjigama koje uče najmlađe kako se nositi s negativnim osobinama

poput pohlepe, zavisti, laži i škrtosti. Kako bi se prisjetili bajki koje su dotad slušali, učenici su poslušati priču o neobičnoj knjižničarki koja je u sedam dana uspjela pokazati djeci koliku moć imaju knjige. Priču je napisala školska knjižničarka, a kroz nju su djeca, osim znanja o bajkama i poukama koje nam šalju, naučili imenovati i dane u tjednu. Nakon slušanja, upoznali su se sa stripom kao kronološkim slijedom slika međusobno povezanih radnjom. Učenici su ovoga puta pročitali uz pomoć roditelja priču o neobičnoj knjižničarki u obliku stripa. Uočili su izražajna sredstva stripa: kadar, oblačiće, tekst pripovjedača. Sljedeći zadatak bio je pričanje priče prema sličicama, a potom odrediti redoslijed događaja prema danima u tjednu. Uslijedila je igra pronalaženja parova te slaganje naslovnica poznatih bajki. Za kraj su riješili kviz kroz koji su otkrili odgojne dimenzije bajki: bratska ljubav i odanost pobjeđuju zlo, djeca trebaju poštivati svoje roditelje,

uljudno pozdravljati, ne smiju razgovarati s nepoznatima, ne smiju skretati s puta, ljubaznost i odgoj su neprocjenjivi, neposluš se ne isplati, zbog nestašluka se može samo upasti u nevolje, dobru i naivnu djecu lako je nasamariti, dobrota se nagrađuje, djeca mogu biti lukava i na promišljen način pobijediti zlo... Svaki od učenika poistovjetio se s likovima i zapitao što je od njih naučio, a potom shvatio da su spoznaje pronašli u knjigama. Izradili su lutkicu prema liku koji ih je najviše poučio i kroz lik iznijeli pouku.

Po završetku projekta razmijenili smo materijale, iskustva i ideje s našim partnerima, a učenici su kantice ponijeli kući. Projekt smo predstavili javnosti prilikom virtualnog obilježavanja Dana škole.

RAZLISTANE RIJEČI KATICE KOVRLIJE

Alica Bačeković Pavelić

Ekonomska i birotehnička škola Bjelovar

Profesorica Katica Kovrlja tridesetak je godina radila kao profesorica hrvatskoga jezika u Ekonomskoj i birotehničkoj školi Bjelovar da bi početkom rujna 2020. godine završila svoj radni vijek i otišla u zasluženu mirovinu. Ljubav prema svome poslu poučavanja mladih ljudi profesorica Kovrlja dijelila je s ljubavlju prema pisanju poezije. S počecima njezina rada u školi objavljena joj je i prva zbirka pjesama „Svjetiljka dana: pjesme i proza” 1992. godine. Tijekom dugogodišnjeg rada u Ekonomskoj i birotehničkoj školi njezini stihovi često su se čuli na promocijama školskoga Ljetopisa, večerima poezije te su krasili zidove zbornice, školskih panoa i školske knjižnice. Rado se odazivala na radionice kreativnoga pisanja gdje je svoje iskustvo književnoga stvaranja dijelila s učenicima. Njezina knjiga „Kuća za ptice” predstavljena je u školskoj knjižnici tijekom Mjeseca hrvatske knjige 2009., a svoju je poeziju u knjižnici često predstavljala na večerima poezije te na manifestaciji Noć knjige.

Radi brojnih i ograničavajućih epidemioloških mjera susret učenika i profesorice Kovrlje nije bilo moguće organizirati u školskoj knjižnici pa smo se i mi, kao i brojne druge knjižnice, u Mjesecu hrvatske knjige 2020. odlučili za virtualno predstavljanje. Mrežna stranica pod nazivom „Razlistane riječi Katicke Kovrlje” napravljena je uz pomoć Google Sites servisa, a nalazi se na adresi:

Izradila ju je i osmislila knjižničarka i profesorica Alica Bačeković Pavelić, a svoj su doprinos dali i profesori Marko Dragičević, Branka Mišir, Dejana Končar te Darinka Bojčić. Uz životopis te pregled pedagoško-književnog rada, stranica obuhvaća kratke osvrte na autorično književno stvaralaštvo,

Katica Kovrlja

preuzete iz njezinih objavljenih djela, a to su zbirke pjesama „Svjetiljka dana: pjesme i proza”, „Snokradice”, „Pelin spoznaje”, „Lutka u izlogu”, „Govor” i „Kriljak od kažuana”, lirski proza „Licitarsko srce” te „Kuća za ptice”.

Iz navedenih se zbirki na mrežnoj stranici mogu poslušati i interpretacije pjesama koje su odabrali i pročitali profesori iz Ekonomske i birotehničke škole Bjelovar. Pod nazivom „Književnost u izolaciji” nalaze se ulomci neobjavljenih ili manje poznatih tekstova Katicke Kovrlje, koji su prvotno predstavljeni učenicima i profesorima putem Microsoft Teamsa tijekom nastave na daljinu u proljeće 2020., a koji su u vremenu izolacije i fizičke udaljenosti poticali na pozitivne misli te emocionalno povezivali sve čitatelje.

Mrežna stranica „Razlistane riječi Katicke Kovrlje” u doba pandemije koronavirusom omogućila je drugačiji pristup upoznavanja poezije te približavanje pjesnikinjinim svjetovima i intimnim preokupacijama, a njezinom se izradom školska knjižnica nastojala prilagoditi novim izazovima i promjenama s kojima smo se suočili tijekom 2020. godine.

ETWINNING PROJEKT „CHARLIE I TVORNICA ČOKOLADE”

Andrea Katanović Babić
OŠ „Vladimir Nazor” Križevci

Etwinning je zajednica koja okuplja odgojno-obrazovne djelatnike i učenike europskih predškolskih, osnovnoškolskih i srednjoškolskih institucija. Djeluje putem portala koji je dizajniran za pružanje podrške u ostvarivanju međunarodnih suradnji i školskih projekata.

Projekt „Charlie i tvornica čokolade” pokrenula je OŠ „Vladimir Nazor” Križevci kao jednu od aktivnosti većeg dvogodišnjeg Erasmus + projekta S.M.I.L.E. (search, make, imagine, learn, express) kojim se u školi intenzivirala primjena kreativnih metoda učenja i međunarodna suradnja s drugim školama. Cilj ovog eTwinning projekta bio je kroz međunarodnu suradnju, primjenjujući kreativne metode, interpretirati djelo Roalda Dahla „Charlie i tvornica čokolade” te potaknuti učenike na čitanje, kreativno izražavanje i upoznavanje s drugim kulturama. Projekt su vodile učiteljica hrvatskoga jezika Selina Golec Petrović i knjižničarka Andrea Katanović Babić. Partneri su bili škole iz Islanda i Poljske, učiteljica engleskog jezika Dominika Sidor i knjižničarka Sigríður Halldóra Gunnars Ásthildardóttir sa svojim učenicima. U projektu je sudjelovao 91 učenik iz petih i šestih razreda osnovne te prvog razreda srednje škole.

Učenici su prvo dobili upute o projektu, cilju, zadacima i hodogram aktivnosti. Svi su čitali djelo Roalda Dahla „Charlie i tvornica čokolade” te pogledali filmsku adaptaciju. Nakon čitanja održana su četiri online sastanka, prva dva za međusobno upoznavanje i predstavljanje zemalja partnerica na projektu i dva radna sastanka.

Učenici su predstavili svoje zemlje, opisali školske obaveze i dnevni raspored u vrijeme pandemije. Razgovarali su o djelima koja čitaju i popularnim autorima. Tijekom radnih sastanaka zajednički su interpretirali roman i predstavljali radove inspirirane navedenim djelom. Učenici srednje škole održali su prezentacije u kojima su se usmjerili na karakterizaciju likova, a učenici osnovnoškolski predstavili su brojne kreativne radove. Izrađivali su lutke, predstavljali scenske improvizacije, recepte za slatkiše koji imaju posebne moći i te iste poslastice izrađene od različitih (nejestivih) materijala.

S obzirom na to da je suradnja s islandskim i poljskim partnerima bila uspješna i učinkovita, s istima je u pripremi novi eTwinning projekt koji će također biti usmjeren na poticanje čitanja.

Susret hrvatskih i poljskih učenika

Predstavljanje radova

STRUČNO USAVRŠAVANJE ČLANOVA ŽUPANIJSKOG STRUČNOG VIJEĆA ŠKOLSKIH KNJIŽNIČARA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE

Andrea Katanović Babić
OŠ „Vladimir Nazor“ Križevci

Županijsko stručno vijeće školskih knjižničara osnovnih i srednjih škola Koprivničko-križevačke županije u periodu od 2009. do 2019. godine uspješno je vodila knjižničarka savjetnica Adrijana Hatadi. Početkom školske godine 2019./2020. vođenje ŽSV-a preuzela je Andrea Katanović Babić. U toj godini održana su tri županijska i jedan međužupanijski stručni skup. Prva dva skupa održana su uživo, međužupanijski u Ivancu, županijski u Križevcima, dok su se ostali skupovi održali online u Microsoftovoj aplikaciji Teams. Tema prvog skupa održanog u veljači 2020. bila je medijska pismenost. Gost skupa bio je dr. sc. Igor Kanižaj koji je održao izlaganje i radionicu na temu „Kako provjeravati sadržaj i informacije u virtualnom prostoru?“. Gošće Valentina Mikec i Danijela Petrić predstavile su digitalne slikovnice Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“. Osim slikovnica, predstavile su i digitalne alate koje su koristile u projektu. Knjižničarka mentorica Stojanka Lesički predstavila je Erasmus projekt „Medijska pismenost“ i repozitorij digitalnih materijala nastao tijekom provedbe projekta kojim je koordinirala. Knjižničarka mentorica Stjepana Kadić predstavila je Erasmus projekt „SLAM“ i mogućnosti sudjelovanja školske knjižnice u realizaciji STEAM aktivnosti. Voditeljica Županijske matične službe viša knjižničarka Ljiljana Vugrinec predstavila je Analizu stanja školskih knjižnica u KKŽ prema podacima iz online sustava te dala preporuke za prikupljanje i unos statističkih podataka. Knjižničarka Andrea Katanović Babić održala je osvrt na Svjetski kongres školskih knjižničara koji je održan u Dubrovniku s naglaskom na mogućnosti sudjelovanja knjižnica u međunarodnim projektima. Stručni skup završio je kratkim pregledom povijesti Knjižnice križevačke eparhije koji je pripremila knjižničarka Suzana Knežević i posjetom knjižnice. Tijekom skupa knjižničarki Đurđici Krčmar Zalar uručen je poklon i upućene su čestitke ŽSV-a povodom napredovanja u zvanje knjižničara mentora.

Drugi stručni skup održan je u lipnju putem aplikacije Teams. Osim za održavanje stručnih skupova, aplikacija članovima ŽSV-a služi za komunikaciju i objedinjavanje materijala prezentiranih tijekom skupova, ali i drugih korisnih materijala i dokumenata. Tema skupa bila je „Knjižnice u virtualnom okruženju“. Knjižničarka Nikolina Sabolić predstavila je primjere organizacije kulturnih događanja i provedbu kulturnih aktivnosti s učenicima u nastavi na daljinu. U drugom izlaganju, primjeru dobre prakse koji je prikazala Andrea Katanović Babić, predstavljen je međunarodni Erasmus projekt S.M.I.L.E. (search, make, imagine, learn, express) čiji je cilj uvođenje kreativnih metoda učenja i podučavanja

te osnaživanja europskog identiteta u školu. Koordinatorica ovog dvogodišnjeg projekta bila je knjižničarka. Knjižničarka mentorica Stojanka Lesički predstavila je aplikaciju za izradu knjiga Kotobee.

Treći skup održan je u kolovozu pod nazivom „Nova školska godina u izvanrednim uvjetima“. Ljiljana Vugrinec, voditeljica Matične službe, održala je predavanje na temu „Virtualna dostupnost školskih knjižnica“. Cilj predavanja bio je predstaviti kvalitativnu i kvantitativnu analizu mrežnih stranica naše županije i skrenuti pozornost na obavezne i preporučene sadržaje za aktualne, zanimljive i korisne mrežne stranice. Nakon toga je održano kratko izlaganje na temu „Smjernica i preporuka za sprječavanje širenja virusa Covid-19 u školskim knjižnicama“ koje se temeljilo na preporukama i dokumentima HZJZ-a i NSK. Voditeljica aktiva izdvojila je preporuke iz aktualnih dokumenata kao uvod u raspravu o mogućnostima primjene, dosadašnjim iskustvima i situaciji na terenu u školskim knjižnicama naše županije. Međužupanijsko stručno vijeće „Rujanski skupovi škole za život“ održano je u rujnu 2019. u Ivancu u OŠ Ivana Kukuljevića Sakcinskog. Održana su tri predavanja: savjetnica Adela Granić održala je predavanje „Sve što ste željeli znati o Školi za život, a niste se (do sad) usudili pitati“ i predavanje „Kurikulumsko planiranje“. Knjižničarka savjetnica Draženka Stančić održala je interaktivno predavanje i radionicu na temu „Istraživačko učenje i učinkovito postavljanje pitanja“. U školskoj godini 2020./2021. planirana su također tri županijska stručna skupa od kojih su dosad održana dva. U studenome je održan skup pod nazivom „Biblioterapijski pristupi u školskim knjižnicama“. Knjižničar Igor Radmilović prezentirao je rezultate istraživanja „E-učenje kao prostor za afirmaciju knjižnice“ i predstavio ulogu školske knjižnice u procesu e-učenja. Istraživanjem je dobiven uvid u stavove učenika viših razreda prema digitalnim nastavnim materijalima i e-učenju. Knjižničarka Dunja Golubić predstavila je istraživanje „Knjižničari o metodi biblioterapije u školi“ kojim je prikupila i analizirala mišljenje školskih knjižničara o biblioterapiji, o primjerenosti naziva biblioterapija, o demotivirajućim i motivirajućim faktorima za ostvarivanje biblioterapije. Knjižničarka savjetnica Adrijana Hatadi u svom izlaganju „Biblioterapija u školskoj knjižnici“ predstavila je osnovna načela biblioterapeutskog pristupa i neke praktične primjere aktivnosti. Viša savjetnica za školske knjižničare Adela Granić predstavila je tablicu koja knjižničarima može biti pomoć pri prikupljanju administracije i evidentiranju bodova za napredovanje. Knjižničarka Nataša Karlovec kratko je prenijela novosti iz HUŠK-a, a savjetnica

Ljiljana Vugrinec obavijesti vezane za Upisnik knjižnica. Drugi stručni skup održan je u veljači 2021. pod nazivom „Knjižnična dokumentacija“. U prvom dijelu skupa knjižničarka Suzana Knežević predstavila je primjere knjižnične dokumentacije koju vodi, a knjižničarka Nikolina Sabolić detaljnije je prikazala sadržaj Završnog izvješća. Knjižničarka Andrea Katanović Babić održala je izlaganje „Francuski pristup podučavanju medijske pismenosti“ u obliku izvješća s radionice koja je u studenome održana za voditelje županijskih stručnih vijeća u organizaciji AZOO-a i Francuskog veleposlanstva. Gošća s Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta dr. sc.

Josipa Mihić održala je predavanje i radionicu „Mindfulness tehnike u nošenju sa stresom“. Podučila je sudionike skupa kako si tehnikama disanja i opuštanja pomoći u nošenju sa svakodnevnim stresom. Županijsko stručno vijeće knjižničara osnovnih i srednjih škola Koprivničko-križevačke županije broji 31 knjižničara koji međusobno dobro komuniciraju i surađuju te se redovito educiraju sudjelujući u stručnim skupovima ŽSV-a, webinarima u organizaciji AZOO-a i CSSU-a te brojnim drugim edukacijama u organizaciji knjižničarskih društava i Agencije za mobilnost i programe EU.

KAMISHIBAI - PAPIRNATO KAZALIŠTE U ŠKOLSKIM KNJIŽNICAMA

Suzana Jarnjak Ivanović
OŠ Legrad i OŠ „prof. Blaž Mađer“ Novigrad Podravski

Pripovijedanje je jedna od najstarijih ljudskih vještina i zasigurno jedna od onih koju knjižničari redovito „bruse“. Vrijedno i uporno pronalaze kreativne puteve kojima će doprijeti do djece i uvesti ih u svijet knjiga i dobrih priča, i dakako, zadržati ih u tom svijetu što duže. S tim ciljem na umu, knjižničari ne propuštaju obilježiti značajne datume kroz godinu, nerijetko upravo pripovijedanjem priča. Jedan od neizbježnih datuma u kalendaru svakog knjižničara je 2. travnja, Međunarodni dan dječje knjige.

Ovogodišnji Međunarodni dan dječje knjige obilježen je i u OŠ Legrad i OŠ „prof. Blaž Mađer“ Novigrad Podravski. Tom prigodom knjižničarka je učenicima ispričala priču na ponešto drugačiji način, pripovijedanjem priče u kamishibai tehnici. Kamishibai je japanski tradicionalni način pripovijedanja priča uz slike na malenoj drvenoj pozornici, a u posljednje je vrijeme sve češći gost hrvatskih knjižnica. Kamishibai u prijevodu znači „papirnat kazalište“. Za pripovijedanje priče u toj tehnici potrebna je drvena kutija (butai) i ilustrirane kartice. Drvena kutija koristi se kao pozornica, odnosno okvir za ilustrirane kartice koje pripovjedač izvlači i koje vizualno prate priču koju pripovijeda. Na poledini svake slike zapisuje se tekst priče. Riječ je o svojevrsnom putujućem kazalištu jer su kamishibai pripovjedači obično putovali biciklom od sela do sela i uveseljavali djecu pričom diljem Japana. Malo putujuće papirnat kazalište ovog je puta putovalo na relaciji Legrad – Novigrad Podravski, a knjižničarka je ipak, umjesto biciklom, putovala automobilom. Za pripovijedanje je korišten prilagođen tekst autorice Luciane Sandroni koja je 2016. godine, povodom obilježavanja Međunarodnog dana dječje knjige, napisala priču pod nazivom „Jednom davno...“, a u kojem se pojavljuju dobro znani likovi iz Andersenovih, Grimmovih i Perraultovih bajki i priča. Za potrebe izvođenja izrađen je kartonski butai, osam ilustracija koje prate priču te papirnat lutke uz koje su likovi iz dobro poznatih priča na tren iskočili iz knjiga i oživjeli. Nakon uživanja u priči razgovaralo se o omiljenim pričama i likovima te je susret završen crtanjem najdražih likova

Priča počinje otvaranjem vratašca kutije (butai) u koju su umetnute slike kojima se koristimo u pripovijedanju.

Uz pomoć papirnatih lutka dodatno je obogaćen doživljaj priče.

iz dječjih knjiga. Učenici su se prvi put susreli s kamishibai pripovijedanjem i na zadovoljstvo knjižničarke pokazali oduševljenje takvim načinom pripovijedanja. U budućnosti je ideja da učenici sudjeluju u pisanju priče, izradi ilustracija te da se sami okušaju u pripovijedanju u kamishibai tehnici.

TALK SHOW „BAJKE KOJE POMAŽU DJECI”

Tanja Nađ, Dijana Krajcar Magdić
OŠ Ivanska

Ovogodišnju manifestaciju „Noć knjige” učenici drugog razreda OŠ Ivanska obilježili su radionicom pod nazivom „Bajke koje pomažu djeci”.

Defektologinja i školska knjižničarka su prije samog događanja provele anketu među učenicima kako bi dobile informaciju o tome na koje socijalne teškoće oni nailaze. Uslijedila je analiza provedene ankete. Učenici su izdvojili sljedeće teškoće: ljutnja, strah od neuspjeha, ruganje i sramežljivost. Prema rezultatima, knjižničarka i defektologinja podijelile su učenike u skupine i organizirale terapijsko čitanje. Za svaku skupinu odabrana je po jedna bajka iz knjiga „Bajke koje pomažu djeci” te „Nove bajke koje pomažu djeci”. Čitanjem izabranih bajki nastojalo se s učenicima doći do zajedničkog rješenja njihova problema.

Tako su kroz bajku „Bijeli duh Huh” naučili kako podnijeti razočaranje i neuspjeh, ali i shvatili da nije sramota ponekad biti slabiji od drugih. Uočili su koliko je važno postati svjestan onoga u čemu si dobar i onoga u čemu si manje uspješan. Čitajući bajku pod nazivom „Malac, debeljkio i mršavko” učenici su došli do zaključka da se svi po nečemu razlikuju. Uočili su da je to često problem u njihovu razredu i da se drugi vole rugati. Nakon čitanja izveli su zaključak da o njihovu odgovoru na izrugivanje ovisi hoće li im se netko nastaviti rugati ili ne. Složili su se da se djeca najviše rugaju onima koji pokazuju da ih to vrijeđa, koji se rasplaču itd.

Učenici su također naveli da se često osjećaju ljutito i taj osjećaj ih toliko preplavi da se ne mogu kontrolirati. Razgovarali su o tome kako prepoznaju svoju ljutnju, gdje ju u tijelu najviše osjećaju, što ih najviše ljuti i o načinima na koje najčešće reaguju kad su ljuti. Čitajući priču „Tomislav i crni gavran” učenici su uvidjeli kako se ljubaznošću i spremnošću za pomoć drugima može smanjiti osjećaj ljutnje i neslaganja s okolinom. Osvijestili su bitnu razliku u primjerenim i neprimjerenim načinima reakcije kad su ljuti te da sve ono loše što se napravi i učini ostavlja trajne posljedice u odnosima s bliskim ljudima.

„Bajka o Modrokoj” govori o nesigurnosti i sramežljivosti u socijalnim kontaktima. Nakon pročitane priče učenici su podijelili svoja iskustva s osjećajem nesigurnosti u novim situacijama i sramežljivošću. Složili su se da je važno, kao što i priča poučava, ohrabrivati se, biti susretljiv i spreman činiti dobra djela kako bi se približio drugima i stekao prijatelje. Učenici su izrazili svoje misli i osjećaje, a defektologinja i knjižničarka su im pomogle da ih nauče pravilno razumjeti. Usmjerile su učenike na knjige kao odgovor na pitanja koja ih muče. Uslijedila je izrada scenarija za snimanje talk showa. Zadatak učenika je bio osmisliti sadržaje koji će pomoći njihovim vršnjacima u borbi protiv neuspjeha, svladavanju ljutnje, prevladavanju

Voditelji talk showa

sramežljivosti i izgrađivanju osjećaja vlastite vrijednosti.

Učenici su stvarali recepte protiv ruganja, pisali pjesme ohrabrenja, pronalazili pozitivne misli, smišljali dobra djela kojima bi se približili drugima i osmišljavali dramske igre kako bi svojim vršnjacima pokazali prihvatljiva i neprihvatljiva ponašanja, ali i ponudili im moguća rješenja. Inspiraciju su pronašli u knjigama i školskoj knjižnici. Na tu temu su snimili i talk show koji možete pogledati na navedenoj poveznici:

Učenici 2. razreda sa zahvalnicama za sudjelovanje

VIRTUALNO PREDAVANJE DR. SC. KSENIJE TOKIĆ „KULTURNA BAŠTINA KNJIŽNICA KAO TURISTIČKI POTENCIJAL“, GRADSKA KNJIŽNICA „IVAN GORAN KOVAČIĆ“ KARLOVAC, 23. 6. 2020.

Dijana Sabolović-Krajina
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

U organizaciji Matične službe Gradske knjižnice „Ivan Goran Kovačić“ Karlovac održano je 23. 6. 2020. virtualno predavanje dr. sc. Ksenije Tokić „Kulturna baština knjižnica kao turistički potencijal”.

Ulogom knjižnica u promociji kulturnog turizma već su se u hrvatskom knjižničarstvu pionirski bavile članice našeg Društva prije gotovo dvadesetak godina (Marjana Janeš-Žulj, Anica Šabarić i autorica ovog teksta održale su izlaganje „Potencijali narodnih knjižnica u promociji kontinentalnog kulturnog turizma : primjer Koprivničko-križevačke županije” na Prvom savjetovanju za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, Split, 2.–3. 6. 2003. te objavile rad u zborniku istoimenog skupa), stoga je bilo zanimljivo nakon toliko godina usporediti zastupljenost ove teme, ne samo u knjižnicama nego i u turizmu.

Dr. sc. Ksenija Tokić, znanstvena suradnica, zaposlena kao voditeljica knjižnice u Institutu za turizam u Zagrebu, upoznala nas je s kulturno-turističkim potencijalima knjižnica, a to su značajni resursi kulturne baštine koji imaju potencijal da postanu turističke atrakcije. Knjižnicama je važno uključivanje u turizam svoje zajednice jer tako promoviraju zavičajni kulturni identitet zajednice, pokazuju svoju uključenost u svjetske povijesne i kulturne tokove. Tako ujedno povećavaju svoju prisutnost u zajednici te pridonose njezinom gospodarskom razvoju. Time se otvara mogućnost da se poboljša i opći položaj knjižnice i knjižničara u vlastitoj sredini.

Resursi lokalne baštine u knjižnicama su: fond, zbirke, zgrade, kulturni programi, izložbe, koncerti, edukacijski programi, usluge, suveniri, virtualne usluge, digitalizirani sadržaji, mrežne stranice. Međutim, knjižnični resursi ne dovode sami po sebi do toga da neka knjižnica bude turistički potencijal, već je to njena atraktivnost. Stoga, ključno je knjižnične resurse pretvoriti u atrakcije, tj. osmisliti „priču o knjižnici” koja će uključiti njene funkcije, povijest, povezanost sa znamenitim ljudima, povezanost s velikim događajima, anegdote.

Trendovi u turističkoj industriji ukazuju na sve veći interes turista za upoznavanjem kulturne baštine destinacije koju posjećuju. Predavačica je ukazala na primjere knjižnica koji su već prepoznati kao kulturna i turistička atrakcija, poput Francuske nacionalne knjižnice (prva nacionalna knjižnica na svijetu koja uz knjige i rukopise čuva i stvari poput umjetničkih slika, povijesnih globusa te državnih tajni i povjerljivih dokumenata), Britanske knjižnice, Vatikana, Aleksandrijske knjižnice. Kod nas su turističke atrakcije samostanske knjižnice (npr. u Dubrovniku, na Krku i Hvaru)

dok je od narodnih knjižnica kao turističku atrakciju navela Hrvatsku knjižnicu i čitaonicu Sali na Dugom Otoku koja se oglašava kao „Knjižnica na kraju svijeta, čuvarica snova”. Novi trendovi vezuju se za tzv. biblioturizam na blogovima poput onih s preporukama „25 knjižnica na svijetu koje morate posjetiti” u koje su uvrštene knjižnica Trinity College u Dublinu, Austrijska nacionalna knjižnica, Kongresna knjižnica u Washingtonu, već spomenuta Francuska nacionalna knjižnica, Gradska knjižnica Stuttgart itd. Nova knjižnična arhitektura kao turistička atrakcija ističe se na primjeru knjižnične zgrade u američkom gradu Seattleu i Gradske knjižnice u danskom gradu Aarhusu. U nove trendove spadaju hoteli inspirirani knjižnicama i hotelske knjižnice. Jedna od njih je i ona u Hotelu Central u Osijeku koja je na hotelskoj mrežnoj stranici oglašena popisom knjiga na ponudi te porukom gostima: „Ukoliko se želite opustiti uz dobru knjigu, uz Vašu rezervaciju odaberite knjigu koja će Vas dočekati na Vašem noćnom ormariću.”

Novi trend povezivanja turizma u knjižnicama obrađuje knjiga Marije Jović objavljena 2020.

Međutim, osim potencijala i uspješnih primjera prepoznavanja uloge knjižnica u kulturnom turizmu knjižnica u zemlji i svijetu (uglavnom samostanskih, muzejskih i nacionalnih knjižnica), predavačica nas je upozнала i s činjenicom da knjižnice još uvijek nisu sustavno uključene u prezentiranje velikog dijela nacionalne i lokalne kulturne baštine kroz turističke programe. U Strategiji razvoja turizma u RH knjižnice uopće nisu prepoznate kao potencijalni ili stvarni nositelji određenih turističkih aktivnosti ili kao institucije koje bi mogle ponuditi turističke proizvode, stoga ne čudi da se ni u *masterplanovima* razvoja turizma većine županija ili gradova ne spominju. Posljedica toga je da se u planovima razvoja turizma pojedinih destinacija ne planiraju sredstva za financiranje i uključivanje događanja u knjižnicama u program turističkih događanja. Uz tešku ili slabu podršku od nadležnih ministarstava, i turizma i kulture, kao i od turističkih zajednica, teško je izboriti se za uključivanje knjižnica u turističke programe

jer se ne prepoznaje uloga knjižnica u kulturnom turizmu. Dobrodošla je inicijativa sudionika ovog predavanja da se ispitaju mogućnosti za pokretanjem nacionalnog projekta uključivanja knjižnica u kulturni turizam koji bi pomogao da se knjižnice učine vidljivijima kod institucija nadležnih za turizam i kulturu. Institut za turizam bi tu također mogao pomoći i surađivati s knjižnicama. No, kako bi se same knjižnice predstavile kao neka cjelina, koje bi knjižnice bile zastupljene i kako bi se komuniciralo i slično, pitanja su na koja u ovom trenutku još nema spremnog odgovora. Stoga, treba istaknuti podršku knjižnicama u promociji kulturnog turizma, čak i kada je rijetka, sporadična i povremena. Konkretno, Turistička zajednica Koprivničko-križevačke županije poduprla je sufinanciranjem projekt digitalizacije razglednica iz Zavičajne zbirke *Caproncensis* te održavanje nekoliko konferencija *TEDxLibraryKoprivnica – velike ideje u malom gradu*.

DRUGI FESTIVAL BIBLIOBUSA U SRBIJI I MEĐUNARODNA KONFERENCIJA „POKRETNE BIBLIOTEKE NA PUTU DO UDALJENIH KORISNIKA“

(Kladovo, Srbija, 14.–16.10.2020.)

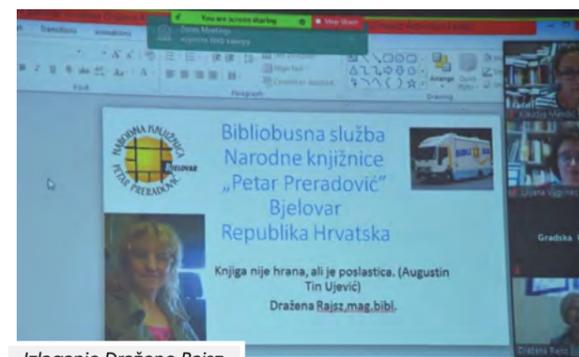
Ljiljana Vugrinec, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Bibliobusi iz Srbije na festivalu u Kladovu

Usprkos nepovoljnim okolnostima uvjetovanima pandemijom koronavirusa, u Kladovu, malom gradiću na obali Dunava u istočnoj Srbiji, održan je od 14. do 16. listopada 2020. godine Drugi festival bibliobusa i međunarodna konferencija na temu putujućih knjižnica, pod nazivom „Pokretne biblioteke na putu do udaljenih korisnika“. Organizator skupa

bila je Biblioteka „Centar za kulturu“ Kladovo na čelu s ravnateljicom biblioteke, Žaklinom Nikolić koja je sa svojom malom, ali hrabrom i neumornom ekipom kolega knjižničara uspjela ostvariti skoro nemoguće – uza sva epidemiološka ograničenja, uspješno organizirati međunarodni stručni skup sa sudionicima iz čak desetak zemalja.

Izlaganje Dražene Rajs

Na festivalu bibliobusa u Kladovu okupile su se sve četiri srpske putujuće knjižnice – iz Kruševca, Prijepolja, Aleksinca i grada domaćina. U rad međunarodne stručne konferencije, koja je održana hibridno, u fizičko-virtualnoj kombinaciji, uz 40-ak knjižničara koji su skupu prisustvovali fizički, u dvorani Centra za kulturu Kladovo, virtualnim putem su se uključili predstavnici pokretnih knjižnica Španjolske, Nizozemske, Mađarske, Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Sjeverne Makedonije, Rumunjske i Bugarske koji nisu mogli doputovati zbog epidemioloških ograničenja.

Neposredan povod ovog međunarodnog okupljanja putujućih knjižničara bio je 10. rođendan bibliobusa u Kladovu, koji je u Srbiju stigao 2011. kao poklon kladovskoj biblioteci i građanima Kladova i njegove okolice iz Francuske. Danas bibliobus obilazi 12 sela u okolici Kladova i predstavlja jedinu kulturnu uslugu za veliki broj tamošnjih stanovnika. Osobito velik broj virtualnih sudionika skupa uključio se u Međunarodnu konferenciju iz Hrvatske – izlaganja je održalo njih čak šest: Nika Čabrić iz Zagreba, Niko Cvjetković iz Rijeke, Iva Pezer i Klaudija Mandić iz Vinkovaca, Dražena Rajs iz Bjelovara i Ljiljana Vugrinec iz Koprivnice, dok je kolega Vladimir Vranješević iz Vinkovaca „pobrao“ poseban pljesak prisutnih iz dvorane u Kladovu jer se javio direktno iz vinkovačkog bibliobusa, sa stajališta u Tovarniku, te omogućio sudionicima skupa da neposredno vide kao radi jedan hrvatski bibliobus, i djecu koja su upravo u tom trenutku koristila usluge bibliobusa.

Na skupu su sa zapaženim izlaganjima sudjelovale dvije knjižničarke iz Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja – Dražena Rajs iz Bjelovara u izlaganju „Knjiga nije hrana, ali je poslastica“ predstavila je bibliobus Narodne knjižnice „Petar Preradović“ Bjelovar, a Ljiljana Vugrinec održala je izlaganje „Bibliobus je za mene

Izlaganje Ljiljane Vugrinec

sreća“ u kojem je predstavila bibliobuse iz Koprivnice i Križevaca. Također je sudjelovala u izradi videofilma o svim bibliobusima u Hrvatskoj, zajedno s Nikom Čabrić i Vladimirom Vranješevićem.

Cilj Festivala bibliobusa i međunarodne konferencije bio je široj javnosti u Srbiji, ali i u regiji, predstaviti prednosti pokretnih knjižnica koje stižu do najudaljenijih korisnika te istaknuti važnost bibliobusa i opravdanost njihovog postojanja. Knjižničari iz regije i Europe poslali su sa skupa zajedničku poruku o tome koliko putujuće knjižnice znače za svoje korisnike, i koliko su im potrebne, bez obzira o kojoj se zemlji radilo, manje ili više razvijenoj. Korisnici bibliobusa uvijek su oni kojima je druga vrsta pristupa knjižničnim uslugama otežana ili onemogućena, stoga bez bibliobusa za njih ta usluga zapravo ne bi ni postojala – ne bi imali pristup informacijama, literaturi i informacijskoj tehnologiji, kao ni svim drugim uslugama koje pružaju pokretne knjižnice. Upravo u vrijeme pandemije to se posebno osjeća, kada bibliobusi svojim uslugama pružaju toliko potrebnu podršku stanovnicima u uvjetima socijalnog distanciranja i drugih epidemioloških ograničenja. S obzirom na depopulaciju mnogih područja u Europi, što je posebno izraženo i u Srbiji, kao i u drugim zemljama u regiji, zaključak je sudionika skupa također bio kako su upravo putujuće knjižnice oblik narodnih knjižnica pred kojim je budućnost te je stoga potrebno u njih više ulagati, a uz to težiti što suvremenijim vozilima koja će svojim performansama i opremom moći odgovoriti na sve zahtjevnije potrebe korisnika. Sve sudionike skupa razveselila je vijest da se u Kragujevcu upravo radi na preuređenju vozila za novi kragujevački bibliobus, kao i informacija da se u Srbiji planira uskoro osnovati Sekcija za pokretne biblioteke, u okviru Bibliotekarskog društva Srbije, čime se želi dodatno potaknuti razvoj ove specifične grane knjižničarstva.

PRVI WEBINARI NA TEMU „ISTRAŽIVAČKI PODACI - ŠTO S NJIMA?“

25. 5. i 1. 6. 2020.

Dijana Sabolović-Krajina, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

U sklopu projekta „RDA Europe 4.0“ (engl. *Research Data Alliance*) Sveučilišni računski centar u Zagrebu (Srce) je 25. svibnja i 1. lipnja 2020. održao prva dva webinara pod nazivom „Istraživački podaci – što s njima?“ u suradnji s Hrvatskom zakladom za znanost, Sveučilišnom knjižnicom Rijeka, Sveučilišnom knjižnicom u Splitu, Gradskom i sveučilišnom knjižnicom Osijek te Nacionalnom i sveučilišnom knjižnicom u Zagrebu. Cilj webinara bio je istraživačima, knjižničarima, urednicima repozitorija, izdavačima i svima koji se susreću s istraživačkim podacima približiti smjernice i dobre prakse usmjerene na otvoreno dijeljenje i ponovnu upotrebu istraživačkih podataka.

Upravljanje istraživačkim podacima obuhvaća organizaciju, pohranu, čuvanje i dijeljenje podataka prikupljenih i korištenih u istraživanju. Taj proces dugoročno štedi vrijeme i resurse, sprječava pogreške, povećava kvalitetu istraživanja i olakšava napredak znanosti.

Izdvajamo akcente mnogobrojnih izlaganja koja su predstavila ovu novost u hrvatskom znanstveno-istraživačkom radu, a koji se najviše reflektira na rad knjižničara u specijalnim, znanstvenim i sveučilišnim knjižnicama.

Rad s istraživačkim podacima često zahtijeva stalan pristup u dinamičnom okruženju koje uključuje, između ostalih,

promjenjive repozitorije, prolazne proizvode i kratkotrajne standarde. Knjižnice, koje stoljećima čuvaju tiskanu građu, sada se suočavaju s izazovom prilagodbe svoje funkcije tako da osiguraju stalnu dostupnost i iskoristivost istraživačkih podataka. Otvorena znanost podrazumijeva pristup istraživačkom procesu temeljenom na suradnji, diseminaciji znanja te ponovnom korištenju istraživačkih podataka upotrebom novih tehnologija i alata. Kako trajno čuvanje i dijeljenje istraživačkih podataka sve češće postaje i jedan od uobičajenih zahtjeva financijera znanstvenih istraživanja, predstavljeni su i principi osmišljeni za lakše pronalaženje, dijeljenje, neometan pristup te ponovno korištenje istraživačkih podataka.

Bez obzira što se sve vrste knjižnica ne bave prikupljanjem, organiziranjem i procesuiranjem znanstvenih istraživačkih podataka, prisustvovanje ovom webinaru inspiriralo nas je na jedan prijedlog našem Društvu knjižničara Bilogore, Podravine i Prigorja. Budući da su mnogi naši članovi autori stručnih i znanstvenih radova, korisno bi bilo na razini našeg Društva oformiti repozitorij tih radova. Takav repozitorij bi na jednom mrežnom mjestu okupio i dao uvid u stručno-znanstvenu produkciju članova kao polazište u pisanju i referiranju novih radova, a s druge strane bio otvoren najširoj javnosti kao značajan alat u promociji rada Društva.

na Island sudionici su obilazeći značajna mjesta koja se spominju u islandskim sagama adaptirali određene ulomke iz saga u različitim formama – pjesme, scenske improvizacije, u obliku kratkog igranog ili animiranog filma.

Scenska adaptacija

Voditelji tečaja bili su Jolanta Varanaviciene, učiteljica i pedagoginja iz Latvije, i Simon Halink, sveučilišni profesor s Islandskog sveučilišta koji se bavi proučavanjem skandinavskog i islandskog identiteta iz povijesne perspektive. Njih dvoje osmislili su kvalitetan program s praktičnim zadacima i aktivnostima koje sudionici kasnije mogu primijeniti u radu sa svojim učenicima. Cilj tečaja bio je na primjeru islandskih saga i islandske kulture upoznati različite aktivnosti za poticanje čitanja i tradicionalne književne forme te shvatiti njihov značaj za oblikovanje kulturnog identiteta jednog naroda. Također, sudionici tečaja (iz Njemačke, Francuske, Finske, Hrvatske, Grčke, Poljske, Belgije i Nizozemske) morali su predstaviti nekoliko legendi iz svoje zemlje i objaviti ih u digitalnom časopisu projekta.

Sam Island ostavlja dojam nekog drugog svijeta. Vulkanski je to otok geizira, termalnih bazena, vodopada, ledenjaka, otok bez jedne šume, surov i nježan istovremeno. Sudionici tečaja putovali su po jugoistočnom dijelu Islanda, okolici Reykjavika te su posjetili i Heimaey, najveći i jedini naseljeni otok u arhipelagu *Westman Islands*, južno od obale Islanda. To otočje često zovu najbolje čuvanom islandskom tajnom. Ploveći arhipelagom susreću se kitovi, tupici i neke od svjetski poznatih atrakcija, poput stijene u obliku slona. Na otočju se nalaze i dva vulkana od kojih je jedan erupirao 1973. godine kad su stanovnici otoka, njih oko 4500, bili primorani

napustiti otok. Po završetku erupcije, vratili su se, iskopali svoje kuće ispod debelih naslaga pepela i započeli novi život. Island je jedna od najsigurnijih zemalja svijeta u kojoj čak ni premijerka ni predsjednik nemaju čuvare, svatko može slobodno ušetati u njihove urede kad god poželi, a policija ne nosi oružje. Stopa kriminala je niska i uglavnom vezana uz boravak stranaca i turista na otoku.

Islandski jezik ostao je gotovo nepromijenjen od 14. st. zbog čega ni najmlađi Islandani nemaju problem čitati sage. Sage su utkane u svakodnevicu. Glavni grad Reykjavik, u kojem živi 65% ukupnog stanovništva Islanda, izgrađen je u obliku obiteljskog stabla (ulice nose imena likova iz saga) dok je raspored nekih institucija unutar grada određen radnjom iz saga. Ljudi se identificiraju s njihovim likovima, a kad se sastanu na druženjima, sage su najčešća tema.

Islandani u prosjeku kupuju 8 knjiga godišnje, čitanje im je omiljena aktivnost, knjiga najdraži i najčešći poklon. Knjižare rade najdulje od svih trgovina, neke čak i do ponoći, te su jedno od omiljenih mjesta okupljanja. Priča se da je svaki drugi Islandanin pisac barem iz hobija, a svaki deseti objavi svoju pjesmu ili priču. Svjetsku pažnju islandska književnost dobila je 1955. godine kad je Nobelovom nagradom za književnost nagrađen Halldór Laxness. Danas su širom svijeta poznati islandski autori krimića Indriadson i Helgason. Za Islandane je tipično da barem jednu godinu u svom životu provedu živeći u inozemstvu, no uglavnom se vraćaju svom otoku i posebnom svijetu iz kojeg dolaze, bogatiji za znanje i iskustvo stečeno u drugoj sredini.

Rezultat sudjelovanja u edukaciji na Islandu i provedbe Erasmus+ projekta S.M.I.L.E. koji je završio u veljači 2021. dva su *eTwinning* projekta usmjerena na poticanje čitanja i obradu književnog djela na neformalan način, suradnja s poljskim i islandskim školama koja se nastavlja, izvannastavna aktivnost kroz koju se provode biblioterapijske radionice s učenicima 3. razreda, čitateljski klub u kojem naši učenici čitaju zajedno s poljskim i islandskim učenicima i brojne aktivnosti u drugim predmetnim područjima. Odmah po završetku ovog projekta, škola je započela s provedbom 3. Erasmus+ projekta pod nazivom „Be kind, don't leave us behind“.

ERASMUS+ EDUKACIJA NA ISLANDU: „LEGENDS AND LANDSCAPES“

Andrea Katanović Babić

Knjižnica Osnovne škole „Vladimir Nazor“ Križevci

Protekle dvije godine u OŠ „Vladimir Nazor“ Križevci provodio se Erasmus+ projekt S.M.I.L.E. (engl. *search, make, imagine, learn, express*) u sklopu kojeg je knjižničarka kao koordinator projekta sudjelovala u tečaju „Legends and landscapes“ koji se provodio na Islandu. To je drugi projekt koji se odvija u sklopu Erasmus+ programa „Ključne aktivnosti 1“ u OŠ „Vladimir Nazor“ Križevci. Cilj projekta je uvođenje i primjena inovativnih metoda učenja i podučavanja u različitim predmetnim područjima. Aktivnosti u projektu usmjerene su na primjenu pedagogije činjenja i na iskustvenom učenju, a nastavljeno je s procesom internacionalizacije škole ostvarivanjem međunarodnih suradnji s drugim europskim školama kroz provedbu *eTwinning* projekata. „Ključna aktivnost 1“ podrazumijeva

mobiliteti za učitelje i sudjelovanje u strukturiranim tečajevima u inozemstvu. Stečena se znanja i iskustva po povratku primjenjuju u radu s učenicima. Svrha primjene je ostvarivanje ciljeva projekta, poboljšavanje pedagoške prakse i stvaranje boljih mogućnosti i uvjeta rada za učenike. Školska knjižničarka sudjelovala je u strukturiranom tečaju „Legends and landscapes“ koji se održavao na Islandu u lipnju 2019. godine. Tečaj je osmišljen kao terenski rad u kojem polaznici tjedan dana obilaze mjesta koja se spominju u islandskim sagama. Tečaj je bio intenzivan i program se odvijao cijeli dan, a prethodila mu je višetjedna priprema sudionika. Svaki od ukupno 15 sudionika dobio je zadatak pročitati ulomke islandskih saga, naučiti kako su nastale i koji je njihov značaj za suvremenu islandsku kulturu. Po dolasku

U obilasku

Sudionici tečaja

PROJEKT ERASMUS+ „CHILDREN ARE RAISING EDUCATION“

Sanja Pajnić
OŠ Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica

Logo projekta

U školskoj godini 2020./2021. OŠ Ivane Brlić-Mažuranić Virovitica po prvi put sudjeluje u provođenju programa Erasmus+ projektom „Children Are Raising Education“ (C.A.R.E.). Projektni prijedlog prihvaćen je na temelju natječaja koji je objavila Agencija za mobilnost i programe Europske unije. Općenito je cilj programa Erasmus+ poboljšanje kvalitete odgoja, poučavanja i učenja od predškolske do srednjoškolske razine, a projektom C.A.R.E. ti će se ciljevi ostvariti u okviru „Ključne aktivnosti 1“ (KA1). Ovom se „Ključnom aktivnošću“ podupiru mobilnosti učenika, studenata, vježbenika, mladih ljudi, volontera, nastavnog i nenastavnog osoblja, osoba koje rade s mladima u svrhu stjecanja iskustva učenja, rada, prakse, usavršavanja u inozemstvu. Projektom su planirana usavršavanja na strukturiranim tečajevima za 10 zaposlenika Škole te provođenje aktivnosti kojima se ostvaruju ciljevi projekta u područjima koja se žele poboljšati: prirodoslovno-matematičko područje, IKT, jezično područje, poticanje čitanja i pozitivna psihologija. Aktivnosti koje donosi projekt usmjerene su prvenstveno na učenike koji imaju teškoću u učenju, smanjenu motivaciju ili se nalaze u nepovoljnom socioemocionalnom kontekstu, ali posredno uključuje sve učenike koji sudjeluju u odgojno-obrazovnom procesu. Projektom se općenito dugoročno nastoje implementirati novi pristupi u poučavanju, učiniti školski kurikulum još raznovrsnijim te pozitivno utjecati na izgrađivanje identiteta škole u europskom kontekstu.

U okviru rada školske knjižnice, edukacijom „Encouraging Students to Gain Reading Habits“ namijenjenoj stručnoj suradnici školskoj knjižničarki i učiteljici engleskoga jezika, planirano je usvajanje strategija za usvajanje čitalačkih navika kod djece i mladih, ali i uočavanje čimbenika koji utječu na odbijanje od čitanja. Očekuje se da će vještine stečene na edukaciji (strukturiranom tečaju) utjecati na popularizaciju čitanja i književnosti, a školsku knjižnicu učiniti prostorom svrsishodnog provođenja slobodnog vremena. Iako je svakodnevni rad u uvjetima pandemije koronavirusa postao otežan, zbog čega je i provođenje svih mobilnosti bilo privremeno odgođeno, dio dugoročno planiranih aktivnosti kojima je cilj stvaranje pozitivnog ozračja u školi te razvijanje ljubavi prema čitanju počeo se ostvarivati. Psihologinja i pedagoginja održale su dio ciklusa radionica „Moj svijet emocija“ u kojima se djeca uče prepoznati vlastite emocije te posebno razvijati one afirmativne koje blagotvorno utječu i na okolinu. U školskoj knjižnici provodi se aktivnost „Iles li za priču?“ kojom se nizom pričaonica za učenike posebnog odjela, produženog i poludnevnog boravka te redovne nastave, posebno područnih škola, želi osnažiti motivacija za čitanjem, olakšati čitanje te upoznati lijepu književnost i izvan redovnih lektirnih popisa.

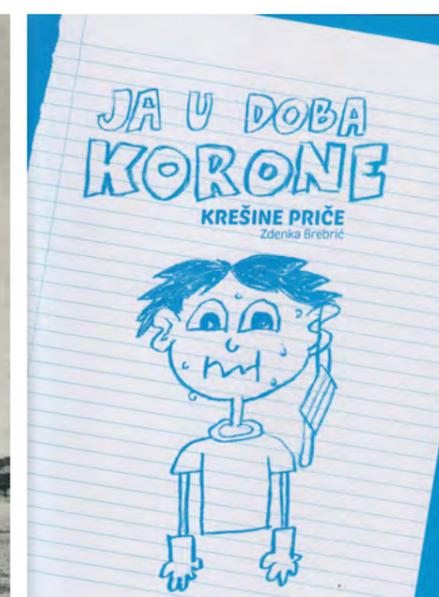
Na području Društva djeluje sedam knjižnica koje sustavno prikupljaju, uređuju i obrađuju te čuvaju građu u zavičajnim zbirkama. Cjelovite bibliografije noviteta u zavičajnim zbirkama možete pronaći na internetskoj stranici Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja. U nastavku donosimo izdvojene naslove iz pojedinih zbirki.

BJELOVARSKO NAKLADNIŠTVO U 2020. GODINI

Lucija Miškić Barunić
Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Bjelovarski nakladnici u 2020. su: Čvor, Državni arhiv u Bjelovaru, Gradski muzej Bjelovar, Ogranak Matice hrvatske, Ogranak Hrvatsko-pedagoškog književnog zbora, Tiskara Horvat, Veleučilište u Bjelovaru, Zavod za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru, nekoliko udruga i škola, a dvije su knjige objavljene u vlastitoj nakladi. Bjelovarski Čvor je pored Pučkog kalendara u 2020. godini izdao deset knjiga koje se bave temom zagonetaštva i time se potvrdio kao profilirani nakladnik zagonetačke literature. Veleučilište u Bjelovaru nastavlja objavljivati udžbenike. Utjecaj pandemije odrazio se i u nakladničkoj djelatnosti. Nešto je manje objavljenih kataloga i knjiga u odnosu na prošlu godinu. Izdvajamo dvije knjige koje se bave pandemijom. Zavod

za znanstvenoistraživački i umjetnički rad u Bjelovaru objavio je znanstvenu monografiju pod nazivom „Školovanje od kuće i nastava na daljinu u vrijeme HR-COVID-19“, a Hrvatski pedagoško-književni zbor objavio je roman za mlade pod nazivom „Ja u doba korone : Krešine priče“ Zdenke Brebrić. Državni arhiv u Bjelovaru i Medicinska škola Bjelovar zajedničkim snagama su objavili knjigu Mate Lovraka „Bjelovarom, stazama djetinjstva“, koju su uredile Zorka Renić i Martina Krivić Lekić. U online Bibliografiji „Noviteti u zavičajnim zbirkama 2020.“ građa je podijeljena prema vrsti na četiri skupine: knjige, godišnjaci, katalogi i časopisi, novine, listovi. Sva građa je dio zavičajne zbirke Bjelovariana.

ĐURĐEVAČKO NAKLADNIŠTVO U 2020. GODINI

Bernarda Ferderber
Gradska knjižnica Đurđevac

Đurđevačko nakladništvo po broju objavljenih naslova bilježi blagi pad u odnosu na prošlu godinu. Nakladnici su Gradska knjižnica Đurđevac, Muzej grada Đurđevca i Ogranak Matice hrvatske u Đurđevcu. Po broju objavljenih publikacija najaktivniji je bio Ogranak Matice hrvatske u Đurđevcu koji je objavio vrijednu stručnu knjigu Zvonimira Ištvana koji analizira rad Šumarije Gole u Prekodravlju, a svakako treba spomenuti i slikovnicu Davora Šokeca koji je djeci na vrlo ilustrativan način predočio kako izgleda život jedne pčele. Gradska knjižnica Đurđevac objavila je dva kataloga većih izložbi koje je priredila u svom prostoru, a Muzej grada Đurđevca objavio je kataloge izložbi koji dokumentiraju muzejsku djelatnost.

i čitaonice „Fran Galović“, *Magdalenina knjižnica na kotačima* autorice Željke Horvat-Vukelja s prelijepim ilustracijama đurđevačke umjetnice Andreje Živko. Priča je inspirirana književnim susretima autorice s djecom, korisnicima bibliobusa i tadašnje knjižničarke Ane Škvarić.

Od stručnih djela izdvajamo povijesnu monografiju Koprivničanca Ranka Pavleša, *Križevački, kalnički i vrbovečki*

kraj u srednjem vijeku te monografiju Narodne knjižnice u tranziciji : *sociološki aspekti* naše kolegice Dijane Sabolović-Krajina.

Iz umjetničke sfere valja spomenuti *Vodič kroz alternativnu kulturu grada Koprivnice* u izdanju Forum udruge nezavisne kulture - FUNK.

KOPRIVNIČKO NAKLADNIŠTVO U 2020. GODINI

Josipa Strmečki
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Prošlogodišnje koprivničko nakladništvo ponovno nas je obradovalo solidnom produkcijom i zanimljivim naslovima. Protekle 2020. tiskalo se najviše prozih i poetskih djela, slijedi publicistika te stručna i stručno-popularna građa. Javnosti su dobro poznati naši dugogodišnji „domaći“ nakladnici od kojih na prvom mjestu izdvajamo Šareni dućan koji se profilirao s odabranim djelima uglavnom svjetske književnosti, zatim *Društvo hrvatskih književnika*, *Podravsko-prigorski ogranak Koprivnica*, *Matica hrvatska*, *Ogranak Koprivnica*, *Muzej grada Koprivnice*, a od novijih perspektivnih nakladnika tu su *Umjetnička organizacija Artikulacije* te *Naklada Vošicki*. I *Artikulacije* i *Vošicki* preferiraju djela suvremenih književnika, a *Vošicki* posebno križevački i koprivnički krug. *Figulus* je nakladnik većinom vjerske literature te je i ove godine rekorder po broju tiskanih djela.

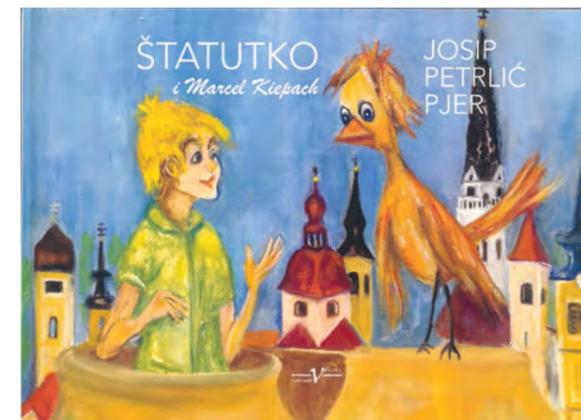
Kao kuriozitet izdvajamo zbirku poezije *Srce mi se smije* trenutno najmlađe koprivničke pjesnikinje, jedanaestogodišnje Une Bebek. Tu je i prva tiskana slikovnica u izdanju Knjižnice

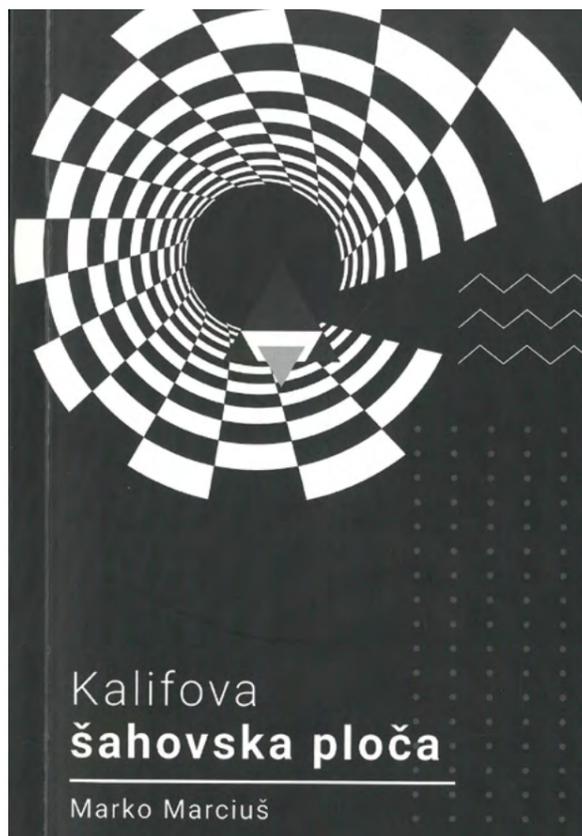

KRIŽEVAČKO NAKLADNIŠTVO U 2020. GODINI

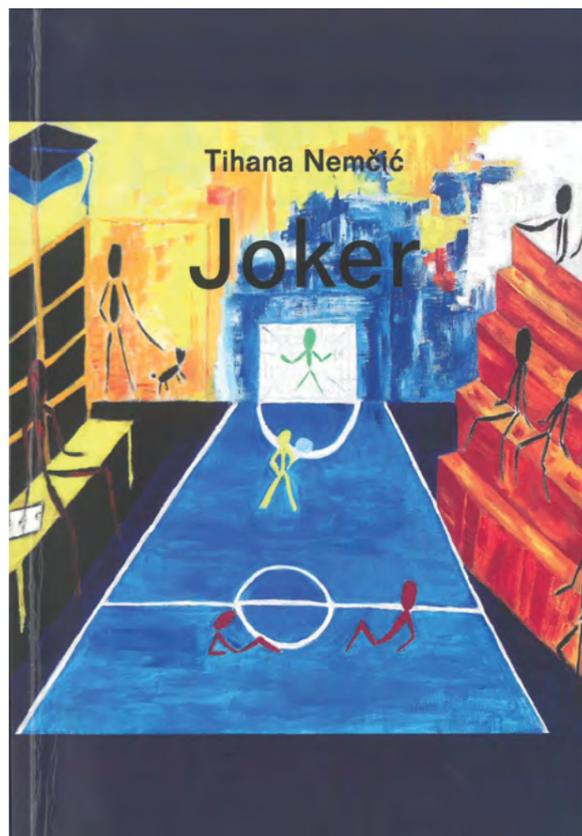
Marjana Janeš-Žulj
Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci

Zavičajna zbirka „Crisiensia“ Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci u 2020. godini bogatija je za 23 nova naslova, od toga 13 monografskih publikacija, sedam kataloga izložbi, dva periodična izdanja i jedno elektroničko izdanje, što je znatno manje nego prethodne godine. Razlog tome je vjerojatno pandemija koronavirusa i otežane okolnosti poslovanja. Na sreću, časopis „Cris“ Povijesnog društva Križevci je objavljen i svi članci su dostupni na portalu znanstvenih časopisa Republike Hrvatske „HRČAK“. Ohrabrujuća je pojava izdavača Crisinus - Križevci, vlasnika Krunoslava Puškara, prof., doktoranta na studiju lingvistike. Od istaknutih publikacija iz zavičajne zbirke možemo izdvojiti: *Brak: otajstvo vjerne ljubavi*; *Kalifova šahovska ploča*; *Joker*; *Križevački, kalnički i vrbovečki kraj u srednjem vijeku: povijesna*

topografija srednjovjekovnog Kalničkog kotara; Princeza Hedy. Također, valja spomenuti knjigu *Pod jednim zvonom dva jezika: antologija hrvatske i njemačke suvremene lirike*. Riječ je o opsežnoj antologiji prijevoda njemačke suvremene lirike na hrvatski jezik izrasle na slijedu prijevoda za časopis „Hrvatsko slovo“.

Naslovi zavičajne tematike pretraživi su preko web portala Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci na adresi: www.knjiznica-krizevci.hr.

NAKLADNIŠTVO ČEŠKE NACIONALNE MANJINE U 2020. GODINI

Fanika Stehna

Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar – Središnja knjižnica za češku manjinu u RH

U 2020. godini novinsko – izdavačka ustanova Jednota iz Daruvara, tiskala je redovita izdanja kao što je tjednik Jednota (naklada 1250 primjeraka), časopis za djecu *Dětský koutek* (naklada 1200 primjeraka), zbornik *Přehled* (naklada 1100 primjeraka), godišnjak *Český lidový kalendář* (naklada 750 primjeraka). U sklopu tjednika izlazi dvaput godišnje književni prilog *Studnice* (Izvor) s tekstovima i stihovima čeških manjinskih autora (naklada 1250 primjeraka). Osim redovitih izdanja u 2020. godini, izdajamo tri publikacije; jedna je prijevod sa češkog jezika na hrvatski, a druge dvije su na češkom jeziku. NIU Jednota najvećim se dijelom financira sredstvima Savjeta za nacionalne manjine, a dijelom iz Ureda za ljudska prava te iz proračuna Bjelovarsko-bilogorske županije i grada Daruvara.

Jednota nastavlja s digitalizacijom starih brojeva istoimenog tjednika. Do sada su digitalizirani brojevi od 1946. do 1972. godine i dostupni su online. U tijeku je digitalizacija tjednika Jednota do 1992. godine.

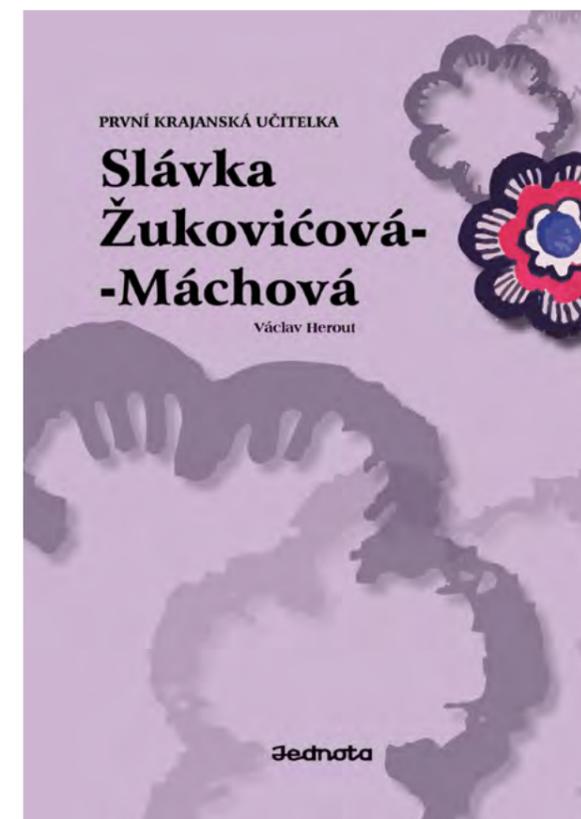
Poznata etnologinja i autorica mnogih publikacija, Silvija Sitta izdala je knjigu *O lijepim princezama i hrabrim vitezovima*. To je izbor čeških i slovačkih priča Božene Němcové, koje je prevela sa češkog jezika Silvija Sitta. Božena Němcová pripada velikanima europske obitelji sakupljača i pisaca priča.

Nakon sto trideset godina najpoznatije češke i slovačke priče Božene Němcové ponovo dolaze u ruke hrvatskim čitateljima i to u godini obilježavanja dvjestote godišnjice njenog rođenja. Svijet čarolija, dramatičnih sukoba dobra i zla, lijepih princeza i hrabrih vitezova, skromnih i mudrih seoskih djevojaka kao i jezovitih trenutaka nalazimo u ovim čitkim pričama u kojima na kraju pobjeđuje pravda i dobrota. Ova zbirka priča izdana je sa željom da bajkoviti svijet Božene Němcové ponovo nađe put do hrvatskih čitatelja.

Kulturna aktivnost pripadnika češke manjine zabilježena je i prije osnivanja Čeških beseda. Daruvarska Češka beseda odigrala je prve kazališne predstave na češkom jeziku davne 1897. godine. Značajne aktivnosti, odnosno rad kazališnih družina opisuje druga monografija pod nazivom *Sebranka ČB1: 40 let s divadlem*, autorice Libuše Stráníkové. Monografija daje kronološki pregledan rad ove kazališne družine u posljednjih 40 godina.

Češki manjinski učitelji ulagali su ogroman trud, angažirali se ponekad i preko svojih mogućnosti da bi češkim učenicima govorili o važnosti njihovog porijekla i identitetu te ljubavi prema češkoj riječi, književnosti i umjetnosti. Upravo o tome piše Vjenceslav Herout u knjizi *První krajanská učitelka: Slávka Žukovičová-Máchová*. Knjiga opisuje životni put prve učiteljice u češkim školama rođene u obitelji Ivana Máche u Ljudevit Selu. Radila je u Velikim i Malim Zdencima, Hercegovcu te u Zagrebu. Osim značajnim učiteljskim radom istaknula se pisanjem pjesama, priča i igrokaza za djecu. Svoje radove objavila je u češkim manjinskim glasilima. Novinsko-izdavačka ustanova Jednota izdala je 1975. godine njezinu zbirku radova pod nazivom *Mozaika*.

Sva građa na češkom jeziku nalazi se u fondu Središnje knjižnice za češku nacionalnu manjinu u RH.

NAKLADNIŠTVO OPĆINE VIRJE U 2020. GODINI

Tomislav Embreuš
Narodna knjižnica Virje

Virovsko nakladništvo u 2020. godini nastavlja svoju tradiciju te bilježi svega nekoliko publikacija objavljenih na području Općine Virje.

FERENČIĆ Martinčić, Ivanka: KAKO je zeko zavolio knjižnicu / [tekst Ivanka Ferenčić Martinčić, ilustracije Nikolina Dinješ.] -Varaždin : Evenio, 2019.

Slikovnica „**Kako je zeko zavolio knjižnicu**“ djecu vodi kroz prostor gdje žive njihove omiljene priče. Glavni lik, plišani zeko, s knjižničarkom upoznaje odjele jedne knjižnice, posjetitelje svih dobi koji u nju dolaze i raznolike sadržaje koje ona nudi. Čitajući ovu priču, djeca će upoznati knjižnicu kao mjesto učenja i druženja u koje će rado dolaziti cijeloga života. Autorica teksta je virovska knjižničarka i spisateljica **Ivanka Ferenčić Martinčić** koju su maleni čitatelji imali prilike upoznati u slikovnicama „Matilda i vještici mačak“ i „Matilda i zagonetne žabe“, no ona je i knjižničarka koja obožava svoj posao. Dugo joj je bila želja napisati priču koja bi djeci približila knjižnicu kao mjesto u koje mogu dolaziti cijeloga života i pronaći jedan sasvim poseban svijet.

PODRAVEC, Dražen: Obljetnice zgrada odgojno-obrazovnih ustanova u Virju. – Virje : Općina Virje, 2020.

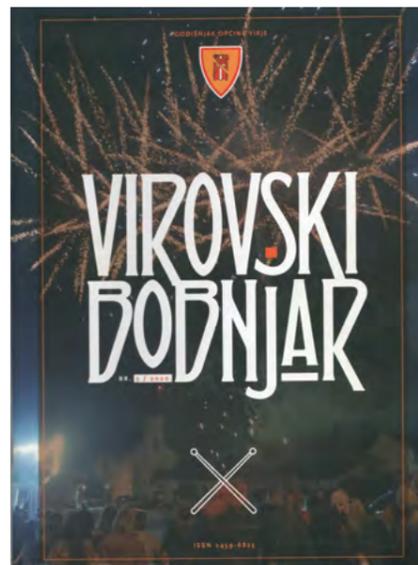
Nova knjiga ovog neumornog istraživača i kroničara duhovne i kulturno-obrazovne povijesti Virja u središte interesa stavlja 260 godina razvoja virovske škole. Autor je bio dugogodišnji nastavnik i ravnatelj osnovne škole u Virju te jedan od najzaslužnijih aktera u razvoju virovske škole. Prvenstveno opisuje prilike i način izgradnje školskih

objekata i vrtića, ali istovremeno prikazuje cijelu povijest obrazovanja u Virju.

VIROVSKI bobnjar : godišnjak Općine Virje / [odgovorna urednica Danijela Sunara-Jozek]. - Br.5(2020). Virje : Općina Virje, 2020.

Zahvaljujući bogatoj tradiciji izdavaštva u Virju, zabilježena su brojna povijesna zbivanja značajna za podravski kraj. Sa željom stvaranja još jednoga pisanoga traga o recentnim događajima u Općini Virje, nastala je ideja o izdavanju godišnjeg lista pod nazivom „Virovski bobnjar“. To je godišnjak Općine Virje kojemu je cilj informirati mještane o godišnjem radu Općine i općinskih udruga. Bobnjar redovito izlazi od 2016. godine te se nastavlja na bogatu virovsku tiskarsku tradiciju.

VIROVITIČKO NAKLADNIŠTVO U 2020. GODINI

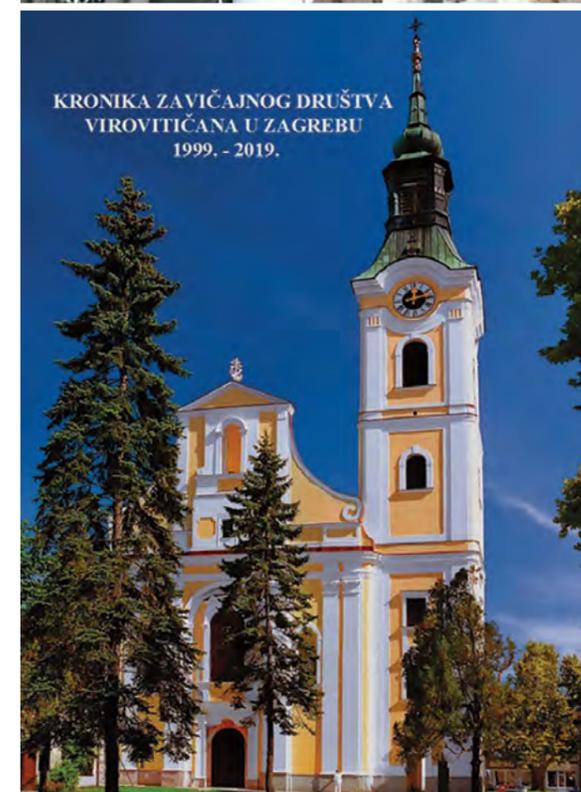
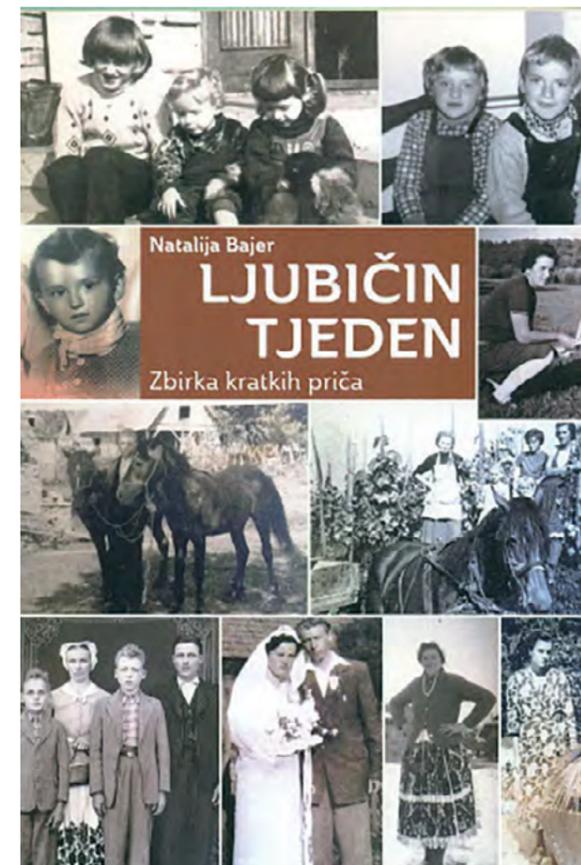
Nela Krznarić
Gradska knjižnica i čitaonica u Virovitici

Zavičajna zbirka u Gradskoj knjižnici i čitaonici bogatija je za sedamdeset jedinica knjižnične građe. Tek nekoliko naslova tiskano je u Virovitici, jer su prošle godine knjige tiskane u Zagrebu, Splitu, Belom Manastiru, Slavanskom Brodu, Rijeci, Slatini, Suhopolju i Pitomači.

Zbirku smo popunili vrijednim starijim izdanjima: *Od materijalizma k religiji* (Stjepan Zimmermann, zagrebačka naklada MOSK, 1934.), *Iz mraka* (drama Miroslav Feldman, Sarajevska Svjetlost, 1946.), *Iza sunca* (Miroslav Feldman, Zagreb: Vereš i drugovi, 1920.). Vrijedno je istaknuti slikovnicu *Buga i Jan : priča o riječnoj ljubavi*, čiji tekst potpisuje naša kolegica Mirjana Kotromanović, a ilustracije Filip Mrvelj koju je objavila Javna ustanova za upravljanje zaštićenim dijelovima prirode i ekološkom mrežom Virovitičko-podravske županije.

Tiskana je u Čadavici. Virovitička glumica Vlasta Golub objavila je svoj treći roman, ovaj put za djecu, pod nazivom *Pauline mačke*, a Kulturna udruga Kreativa, Edukativa, Aktiva objavila je *Suhopoljski spomenar: sjećanja, priče i legende* koje su članovi i volonteri okupljeni u Klub čuvara suhopoljskih sjećanja marljivo prikupljali i zapisivali posljednjih nekoliko godina.

Posebnu važnost ima objavljena *Kronika Zavičajnog društva Virovitičana u Zagrebu: [1999.-2019.]*, priređivača Mirka Kovačevića, u kojoj su pomno zabilježena događanja vezana uz rad Društva te okupljanja Virovitičana nastanjenih u Zagrebu, a datiraju iz pedesetih godina prošlog stoljeća. Pregled je to i kulturnog života Virovitice te stvaralaštva književnika, glumaca, likovnjaka, dizajnera, glazbenika, stripaša i osoba iz ostalih područja kulture, umjetnosti i javnog života afirmiranih u velikim centrima, a vezanih uz Viroviticu. Zbirku smo obogatili s dvadeset virovitičkih razglednica i desetak turističkih prospekata.

ZAJEDNICA KAO INSPIRACIJA – PRIČA O MAGDALENINOJ KNJIŽNICI NA KOTAČIMA

Ana Škvarić

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Magdalenina knjižnica na kotačima

U prosincu 2020. godine Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica objavila je „Magdaleninu knjižnicu na kotačima“, prvu tiskanu slikovnicu u vlastitoj nakladi. Autorica priče je Željka Horvat-Vukelja, ilustracije potpisuje Andreja Živko, a ono što slikovnicu čini posebnom jest činjenica da je priča o bibliobusu i knjižničarki Magdaleni inspirirana upravo radom koprivničke bibliobusne službe, autoričinim dolascima na književne susrete s djecom u škole i društvene domove u naseljima koja obilazi pokretna knjižnica i njenim upoznavanjem sa životom ljudi u malim i često udaljenim podravskim mjestima.

U vrijeme kad je epidemiološka situacija uslijed pandemije COVID-a 19 drastično utjecala na poslovanje knjižnica (kad su narodne knjižnice bile prisiljene smanjiti broj ili potpuno ukinuti programe koji se održavaju u prostorima njihovih odjela), a posebno u vrijeme kad se hrvatske bibliobusne službe, njih ukupno 9, bore sa zastarjelim vozilima (upitnom budućnošću poslovanja ako ne dođe do obnove voznog parka i potencijalnim gubitkom korisnika zbog čestih kvarova vozila i posljedičnih nedolazaka na teren), „Magdalenina knjižnica na kotačima“ ukazuje zašto je sve što knjižnice i knjižničari rade izuzetno važno. Posebno je važno što to ukazuje najmlađim korisnicima i posredno njihovim

roditeljima te članovima njihovih obitelji, a još je važnije što je nastanak priče koja na sve to ukazuje inspirirala zajednica u kojoj pokretna knjižnica djeluje.

Pokretna knjižnica stanovnicima malih i često udaljenih naselja donosi knjige za čitanje iz užitka, učenje, istraživanje, donosi novine i tjednike koji se mogu čitati u bibliobusu, pristup internetu i općenito omogućuje slobodan pristup informacijama. Osim toga, bibliobus daje važan kulturni doprinos životu u malim mjestima kroz organizaciju književnih susreta, kazališnih nastupa i predstava, predavanja. Djelatnici službe, kroz suradnju s mještanima i suradnicima u odgojno-obrazovnim ustanovama u mjestima koja obilaze, razgovaraju o potrebama i interesima korisnika i u skladu s time organiziraju događanja za članove zajednice različitih dobnih skupina, najčešće za najmlađe. Gostovanja Željke Horvat-Vukelja u dječjim vrtićima i školama tijekom 2015., 2016. i 2017. godine realizirana su kao rezultat takvih potreba – dovođenja kulturnih događanja u mjesta u kojima ona nisu svakodnevno dostupna.

Tijekom susreta i putovanja autorica je upoznala način rada službe, prepoznala njenu važnost u unapređenju kulturnog života malih i udaljenih mjesta, posjetila bibliobusno vozilo. Uspostavila je kvalitetnu suradnju s koprivničkim knjižničarima, prepoznala važnost njihovog stručnog rada

i njihov utjecaj na kulturni život zajednice. Najvažnije, upoznala je brojne najmlađe korisnike pokretne knjižnice, saznala ponešto o njihovim čitateljskim navikama, motivirala ih za češći dolazak u bibliobus i usput pronašla inspiraciju za vlastito stvaralaštvo. Svoje iskustvo pretočila je u toplu i edukativnu priču kroz koju najmlađi čitatelji, članovi njihovih obitelji, odgajatelji, učitelji i svi oni koji koriste i ne koriste usluge pokretne knjižnice, imaju priliku naučiti čemu služi bibliobus i na koji način funkcionira knjižnica na kotačima. Kao široko dostupna publikacija „Magdalenina knjižnica na kotačima“ je promotor čitanja, knjižnica i knjižničarstva na nacionalnoj razini.

Priča „Magdalenina knjižnica na kotačima“ dovršena je 2019. i iste je godine predstavljena u emisiji „Priča za laku noć“ Hrvatskoga radija. Po objavljivanju priče na radiju i uz zeleno svjetlo autorice, Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica smatrala je važnim učiniti je u obliku slikovnice dugoročno dostupnom svojim korisnicima, ali i svim drugim ljubiteljima kvalitetnih priča i ilustracija. Ilustracije je u svom prepoznatljivom stilu, bogatog kolorita i s mnogo topline i veselih detalja izradila đurđevačka umjetnica i ilustratorica Andreja Živko, i sama nekadašnja korisnica pokretne knjižnice. Željka Horvat-Vukelja priča priču o knjižničarki Magdaleni koja vozi bibliobus u mala mjesta u županiji, a svojom predanošću, angažmanom i željom da što više ljudi privuče čitanju u gotovo svim mjestima učlanjuje korisnike koji rado posuđuju knjige – osim u jednom, Zadnjem Selu, gdje su mještani prezaposleni da bi čitali. U nastojanjima da ih privuče pomaže joj jedan pas. Stariji čovjek zahvaljujući psu ponovno otkrije davno zaboravljenu ljubav prema čitanju, da bi ga naposljetku slijedili i ostali mještani koji počinju posuđivati knjige za sebe, ali i za svoju djecu i unučad.

Željka Horvat Vukelja i Ana Škvarić u bibliobusu 2017.

„Knjige usrećuju!“, zaključuje na kraju Željka Horvat-Vukelja. Upravo je zato važno da budu dostupne i dođu u svaki kutak zemlje, a to mogu omogućiti knjižničari i knjižnice, kako stacionarne, tako i pokretne, pod uvjetom da su im omogućeni uvjeti za poslovanje, što između ostaloga podrazumijeva adekvatne prostore i opremu, suvremena bibliobusna vozila i djelatnike koji profesionalno i sa srcem rade svoj posao. Posebno su tu važni djelatnici jer upravo oni svojim angažmanom podržavaju stvaranje zajednice koja čita, uči, uključuje sve svoje članove u sve aktivnosti i doprinosi sveukupnom razvoju, potiče jednakost, pravednost i radi na dobrobiti svih članova. „Magdalenina knjižnica na kotačima“ rezultat je takvoga angažmana gdje su kroz uključivanje zajednice i suradnika u zajedničke aktivnosti nastali novi proizvodi i usluge – slikovnica o zajednici i za zajednicu koja će privući nove korisnike i motivirati ih na daljnje čitanje iz užitka, učenje i stvaranje!

PREDSTAVLJANJE KNJIGE „NARODNE KNJIŽNICE U TRANZICIJI“ DIJANE SABOLOVIĆ-KRAJINA U ZAGREBU I KOPRIVNICI

Hrvoje Dečak (tekst i fotografije)

Veliku pozornost i naklonost pokazala je knjižničarska struka na predstavljanju knjige dr. sc. Dijane Sabolović-Krajina „Narodne knjižnice u tranziciji – sociološki aspekti“, održanom u duplom ispunjenom predvorju Nacionalne i sveučilišne knjižnice (NSK) u Zagrebu 4. rujna 2020. Ovo djelo dugogodišnje ravnateljice Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ u Koprivnici, koje je objavila izdavačka kuća Meridijani, privuklo je brojne kolege, ali i druge posjetitelje. Uz autoricu, govorili su glavna ravnateljica NSK prof. dr. sc. Ivanka Stričević, urednik knjige akademik Dragutin Feletar i recenzentica prof. dr. sc. Aleksandra Horvat. Riječ drugog recenzenta, sociologa prof. dr. sc. Ognjena Čaldarovića koji je bio spriječen, pročitala je direktorica i urednica Meridijana Petra Somek.

Knjiga doktorice Sabolović-Krajina bavi se krupnim promjenama koje proživljavaju narodne knjižnice u 21. stoljeću, u vremenu snažnog prodiranja digitalizacije i novih medija. Djelo donosi i studiju slučaja koprivničke knjižnice. Prof. dr. sc. Ivanka Stričević na predstavljanju je zahvalila autorici na velikom doprinosu ovim djelom i njezinim ukupnim radom. „Mnogi danas smatraju da je Gutenbergova galaksija u izumiranju, ali knjiga je - dakako, u novim uvjetima - još uvijek riznica znanja i spoznaja“, rekao je akademik Feletar. „Ovo djelo daje i konkretne primjere i prijedloge transformiranja knjižnica i čitaonica u moderne centre informatičkog doba, pri čemu knjižnice neće nimalo izgubiti u svojim funkcijama i značenju“, dodao je.

U svojem prigodnom slovu profesor Čaldarović je istaknuo da se knjižnice sve više uvlače u svakodnevni život stanovnika, dostupnost materijala koje one sadrže postaje sve veća, a nizanje usluga gotovo nebrojivo. Naglasio je da je dr. Sabolović-Krajina izradila materijal koji je dosad neistražen i nikad nije bio objavljen na ovako sistematičan način.

Prof. dr. sc. Aleksandra Horvat prisjetila se kako je autoricu upoznala još kao studenticu izvanrednog studija bibliotekarstva u Zagrebu, gdje se isticala željom da nauči više. „Aktivno je doprinijela društvenoj zajednici, posebno unaprijedivši knjižnicu u Koprivnici u smislu organizacije i stručnog osposobljavanja djelatnika“, rekla je prof. Horvat.

Dr. sc. Dijana Sabolović-Krajina zahvalila je svima i kazala da su je upravo velike promjene u društvu, pa i knjižnicama, potaknule na proučavanje ove tematike. Na promociji se čuo i zanimljiv podatak da u Finskoj 80% stanovnika koristi narodne knjižnice, dok ih je u Hrvatskoj samo oko 12 %.

„Narodne knjižnice u tranziciji“ predstavljene su 15. listopada 2020. i u autoričnoj matičnoj ustanovi, narodnoj knjižnici u Koprivnici, zajedno s još dva nova izdanja Meridijana – „Križevačkim, kalničkim i vrbovečkim krajem u srednjem vijeku“ Ranka Pavleša i „Novelama“ Jove Rojčevića. Dr. sc. Dijana Sabolović-Krajina istaknula je veliku potporu akademika Feletara, čovjeka iznimne radne energije koji gotovo svaki mjesec izdaje novu knjigu. Dodala je da, u odnosu na hrvatski prosjek od 12 %, u Koprivnici čak 29 % građana koristi narodnu knjižnicu, a besplatna članarina u toj knjižnici samo je jedan od razloga. Osim autorice, o njezinom djelu govorila je i Dunja Marija Gabriel, savjetnica za narodne knjižnice u NSK.

Uz Zagreb i Koprivnicu, knjiga je virtualno predstavljena i članovima Društva knjižničara Dubrovnik u listopadu 2020., kao i Društva knjižničara Zadar u suorganizaciji s Gradskom knjižnicom Zadar i Odjelom za informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru 9. ožujka 2021.

Inače, djelo „Narodne knjižnice u tranziciji – sociološki aspekti“ uvršteno je i u literaturu za stručne ispite za zvanje diplomiranog knjižničara te je obvezna literatura i na kolegiju *Vrednovanje informacijskih usluga* na studiju Informacijske znanosti Sveučilišta u Zadru.

U NSK, s lijeva: prof. dr. sc. Aleksandra Horvat, autorica, akademik Dragutin Feletar i Petra Somek, prof.

Naslovnica knjige *Narodne knjižnice u tranziciji*

Puno predvorje Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu

Autorica s Dunjom Marijom Gabriel (desno), savjetnicom u NSK

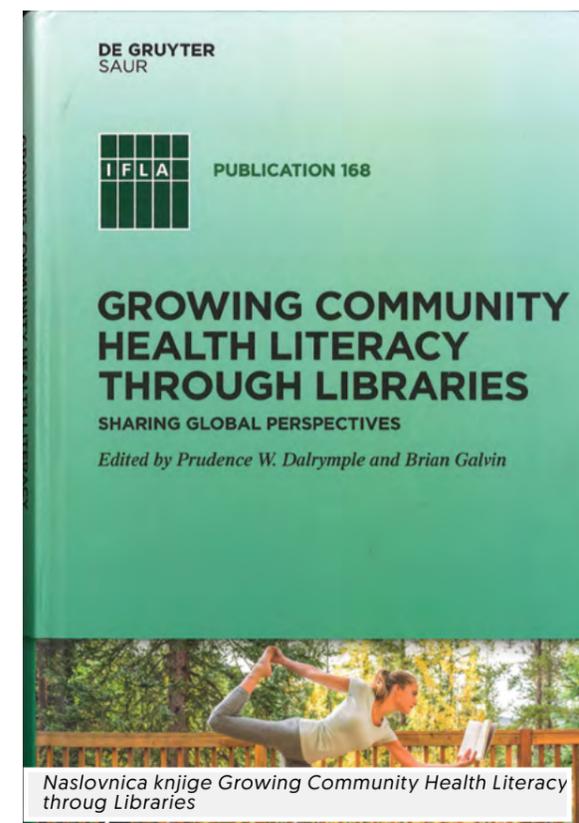

Sudionici predstavljanja u Koprivnici

KOPRIVNIČKA KNJIŽNICA U IFLA-INOJ KNJIZI O ZDRAVSTVENOJ PISMENOSTI

Growing Community Health Literacy through Libraries: Sharing Global Perspectives. Edited by Prudence W. Dalrymple and Brian Galvin. Berlin/Boston : De Gruyter Sauer, 2020.

Dijana Sabolović-Krajina
Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

Naslovnica knjige *Growing Community Health Literacy through Libraries*

Dosezi programa i projekata zdravstvene pismenosti Knjižnice i čitaonice „Fran Galović“ Koprivnica prešli su lokalne granice te su prepoznati međunarodno. Naime, potpisnica ovih redaka autorica je jednog poglavlja u knjizi *Growing Community Health Literacy through Libraries: Sharing Global Perspectives* koja je izašla u kolovozu 2020. godine kao 168. publikacija IFLA-e (International Federation of Library Associations and Institutions - Međunarodni savez knjižničarskih društava i ustanova), a u nakladi renomiranog njemačkog nakladnika De Gruyter Sauer.

Knjiga ima 15 poglavlja i 305 stranica.

U **prvom dijelu** obrađene su teme: perspektive zdravstvene pismenosti (uvodni esej), zdravstvena pismenost djece, adolescenata i roditelja, upravljanje zdravstvenim informacijama kako bi se poboljšala zdravstvena pismenost, knjižničarski doprinos zdravlju i dobrobiti korisnika zdravstvenih informacija.

U **drugom dijelu** knjige predstavljeno je nekoliko studija slučaja: uloga bolničke knjižnice u pacijentovoj zdravstvenoj pismenosti u Kolumbiji, doprinos bolničkih knjižnica u poboljšanju korisnikove zdravstvene pismenosti u Australiji, promocija zdravstvene pismenosti u zdravstvenoznanstvenoj knjižnici u Irskoj, uloga akademskih knjižnica i zdravstvenih stručnjaka u unapređenju zdravstvene pismenosti u Ugandi.

Treći dio knjige bavi se suradnjom i partnerstvom, a u njemu središnje mjesto zauzima koprivnički primjer dobre prakse pod naslovom *The Public Library as a Leader in Health Literacy: The Croatian Experience*. Poglavlje analizira i rezultatima istraživanja potkrepljuje utjecaj programa i projekata koprivničke Knjižnice u promicanju zdravstvene pismenosti, a cilj je naglasiti planiran i sustavan knjižnični pristup u suradnji sa širom zajednicom. Primjer koprivničke knjižnice pokazuje, prema riječima urednika, da narodne knjižnice imaju mandat i povijest u iniciranju suradničkih projekata i da programi zdravstvene pismenosti najbolje funkcioniraju kada se provode u suradnji.

Osim koprivničkog primjera, u ovom dijelu knjige iznose se i uspješni suradnički programi iz Philadelphije, Turske, Aljaske i Virdžinije, SAD.

Knjiga završava pregledom istraživanja zdravstvene pismenosti s knjižničarskog aspekta. Poglavlje naglašava važnost uključivanja knjižničara u istraživanja kako bi se njihova uloga učinila vidljivijom u promicanju zdravstvene pismenosti. Upravo zbog toga i objavljivanje koprivničkog, odnosno hrvatskog iskustva, u ovoj međunarodnoj publikaciji dobiva na dodatnoj vrijednosti.

O RADU DRUŠTVA

Silvija Perić

Predsjednica Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja

Budući da je prošla godina bila za sve nas, u najmanju ruku, neočekivana i mi smo se u našem Društvu prilagodili situaciji. *Webinari, Zoomovi, Teamsi* postali su naša svakodnevica.

Godine 2020. naše je Društvo imalo čak dvije skupštine, 38. izvanrednu Skupštinu, kada je Društvo izabralo za novi mandat predsjednicu Društva Silviju Perić na još dvije godine, i 39. redovnu Skupštinu, za koju smo se nadali da će biti u živo, ali ipak nije bila.

Na 39. skupštini Društva, koja je održana *online* od 15. do 18. rujna 2020., izložena su izvješća tajnice, računovotkinje, Nadzornog odbora te članova Društva u Komisijama, sekcijama i radnim grupama HKD-a.

Isto tako, predsjednica je izložila Program rada za sljedeće razdoblje. Na Skupštini su predloženi delegati za 45. skupštinu Hrvatskog knjižničarskog društva, a to su: Silvija Perić, Robert Fritz, Mirjana Kotromanović, Bernarda Ferderber, Tanja Nađ, Branka Mikačević, Vinka Jelić Balta, Maja Krulić Gačan i Vesna Zvečić. Svi prijedlozi na Skupštini su usvojeni. Glavni odbor u sastavu Silvije Perić, predsjednice, Mirjane Kotromanović, potpredsjednice, Roberta Fritza, tajnika, Vinke Jelić-Balta, Lidije Levačić Mesarov, Danijele Petrić, Višnje Veber Malina, Ivanke Ferenčić Martinčić i Tatjane Petrec, održao je četiri sastanka. Tri sastanka održana su putem Zoom-a i jedan u Gradskoj knjižnici Đurđevac. Nadzorni odbor u sastavu Ivane Blažeković, Martine Makar i Tatjane Kovač sastali su se dva puta.

Uredništvo Sveska, na čelu s glavnom urednicom Majom Krulić Gačan, sastoji se od Ane Škvarić, zamjenice glavne urednice, Ide Gašpar, urednice Teme broja, Lucije Miškić Barunić i Martine Majdak, urednica rubrike Učimo bez granica, Romane Horvat i Bernarde Ferderber, urednica

rubrike iz Narodnih knjižnica, Andreje Katanović Babić, Tanje Nađ i Vesne Zvečić, urednica rubrike iz Školskih knjižnica te Slavena Pejića, urednika rubrike Zavičajno nakladništvo. Za marketing je zadužena Ljiljana Vugrinec. Uredništvo se redovito sastajalo, preko društvenih mreža dogovaralo te je izašao 22. broj Sveska s temom Kreativne knjižnice i Design Thinking. Mnoštvo autora sudjelovalo je u stvaranju novog broja te i ovaj put pokazalo bogatstvo naših knjižnica, našeg rada i kreativnosti. Odlučeno je da će sljedeći, 23. broj Sveska bit će s temom Promjene oko nas.

Održan je i drugi Bibliokon – stručni skup Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica, gdje su se okupili samo izlagači, a sudionici su pratili izlaganja preko Zoom-a. Teme Bibliokona prate trendove i potrebe u knjižničarstvu, ali i drugim, srodnim područjima potrebnima u knjižničarskom radu. Bibliokon je kao projekt prijavljen na Poziv za predlaganje programa javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske za 2021. godinu Ministarstva kulture te su tražena sredstva i odobrena. Predavanja i radionice održali su članovi Društva, ali i gošća iz Sisačko-moslavačkog knjižničarskog društva.

I ove godine članovi našeg Društva bili su jako aktivni na 45. skupštini Hrvatskog knjižničarskog društva koja se održala hibridno od 7. do 10. listopada 2020. pod nazivom Knjižnice u doba krize. Svojim izlaganjima predstavili su rad naših knjižnica: Maja Krulić Gačan i Silvija Perić izlaganjem *Rezultati Ankete o radu knjižnica na području Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja tijekom epidemije koronavirusa 2020.*, Petar Lukačić *Knjižnica i aplikacije za pametne telefone*, Dijana Sabolović-Krajina *Društveni utjecaj knjižnica u vrijeme pandemije COVID-19 u kontekstu koncepta pametnih gradova* –

slučaj Singapura i Hrvatske te Nataša Mesić Muharemi, Zorka Renić i Josip Strija *Školske knjižnice na daljinu*.

Erasmus + projekt *Putujuće knjižnice bez granica, Mobile libraries without boundaries* u našem Društvu je započeo početnim aktivnostima. Ljiljana Vugrinec i predsjednica Društva Silvija Perić su održale sastanak s domaćinima u Španjolskoj, pripremile internetsku stranicu projekta te je u planu odlazak u Španjolsku 2021., ako epidemiološka situacija dozvoli.

Javni pozivi i natječaji za 2021. u tijeku su te se Društvo natjecalo za prikupljanje sredstava za izdavanje 23. broja časopisa Svezak za 2021. godinu putem Javnih poziva gradova Bjelovara, Čazme i Koprivnice te Koprivničko-križevačke županije. Čekaju se još Javni pozivi Bjelovarsko-bilogorske županije i Virovitičko-podravske županije. Društvo se također prijavilo na natječaje Ministarstva kulture i to s dva programa: Izdavanje 23. broja časopisa Svezak za 2021. godinu te u području Programa knjižnične djelatnosti za

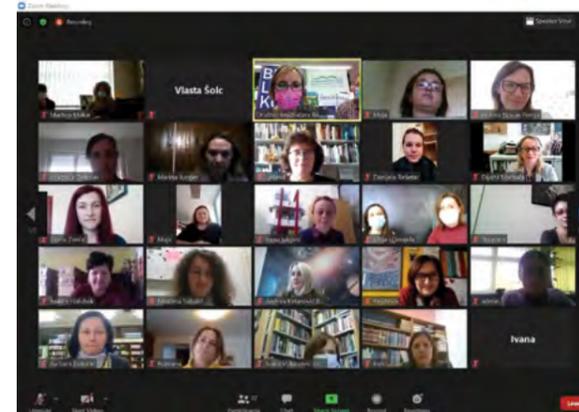
Bibliokon – stručni skup Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja.

Društvo broji 146 članova.

Društvo i dalje unaprjeđuje knjižničarsku struku i knjižnične djelatnosti općenito, potiče stručni i znanstveni rad knjižničnih djelatnika te daje javna priznanja zaslužnim članovima. Zalaže se za odgovarajući društveni i ekonomski položaj djelatnika s knjižničarskim zvanjima, potiče osnivanje, razvitak i suradnju svih vrsta knjižnica i širenje zanimanja društva za knjigu i knjižnice, potiče prikupljanje i zaštitu zavičajne baštine, sudjeluje u kreiranju i provedbi politike na području knjižničarstva te aktivno surađuje s drugim knjižničarskim društvima. Članovi Društva aktivni su i sudjeluju na mnogobrojnim stručnim skupovima u zemlji i inozemstvu, redovito napreduju u struci i usavršavaju se, a sve to doprinosi radu Društva i njihovih matičnih knjižnica.

BIBLIOKON

Silvija Perić

Bibliokon je naziv stručnog skupa Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja koji ima za cilj jednom u godini okupiti knjižničare iz zavičaja, Hrvatske i šire regije.

Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica bila je domaćin stručnog skupa Bibliokon 2020. godine. Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja organizira skup svake godine uz pomoć Ministarstva kulture i medija. Nakon uvodnih riječi predsjednice Hrvatskog knjižničarskog društva Dijane Machale te predsjednice Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja Silvije Perić, započela su izlaganja koja ove godine uglavnom prate trenutnu situaciju vezanu uz COVID-19.

Naime, knjižničari našeg Društva, ali i šire knjižničarske zajednice, i u ovoj situaciji pokazuju domišljatost, spretnost i snalažljivost. Stručni skup otvorile su kolegice iz Bjelovara, Vjeruška Štivić,

Branka Mikačević, Ivana Blažeković i Tatjana Petrec, koje su predstavile svoj projekt *Virtualno pripovijedanje: Stare bajke za nove generacije*.

Branka Mikačević i Ana Dragičević u izlaganju *Korona nas razdvaja, a knjižnica spaja* izložile su virtualne usluge i aktivnosti za djecu s teškoćama u razvoju.

Bernarda Ferderber predstavila je projekt *Knjiga vam kuca*. Iz Knjižnice i čitaonice „Fran Galović” Koprivnica kolegice Ida Gašpar i Danijela Petrić u izlaganju *COVID-19 i prilagodba programa za djecu* predstavile su virtualne usluge koprivničke knjižnice. *Knjige koje sele da druge uvesele* naziv je izlaganja Sanje Pajnić, Vesne Zvečić i Mirjane Kotromanović.

Jedna od stalnih rubrika Skupa je i rubrika *Iz drugih knjižničarskih društava*. Virtualnu konferenciju *Occupy Library* predstavila je Dunja Holcer, kolegica iz Knjižničarskog društva Sisačko-moslavačke županije.

Sve su to programi koji su spontano nastajali za vrijeme početka pandemije te su se tijekom mjeseci razvijali u prave projekte. Sva ova izlaganja su zapravo samo rezultat knjižničarske misije, a to je da se baš svakom korisniku knjižnice omogući slobodan pristup cjelokupnom znanju osiguravajući građu na svim medijima.

Na skupu je predstavljen i novi broj Sveska, časopisa Društva

knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja te nova internetska stranica Društva.

Poštujući sve epidemiološke mjere, skupu su prisustvovali samo predavači. Sudionici su pratili skup putem aplikacije Zoom.

45. SKUPŠTINA HRVATSKOG KNJIŽNIČARSKOG DRUŠTVA "KNJIŽNICE U DOBA KRIZE"

7. - 10. listopada 2020.
Dijana Sabolović-Krajina

Pod nazivom „Knjižnice u doba krize“ održana je 45. Skupština Hrvatskoga knjižničarskog društva u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu 7. - 10. listopada 2020. godine. Središnja tema problematizirala je burne promjene u hrvatskim knjižnicama uslijed zdravstvene krize uzrokovane pandemijom COVID-19 i prirodnih elementarnih nepogoda (potres, poplave). Program Skupštine obilježila je i proslava 80. obljetnice osnutka Hrvatskog knjižničarskog društva. Sukladno važećim epidemiološkim mjerama zbog pandemije bolesti COVID-19, Skupština je imala hibridni karakter. Otvorenje i pozvana izlaganja održala su se u predvorju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, a program se prenosio uživo putem mrežne aplikacije konferencije. Tematski i radni dio Skupštine održali su se u virtualnom obliku te elektroničkim glasovanjem. Brojna izlaganja osvijestila su promjenu paradigmi razvoja

knjižnične struke - djelovanje pod strogim epidemiološkim mjerama i mjerama fizičkog distanciranja te izazove u virtualnom okruženju kao što su zaštita osobnih podataka i poštivanje autorskih prava kao i neprestano prilagođavanje novim izazovima.

U stručnom dijelu Skupštine virtualna izlaganja održali su i članovi Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Prigorja – Maja Krulić Gačan i Silvija Perić *Rezultati Ankete o radu knjižnica na području Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja tijekom epidemije koronavirusa 2020.*, Petar Lukačić *Knjižnica i aplikacije za pametne telefone*, Dijana Sabolović-Krajina *Društveni utjecaj knjižnica u vrijeme pandemije COVID-19 u kontekstu koncepta pametnih gradova – slučaj Singapura i Hrvatske* te Nataša Mesić Muharemi, Zorka Renić i Josip Strija *Školske knjižnice na daljinu*.

Naslovnica mrežne stranice Erasmus+ Projekta Putujuće knjižnice bez granica

prvo regionalno Društvo knjižničara u Hrvatskoj ikad koje provodi Erasmus+ projekt, na što smo vrlo ponosni.

Za projekt **Putujuće knjižnice bez granica** odobrena je u cijelosti zatražena **financijska potpora u iznosu od 3.842 eura**. Projekt uključuje mobilnost u Španjolsku, tj. u pokrajinu Kataloniju, u trajanju od 9 dana, gdje je zamišljeno da će sudionice projekta boraviti u studijskom posjetu katalonskim gradovima Barceloni i Lleidi te posjetiti niz knjižnica i upoznati se s njihovim radom i programima, s posebnim naglaskom na organizaciju i djelovanje bibliobusa. Krajnji je cilj mobilnosti, kao i projekta u cjelini, poboljšati usluge za korisnike knjižnica na području Društva, posebno u ruralnim područjima, i to osobito unaprijeđivanjem rada i usluga pokretnih knjižnica – bibliobusa u regiji.

Cijeli projekt zamišljen je i planiran zajedno s kolegama iz Španjolske i Katalonije, Udruhom španjolskih putujućih knjižničara ACLEBIM te u suradnji s Ministarstvom kulture Vlade Katalonije,

autonomne pokrajine u Španjolskoj kao partnerom i domaćinskom organizacijom u projektu.

Iako je Ugovor o provođenju projekta potpisan još u srpnju 2020., početak projekta zbog pandemije koronavirusa morao je biti odgođen s kolovoza na prosinac 2020., te projekt sada službeno traje od 15.12.2020. do 14.12.2021. Također je zbog istog razloga već dva puta odgođena planirana mobilnost u Španjolsku / Kataloniju, koja je prvobitno bila planirana za rujnu 2020.

Na žalost, zbog neizvjesne situacije s pandemijom, kao i s provođenjem cijepljenja i u Hrvatskoj i u Španjolskoj, još uvijek nije poznato kad će se normalizirati putovanja i boravak u drugim zemljama. Stoga je u veljači 2021. dogovoreno s katalonskim partnerima i Agencijom za mobilnost i programe EU da se mobilnost još jednom odgodi za nekoliko mjeseci te bi se prema sadašnjem planu trebala provesti u rujnu 2021. U međuvremenu, održavat će se virtualni susreti između partnera, a izrađena je i mrežna stranica projekta na kojoj se može pročitati više i o samom projektu i o partnerima. U izradi mrežne stranice kao vanjska stručna suradnica na projektu volonterski se angažirala Marija Vugrinec iz Koprivnice, inače studentica FOI-a u Varaždinu i dugogodišnja volonterka koprivničke Knjižnice u raznim programima. U ime Društva i ovim putem joj zahvaljujemo! Mrežnu stranicu pogledajte na poveznici.

ODRŽAN PRVI VIRTUALNI SASTANAK PARTNERA U ERASMUS+ PROJEKTU PUTUJUĆE KNJIŽNICE BEZ GRANICA

Silvija Perić, Ljiljana Vugrinec

Knjižničari iz Hrvatske i Španjolske (Katalonije) prvi put su se susreli *online* 18.2.2021., preko platforme *Jitsi.Meet*, kako bi se upoznali i razmijenili osnovne informacije o knjižnicama iz kojih dolaze te dogovorili dalju suradnju u Erasmus+ projektu **Putujuće knjižnice bez granica**. U sastanku partnera, koji je održan na engleskom jeziku i protekao u vrlo srdačnoj i prijateljskoj atmosferi, uz knjižničarke iz Hrvatske, sudjelovali su predstavnici knjižnica iz Barcelone i Lleide te predstavnici Ministarstva kulture Vlade Katalonije. Predsjednica Društva, *Silvija Perić* u svom izlaganju predstavila je Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja kao nositelja projekta, te ih upoznala s najvažnijim aktivnostima koje naše Društvo provodi, među kojima je posebno istakla

izdavačku djelatnost i časopis *Svetak* te organizaciju stručnih skupova kao što je *Bibliokon*. Također je govorila o knjižnicama iz kojih dolaze sudionice u projektu, gradskim knjižnicama u Virovitici i Koprivnici, kao i o bjelovarskoj knjižnici kao sjedištu Društva, a posebno se osvrnula na putujuće knjižnice kojih na području našega Društva imamo čak tri, u Bjelovaru, Koprivnici i Križevcima, s tim da je u planu i osnivanje novih, u Virovitici, Daruvaru i Đurđevcu.

Ljiljana Vugrinec obrazložila je osnovne ciljeve projekta i razloge zašto su baš katalonske knjižnice izabrane za partnere, te govorila o poveznicama između Hrvatske i Španjolske, odnosno Katalonije, koje su uspostavljene preko internacionalnih veza među putujućim knjižničarima, za koje

KRENUO PRVI ERASMUS+ PROJEKT NAŠEG DRUŠTVA!

Silvija Perić, Ljiljana Vugrinec

Europske unije. Aplicirali smo na Ključnu aktivnost 1 u području obrazovanja odraslih, a projekt pod nazivom **Putujuće knjižnice bez granica** zajedno su osmislile i prijavile *Silvija Perić*, viša knjižničarka i voditeljica Županijske matične službe iz Gradske knjižnice i čitaonice Virovitica, ujedno i predsjednica našeg Društva u aktualnom mandatu, te *Ljiljana Vugrinec*, knjižničarska savjetnica i voditeljica Županijske matične službe iz Knjižnice i čitaonice „*Fran Galović*“ Koprivnica. Među odobrenim projektima u svibnju 2020. tako se našao i ovaj, našega Društva, čime smo postali

Naše Društvo knjižničara početkom veljače 2020. godine po prvi put u svojoj povijesti apliciralo je na Poziv za dostavu projektnih prijedloga za program Erasmus+ kojeg svake godine objavljuje i provodi Agencija za mobilnost i programe

su zaslužni kolege *Roberto Soto*, predsjednik španjolske Udruge putujućih knjižničara ACLEBIM i *Nuno Marçal*, putujući knjižničar iz Portugala koji je gostovao na festivalu bibliobusa u Koprivnici 2013. U dijelu izlaganja o hrvatskim putujućim knjižnicama, partnerima iz Katalonije osobito su bile zanimljive upravo informacije o festivalima bibliobusa koji se u Hrvatskoj organiziraju redovito već više od 20 godina.

Nati Moncasi iz Servisa za knjižnice regije Lleida koji djeluje u okviru Uprave za knjižnice Vlade Katalonije i *Alvaro Hernandez* iz Ministarstva kulture u Barceloni, kao prevoditelj, predstavili su organizaciju knjižničnog sustava narodnih knjižnica u Kataloniji te važnu ulogu koju u njemu imaju pokretne knjižnice. *Roger Cañada* i *Rosa Poch* iz Barcelone predstavili su Mrežu knjižnica Okruga Barcelona, jednu od najvećih i najbolje organiziranih knjižničnih mreža ne samo u Kataloniji i Španjolskoj, nego i u Europi.

Posebno su predstavljena tri bibliobusa od njih ukupno 12 iz regija Lleida i Barcelona koje imaju odlično organizirane i vrlo moderne pokretne knjižnice te su upravo zbog toga i odabrane za cilj mobilnosti u okviru projekta. *Marta Garcia* govorila je o bibliobusima Pere Quart i Garrigues Segria iz regije Lleida, a *Assumpta Molist* predstavila je jedan od bibliobusa

Sudionici prvog virtualnog sastanka partnera u Projektu Putujuće knjižnice bez granica, 18. 2. 2021.

koji djeluje u barcelonskom okrugu, bibliobus Tagamanent. Na kraju prvog virtualnog sastanka dogovoreno je među partnerima da će ostati u kontaktu i nastaviti virtualne susrete i upoznavanje, dok ne bude moguće realizirati planiranu mobilnost hrvatskih knjižničarki u Kataloniju.

NAGRADE, PRIZNANJA I NAPREDOVANJA U STRUCI ČLANOVA DRUŠTVA

Tihana Lončarić

Narodna knjižnica „Petar Preradović“ Bjelovar

Zdravko Palavra, dr. sc., zaposlen u Gimnaziji Daruvar, diplomirao je 21. rujna 2020. na Filozofskom fakultetu, smjer Bibliotekarstvo s temom *Komparacija građe za bibliografije osobnog i duhovnog razvoja*, mentorica: dr. sc. Ana Barbarić, izv. prof.

Maja Petračija, magistra bibliotekarstva, zaposlena u Gradskoj knjižnici „Franjo Marković“ Križevci, diplomirala je 10. srpnja 2020. na Odsjeku za informacijske i komunikacijske znanosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, smjer Bibliotekarstvo, s temom *Stručni i znanstveni časopisi u narodnim knjižnicama Koprivničko-križevačke županije*, mentorica: doc. dr. sc. Ivana Hebrang Grgić.

Sanja Lacković, magistra informacijskih znanosti, zaposlena u Gradskoj knjižnici Đurđevac, položila je razlikovni stručni ispit 3. rujna 2020. godine u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu za stručno zvanje diplomirani knjižničar.

Andrea Petrić, profesorica i diplomirana knjižničarka, položila je stručni ispit 4. rujna 2020. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Lana Stilinović, diplomirana knjižničarka, zaposlena u knjižnici Osnovne škole Mate Lovraka u Velikom Grđevcu, položila je stručni ispit za diplomiranog knjižničara 10. lipnja 2020. pri Agenciji za odgoj i obrazovanje, a 4. rujna 2020. u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Neda Adamović, diplomirana knjižničarka i profesorica hrvatskog jezika i književnosti, zaposlena u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ u Bjelovaru, promaknuta je Rješenjem Ministarstva kulture i medija od 26. travnja 2021. u zvanje više knjižničarke.

Snježana Berak, zaposlena u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ u Bjelovaru, promaknuta je Rješenjem Ministarstva

kulture i medija od 12. veljače 2021. u zvanje više knjižničarke.

Ivanka Ferencić Martinčić, zaposlena u Narodnoj knjižnici Virje, Rješenjem Ministarstva kulture od 17. lipnja 2020. promaknuta je u zvanje više knjižničarke.

Marjana Janeš-Žulj, diplomirana knjižničarka, zaposlena u Gradskoj knjižnici „Franjo Marković“ Križevci, promaknuta je Rješenjem Ministarstva kulture i medija od 17. ožujka 2021. u zvanje više knjižničarke.

Mirjana Kotromanović, profesorica hrvatskoga jezika i književnosti te diplomirana knjižničarka, zaposlena u Gradskoj knjižnici i čitaonici Virovitica, promaknuta je Rješenjem Ministarstva kulture i medija u zvanje više knjižničarke.

Ana Škvarić, diplomirana knjižničarka i diplomirana povjesničarka umjetnosti i komparatistica književnosti,

zaposlena u Knjižnici i čitaonici „Fran Galović“ Koprivnica, promaknuta je Rješenjem Ministarstva kulture i medija od 26. travnja 2021. u zvanje više knjižničarke.

Vjeruška Štivić, zaposlena u Narodnoj knjižnici „Petar Preradović“ u Bjelovaru, promaknuta je Rješenjem Ministarstva kulture i medija od 12. siječnja 2021. u zvanje više knjižničarke.

Josip Strija, stručni suradnik školski knjižničar mentor, zaposlen u Gimnaziji Petra Preradovića Virovitica, primio je Nagradu Ministarstva znanosti i obrazovanja za školsku godinu 2019./2020. (jedan od 504 nagrađena najbolja odgojno-obrazovna djelatnika) koja je dodijeljena 5. listopada 2020. godine, i Nagradu „Tibor Toth“ Hrvatskog informacijskog i dokumentacijskog društva za značajan doprinos na području informacijskih znanosti i djelatnosti koja je dodijeljena 24. studenoga 2020. godine.

IN MEMORIAM

Jasen Platenik

Jasen Platenik

U subotu 10. travnja 2021. iznenada je tragično preminuo naš kolega i prijatelj Jasen Platenik. Vijest o njegovu odlasku s ovoga svijeta kolege su primili s nevjericom i neizmjernom tugom. Jasen je bio djelatnik Gradske knjižnice i čitaonice u Virovitici od 2007. godine i ujedno član Društva knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja. Odlikovala ga je profesionalnost, iskrena zaljubljenost u knjigu, čitanje i

umjetnost. Bio je strastveni planinar, kolekcionar umjetnina, sportaš, zagovaratelj duhovnosti i zdravog načina života. Nadamo se da će i tamo negdje gore dosegnuti najviše vrhove. Počivao u miru.

Djelatnici Gradske knjižnice i čitaonice u Virovitici

PANDEMIJA U NARODNIM KNJIŽNICAMA KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE

Ljiljana Vugrinec

Knjižnica i čitaonica „Fran Galović“ Koprivnica

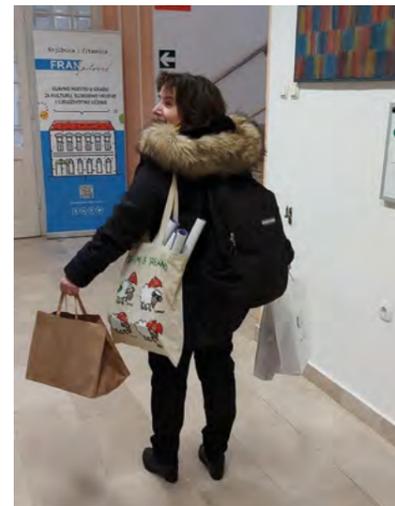
Od 16. 3. 2020. sve narodne i školske knjižnice u Koprivničko-križevačkoj županiji bile su zatvorene za korisnike. Tek pred kraj travnja narodne knjižnice dobile su zeleno svjetlo da opet mogu otvoriti svoja vrata, dok je u školskim knjižnicama situacija bila i dalje nepovoljna jer su se na nastavu tek od 25. 5. vratili samo niži razredi osnovnih škola. Za vrijeme *lockdowna* dio djelatnika radio je od kuće, a dio u knjižnicama – umjesto rada s korisnicima, obavljali su razne stručne poslove za koje inače nikad nema dosta vremena: preseljavali su građu, čistili i dezinficirali police i prostore, provodili revizije i otpise, obrađivali i pripremali za posudbu novonabavljenu građu. Istovremeno, knjižnice su se pripremale za rad s korisnicima u novim uvjetima – trebalo je postaviti pregrade od pleksiglasa na posudbene pultove, osmisliti pravila i izraditi upute za korištenje čitaonica, računala... Paralelno su rješavani *online* upiti korisnika koji nisu prestajali stizati, bez obzira na *lockdown*. Mnoštvo već isplaniranih programa i aktivnosti za proljeće i ljeto moralo je biti otkazano i nitko nije znao kako će se rad knjižnica dalje odvijati... U nemogućnosti dolaska korisnika u knjižnicu, knjižničari su komunicirali s njima preko društvenih mreža, plasirali na taj način različite informacije za korisnike, nudili im poveznice na dostupne *online* sadržaje za čitanje, ali i sami stvarali virtualne sadržaje za njih. Pomoću vedrih, zanimljivih i poticajnih objava na različite teme nastojali su ne samo informirati korisnike, već im pružiti i toliko potrebnu psihološku podršku za vrijeme *lockdowna*. Primjerice, u situaciji kad maturanti nisu imali nastavu, a nisu mogli doći ni u knjižnicu, knjižničari koprivničke knjižnice za njih su pripremili posebnu prezentaciju s izborom preporučene literature za pripremu državne mature i informacijama potrebnima budućim studentima te je objavili na internetskoj stranici preko društvenih mreža.

Preko ljeta i u drugom dijelu 2020., virtualni oblici rada knjižničara i *online* dostupnost za korisnike postali su već svakodnevnica, kao i rad pod zaštitnom opremom i uz primjenu epidemioloških mjera u neposrednom radu s korisnicima. Kad se u jesen pokazalo da pandemija i dalje ne jenjava i da fizički planiranih okupljanja i dalje neće biti, zaredali su *webinari* i *online* stručna usavršavanja, virtualno

snimani i održavani programi za korisnike, tribine i susreti s književnicima, pa čak i pričaonice za bebe – mnoge su aktivnosti prebačene u virtualnu sferu, dok su neke druge i dalje na „čekanju“. U drugom valu pandemije, puno težem od prvog, u kasnu jesen 2020., bilo je još teže organizirati redovan rad knjižnica s obzirom da je COVID-19 stigao i u knjižnice, a jedan dio djelatnika, iako nisu bili zaraženi, morali su ostati u samoizolaciji. Usprkos smanjenom broju raspoloživih djelatnika, sve narodne knjižnice uspjele su održati otvorenost za korisnike. Pojedine školske knjižnice, s druge strane, u jesen 2020. pretvorene su u učionice kako bi se u školama mogla poštovati mjera socijalnog distanciranja te se njihov rad za korisnike u takvim uvjetima sveo na pružanje usluga samo pod odmorima. Odlazak školskoga knjižničara s građom u razrede, umjesto da učenici dolaze sami po knjige u knjižnicu, ostao je tijekom cijele školske 2020./21. godine dominantan način posudbe građe u školskim knjižnicama, u svim županijskim školama.

Svi knjižničari u Županiji uložili su izvanredan trud i sva dostupna stručna znanja u trenutnu reorganizaciju svog rada, u prelazak s fizičkog na *online* poslovanje i pružanje virtualnih usluga kako bi korisnicima nadoknadili posljedice *lockdowna*, a potom kako bi što brže i što kvalitetnije ponovno uspostavili rad i usluge knjižnica u skladu sa svim epidemiološkim mjerama nakon njihovog ponovnog otvaranja. Kutije i kutije knjiga pretovarile su ruke knjižničara tijekom 2020. radi odlaganja građe najprije u karantenu, a potom na dezinficiranje pa natrag na police. U početku, bez dovoljno potrebne zaštitne opreme, kad na tržištu nije još bilo ni dovoljno zaštitnih maski za lice, niti dovoljno pleksiglasa za izradu zaštitnih pregrada na posudbenim pultovima, knjižničari su se snalazili s onim što su imali, nabavljali maskice u lokalnim krojačkim radnjama i sami izrađivali pregrade za pultove, a usput istovremeno educirali i korisnike kako se treba ponašati i primjenjivati zaštitne mjere za vrijeme pandemije. Sve navedeno obavili su maksimalno profesionalno i posvećeno brizi kako za korisnike, tako i za građu. A redovi ispred knjižnica kad su nakon *lockdowna* ponovno otvorile vrata za korisnike najbolje pokazuju koliko su knjižnice korisnicima nedostajale.

Studio za dizajn, tisak

i video produkciju

Evolve Studio

- ✉ danijel@evolve-studio.hr
- ☎ +385 99 753 1441
- 🌐 www.evolve-studio.hr
- 📘 evolve.studio.hr
- 📷 evolve_studio_hr

Ivana Generalića 3, 48000 Koprivnica
 www.sareni-ducen.hr • e-mail: uprava@sareni-ducen.hr, knjizara@sareni-ducen.hr
 tel. 048/222-828, 048/625-387 • fax. 048/210-133

ČETIRI NOVE KNJIGE IZ ŠARENOG DUĆANA

Daniel Defoe
GODINA KUGE

Dante
PAKAO

George Orwell
NE DAJ SE, ASPIDISTRO

Ambroise Vollard
SJEĆANJA TRGOVCA UMJETNINAMA

Četiri neizostavna izdanja Šarenog dućana za svaku i svačiju biblioteku!
 +
 VELIKI IZBOR FILMOVA, LP PLOČA I GLAZBENIH CD-ova

Putujuće knjižnice bez granica

Mobile libraries without boundaries

PUTUJUĆE KNJIŽNICE BEZ GRANICA

MOBILE LIBRARIES WITHOUT BOUNDARIES

Nositelj projekta - HRVATSKA / Project Coordinator - CROATIA
Društvo knjižničara Bilogore, Podravine i Kalničkog prigorja
Library Association of Bilogora, Podravina and Kalničko prigorje

Partner - ŠPANJOLSKA / Hosting Partner - SPAIN
Ministarstvo kulture Vlade Katalonije - Služba za knjižnice
Government of Catalonia. Ministry of Culture. Library Service.

<https://erasmusbibliobus.wixsite.com/home>

erasmusbibliobus@gmail.com